

ЮЛЯ
ПИЛИПЕНКО

Руденька

ЮЛЯ
ПИЛИПЕНКО

Фуденька

Annotation

Десять років тому українські лікарі винесли Юлі вирок: до свого вісімнадцятого дня народження вона має вмерти. Ця книга – своєрідний щоденник-сповідь, де кожен рядок – не уява авторки, а події з її життя. Історія Юлі приводить нас у ті дні, коли їй здавалося, що нічого не можна змінити, коли вона не впізнавала свого обличчя й тіла, а руде волосся відбивалося в дзеркалі фіолетовим, впродовж однієї ночі змінивши колір... З дивовижною відвертістю та оптимізмом, який за таких обставин здається неймовірним, Юля розповідає, як заново вчилася любити життя і насолоджуватися ним, що є найважливішим, коли народжуєшся вдруге. Ця книга – не просто історія боротьби життя зі смертю, це ще й історія кохання. До чоловіка, до життя, до себе. Ви колись замислювались, що б зробили, якби це був останній день вашого життя?... Тоді ця книга для вас.

- [Юлія Олександрівна Пилипенко](#)

-
- [Від автора](#)
- [7 січня 2011 року](#)
- [16 грудня 2010 року](#)
- [24 жовтня 2010 року, ближче до полудня...](#)
- [Трохи згодом...](#)
- [24 жовтня 2010 року, ранній ранок...](#)
- [26 липня 2010 року... вечір](#)
- [26 липня 2010 року, день...](#)
- [Червень 2010 року](#)
- [16 лютого 2010 року](#)
- [Лютий 2008 року – лютий 2010-го](#)
- [19 січня 2009 року... за часів «Opera»](#)
- [17 листопада 2004-го – кінець липня 2005 року](#)
- [5 жовтня 2004 року](#)
- [4 жовтня 2004 року](#)
- [2 жовтня 2004 року](#)
- [Вересень 2003-го, другий курс](#)

- [17 серпня 2003 року](#)
- [1 – 17 серпня 2003 року](#)
- [Кінець липня 2003 року](#)
- [20 липня 2003 року](#)
- [17 липня 2003 року](#)
- [16 липня 2003 року](#)
- [12 липня 2003 року](#)
- [11 липня 2003 року... ранній ранок](#)
- [У ніч з 10 на 11 липня 2003 року...](#)
- [10 липня 2003 року](#)
- [9 липня 2003 року, ніч...](#)
- [9 липня 2003 року, день...](#)
- [8 липня 2003 року](#)
- [6 липня 2003 року](#)
- [4 липня 2003 року](#)
- [1 – 4 липня 2003 року](#)
- [1 липня 2003 року](#)
- [26 червня 2003 року](#)
- [До 17 років...](#)
- [12 липня 1992 року](#)
- [Дякую, життя!](#)
- [P. S](#)
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)

- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)
- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)
- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)
- [51](#)

- [52](#)
 - [53](#)
 - [54](#)
 - [55](#)
 - [56](#)
 - [57](#)
 - [58](#)
 - [59](#)
 - [60](#)
 - [61](#)
 - [62](#)
 - [63](#)
 - [64](#)
 - [65](#)
-

Юлія Олександрівна Пилипенко Руденька

*Dedicated to all the people
who saved and created my life. [\[1\]](#)*

Від автора

Вітаю!

Мене звати Юля, мені 25 років, і я хочу звернутися до вас із таким ось питанням.

Ви коли-небудь запитували себе: «Що б я зробив(-ла), якби сьогодні був перший і останній день мого життя?» Банальний початок, чи не так? Але майте терпець. Ні – викиньте книжку геть. Зробіть так, як вам хочеться. Я це поважаю. Питання саме по собі гарне, та насправді воно не потребує відповіді. Воно потребує від вас дій і вчинків – кроків, що ґрунтуються на любові до життя. Можна щодня ставити собі це запитання, навіть відповідати на нього, а що з того?

Протягом останніх семи років кожен мій ранок починається однаково – я розплющую очі й запитую себе про це. А вже потім роблю все, що заманеться. Те, що зробила б у разі, якби це був останній день мого життя. Водночас мої загострені почуття змушують мене повірити в те, що все для мене вперше... Ви, напевно, вже здогадалися, що мій ранок починається не о 7.00 і не о 8.00... Він починається тоді, коли я цього забажаю. Я сама вибираю, коли починатись моєму ранкові. Іноді це 19.30, а іноді – 21.00. Залежно від того, о котрій годині для мене почалася ніч. Іноді моя ніч починається о 9-й ранку...

Я літаю на побачення до різних країн, в той самий час маючи любовні стосунки. Легковажність? Авжеж. Я можу спинити авто в центрі міста, спричинивши затор, увімкнути аварійку, вийти і спостерігати під колективне волення автомобільних сигналів, як у бездонному небі пролітає літак. Просто тому, що я люблю літаки і їхні білосніжні сліди, які вони залишають не тільки в небі, а й у моєму житті. Я можу тижнями не відповідати на телефонні дзвінки просто тому, що мені не хочеться ні з ким спілкуватися. Егоїзм? Стовідсотковий.

Я можу терпіти голод кілька днів, віддавши свої останні гроші безхатченку... не тому, що я завжди така добра чи чуйна, а просто

тому, що цього дня мені потелефонував той, дзвінка від кого я чекала два тижні, і мені хотілося, щоб усі люди на світі були так само щасливі, як і я. І якщо їх сьогодні ошчасливають мої гроші, чому ні? Дурість? Можливо.

Я святкую Новий рік тоді, коли мені заманеться. При цьому я ніколи не ставлю ялинку. Вона в мене лежить. Гарна, проте лежача. Пофігізм? Певна річ.

Знаєте, як я молюся? Я маю свою особисту церкву. Це міст. Він гарний. Я його дуже люблю. Коли мені погано чи добре, я скуповую всі повітряні кульки в місті, прив'язую до них паперового літачка, на якому пишу своє прохання або подяку. До кого я звертаюся і кому дякую? Про це я розповім вам трохи згодом. Я приїжджаю на цей міст, виходжу з машини і запускаю в небо десятки напompованих гелієм куль, які передають моє бажання в надійні руки. Дитинство? Романтика? Так. Але мені так подобається. І бажання здійснюються.

Знаєте, що я зробила, коли мені було двадцять один, і чоловік, удвічі старший за мене, зізнався у зраді, а потім місяць убивав мене своїм негативом? Я подарувала йому білий «Hummer», щоправда, лише на один вечір... і вечерю при свічках. Не тому, що мені на той час аж так уже хотілося зробити йому приємність чи, навпаки, було байдуже, а тому, що я, як завжди, прокинулася вранці і поставила собі те ж таки питання. А потім подумала: якби сьогодні був перший і останній день мого життя, я б усе одно подарувала йому білого «Hummer'a» і вперше в житті зготувала б для нього вечерю, навіть усупереч тому, що він більше не був героєм мого роману.

Я практично не ношу годинників: усі вони в мене зупиняються — дорогі й дешеві. Я живу поза часом, живу виключно для себе, а ще — для людей, яких я шалено люблю.

Мій спосіб життя завдає чимало клопоту і переживань людям, які мною дорожать, та вони мене розуміють... Вони знають, чому я живу саме так, і я не маю потреби перед ними виправдовуватися, пояснювати мотиви своїх вчинків і поведінки, яка не завжди вкладається в межі усталених поглядів. Причина проста: я задихаюся від життя, люблю його до сліз та іноді доводжу свою любов до цілковитого свавілля... Я розкладаю мелодії на тисячі звуків, досі плачу, коли бачу сонце... я люблю цей світ так, як люблять раз у житті. Вперше і востаннє. Просто тому, що для мене не існує «завтра». Мене

не хвилює «завтра». Що це за день – «завтра»? Це міф. Утопія. Вигадка.

Я хочу розповісти вам свою історію, в якій немає ані крихти вигадки. Лише щира правда, заснована на грі долі. Я навіть не змінила імен. Адже це реальна історія мого життя, і я не хочу називати чужими іменами Людей, які зробили його можливим. Що вам до моєї історії? Звісно, нічого. У кожного з вас повнісінько своїх власних історій, клопотів і переживань. У кожного з вас своє Життя. Але я вважатиму за честь, якщо ви все-таки прочитаєте мою історію до кінця. У такому разі в мене буде до вас одне прохання. Спитайте себе: «А що б я зробив(-ла), якби сьогодні був перший і останній день мого життя?» Не треба відповідати, просто спитайте. І якщо хоча б одна людина зрозуміє мене і зробить те, про що я так прошу... це означатиме, що я не даремно подарувала вам свою душу разом з її вадами і переживаннями... не даремно пустила вас у своє життя.

Моя історія починається від сьогодні. Я не хочу говорити «з кінця». Вважайте, що ви зі мною щойно познайомились і я беру вас із собою в подорож моїм життям. Смійтеся разом зі мною, засуджуйте мої легковажні вчинки, дорікайте в чомусь, а іноді... просто міцно тримайте мене за руку. Ласкаво прошу до мого LIFE JOURNAL. І не забувайте: у ваших руках – моя душа і вся правда про мене.

Я дуже хочу, щоб ви полюбили життя так, як люблю Його я...

Yours, but not Forever, ^[2]

Руденька

7 січня 2011 року

*Comme a un rocher,
Comme a un peche,
Je suis accroche a toi... [\[3\]](#)*

Париже... привіт, Коханий... Добридень, Місто з великої літери... Я знаю, що про Тебе вже все сказано, все проспівано, все написано... Про Тебе говорили і писали в усі часи, надсилали друзям, знайомим і заздрісникам листівки з Твоїм зображенням... але чи часто пишуть особисто Тобі? Париже, Ти коли-небудь одержував листи? Я не розумію, як можна говорити про Тебе як про місто... Хіба міста вміють відчувати, як Ти і я? Хіба міста здатні так зрозуміти людину, як зрозумів мене Ти, Париже? Я була в багатьох чудових куточках цього світу, і це дійсно були «просто міста»... А Ти – живий, справжній, божевільний, почуттєвий, чарівливий... Ти змушуєш мріяти тих, хто не знав, що таке Мрія... Ти викликаєш сльози на очах людей, які в житті можуть заплакати тільки одного разу – втративши свої статки... Ти проникаєш у душу і в підсвідомість... Ти підкрадаєшся майже непомітно... тихо... тактовно... з притаманним лише одному Тобі шармом... а потім завдаєш одного удару – влучного, чіткого, просто в десятку, що зветься Серце...

Твоє зухвале небо дивилося мені просто в очі, розуміючи мене без слів, читало мене, як розгорнуту книгу... бачило всі мої думки, загострювало бажання, змушувало міркувати над тим, що я всіма силами намагалася забути... Париже, Ти довідався про всі мої таємниці і як найвірніший друг поховав їх у темних закутках Монмартру... Як дивно було спостерігати ті сотні людей, які стояли поруч зі мною неподалік від Сакре-Кер... і дивились на Тебе згори вниз... Вони дивилися то на мене, то на Тебе, але не розуміли, що ми з Тобою заодно... вони не чули нашої розмови... вони не підозрювали, як багато ми сказали одне одному там... на Монмартрі... Вони дивились на Тебе зверхньо, але Ти, Париже, все одно линув над ними... Ти спостерігав за цими людьми дещо іронічно і знуджено... втім, як і я...

Ми з Тобою такі схожі... ми з Тобою такі вільні... нам не потрібні ці обличчя, безглузді слова, дурні прагнення, ідіотські вчинки, погляди, що в більшості своїй є ознакою вульгарності, пихи і порожнечі душі... У нас є спільна таємниця, і це справді об'єднало нас у пару... Я кохаю Тебе, а Ти – мене. Все просто і трохи чарівливо. Скажу Тобі чесно: я в захваті від твоєї свободи. Твої зорі ніколи не вмирають... Твоє Сонце ніколи не калатає перед тим, як увійти до чиєїсь спальні чи навіть до чийогось життя... Твої будинки і шато можуть чудово існувати без людей, і при цьому вони не стануть пустою, не втратять свого шарму, навпаки – ще більше збережуть свою атмосферу та унікальність... Навіть твій місяць... не якийсь там, а французький...

Париже... рідний... я полечу від тебе – ти не напишеш, не подзвониш, ти просто запам'ятаєш мене і чекатимеш... терпляче, безцеремонно, без трепету в серці, але з інтересом... ти чекатимеш просто тому, що Тобі цікаво, яку таємницю я підготую до нашої наступної зустрічі... Ти і Я – майже ідеальні коханці... Тебе можна шалено любити, розчинятися в Тобі, довіритися Тобі, віддатися Тобі раз і назавжди, врешті-решт, до Тебе можна втекти... але при цьому знати і розуміти, що після чергового розставання Ти не потурбуєш, не потривожиш, не докучатимеш дурними розмовами і банальними, нещирими фразами... Ти просто спокійно чекатимеш... бо Тобі начхати, що буде далі... але в той же час, коли ми побачимося з Тобою наступного разу, Ти усміхнешся своєю найпривабливішою усмішкою і скажеш мені: «Bonjour, Jolie... мені тебе бракувало»... без зайвих слів просто обіймеш мене... і ми знов зрозуміємо одне одного...

Ми разом зустріли Новий рік... я так про це мріяла... ще з дитинства, після нашої першої зустрічі... коли я, маленька, відвернувшись до вікна в автобусі, намагалася приховати свої сльози від моїх улюблених батьків, які познайомили мене з Тобою... і, напевно, я закохалася ще тоді... тому й плакала... І ось... через стільки літ... я зустрічаю Новий рік наодинці з Тобою... В той час, як триста п'ятдесят тисяч людей прогулювалися Єлисейськими Полями, я блукала алеями твоєї безсмертної душі... і захоплювалася Твою байдужістю... і мені так само було байдуже... якщо чесно, мені просто було начхати... я була з Тобою, а триста п'ятдесят тисяч людей і новорічні салюти – всього лиш анімація... Ти пам'ятаєш, як Ти сховав

мене, забрав із цього натовпу? Ти ніжно взяв мене за руку і потягнув за собою на авеню Рузвельт... до ресторанчика, де ми не раз зустрічалися... Ти, мабуть, шепнув щось офіціантові, бо він підготував для мене столик на терасі в заповненому по саму зав'язку ресторані... Ти ж чудово знав, що мені потрібен столик саме на терасі, адже завжди, зустрічаючись із Тобою, я курю... курю навіть тоді, коли кидаю курити назавжди... і в цьому ми з тобою теж схожі... нам подобається пускати дим... бо ми з Тобою дихаємо чистим повітрям Свободи, Життя і Любові... Ти пам'ятаєш, як офіціант жартома підкурював мені крізь прозору скляну огорожу... а я, так само жартуючи, прикурювала від веселого вогника віддзеркаленого полум'я його запальнички? Ти пам'ятаєш Наше «*Bonne Annee*»? Всі по двічі цілували мене... а Ти, як завжди, холодним оком дивився на те, що відбувається...

Ти пам'ятаєш мої ранкові пробіжки Єлисейськими Полями... від величної Тріумфальної арки до вічного Лувру? Ти пам'ятаєш, як жадібно я ковтала Твоє повітря... і як від Твого холодного, але одночасно палкого зимового дихання на мої очі наверталися сльози? Ти пам'ятаєш назву пісні, яку Ти підслуховував у моїх навушниках під час ранкових кросів... «*Babe, I'm gonna leave you...*»... вітер перекладав Тобі англійські слова французькою... а мій прискорений пульс вибивав дивним ритмом напис майже посеред стежки, що вела від мого розуму до серця: «Дівчинко, я збираюся покинути тебе»... а я все бігла і вже не розуміла, звідки взялися сльози: чи це Твоє зимове дихання, чи це я... а Ти все підморгував мені фарами дорогих авто...

Париже, рідненький, якби ми були подружжям, я погодилася б заприсягтися Тобі у вічному коханні, але ця моя присяга трішки б відрізнялася від тієї, яку дають у кіно... Це прозвучало б приблизно так: «Я присягаюсь кохати Тебе тим нерозсудливим коханням, на яке здатна я і тільки я... Я присягаюсь відчувати Тебе так, як можу відчувати Тебе тільки я... Я готова, але не присягаюсь кохати Тебе завжди, та все ж я присягаюсь шалено кохати Тебе сьогодні... і хай наше “завжди” триває тільки сьогодні... адже для нас із Тобою не має абсолютно ніякого значення, що буде завтра... а якщо раптом і наше “сьогодні” триватиме завжди... тоді, Париже, друже мій... Земля все-таки не така вже й кругла...»

Париже, ми з Тобою – майже ідеальна пара... ми переживемо розлуки і жарти долі... але Ти безсмертний, а я – не зовсім... тому не зволікай, друже мій... не відбирай у мене дорогоцінні секунди щастя... забери мене до себе якомога скоріше... давай разом попросимо про це Всесвіт... Ти ж знаєш, я волію втішатися Тобою, а не спогадами про Тебе... тому я кажу Тобі: «А Б'ЄНТО»...

P. S. І ще: Ти відгадав мої таємниці, але не будь таким ревнивим... Так, у цьому світі існує чоловік, який дуже схожий на Тебе... але не конче було щодня дорікати мені, повторюючи по-французьки «Il y a», з легким глузуванням підкладати мені в готель мило, запах якого не те що б зворушив мене... але цей запах торкнувся тієї невидимої хмарки, що вилітає з тіла (21 грам), коли людину забирає у свій таємничий світ всемогутнє небо... цей клятий запах дорогого французького мила... цей запах, який нагадує запах чоловіка, якого мені бракує... і я сподіваюся, що Він, так само як і Ти, коли-небудь просто мовчки обійме мене... ще раз... і більше вже не відпустить.

16 грудня 2010 року

*Ну как же ты
Понять не можешь,
Что мне порою так нужна
Просто тишина... [\[4\]](#)*

Моя барна стійка була захарашена десятками книжок: я захоплювалася творчістю Моне, я дізналася все про життя Ван Гога, Тулуз-Лотрека, Гогена, Анрі Руссо й усіх імпресіоністів... я запоем читала Стендаля, Мопассана, Гюго і Андре Моруа... Аполлінер став моїм улюбленим поетом, Пікассо й Далі – майже кумирами... Це була якась невтолима спрага до знань: мені подобалось і відчувати цю спрагу, і насичувати її... Я була в захваті, коли дізналася, що Далі розробив лого для карамельки «Чупа-чупс»...

Господи, ну як мені дати їм зрозуміти, що мій жах не в сонному кошмарі... а в тому, що прокидаючись я розумію: все це був тільки сон... Усе перевернулося: у своїх снах я бачила іншу реальність... сонячну, таку, якою був мій Листопад. А в реальному житті не було нічого, крім туги й незмірного смутку. Історія повторювалась. Як мені пояснити їм, що треба просто дати мені спокій? Усе. Мене немає: я вмерла, випарувалась, заховалася, полетіла геть, зачинилася в шафі, позичила у Гаррі Поттера мантию-невидимку... обирайте будь-яку легенду, що не образить вашого самолюбства... лишень припиніть мені дзвонити і називати мене «моя дівчинко». Досить читати мені по телефону казки на ніч і розповідати, як багато ви всі готові для мене зробити. Панове, я ніколи не була «вашою дівчинкою» і ніколи нею не буду! Я більше не користуватимусь Інтернетом і не відповідатиму на ваші дзвінки. ЩЕЗНІТЬ! Моє серце належить тільки Йому і більше нікому. А ще один чоловік нещодавно це серце збував...

P. S. Так не може далі тривати... мене врятує або Париж, або трохи сонця... а ще краще – паризьке сонце.

24 жовтня 2010 року, ближче до полудня...

*Сколько в моей жизни было
этих самолетов...
Никогда не угадаешь,
где же он не приземлится... [\[5\]](#)*

Я сиділа в аеропорту «Шереметьєво»... втомлена, розбита і спустошена... Я летіла «додому»... А що «вдома»? І де цей «дім»? Ах, так... у Дніпропетровську... Принаймні це підтвердив мій посадочний. Хай живе Дніпропетровськ! Мій Рідний Дім! Вітаю тебе, чудове місто з уї...ю гармонією... Добре, що в мене все ще є машина і собака... ну й квартира... хоча... цікаво, чи в мене ще є квартира? Було б кумедно: я заходжу додому, а мене там чекає новоспечена сімейна пара... Приємно очам: вона стоїть біля моєї незайманиці-плити і готує парові котлетки... а він, той, хто був моїм, з усмішкою, сповненою умиротворення, у якій відбилася вся краса родинного вогнища, дивиться телевізор... а ще краще – читає «Комсомольську правду»... І тут я: «Вітаю, почувайтесь, як удома... у холодильнику є трохи Evian й курячого філе для мого собаки...» Або отак... хоча краще ніяк. Ця позитивна хвиля моїх думок заносить мене до якогось російсько-італійського ресторану в аеропорту: я переглядаю зачароване меню... і мій вибір, що зараз цілком став жертвою мого настрою, о дев'ятій ранку зупиняється на мартіні, мартіні... або мартіні. Це беручи до уваги, що за п'ятнадцять хвилин перед тим я на останні російські рублі купила в Duty Free «Martini Gold by Dolce amp;Gabbana». Мені завжди подобалася Моніка Белуччі, то чи могла я не спробувати напій, який рекламував її чорно-білий образ? Можливо, я прилечу додому і вип'ю цей чудовий дизайнерський лимонад з моєю новою родиною... дідько... знову я про них думаю... Отже, після п'ятдесяти грамів огидного теплого мартіні, випитого в товаристві спортсменів-інтелектуалів і двох повій, я рушила до свого гейту... На той час я не думала про те, що після прильоту «додому» у мене можуть виникнути проблеми з українським паспортом, до якого не було вклеєне нове

фото. На російському кордоні мене дуже суворо попередили: «Я взяв вас на замітку... наступного разу, якщо ви прилетите з цим самим паспортом, ви не зможете потрапити на територію Російської Федерації»... По-перше, я сподівалася, що наступного разу не буде... По-друге, я завжди літаю із закордонним паспортом, який у той час, як російський прикордонник проголошував свою урочисто-погрозову промову, спокійно лежав собі у німецькому посольстві міста Києва, прикрашений шенгеном на три роки... а по-третє, мені тоді було однаковісінько: мене не хвилювала ні Російська Федерація... ні Україна... ні все інше... бо я нічого не відчувала. Я ЗОВСІМ НІЧОГО НЕ ВІДЧУВАЛА. Олігархічна Москва украла всі мої певною мірою дитячі мрії, і найстрашніше – я навіть не знала, як вона з ними поведеться. У моїй душі була така сама пустка і холоднеча, як і в порожньому аеропорту «Шереметьєво»: не було емоцій... не було сил... бажань, почуттів, турбот, сміху, злості, сліз... У мені не було нічого... Я сіла в автобус, який мав радісно допроводити своїх пасажирів до літака. Стояла біля навстіж розчинених дверей... у геть розхристаному «Монклері», в угах, тоненьких колготках... але навіть не відчувала холоду... мене ніщо не хвилювало, ніщо не чіпало, і ось тоді стало страшно... я подумала: «А що коли так буде завжди? Якщо раптом я більше ніколи не зможу відчутти і покохати?... Якщо ніколи більше не зможу заплакати – від щастя чи з горя?... Якщо це кінець... кінець мого внутрішнього світу?» Я не знаю, що б сталося, якби я тоді так не подумала...

Звідки мені було знати, що саме тієї миті Зрадлива Доля і Його Величність Випадок одночасно підслухають мої думки, а далі трохи порадяться і вирішать таке: «Нехай вони зустрінуться. Зараз». А поки Доля і Випадок провадили свій кумедний діалог, я бездумним поглядом сліпо дивилася перед собою... доти, доки не спіймала себе на думці, що вже хвилин п'ять мене так само, не відриваючись, пасе холодними хитрими очима їхній власник – одягнений у все чорне чоловік: кепка, пальто... Він стояв на вулиці і говорив по телефону... і весь час дивився на мене... На ньому були бісові черевики «Catford», які я завжди зневажала... на плечі висів чорний рюкзак... Він дивився на мене... так дивно дивився на мене... він... Якби я навіть знала тоді, до чого призведе це «він так дивно дивився на мене», я б усе одно сіла і до цього автобуса, і до цього літака...

Я розплющую очі... як завжди, в літаку я спала. Дніпропетровськ. Ось він. О!.. сонечко світить... гадаю, вже й це заслуговує на подяку. Можна відстебнути ремінь, зробити вдих або видих, можна навіть кому-небудь потелефонувати. От тільки кому мені хотілося б зараз телефонувати? Нікому. А навіть якби й було кому, то що я скажу? «Алло, привіт... так... Москва мені дуже сподобалась... вона мене вбила і зжерла... ну, аякже, все чудово...» Єдина людина, з якою хочеться зараз говорити, мене зустрічає, а батьки – це святе... їм я, звісно, подзвоню. Втім, за два тижні моєї відсутності в цьому аеропорту нічого не змінилося: черговий автобус, який везе нас до терміналу... чужі погляди, стандартні розмови, набридлі мелодії made by Nokia, Vertu і iPhone. Я виходжу з автобуса, не поспішаю до терміналу і знов відчуваю на собі чийсь погляд... Ну, певно ж, це він... той чоловік у чорному... від його погляду мені стає ще гірше, ніж було до цього: чомусь виникло бажання дістати окуляри-краплі від «Ray Ban» – сховати за ними вії, що давно вже забули про туш. Ось воно... паспортний контроль... моє втомлене «добрий день» і... «У вас проблеми». Те, що у мене проблеми, я знала і без цього пиндючного персонажа, що засів у будці на українському паспортному контролі для UA CITIZENS.

– А як ви здогадалися, що в мене проблеми? – поцікавилась я з легкою іронією.

– Проблеми з вашим паспортом, – відповів усевладний прикордонник.

– Якраз це не проблема. Мене вже попередили в Росії, сказали, що потрібно вклеїти нове фото, адже мені стукнуло двадцять п'ять. Саме це я й зроблю одразу, як потраплю додому.

– Ні, дівчино, ви не розумієте... я не можу вас впустити до України... і у вас дійсно проблеми... тож відійдімо поговоримо... – І він усміхнувся мені тією знаменитою загадковою посмішкою, на яку здатні тільки українські прикордонники.

– Послухайте, я дуже втомилася... смертельно хочу спати... будь ласка, давайте зараз таки й закінчимо цю історію. Ви пропускаєте мене «додому», я щиро вам дякую і мило всміхаюся, ми не затримуємо чергу... і всі з того задоволені.

– Юліє Олександрівно, я навіть не знаю, громадянкою якої країни ви є... Росії чи України... я не розумію, як вас могли випустити з України з вашим недійсним паспортом... Це неможливо.

– У мене залишився старий посадочний... і квиток... Ви можете самі переконатися, що я вилетіла з України чотирнадцятого жовтня, а сьогодні я повертаюся з Москви в Дніпр. А ще ви могли б легко перевірити, що в мене є закордонний паспорт – він зараз у Києві, в німецькому посольстві.

– Я прошу вас відійти убік і почекати. Мені потрібно подумати, що з вами робити. Я мушу все перевірити і порадитися з колегами.

Я відійшла. Всі пасажери дивилися на мене: чоловіки – певною мірою співчуваючи, жінки – з ледь помітною зловтіхою. Чоловік у чорному заповнював якісь папірці, і його чомусь радо привітав прикордонник – той самий, що вирішив позбавити мене душещемної зустрічі з Батьківщиною. Я кинула на підлогу свій «Луї Віттон» з ноутбуком, притулилася до стіни і чекала, сподіваючись на диво. Раптом, як гриби після дощу, один по одному почали з'являтися «інші» прикордонники. Мусила кожному переповідати одне й те саме. Хтось цікавився, де я працюю, хтось канючив у мене знижку до нічного клубу «Орега», хтось посміхався – вони прилипли до мене, мов мокре листя восени. А я не люблю мокре осіннє листя: воно завдає мені жалю. Терпець мені урвався після того, як один з них вирвав з моїх рук паспорт і сказав: «Ось... вважай, що ти прилетіла... без паспорта... читай!» При цьому розгорнув мій паспорт на якійсь сторінці, тичнувши своїм по-українськи пухким пальцем у дрібний текст. Я, навіть не глянувши на нього, сказала: «Ну, прочитала, і що далі?» «А далі... дзвони тим, хто тебе зустрічає, і кажи, щоб не поспішали». Це було все. Крапка.

– Гаразд! Отже, панове, шоу закінчено. Мені потрібен ваш начальник і всі ваші співробітники. Я вдивлятимуся в обличчя кожного, аж поки не згадаю, хто саме з вас десять днів тому випустив мене з моїм «недійсним» паспортом за межі України. Це що виходить? Що достатньо мати обличчя і довгі ноги, щоб незаконно покинути територію України? А як же безпека? Ви мусите нести відповідальність за такі проступки. Ви стверджуєте, що не знаєте, хто я, а мій паспорт не є підтвердженням моєї особи. Мої посвідчення водія, техпаспорт і кредитки викликають лише загадковий блиск у

ваших очах. Але я прилетіла з Москви, і в моїх кишенях так само свище вітер, як і в цьому приміщенні, де я уже тридцять хвилин через вас стовбичу без діла, тоді як решта пасажирів мого рейсу давно вже вдихають пахощі Дніпропетровська. Я говоритиму тільки з вашим шефом! – Я ладна була знищити їх усіх, дарма що насправді поспішати мені не було куди.

Все скінчилося за десять хвилин. Мене пропустили і сказали, що сьогодні «ваш день і вважайте, що вам дуже пощастило». Це справді був мій день, я й без них знала, що мені пощастило... причому давно.

Моя валіза самотньо кружляла на безкоштовному атракціоні під назвою «багажна стрічка». Дуже зворушлива картина: я, моя валіза і нікогісінько навкруги... Відчинилися двері... Дніпропетровський аеропорт... Міжнародний термінал... Я виходжу: всіх, кого зустрічали, вже давно зустріли... ті, кого не зустрічали, хтозна-коли поїхали самі... Авжеж... сім років тому все було інакше... по шкірі бігли мурашки... а нині так порожньо й тихо... мене ніхто не чекає, ніхто... крім чоловіка в чорному, який напевно чекає не мене. Я не знаю, чому в мене всередині все затерпло, коли я його побачила. Я мовчки проминула його і почула: «Я вас чекав...» Угті спинилися, валіза завмерла... і в голові, мов блискавка, промайнула єдина думка: «Скільки можна?»

– Навіщо ви мене чекали? – спитала я стомленим голосом.

– Я ще не знаю. Можливо, у мене до вас буде незвичайна пропозиція, – він говорив з приємним акцентом.

– Яка незвичайна пропозиція? – Мені не вдавалося далі приховувати усмішку.

– Чим ви займаєтеся? Ви живете в Москві чи в Дніпропетровську?

– Що... за питання... я ніде не живу... у Дніпропетровську.

– Як вас звуть? У вас є зараз час? – Він говорив зі мною так, ніби я була його колишньою дружиною.

Це було схоже на якийсь допит... а я, мов те нерозумне дитя, чесно відповідала на його запитання, сама не розуміючи, навіщо я це роблю... чому взагалі з ним розмовляю... А все через його нестандартну зовнішність, інтонації його голосу... манеру говорити... І його обличчя чомусь здавалося мені знайомим...

– Мене звуть Юля. І мені й справді вже час іти. Я могла вас бачити в Москві? Мені здається знайомим ваше обличчя.

– Не знаю. А де ви були в Москві? – поцікавився він і посміхнувся.

– На Російському тижні моди, на Московському тижні моди... загалом оце й усе... ще я бігала кроси навкруг Патріарших ставків, перед тим попоївши круасанів у «Волконському», але там я точно не могла вас бачити...

– На такі заходи я не ходжу. А що ви робили на Московському і Російському тижнях моди? Вас зустрічають?

– Так, мене зустрічають. І мені час іти. Мене й так затримали на сорок хвилин. Я теж зазвичай не ходжу на такі заходи, але була там із друзями.

– А хто вас зустрічає?

– Подруга.

– Чим ви займаєтеся?

– Можна сказати, піаром. – Мене веселив цей діалог. Це чимось нагадувало інтелектуальну гру «брейн-ринг».

– У вас жорсткий графік роботи? – він не вгавав.

Вигляд у мене був отетерілий. Ми вже вийшли на вулицю, а він все ще мучив мене своїм «дизнанням». На нього чекала машина з водієм. Мене тим часом ніхто не чекав.

– Ви ж казали, вас зустрічають. – Він вдивлявся в якісь машини чи людей, які ймовірно могли мене очікувати.

– Так, моя подруга затримується.

– Може, вас підвезти?

– Ні, дякую.

– Ви впевнені?

– Цілком.

– Будь ласка, візьміть мою візитку. І зателефонуйте мені. – І він простяг мені візитну картку, а я засунула її до кишені, навіть не прочитавши його ім'я.

– Неодмінно подзвоніть мені, Юлю. На все добре. – Він попрямував до машини.

– Гаразд, я вам подзвоню. Вам теж на все добре, – розвітавшись з випадковим попутником, я нарешті відчула полегкість.

Я побачила, як повільно від'їжджає його авто... Чомусь у цю хвилину почувалася особливо самотньою. Але здалеку вже показався Анін чорний Х5, що летів мені назустріч зі швидкістю кулі...

Я зайшла додому... все як звичайно... мене ніхто не чекав: він не лежав на моєму дивані, а вона не готувала біля моєї плити, якою я все ж таки користувалася двічі в житті. Нічого нового, нічого цікавого... Що далі? Я намотувала кола по квартирі, крок за кроком настрій псувався... ставало нудно... Валіза мирно спочивала в кутку після важкої дороги, і мені не хотілося турбувати ні її саму, ні її вмісту... Ненавиджу розпаковувати речі... Щоправда, й складати їх я так само не надто люблю, але роблю це з великим ентузіазмом: принаймні, коли кудись летиш, тебе чекає невідомість... а коли повертаєшся – ти вже все знаєш... Години через три я, геть занудьгувавши, вирішила з ким-небудь зустрітися... Я надягла спортивний костюм, вічний Moncler... мені навіть не хотілося брати з собою сумку... Ключі від машини, де ж ви, агов?! Помацавши в кишені, замість ключів я дістала звідти візитку... Чоловік у чорному і його незвичайна пропозиція... чи потрібно мені знати твоє ім'я?... Хто ти? Звідки ти? Вже взувшись, я стояла коло порога... Побачивши ім'я на візитній картці, заусміхалася... а коли прочитала назву «компанії», то просто розсміялася... Доля, кохана, це що? Черговий жарт? Чи це все Петина карма?... А може, це взагалі справа рук Петі?... Через п'ять хвилин, я, взута, сиділа за барною стійкою і гуглила. Але що його занесло до забутого богом Дніпропетровська? Може... він божевільний... чи любитель пригод?... Google задовольнив усі мої запити. Я надіслала йому sms-ку зі своїм українським номером і підписалася «Юля (літак)». Ні відповіді, ні дзвінка не було. Я перевірила номер телефону на візитній картці. З'ясувалося, що я помилково надіслала sms-ку на тел./факс. Це мене зупинило на якусь мить... «А може, не треба цього робити?» Запитавши себе для годиться, я скинула sms-ку на його російський мобільний номер.

Трохи згодом...

*Поболтаем об иронии...
Мне безумно интересно...
это глупо или честно?
Я рискну и стану ближе...
Твои запахи смущают...
их названий я не знаю...
Я вообще тебя не знаю...
ты меня впервые видишь...
Я заранее прощаю...
ты, напротив, ненавидишь... [\[6\]](#)*

Він потелефонував мені зі свого українського номера... і вже був в іншому місті. Це був найбільш дивний діалог у моєму житті. Незнайомий чоловік ставив мені десятки запитань, на які я не мала що відповісти... і я шукала ці відповіді в собі... просто тому, що я раніше ніколи не замислювалася над такими речами, про які він мене питав:

– А скажіть, Юлю, що об’єднує чоловіків, яким ви подобається?

– Не знаю... я подобаюся різним чоловікам... від шістнадцяти до шістдесяти... вони різні за характером... темпераментом... рівнем розуму... я ніколи не замислювалася над цим... хоча... мені здається, я знаю... їм усім на тому чи іншому етапі життя бракувало позитиву... і вони знаходили його в мені.

– А що об’єднує чоловіків, які подобаються вам? Ви коли-небудь кохали?

– З цим простіше... я кохала, так... і кохаю. Що об’єднує чоловіків, які мені подобалися? Всі вони були набагато старшими за мене, мали проникливий розум і були недоступні. Завжди існував стримувальний чинник. Мені має бути цікаво. Мені подобається закохуватися... шаленіти... чекати дзвінків... зустрічей... Я не можу, коли все стабільно й буденно... Я починаю задихатися від нудьги... перестаю брати слухавку... Взагалі, хоч як егоїстично це звучить, але я дію так, як почуваюся, і керуюся виключно своїми швидкоплинними бажаннями. Не хочу спілкуватися – не спілкуватимусь... я не люблю

гаяти свій час на чоловіків, до яких у мене немає ніяких почуттів і які не викликають у мені емоцій. А якщо вони не викликають у мені емоцій, мені не цікаві їхні залицяння й увага. Я потребую драйву і непередбачуваності, підкріплених високим рівнем IQ... На жаль, таких чоловіків мало.

– Ви заміжня?

– Ні... п'ять років цивільного шлюбу... ми розійшлися. З мене досить. Це трохи нудно.

– А ви відчували пристрасть?

– Так, – відповіла я не задумуючись.

– Ви зраджували?

– Практично ні. Якщо у мене зав'язуються серйозні, тривалі стосунки з чоловіком... то я, безумовно, шаную його... зраджувати чоловіка, якого я поважаю, зазвичай мені не властиво... доти, доки чоловік ставиться до мене відповідно. Якщо ж трапляється навпаки, я припиняю обмежувати себе в усьому і починаю жити для себе. Це автоматично ставить крапку в наших стосунках. Хоча я, щиро кажучи, навіть маючи з кимось стосунки, живу лише для себе. Так склалися обставини. Але... якщо я КОХАЮ... я ладна на все заради чоловіка. Абсолютно на все. Хоча я чудово усвідомлюю, що рано чи пізно через те шкодуватиму. Але шкодувати за чимось – це не моє... Я часто шкодую за тим, що я зробила, але ніколи – за тим, чого не зробила, адже я роблю тільки те, що хочу.

Запитання сипалися, як з мішка... Він вивчав мене... і мені це подобалось. «Чи любите ви самоту?», «Наскільки ви хтиві?», «Наскільки ви пристойні?», «Чи любите ви людей?»...

– А ви часто плачете, Юлю? – спитав мій новий знайомий.

– Раніше плакала часто. Тепер не плачу зовсім. Можливо, розучилася. Але... мені б хотілося заплакати знову.

– А яка зазвичай причина ваших сліз?

– Я плачу, коли мені сумно... плачу, коли мені завдають болю... болю не фізичного, а морального. Фізичний біль мене не лякає. Я плачу від щастя...

– А що для вас щастя?

– Кожний день – це щастя.

– От іще... припиніть... все це х...ня, – сказав він різко.

– Ви запитали – я відповіла. Ви мене не знаєте. – Мене розлютила його репліка.

– Ну, якщо кожен день для вас – щастя, а ви плачете від щастя... тоді ви мусите плакати щодня.

– Так і було. У моєму житті був час, коли я плакала... просто тому, що дивилася на сонце... бачила небо... відчувала запах трави... слухала улюблену пісню... підкурювала сигарету... я плакала від щастя просто тому, що була жива... Я була готова заплакати тільки через те, що бачила зграю птахів, які злітали в небо... салют... океан... Так. Це Щастя. І я плакала. І раніше ніколи не соромилася своїх сліз. Для мене не важило, що про мене подумують... Втім, як і тепер. Але з певного часу я приховую свої сльози від людей. Просто тому, що для багатьох з них це справжня втіха – бачити чуже страждання. А я волію давати втіху тільки тим людям, яких люблю... чи яких не знаю... Ви вже вирішили, що в мене не всі дома? – радісно поцікавилася я.

– Юлю, а ви приїдете до мене в гості? Адже вас нічого не тримає у Дніпропетровську. Ви цікава панянка... я не помилився... приїжджайте... і ні про що не думайте... Я не буду від вас приховувати – ви цікавите мене з двох причин: по-перше, ви – вродлива жінка, по-друге, це стосується роботи.

– Я не знаю. – У мене були певні сумніви щодо цього.

– А що ви робитимете в Дніпропетровську? І які у вас плани на найближче майбутнє? – він був невгамовний.

– Мені нічого тут робити... щодо вашого запрошення... я подумаю. Можливо, полечу до Парижа вчити французьку... Я вже піду, добре? Я сьогодні ще нічого не їла. І... дякую вам.

– Ви мені вже за щось вдячні?

– Так. Дякую за незвичайне спілкування і за те, що ви – цікава людина. Останнім часом мені цього бракувало. А можна на «ти»?

– Як для вас зручніше. Я звик звертатися до людей на «ви»...

– Я теж... просто я відчуваю, що в мене може вирватися «ти»... тому наперед перестраховуюсь, – я засміялася.

– Останнє запитання, Юлю... і не буду вас більше затримувати, обіцяю. А хто у вас там весь час так голосно гавкає? Його ніяк не можна зробити тихіше? – тихо спитав він.

– Це мій пес Роджер Федерер, – я реготала.

– Він теж у теніс грає?... Ви з ним живете? – чоловік у чорному був дещо здивований. – Я б хотів з ним познайомитися.

– Так... але це буде тільки після того, як я вас познайомлю з батьками, – я говорила дуже серйозно.

– Боюся, я поки що не зовсім до цього готовий, – він сміявся.

– Я мала на увазі батьків мого пса. Відпустите мене перекусити? – У мене був чудовий настрій після спілкування з цим чоловіком, і я відчула, як добряче зголодніла за день.

– Не смію затримувати. Смачного. Я тобі подзвоню. Бувай. – Він перший перейшов на «ти» і закінчив розмову.

...Ми проговорили з ним понад годину: моє мокре волосся вже майже висохло... Я повинна була заїхати за Елею ще сорок хвилин тому...

Назавтра я захворіла. Коли його дзвінок пролунав наступного разу, він просто сказав: «Юлю, приїжджайте... а то наше спілкування розвіється, мов дим. Ви нездужаєте? Я дам вам велику машину. Хворітимемо разом... Ну скажіть мені, Юлю, як мені сп...ти вас із вашого Дніпропетровська?» Я розгубилася і сказала: якщо вже на те пішло, то я приїду тільки своєю машиною, бо дуже люблю дорогу, музику і обожнюю кермувати сама.

Минуло ще кілька днів... він не телефонував... Я чекала його дзвінка так, як чекають на поїзд або літак, який має доправити тебе до невідомої чарівної країни. Мені хотілося набрати номер його телефону... та руки чомусь тремтіли. Я не розуміла, що зі мною відбувається... доти, аж поки він не подзвонив знову... Виявилось, що він теж хворів, але тепер він чомусь не запрошував мене в гості... Це здалося мені дещо дивним, хоча в цьому чоловікові мене дивувало геть усе... Якось він спитав мене: «А що в тебе виходить робити найкраще?»... Я замислилася і сказала: «Я не знаю... у мене все непогано виходить... я добре граю в теніс... легко засвоюю мови... я чудово розмовляю англійською, непогано італійською... у мене виходило займатися PR і ресторанним бізнесом... мені здається, я змогла б відкрити ресторан... у мене навіть є готовий концепт... dining-club моєї мрії... щось подібне до паризького «Buddha-Bar», але...» Він довго слухав мене, зрештою сказав: «Загалом, я зрозумів,

Юлю. Ні х... ти не вмієш». Я подумала, усміхнулась йому в слухавку і сказала: «Ну, власне, так... Твоя правда». Було близько дванадцятої ночі... я відклала телефон убік... і вже збиралася спати... але чомусь мені схотілося написати йому sms-ку, хоча я не є аж таким шанувальником цього способу спілкування. Я взяла телефон і мимоволі написала: «Найліпше я вмію почувати. Buona notte». Він відповів: «Dobranich». Ця ніч не була доброю, адже я втратила спокій – я закохалася.

Якось він назвав мене «Two В». На моє запитання, що це означає, він відповів: «Напів-богиня, напів-бандитка».

Я видужала... а він усе ще хворів... я не розуміла, на що можна хворіти так довго і так серйозно... щоб відкласти всі свої справи. Відповідь мене вбила: «Кір». У дорослому віці це дуже важке захворювання. Це означало, що я... не зможу його побачити. Мій знижений імунітет не залишив мені шансу... Вікіпедія так само не вселяла надію... Та бажання зустрітися з ним було понад усе. А надто після того, як він переконав мене, що небезпека зараження вірусом минула... і якщо я хочу з ним поспілкуватися, то єдина можливість зробити це – скористатися моментом, поки він хворіє і «не на зв'язку з навколишнім світом». Бо потім на нього знову навалиться робота, і він перестане існувати для всіх і всього.

Щодо моєї поїздки питання розв'язалося само собою. Я їхала за кермом і раптом написала йому sms-ку: «Приїду завтра». Відповідь надійшла миттєво: «Chudovo». Увечері він подзвонив мені й запитав: «Юлю, ти усвідомлюєш, що їдеш у гості до хворої людини? Уяви, що ти навідуєш стареньку... бабусю...» Я сміючись відповіла: «У такому разі ми поволеньки походжатимемо пішки... я обожнюю піші походеньки... інакше я не приїду». У відповідь я почула: «А... тобто ти приїдеш диктувати, що ми мусимо робити? Авжеж... мені страшенно бракує тут начальника...» Я згадала, з ким маю справу, зрозуміла, що бовкнула дурницю, і, спохопившись, виправилася:

– Е ні! Це ти казатимеш, що ми будемо робити. Я не хочу нічого придумувати, тим паче командувати. Я від цього втомилася, – я намагалася говорити якомога серйозніше.

– Орієнтуєшся грубо, але швидко. – У слухавці пролунав його приємний сміх.

Ми ще трохи повеселилися в телефонному режимі, насамкінець я спитала його:

– А коли я приїду, ти й далі атакуватимеш мене запитаннями? Що ти хочеш про мене знати? Що, власне, тебе цікавить?

– Все, що пов'язане з емоціями, інтригами, зрадами, важким дитинством, переживаннями...

– Тоді я саме та, хто тобі треба. Щоправда, коли я почну все розповідати, мені здається, я можу заплакати...

– Ну... для мене звично бачити чужі сльози. Це частина моєї роботи... А чому ти вважаєш, що можеш заплакати?

– Може, й не заплачу... Важко сказати... просто в моєму житті було багато всього – хорошого і поганого... я не завжди знаю, як поведуся наступної миті... я взагалі себе не знаю... і щоденно вивчаю себе.

– Готовий очолити наукову групу. Я чекаю на тебе. До завтра. Зателефонуй, як виїжджатимеш.

Я доїхала дуже швидко і подзвонила йому вже тоді, коли роз'їжджала центром незнайомого міста. Мене зустрів водій, який провів мене до місця його тимчасового житла, призначеного спеціально для «кору». Двері відчинила якась миловидна молодичка – вона виявилася хатньою робітницею, а не дружиною, тож я зітхнула з полегкістю. І я побачила його... Він подивився на мене усміхнено, торкнувся мого волосся і не вітаючись сказав:

– Справжня рудоволоса дівчинка. Я тебе дуже чекав. – А далі обережно обійняв мене і поцілував – так, ніби ми були з ним знайомі вже кілька років. – Вибач за квартиру. Мене привезли сюди з готелю з температурою сорок, коли я захворів на кір. Потрібне було місце, де за мною могли б доглядати. Сьогодні я звідси переїду.

– Чудова квартира, особливо килим... – Я не змогла приховати усмішку.

– Так... килим є підтвердженням витонченого смаку українських власників квартири і свідком їх надзвичайно насиченого життя. – Він сміявся. – Ти голодна?

– Та ні, не надто... – Я чомусь почувалася трохи скуто.

– Я обіцяв тобі гуляти, еге ж? Я дуже давно не був на вулиці і... я взагалі рідко ходжу пішки. – Він ледве стримував сміх. – Але ми зараз підемо гуляти цим чудовим містом, якщо ти не проти.

– Ти справді гулятимеш зі мною пішки? А тобі лікарі вже дозволяють?

– Я весь час на зв'язку зі своїм московським професором. Я вчора попередив його, що до мене в гості їде дівчинка зі зниженим імунітетом, яка страшенно полюбляє прогульки. Він сказав, що тобі вже ніщо не загрожує через мене, а свіже повітря піде на користь нам обом. – Він обмотував шию величезним чорним шарфом. – Тому, мій чудовий руденький друже, ми йдемо гуляти. А мені тим часом знайдуть підхоже житло.

Автомобіль з його водієм повільно котив дорогою... Ми гуляли містом... На нього з цікавістю дивилися люди: хтось звертав увагу на оригінальну зовнішність, а більшість просто його впізнавали, проводжали поглядом чи усміхаючись віталися. Він розповідав мені про історію міста, з яким був пов'язаний у цей період життя. Мені було цікаве кожне його слово. Він показував мені старовинні будинки, пам'ятники, історичні місця... Здається, він знав геть усе. У мене не виникало бажання говорити, зараз це було зайве. Таке взагалі траплялося нечасто: мені хотілося уважно слухати чоловіка і робити все можливе, аби він не уривав своєї розповіді. Аж ось він різко спинився і сказав:

– Знаєш... це дуже дивно.

– Що саме? – запитала я здивовано.

– Я добре почуваюся. І... погода... незвичайна. Останні два тижні щодня дощило. Зараз теж дощ іде, але він сліпий, бо сяє яскраве сонце. Ти ж любиш сонце, Юлю?

– Так. Дуже.

– І сонце тебе любить. Мені здається, що ти чарівна дівчинка. І я вельми радий, що ти змогла до мене приїхати. Я надто рідко спілкуюся з людьми не по роботі. Сподіваюся, ти надовго?

Ми зайшли до італійського ресторану, в якому, на його думку, можна було доволі смачно поїсти в «цьому місті». Він говорив з кимось по телефону англійською і допомагав мені зняти куртку. Потім

вибачився й відійшов убік. Я сіла за перший-ліпший столик подалі від входу.

– Ти вподобала цей стілець через те, що тобі все складне здається простим, чи тому, що полюблюєш складнощі? – пролунав знайомий голос мого нового друга – він уместився на стільці праворуч від мене.

– Не знаю... я сіла на нього автоматично. – Мене більше не дивували його запитання.

– Це найбільш незручне місце за столом... Принаймні так стверджують психологи. Ти сидиш спиною до входу, спиною до людей, тому не бачиш, що відбувається навколо тебе. – Він уважно розглядав мене.

– Але ж ти теж сидиш спиною до всіх, – відповіла я.

– Я просто сів з правого боку від тебе, щоб ти почувалася комфортніше.

– Я можу пересісти...

– Навіщо? Головне, щоб тобі було зручно. Все інше сьогодні не важливе.

– Гаразд. – Мене не надто хвилювало моє місце за столом.

– Звідки в тебе шрам під носом? – Він знову «завів своєї».

– Впала, – тихо сказала я зніжковівши.

– Скільки тобі було років? – Він вдивлявся у мій маленький шрам.

– Вісім... ні, дев'ять. Я просто йшла і впала... на рівному місці. Мене привели додому, все обличчя заюшене, мені все здавалося червоним... Бідолашна моя мама! Я місяць сиділа вдома, не могла ходити до школи, не грала в теніс. А що, шрам дуже помітний? На нього ніхто ніколи не звертав уваги. Чому тебе це цікавить?

– Ні... не дуже. – Він жодного разу навіть не глянув у меню. – Мене цікавить усе, що пов'язане з тобою.

– Це не єдиний шрам на моєму тілі. У мене їх багато. Один з них – у формі значка «мерседес». Він величезний, але я його не прибираю. Це нагадування про те, чого варте моє життя і скільки людей за нього боролися.

– Я хочу знати про тебе все. Зможеш розповісти мені, що з тобою сталося? Чому ти не мружишся, коли дивишся на сонце? Що ти любиш? Що ненавидиш?

– Не знаю... я спробую... я ніколи не розповідала цю історію від початку до кінця... не знаю, з чого почати... Я ненавиджу білі стелі й

завивання сирени. Коли я ходжу до тренажерного залу... я не можу робити вправи, лежачи на спині... тому що практично у всіх спортзалах білі навісні стелі... і лампи... Щоразу, коли я лягаю на лавку і бачу цю стелю, мені хочеться покликати на поміч... як тоді... Білі стелі асоціюються у мене зі смертю... Я пам'ятаю приватний літак і чоловіка, який забрав у мене соковите зелене яблуко... і зловісний звук... хрускіт яскраво-зеленого яблука – цей чоловік жадібно зжирав його на моїх очах, а я нічого не могла з цим удіяти... я не могла повернути собі своє яблуко, а мені так хотілося... Я пам'ятаю, як розревілася, коли вперше побачила сонце... Всі пасажери цього рейсу хотіли до мене доторкнутися і бажали мені успіху... пам'ятаю гаряче повітря Єрусалима... Париж зводив мене з розуму... Моя остання ніч... я згадувала запах лондонського дощу і шукала клаптик паперу... пам'ятаю, як він обіймав мене востаннє в аеропорту... мої останні слова «I have your word»^[7]... щодня я бігаю по шість-сім кілометрів... я бачу кольори життя інакше... і живу кожним днем, як востаннє... я пам'ятаю дитяче фруктове молоко... я не можу забути, як мій брат вів мене за руку піщаним пляжем, але я зрадила його надії й поховала жовтого пластикового чоловічка... я не забуду, як кричала від болю... як щогодини мене будили, вмикали світло і примушували писати по-англійськи ім'я, прізвище і місце проживання... я пам'ятаю, як благала їх дати мені поспати і не знала, що зробити... мій перший крок у вісімнадцять років... пам'ятаю день, коли у мене втретє відібрали моє власне життя... ми з татом гуляли трасою, і я боялася відпустити його руку, боялася, що тримаю ту руку востаннє... моя перша страшна самотність... не можна було ні з ким говорити... не було мобільного, Інтернету... ніхто не знав, що зі мною і де я... була тільки кімната, порожня шафа й ліжко... і знову біла стеля... я пам'ятаю дикий жах, коли я знову побачила себе в дзеркало... він подарував мені собаку... пам'ятаю, як від найменшого дотику на моєму тілі на очах розпливалися криваві синці... я благала Господа, щоб він подарував мені ще хоча б один день... пам'ятаю, про що я думала, коли помирала вперше... я неймовірно тішилася з того, що можу безболісно надягти на себе джинси... мені весь час снилися білі халати і вода... за тиждень мені більше не був потрібен морфій... я пам'ятаю, з якою силою ударила по тенісному м'ячу... її хлопець відрізав шматок пармської шинки і почав годувати мене з виделки, а я була просто як

ганчір'яна лялька... на мене не діяло снодійне... я не слухаю радіо, тому що від мене не залежить пісня, яка пролунає далі... я знаю, що випадковості не випадкові... – Я безладно розповідала йому історію свого життя, показувала йому світ своїми очима... і він жодного разу мене не перебив... він просто слухав, уважно слідкував поглядом за кожним моїм жестом, рухом моїх губ, очей... а далі сказав:

– Коли я побачив тебе в аеропорту, я щось відчув. Щось побачив у тобі. Мова навіть не про твою зовнішність. Я не міг собі це пояснити. Це було не «звичайне бажання». Просто ти викликала почуття якоїсь обраності, розумієш? По телефону ти здавалася мені... простішою... втім, як усі люди. Але ти мічена дівчинка, Юлю. Обрана. Поки що я не розумію, для чого, але це справді так.

– За мить до того, як я побачила тебе, у мене в голові була тільки одна думка: «Я хочу бодай щось відчувти. Я знову хочу заплакати». Цікаво, навіщо ми зустрілися? І що б сталося, якби мене протримали на кордоні не сорок хвилин, а зо дві години? – мені справді було цікаво.

– По-перше, я б неодмінно тебе дочекався. Чи подзвонив, і тобі передали б мою візитку. І пропустили б. – Він усміхався своєю дивною усмішкою. – А з приводу того, «навіщо ми зустрілися»? Ми з тобою не можемо цього знати. Можливо, ми більше ніколи не побачимося, а може, у нас із тобою коли-небудь буде спільна біографія.

– Так... ти маєш рацію... і взагалі, чи не все одно? – Я сміялася.

– А ти часто мрієш? – він і далі ставив мені запитання.

– Завжди. Весь час. Кожної секунди. І знаєш, мені іноді навіть страшно...

– Чому тобі страшно? Ти що, мрієш про щось погане? – Він із зацікавленням дивився на мене.

– Ні... просто все якось дуже дивно: всі мої мрії збуваються... завжди. Я часто уявляю собі якісь речі, думаю про щось... і вони втілюються в життя до найменших подробиць, так що мені стає моторошно... Це якесь вічне дежавю. Я малюю своє життя у своїх думках, уявляю якісь ситуації, цікавих людей, з якими мені б хотілося познайомитися... а потім усе це відбувається в реальному житті... точнісінько... і я іноді не розумію причини: все відбувається, бо я це малювала в своїй голові... чи тому, що я знала наперед, що так буде, і просто бачила своє майбутнє... Це цікаво, але трохи страшно.

Ми вийшли з ресторану і вирішили ще трохи погуляти під дощем. Він був закоханий у дощ не менше, ніж я. Водій і далі так само безшумно їхав уздовж заплаканого тротуару, яким ми поволі ступали. Кожен з нас думав про щось своє, і раптом він запитав:

– А що ти думаєш про смерть?

– Ну... я не думаю про неї взагалі. – Його запитання мене зовсім не здивувало.

– Взагалі про неї не думаєш?... Але про неї іноді слід думати, хоча б тому, що вона існує. Мусимо дивитися правді в вічі. – Він подивився на мене своїм дивним поглядом.

– Я знаю одне: вмирати не страшно, просто прикро. Якщо я помру завтра, буде справді дуже прикро... Мені буде шкода батьків... А ще мій пес... він мене дуже любить. Просто шалено. От йому точно мене бракуватиме. Але я сподіваюся, що не помру завтра. Мені б цього дуже не хотілося. Чого я по-справжньому боюся – то це смерті близьких людей. Мене не лякає моя власна смерть, адже я знаю, що це таке. Але я також знаю, що таке смерть найріднішої людини. Оце справді страшно. І якщо я й далі переходитиму дорогу на червоне світло і не ловитиму гав, тоді мої шанси дожити до завтра невеликі. Ми не в Європі, а в Україні, тож мусимо на це зважати.

– Юлю, просто прийми це: поки ти зі мною – з тобою нічого не станеться. Це зрозуміло? – твердо сказав мій приятель.

– Можливо. А коли тебе не буде поруч зі мною, тоді що? Станеться? – Я сміялася.

– Коли мене не буде поруч з тобою, будуть зовсім інші обставини. І з тобою все одно нічого не трапиться. Ясно, дівчинко моя? Ходімо в машину, бо застудишся. – На відміну від мене, він говорив цілком серйозно.

– Якщо ти нормально себе почуваєш, давай погуляємо ще десять хвилин, а тоді сядемо в машину... обіцяю. – Мені подобалося дихати особливим повітрям цього міста.

Ми проходили повз якусь бабусю, яка сиділа, закутавшись у плед, і продавала якусь гордину. Щось привернуло його увагу... Він підійшов до старенької, з цікавістю розглядаючи її товар, і запитав:

– Скажіть, будь ласка, а що це у вас за овоч такий незвичайний?

– Це пастернак, синочку, – відповіла старенька застудженим голосом.

– Борис Леонідович? – Він лагідно їй усміхався.
– Що, синочку? Це дуже корисний овоч...
– А як вас звати? – поцікавився він.
– Катерина Іванівна, – відповіла здивована бабуся.
– Катерино Іванівно, а що ви ще продаєте?
– Помідори, картоплю... все сама вирощую. Все дуже смачне.
Тільки вже вечір, майже все розібрали.

– А дайте нам, будь ласка, все, що у вас залишилося. І пастернак обов'язково. Ми скуштуємо, еге ж? – Він усміхаючись подивився на мене.

– Авжеж. Залюбки, – я усміхнулася спершу йому, потім бабусі.

Щаслива старенька, якій далі не треба було вже мерзнути, а спокійно збиратися додому, назвала ціну і трепетно розкладала фрукти та овочі по пакетах. Він узяв пакети з овочами, акуратно поклав їй якісь гроші на край маленького столика і швидко попрямував до водія, який уже йшов йому назустріч. У нас за спиною скрикнула бабуся: «Синочку... ти що? Ти що зробив? Ти з глузду з'їхав... Дякую, синку».

Я вийшла на балкон... Дощило... Я мовчки спостерігала, як великі прозорі краплі зрадливо стікають по склу... Фальшиві сльози сентиментальної осені... Я відчувала його дихання: дихання дощу і дихання чоловіка, який стояв зовсім близько. Він не дивився на дощ, а тільки на мене. Я відчувала його погляд так само гостро, як там... в аеропорту. Скільки часу минуло відтоді, як я побачила його вперше? Два, три тижні?... Тоді звідки це знайоме відчуття, що я чекала Його все життя і що цей дощ без Нього вже не буде таким, як раніше? У голові пульсувала єдина думка: «Втікай. Просто зараз... доки не пізно. Їдь у готель, додому, куди завгодно». Так. У цю мить він мовчки обійняв мене. Його рука ковзнула по чорно-білому зображенню Моніки Белуччі на моїй футболці, він тихо спитав: «Де шрам? Тут?» Так. Шрам... тут. Пізно. Хоча я все-таки встигла щось пробелькотати про готель.

Кожен день з ним був вартий сотні багатьох, прожитих до цього. Мені подобалося з ним мовчати... подобалося, як він на мене дивиться... особливо вранці. Я розплющувала очі, і мені хотілося усміхатися, тому що його усмішка випереджала мої перші

передранішні думки... Мені навіть подобалося по три години чекати його в ресторані... він ніби жив поза часом... так само, як і я... Йому я зготувала перший у своєму житті фреш... фреш, зготований для когось, окрім себе... З ним я спробувала вкрутити свою першу в житті лампочку... і знищила нудне штучне світло... а він щиро радів за мене, адже знав – я віддаю перевагу сонячному... Втім, коли він вирішив вкрутити лампочку, у нього це вийшло не краще – він знищив світло у всій квартирі під мій радісний щасливий сміх... Ми були однаково безпорадні у всьому, що стосувалося побуту... ми не хотіли ні з ким жити... ми однаково любили безмежну свободу і самоту, поважали мовчання і шанували тишу... можливо, саме тому нам було так легко. Він замовляв усе меню в ресторані... при цьому ми майже нічого не їли, забирали додому, а потім викидали. Мене розвеселило, як він злився, коли інтелігентний український охоронець у ресторані послужливо назвав його чорний шарф «аксесуаром»... Мені дуже подобалося бігати казковим осіннім парком, просто думати про те, що він є, і не відповідати на дзвінки всього світу. Я захоплювалася його уважливим ставленням до людей, які цілодобово на нього працювали чи просто здибувалися на його життєвому шляху. Мені подобалося, як він називав мене прекрасною дівчинкою або чарівною дівчинкою. Мені навіть сподобалося, коли він сміючись назвав мене ідіоткою, бо я не змогла відповісти на запитання, в якому році народився Ван Гог:

– Я не пам'ятаю, в якому році народився Ван Гог... у мене погана пам'ять на дати... але я захоплююся його картинами. Зате я знаю, що в Парижі, у «Grand Palais», саме тепер проходить ретроспективна виставка Клода Моне... і я неодмінно туди потраплю. І що це за допит о четвертій ранку?)))

– Краще спи, – говорив він крізь сміх. – І обійми мене як слід.

– Що значить спи? Ідіоткою мене ще ніхто не називав. Хоча я дійсно вперше в житті почуваюся ідіоткою... поруч з тобою.

– Ну... має ж бути хоча б одна людина на цьому світі, поруч з якою ти відчуєш себе ідіоткою... – Він дратував мене, і навіть у темряві я бачила його усмішку.

– Так... має бути. І я дуже рада, що ти є.

– Руденька... ти прекрасна дівчинка. Можна я називатиму тебе Руденька?

– Ну... це однозначно краще, ніж ідіотка.

– Ти дуже розумна дівчинка.

– Це ти до чого сказав?

– Що за питання? «До чого ти це сказав?» Просто сказав, що ти розумна дівчинка. Ти ж не ідіотка?

Ми сміялися крізь сон. Наступного дня він полетить, а я поїду. Уві сні він ніжно стискав мою руку. Так я й прокинулася, а він усе ще тримав мене за руку... Огидний світанок... цього разу мені захотілося знищити сонячне світло, але я не знала, де викручується небесна лампочка.

Ми розгублено блукали квартирою і чомусь не поспішали збиратися. Він сів у крісло, уважно подивився на мене і сказав:

– Руденька, мені не подобається, що ти їдеш...

– Чому? Ти ж однаково летиш. І навіщо я тобі?

– Гарне питання... «Навіщо?»... Зрештою, кожному з нас взагалі ніхто не потрібний. Я звик до тебе. І ти мені дуже подобаєшся.

– Ти мені теж дуже подобаєшся. Ти до мене звик?

– Так, одразу ж, як тільки побачив тебе. Не в аеропорту... а коли ти приїхала. Дивні у нас стосунки, еге ж?

– Так. І розмова у нас якась дивна. Якщо зважити на те, що ми майже не знаємо одне одного.

– Чому дивна розмова? Ти практично жила зі мною. Знаєш, дивно: ти приїхала, і я зараз же став на ноги, вийшов на вулицю... і за кілька днів майже одужав. І настрій у мене поліпшився. Отже, бачиш, ти мала рацію. Ти дійсно поліпшуєш настрій. Я, як усі...

– Так, але ти не як усі... – тихо сказала я.

Ми мовчки пакували речі... Мені хотілося скоріше поїхати... втекти... залишитися самій. Я недбало запакувала якісь джинси, куртки, майки... і в угах упала в крісло. Хотілося курити... страшенно. Він збрався і далі. Я не могла на нього дивитися. Мені здавалося, якщо я стрінуся з ним поглядом, я більше не зможу стримати сльози. Це було знайоме відчуття.

– Руденька, що ти робиш? – спитав він, складаючи якісь книжки до свого чорного рюкзака.

– Сумую за тобою.

– Сумуєш за мною? Зараз?

– Так.

– Ти зі мною працюватимеш? Я ж іще в аеропорту тобі про це сказав, чи ти забула?

– Ні.

– Що «ні»? Забула чи не працюватимеш зі мною?

– Не забула. Я з тобою не працюватиму.

– Чому? – чоловік у чорному був здивований.

– Я не зможу з тобою працювати. Мені так здається. Я знаю, що таке бути з тобою... навіть жити з тобою. Це дивовижно. Але я не знаю, що таке працювати з тобою. І якщо обирати між першим і другим, то я маю за краще лишити собі в пам'яті перше.

– Але я не розумію, що тобі робити в Дніпропетровську. Чи полетиш до Парижа?

– Полечу. Неодмінно. Знаєш... ти другий чоловік у моєму житті, якому б мені хотілося показати свій Париж...

– Це помста за мої слова, що «ти в мене перша»? – він усміхався.

– По-перше, я в тебе й справді перша... після кору. А по-друге, я не жартую... – Я розсміялася.

– А першому чоловікові, якому ти хотіла показати свій Париж... Ти показала?

– Ні.

– Руденька, ти мені чогось не договориєш. Ти потайлива дівчинка. Це був твій колишній чоловік?

– Ні. Саме з ним у Парижі я була...

– Який жах... – Він сміявся. – А чому ти досі живеш у його квартирі?

– Тому що коли ми «тимчасово розлучалися», він наполіг на тому, щоб я залишилася в цій квартирі. Хоча він, на відміну від мене, чудово знав, що ми розлучаємося назавжди. У своїх мріях він уже був з іншою, але для мене знайшов зовсім іншу причину. У нього забракло мужності сказати мені правду. Він чудово знав моє ставлення до життя: я ціную свою свободу і поважаю свободу інших людей. Ніхто нікому не належить у цьому світі. А він просто брехав мені в очі, хоча я спокійно ставила йому конкретні запитання, і йому досить було просто кивнути. Я вважаю, що сорокалітній чоловік мусить відповідати за свої вчинки і за свої слова. Інакше він просто хлопчисько. І мені не цікаво, які мотиви його поведінки і його брехні. Або кажи правду – або взагалі мовчи. Він навіть грамотно підвів мене

до того, щоб я перша запропонувала розлучитися і тимчасово пожити окремо. Коли ми розлучалися, він дивився на мене сумними очима і казав, що допомагатиме мені, поки ми поживемо окремо. Через три місяці я випадково почула, що він одружився. А ще за кілька днів він, дізнавшись про те, що я знаю правду, надіслав sms-ку: «Привіт. Давай щось вирішувати з квартирою». Зате завдяки цій ситуації я дізналася, що в мене є справжні друзі. Гаразд... Сказати по правді, мені не потрібна ця квартира. Я взагалі віддаю перевагу готелям і люблю перелітати з країни до країни. Але я б хотіла, щоб життя чого-небудь навчило його. Можливо, наступного разу він поведеться з людьми по-іншому. Хоча невідомо... А ще... мені просто цікаво подивитися, які кроки він робитиме... бо насправді він дуже гарна людина...

– А він робить якісь кроки? – запитав мій друг з усмішкою.

– Так... він періодично влаштовує sms-голосування. – Я сміялася.

– Тобто?

– Раз на кілька місяців від надсилає мені одну й ту саму sms-ку: «Привіт. Давай щось вирішувати з квартирою». Це повідомлення у нього, судячи з усього, в стандартному наборі sms-ок: «Я на зустрічі. Передзвоніть пізніше», «I will call you up later», «Happy Birthday»... «Привіт. Давай щось вирішувати з квартирою». Він, мабуть, кожного разу чекає, що я йому напишу: «Так, цього разу ваша sms-ка виграшна. Квартира дістається вам». Чолов'язі сорок років, він старший за мене майже вдвічі. Ми прожили разом п'ять щасливих років, об'їздили півсвіту, поважали одне одного... Міг би набратися мужності, взяти слухавку і подзвонити мені. Тим паче, його ніхто не просив гратися в лицаря і залишати мене в цій квартирі. Але, оскільки він почав гру – я йому підіграю. Інша річ – мій пес... Мій Роджер Федерер звик там жити... це його законна територія, він помітив усі кутки... Він – законний спадкоємець...

– Це ваш спільний собака? Він тобі його подарував? – Він сміявся.

– Ну... собака ніби спільний... Але, скажімо так, законний батько мого пса – не він... – Я вже теж більше не могла стримувати свого сміху.

– Який жах... Ти з біса хитра дівчинка, Руденька.

– Можливо... Це погано?

– Ти що... Це дуже добре. Я б навіть сказав, це чудово. Ти мені вельми подобаєшся. – Він міцно обійняв мене.

Він і далі пакував речі й говорив по мобільному. Він уже «був на зв'язку з навколишнім світом», і його телефони останню добу безшумно вібрували щосекунди. Він ходив колами по квартирі й комусь вичитував у слухавку. Я підвелася з крісла, взяла пачку червоних «Мальборо», дістала сигарету і підійшла до балкона. Я не курила вже два з половиною місяці. От і чудово... Головне, не думати про Петю... інакше задихнуся від диму.

Він розмовляв по телефону і слідкував за кожним моїм рухом. Мені хотілося з'їсти сигарету, а не курити її. Аби він тільки не дивився на мене так. Раптом він різко відклав мобільний убік і підійшов до мене. Я загасила сигарету. Він мовчки обійняв мене, і мій всесвіт розлетівся на друзки... це було дежавю: так обіймають уперше і востаннє. Він гладив моє волосся, а мені страшенно хотілося просто сказати йому: «Маю до тебе незвичайну пропозицію. Не відпускай мене». Сльози текли по моєму обличчю струмками, капали на його чорний светр... нехай... на чорному все одно не видно. Я різко відвернулася і весело сказала: «Поїхали».

Ми стояли в темному коридорі, я дістала з сумки «Ray Ban». На небі чомусь прозирнуло сонце... мабуть, щоб підбадьорити мене... А він усе запитував: «А тобі пасують ці окуляри?», «А коли ти знову кинеш курити?», «А яка ти, коли нафарбована?» Я з радістю начепила окуляри й обернулася до нього. Я стояла біля дзеркала.

Він підійшов до мене, легенько обійняв ззаду і сказав, дивлячись на наше віддзеркалення: «Ти неймовірно вродлива дівчинка, Руденька, хоча ти й сама це знаєш. А ти приїдеш до мене в гості?» Я усміхнулася.

Ми вийшли на вулицю. Його, як завжди, чекав водій. Мене, як завжди, дожидало сонце і чорний джип.

- То ти приїдеш до мене в гості? – перепитав він.
- Гадаю, так. Якщо ти подзвониш.
- А коли ти до мене приїдеш? Звичайно, я подзвоню. А що, коли не подзвоню, ти не приїдеш?
- Ні, звичайно.
- Але ж ти вже знаєш, де я живу.
- Навіщо тобі непрохані гості? І ти не тут живеш.
- Ти що? Непрохані гості – це ж так цікаво... Подзвони мені, коли приїдеш додому.

— Подзвонити тобі?

— Ну звичайно.

Ніхто й ніколи не цілував мої вії і мої очі. Ніхто й ніколи не називав мій шрам «неймовірно гарним». Ніхто й ніколи не говорив мені крізь сон: «Тебе мало». Ніхто й ніколи. Крім Чоловіка в чорному... у найсолодшому листопаді в моєму житті.

Р. С. Коли я була маленькою, я грала тенісний турнір в одному місті. Ми стояли невеликим дівчачим гуртом, дивилися якийсь матч і пліткували про хлопчаків. Я була засмучена, заплакана, після поразки... місцеві судді засудили мені весь матч... У мене запитали: «А ти кого-небудь любиш?» — «Ні», — відповіла я. «А тебе тут любить хто-небудь з хлопчиків?» — «Ні». Дівчатка засміялися, а я подумала про те, що коли-небудь «мій хлопчик» побудує ціле місто на ваших «злих» кортах. І він побудував... цілий світ. Та все ж залишив мені кілька кортів...

24 жовтня 2010 року, ранній ранок...

Інша річ дядя Петя – у мене ексклюзивний контракт.

Я засилаю до небесної канцелярії найбільш божевільних ципочок, аби Боженько не нудьгував.

І він знає, що я роблю людей щасливими і відбираю в них за це купу бабок – усе по-чесному. [\[8\]](#)

– Доброго ранку. Ви Дмитро? – запитала я чоловіка, який курив неподалік від таксі.

– Так. А ви, напевно, Юля. Їдемо до Шереметьєва? – Він загасив сигарету і попрямував мені назустріч. – Я візьму у вас валізу.

– Так. Дякую. Обережно, валіза дуже важка. – Я вручила йому свою величезну валізу, сіла в авто.

Надворі стояв жовтневий недільний ранок. Москва була розкішна. Вперше за два тижні це місто здалося мені справжнім: я нарешті побачила його душу. Не було штурханини, знервованих людей, гамору, нескінченної біганини, поспіху, вічних заторів – тільки місто, самотнє, горде і ледь заспане. Сьогодні неділя. У Москви вихідний: вона відпочиває від грошей. Вперше за два тижні проглянуло сонце. Я дивилася у вікно і намагалася крізь сон пригадати пісню, яку написав і весь час наспівував мій Старший Товариш... Walking in the light all above the dream... Хотілося надіслати йому sms-ку зі словами пісні, але так рано – для чого будити? У цю хвилину мій iPhone мерз у кишені куртки. Я поглянула на дисплей і засміялася. Це була sms-ка від Старшого Товариша: «Walking in the light all above the dream, Kishen tuhesh everybody, Saying to the cream...» Я написала йому відповідь: «Ти що, живеш у мене в голові? Виходь звідти. Я щойно збиралася надіслати тобі sms-ку з тим самим текстом». Відповідь не забарилася – це була його, Петина манера: «Live in the golova – eto zaebissimo...» Я сміялася від душі, а таксист намагався зазирнути в мій телефон і зрозуміти, що мене так веселить. «Merci за те, що з тобою так benissimo... Чиста імпровізація)))», відправила я sms-ку і вдала, що

уважно слухаю розповідь таксиста про те, як він колись... Але думки мої в цей час заносились дуже далеко...

З Петею справді було *benissimo*. З ним неможливо було не сміятися і в той самий час у нього неможливо було не вчитися. Він навчив мене дуже багатьох речей, змусивши поглянути на світ дещо під іншим кутом. Завдяки йому я зрозуміла одну просту річ: цей світ водночас гарний і потворний. Петя ще раз довів мені правдивість істини: продаються всі. Геть усі. За яку ціну – це питання економіки або економіки життя, як купити – це питання твого власного IQ, коли купити і як зробити це з найбільшою вигодою для себе – це питання життєвих обставин, а як зробити так, щоб людина навіть не зрозуміла, що її купили, – це вже питання Петі. Він змусив мене по-іншому подивитися на дівчат, допоміг зрозуміти і вивчити їх психологію, і мені по-людськи стало шкода... чоловіків... «Чоловіки зраджують, чоловіки скаржаться, коли хворіють, чоловіки нас не розуміють...» Чоловіки! Кохані! Зраджуйте й далі, а ще – скаржтеся, нарікайте, бо в більшості своїй ви навіть уявити собі не можете, з якими вродливицями-монстрами живете... чи зраджуєте. Нас усіх – і жінок, і чоловіків, створив Бог... і ми всі одне одного варті. Звісно, за невеличкими винятками.

Я була гостем його країни, і він охоче показував мені свій світ. Світ, у якому править тільки він. Мені хотілося пізнати все, побувати в усіх куточках країни, що мала назву «Лістерманія»... Він брав мене на зустрічі з потенційними співачками, професійними танцівницями, дружинами, моделями, а ще – ангелами, яким так і не судилося ними стати. Всі вони прагнули літати, але світ з різних причин ще з дитинства обтяв їм крила. І всі вони палко бажали, щоб він повернув їм ці крила, здійснив їхні мрії, змінив долі. Серед них траплялися дівчата, варті уваги й пошани... Одна... дві... але решта були ментальними монстрами. Їхня зовнішність була далека від ангельської, їхній розумовий розвиток і словниковий запас не давали їм змоги сформулювати свої думки, а тим паче їх висловити, та всі вони вважали себе не інакше як Богинями, Королевами і претендували на трон. А це заслуговувало моєї пошани, проте викликало огиду і вбивало почуття. Якось поруч зі мною сіла чергова потенційна «зірка» й довго розводилася про те, як «вона хоче стати телеведучою... тому їй

конче потрібен якийсь багатий друг... який їй у цьому допоможе... тільки йдеться про хороший бюджет, адже вона хоче стати хорошою телеведучою... він повинен їй добре допомагати... лишень їй не хочеться з ним часто бачитися... бажано зо два рази на тиждень, бо у неї є хлопець... і, звичайно, бажано, щоб він був не надто старим... ну, приблизно до тридцяти п'яти... і ще – хай він буде симпатичним...» Я більше не могла слухати цю маячню, сказала, що мені час, що ми їй обов'язково допоможемо, і вже підвелася, щоб піти геть, але та, взявши мене за руку, змовницьким шепотом прошебетала: «Мені двадцять один, я навіть вивчаю англійську... і я – незаймана... гадаю, це має коштувати дорожче...»... Ось вона – справжня цнотливість! Бравісимо!

Дівчата... вродливі й не надто, бідні й забезпечені, доступні чи такі, що ховаються за карнавальною машкарою неприступності, одягнені в Gucci, Hermes чи Terranova, – усіх їх об'єднувало одне: їм завжди мало. Добре це чи погано – я не знаю. І не мені судити. Це не є ні добрим, ні поганим. Це просто факт. Хтось мріє про сумку від Hermes, хтось хоче вийти на сцену й заспівати так, щоб весь світ упав на коліна і так вічно колінкував перед божественною вродою володарки писклявого голосу, хтось бажає щоранку чути мелодію Vertu... і байдуже, хто лежатиме поруч з тобою в ліжку... хтось хоче полетіти на карнавал до Бразилії... хтось просто хоче... І ЦЕ НОРМАЛЬНО... всі чогось або когось хочуть... Але одного я не могла зрозуміти: чому всі ці дівчата вважають, що для цього їм неодмінно потрібен олігарх? Чому вони всі думають, що коли у них з'явиться Hermes, Vertu й або коли вони запищать на сцені, навіть знімуться в своєму єдиному кліпі – це зробить їх щасливими?... Це єдине питання, на яке в мене не було відповіді. Відповідь мені підказав Петя. Бо більшість з них – одноклітинні створіння. І насправді ці дівчата ні в чому не винні: такими їх зробила потворна складова нашого аморального світу. Однозначно, є й інші дівчатка: розумні, начитані, цілеспрямовані, освічені, вродливі... кращі – але я таких не зустрічала... ні в Москві, ні в Києві, ні в Донецьку... У всякому разі, я бажаю їм щастя, кожній з них! А Петя їм у цьому допоможе.

Він навчив мене давати офіціантам «на лапу» до того, як вони починають тебе обслуговувати, і залишати на чай кухарям до того, як

вони починають для тебе готувати. Він навчив мене з першого погляду на людину визначати, чого вона прагне, що шукає, про що мріє... і скільки коштують ці мрії. Він навчив мене без квитків проходити в кінозали кінотеатрів, без запрошень потрапляти на «модні світські заходи» – це була своєрідна школа. Якось під час чергового походу в кіно я запитала Льоню, його вічного супутника: «Чому не можна просто купити квиток у кіно, коли можеш купити весь кінотеатр?» Льоня глянув на мене і відповів: «Тому що потрібно весь час примушувати голову працювати. Кожної секунди. У будь-якій, навіть найпростішій, ситуації. У будь-якій точці світу. У Монако, Москві, Лос-Анджелесі – скрізь. Це спосіб життя. За гроші можна зробити все. Навчися робити без грошей, користуючись своїм розумом і людською психологією».

Льоня так само відкрив мені очі на багато речей. Спершу він мені не подобався, але згодом, познайомившись ближче, я змінила свою думку про нього...

– Льоню, ти навчиш мене «розводити по повній»? – запитала я, коли ми прогулювалися Донецьком. – Петя сказав, що ти мене навчиш.

– Звісно, навчу, – сказав він серйозно.

– Спершу поясни мені, що це означає і як ти це робиш.

– Це просто. Ти бачиш дівчину. Подумки складаєш її психологічний портрет. Заговорюєш до неї. Акуратно і грамотно, крок за кроком, вивідуєш всі її мрії, бажання... все, в чому вона боялася зізнатися навіть собі. Витягаєш усе це з її голови, а натомість вкладаєш в її мозок те, що потрібне тобі. Якщо в неї взагалі є мозок.

– Тобто ти наперед, ще до знайомства з дівчиною, маєш щось на меті, розумієш, що ти хочеш отримати на виході, потім розкладаєш по полицках її мозок, забираєш всю потрібну тобі інформацію і змушуєш повірити в те, що ти єдиний у цьому світі, хто може здійснити всі її бажання і мрії?

– Десь так.

– І так можна з будь-ким?

– Ну, ти ж сама бачила, – він сміявся.

– То ти мене навчиш?

– Так.

– Але мені, у принципі, нічого не потрібно від людей. Я й так отримую все, що хочу. Навіщо це мені?

– Тому що ти не належиш до «масовки». Ти – інша. Ти й сама знаєш, як спровокувати ті чи інші ситуації і досягти бажаного результату, але ти також повинна знати, як не стати жертвою такої ситуації. Тобі дуже пощастило, Руденька. Для тебе це ще одна школа життя. Ти – частина команди.

– Мені приємно бути частиною вашої команди, а не її жертвою. – Я усміхалася. – І я рада, що ти тоді причепився до мене в автобусі, який віз нас до літака... хоча тоді я не надто зраділа.

Моя позиція була дуже проста: кількість зароблених або вкрадених грошей може зробити з чоловіка олігарха, але кількість зароблених або вкрадених грошей не можуть перетворити олігарха на чоловіка. Чоловік – або чоловік, або ні. Третього не дано. Неважливо, як часто він дарує квіти, неважливо, скільки коштують його подарунки, неважливо, скільки гарних слів він говорить. Важливо, які вчинки він здійснює. А квіти, подарунки, слова і Мальдиви – це не вчинки. Це частина вічної гри, яка рано чи пізно підходить до свого логічного завершення... потім з'являються нові гравці, і все повторюється. Як каже Петя і його друг Фредерік Бегбеде, або Фредерік Бегбеде і його друг Петя – кохання живе три роки. Цілком з ним згодна. Але є кохання, яке живе завжди. Питання у вчинках. Я це знала. І Петя з Пітбулем знали, звідки мені це відомо. Так само, як знали й причину, чому я з ними...

Петя... Він надзвичайний... Надійний друг... Чудовий психолог... Цікава особистість... Людина-легенда... Мій Старший Товариш... Петя Лістерман... Він легко переконав мене замінити сигарети круасанами з «Волконського». Він змусив мене полюбити рибну юшку. Він показав мені всю «красу і недоступність» цього світу, яка так легко падає в його обійми в обмін на задоволення всіляких людських потреб. Неважливо, як часто його звинувачують у всіх існуючих і неіснуючих гріхах, неважливо, як часто його називають Дияволом і Люцифером... важливо інше... За що ви його звинувачуєте? За те, що він чесніший за вас усіх? За те, що він відкрито задовольняє всі ваші фізіологічні чи духовні потреби, втілює в реальність ваші мрії, про які ви самі ж йому й розповідаєте? Чи за те, що він влаштовує ваші долі так, як вам того хотілося? На відміну від Люцифера, він не вимагає взамін ваші душі. Йому потрібні лише ваші тіла, з якими ви так легко розлучаєтеся. А

якщо ви потім утрачаєте свою душу – то це вже ваша проблема, а не проблема Петі. Він нікого не змушує. Йому це не потрібно. Адже ви самі цього хочете. Ви можете звинувачувати його в чому завгодно і ненавидіти його за те, що він вам колись допоміг, але зізнайтеся: він чесніший за вас усіх. Він нічого від вас не приховує. А якщо ви йому просто задрите, тоді хто заважає вам? Спробуйте познайомити красу з грошима і створити свою власну імперію... Тільки у вас не вийде. Для того, щоб знайти красу з грошима, треба бути Петею Лістерманом... Я бачила його пафосних імітаторів... вони не викликають нічого, крім усмішки на моєму обличчі. А якщо ви вважаєте Петю просто хлопцем, «якому колись пощастило», тоді чому ви біжите до нього через весь клуб, щоб він при всіх потис вам руку, або дзвоните йому о третій ночі, вмикаєте гучний зв'язок, щоб вас чули ваші друзі, і з фамільярними нотками в голосі запитуєте його: «А де ти сьогодні тусуєш?» Відповідь проста: ви хочете справити враження. Просто тому, що ви з ним знайомі. Але чи знайомий з вами він? Він завжди зробить вигляд, що так, – для того, щоб ви не виглядали ідіотами в очах своїх же друзів і знайомих. Тож скажіть йому «ДЯКУЮ, ПЕТЮ» за все, що він для вас робить, а не виніть його за свою власну чванливість.

Чи посварив він Бреда Пітта з Анжеліною Джої? Чи викрадав Памелу Андерсон? Чи «підганяв» мулаток для Роберта де Ніро? Так. Я свідок. Чи допомагав він Ользі Куриленко залізти у «Джеймса Бонда»? Так. Однозначно. Він такий. Був би без нього «Секс у великому місті»? Був би. Але нудний... і економ-варіант.

– Юлю, ми приїхали... – сказав водій, який усю дорогу зі мною про щось теревенив. – Я допоможу вам з валізою. І... ви дуже... Може, залишите мені номер телефону?

– Дякую. Я сама якось розберуся з валізою... На все добре.

Я попрощаюся з водієм, візьму свою валізу, переді мною відчиняться двері терміналу і... за кілька годин у мене виникнуть проблеми з паспортом на українському кордоні...

Р. С. Коли мені було вісім років, батьки взяли мене з собою в мою першу подорож Європою: Прага, Париж, Венеція, Флоренція, Рим, Сан-Марино... Я вела щоденник. Щоночі я занотовувала до зеленого

зошита із зображенням Дональда Дака ті речі, які справили на мене найбільше враження. У цьому щоденнику є дві гарні фрази. 1) Сан-Марино – це держава, яка працює на туристів. У ній дуже багато сувенірів та лікерів. 2) Для того щоб позбутися всіх гріхів, треба було погладити ніжку святого Петра.

Останній запис було зроблено після відвідин собору Святого Петра у Ватикані.

P. P. S. Господи... я не пам'ятаю, які гріхи у мене були у вісім років, але дякую Тобі за те, що через шістнадцять років Ти подаруєш мені мого особистого Святого Петра і зробиш це фантастичним чином у той період мого життя, коли мені буде це так необхідно...

26 липня 2010 року... вечір

*Звонит он, и город меняет тон,
И даже черные светлеют полосы,
Каждый раз, когда перед его голосом,
Мобильник пишет ей: «Платон».*^[9]

Бориспільський аеропорт... Який він мені дорогий... Рейс на Ригу затримувався на годину. Через поганий моральний і фізичний стан мені несила було настроїтися на улюблену Хвилю Позитиву. Куди я лечу? Яка Юрмала? Температура тридцять вісім давалася взнаки... Я сиділа в товаристві паперових хусточок і весь час чхала, з очей невпинно струменіли застуджені сльози... Вдень мені було відчутно краще. Може, це кара за те, що я з вини свого водія розгулювала територією чоловічого монастиря без хустки на голові? За мною з цікавістю спостерігали пасажири мого потенційного рейсу. Особливо один гуртик латвійських чоловіків – вони необачно вирішили поспівчувати моєму чханню і поганому настрою. Черговий телефонний дзвінок посилив мій і без того пригнічений душевний стан: аж сорок хвилин наводилися аргументи, чому саме мені поки що не зможуть повернути п'ятнадцять тисяч доларів за невиконану роботу... п'ятнадцять тисяч доларів, які належали не мені, а Йому. І я чудово розуміла, що Він мені дарує цей борг, але мене дратувала сама ця ситуація: хотілося наговорити грубощів чоловікові в слухавці... але я стримувалась, розмовляла з ним жорстко і тактовно. А чоловічий голос у моєму iPhone'і все розповідав мені про чергові наїзди спецслужб, продажні структури, паскудних людей... Мені захотілося розбити телефон... я втопилася... за останні кілька місяців. Занадто багато всього на мене навалилося... і це «занадто багато» вкотре кардинально змінило моє життя... чи зруйнувало його... Особливої різниці я не відчувала. У мене більше немає дому... родини... друзів... але найстрашніше, що мені не дзвонить Він... На цій позитивній ноті приємний жіночий голос запросив усіх пасажирів, які вирушають на Ригу, пройти на посадку...

Подали «літаковий» автобус... Я намагалася знайти місце, де можна було б приземлитися. Стояти не було сил, але вільних місць не було. Я зрозуміла, що захворіла остаточно, і ще раз запитала себе: «Куди ти в біса летиш?» Мене все дратувало. Надто те, що на мене безцеремонно витріщився якийсь тип... щоправда, симпатичний... І раптом він мовив: «Як ся маєш, мала?» Я сторопіла. Здається, не тільки я, а й весь автобус. Крізь зуби я процідила: «Краще не буває», і в цю мить подзвонив Він. Він мене завжди рятував, навіть у дрібницях. Я взяла слухавку, але майже не чула Його: в автобусі було гамірно, ще й зв'язок уривався. Він спитав мене, чи я долетіла, а я спробувала Йому пояснити, що рейс затримали... До цієї миті я не чула в слухавці нічого, крім безсоромної тиші. Я спробувала Йому передзвонити, але спрацював voice-mail. Я знову – вже вкотре – зненавиділа мобільний зв'язок, та все ж вирішила відправити sms-ку, щоправда, я, як завжди, не знала, що Йому написати. Останнього разу, коли я так само розмірковувала над тим, що Йому написати, моя машина «поцілувала» багажник білої «Toyota Land Cruiser»... Замислившись, я розгублено втупилася в одну точку. І раптом почула ще один чоловічий голос, який промовив: «Напиши йому, що сумуєш». Спантеличена, я відірвала очі від сенсорного екрана свого телефону. Поруч з типом, який обізвав мене «малою», стояв інтересний дорослий чоловік. Мені здалося, що він читав мої думки: адже влучив у десятку... з першого разу. Я автоматично поцікавилася «кому “йому”?», а він відповів: «Тобі видніше. Але напиши йому, що ти сумуєш». Поки я писала sms-ку, «симпатичний тип» і «гарний чоловік» перемкнули свою увагу на якусь модель, що з радістю підтримала розмову з ними, і це мене, звісно, втішило.

Вже в салоні літака, коли я йшла, до мене прив'язалися типи з латвійської компанії: вони поцікавилися, чому це я в аеропорту обливалася сльозами. Я відповіла їм, що причина моїх сліз – висока температура, що мені важко розмовляти, і тактовні латвійці зрештою дали мені спокій. А я подякувала Богові за те, що сиджу не поруч з ними. Моє місце виявилось ще більш «вигідним»: просто через прохід від «симпатичного типа» й «інтересного чоловіка». Але, судячи з усього, ми були однаково втомлені, тому дружно поснули...

Паспортний контроль... моя вічна крутішка-удача... Я стояла разом з усіма в черзі для «не громадян Євросоюзу»... Але тут надзвичайний симпатичний хлопчик, визирнувши з віконця «EU», поманив мене пальчиком. Це був той випадок, коли «на пальчик» можна було з радістю повестися, особливо з температурою... Він розгорнув мій паспорт, побачив кількість річних шенгенів, і в нього виникло тільки одне запитання: «Ви явно на “New Wave”... А в якому готелі ви житимете?» Просте запитання... але я не знала на нього відповіді... і в мене не було ваучера готелю. Назву готелю знала тільки моя подруга, Еля, яка перебрала на себе всі організаційні клопоти щодо поїздки до Юрмали, бо в мене не було ані секунди вільного часу. У мене не знайшлося часу навіть на те, щоб потелефонувати Елі й заздалегідь уточнити назву готелю. Еля, швидше за все, вже зустрічає мене в аеропорту... Я застудженим поглядом окинула хлопчика і сказала, що можу подзвонити подрузі й уточнити. Я набрала номер, і вона, як завжди, відповіла на дзвінок лише за мить перед тим, як телефон уже автоматично вирубається:

– Елічко, а як зветься готель, у якому ми живемо? – бадьоро спиталась я, коли Еля зволила взяти слухавку.

– Юлько... не переживай... готель класний... там живе багато зірок... і не здумай брати таксі... я вже під'їжджаю... – проторохтіла вона.

– Ель... я на паспортному контролі... і на цьому все може й закінчитися... мені потрібна назва готелю... у мене ж немає ваучера. – Я вже сміялася.

– Якщо чесно, я не пам'ятаю... якийсь Nordic... щось... дуже крутий... чотири зірки, але тобі сподобається, обіцяю.

– Елічко, я передзвоню... – По моєму обличчю вже текли сльози сміху і застуди. – Мій готель називається «Nordic щось, чотири зірки, там живуть зірки», – нарешті видушила я з себе, переборовши сміх.

– Я зрозумів. – Хлопчик на паспортному контролі теж мало не ридав зо сміху, проставляючи мені черговий штамп у паспорті. – Солодкої «Нової хвилі».

– Дякую, що пустили без черги, – посміхнувшись, я щиро подякувала йому.

Отримавши багаж, я дихала ризьким повітрям і чекала на Елю. Перед моїми очима мерехтіла одна картинка: величезна підсвічена

реклама Forbes'а. Елі ніде не було. Я дістала з кишені телефон і набрала її номер, попередньо отримавши безглузде повідомлення від «Київстар» із попередженням знімати з мого рахунку по двадцять п'ять гривень за хвилину розмови з Батьківщиною. Еля сказала, що вже за секунду буде в аеропорту. Я знову всілася на валізу...

– Ррруденька, кого чекаємо, про що мріємо? – пролунав уже знайомий голос за моєю спиною. Це його «р» мені чомусь сподобалося...

– Нікого і ні про що, – буркнула я, але не злостиво.

– А ти танцюєш чи співаєш? – запитав «інтересний чоловік», біля якого стояв «симпатичний тип».

– Ні те, ні інше.

– Даремно... А навіщо тобі така величезна валіза? – поцікавився той-таки голос.

– Там тенісні ракетки. – Я знову набирала Елю.

– То ти тенісна Руденька! А я все думаю, що мені Сафін одно розповідає про якусь Руденьку... – Поки він це говорив, у моїй слухавці вже лунав голос Елі, яка, як вона сказала, чекає мене біля якогось виходу чи входу...

– Елічко, напроти мене величезний лайт Forbes'а... ти бачиш його? Я прошу тебе... поквапся... – серйозно сказала я.

– Юлько, я бачу Forbes... я біля нього... – розгублено відповіла моя подруга.

Я роззирнулася навкруги... і все зрозуміла:

– Елічко... тут два Forbes'и... так от, я біля другого... метрів за чотириста... і в мене тридцятикілограмова валіза, тому краще ти до мене... і на таксі.

І в цю мить до мене на допомогу приспіли мої «нові друзі»:

– Ррруденька, ми тебе підвеземо, куди скажеш, – запропонував «інтересний чоловік».

– Мене зустрічають, – сухо відповіла я.

– Ррруденька, а що ти забула в Ризі? – Мені подобалось оте його «р», і він чомусь щодалі менше діяв мені на нерви.

– Я прилетіла на «Хвилю».

– А нащо тобі ракетки? – він не вгамовувався.

– Мені сказали, що буде турнір «зірки плюс професіонали», і я хочу пограти... до речі, ваш Сафін теж має брати участь. – Мені

хотілося йому помститися за його «гумор».

– Марат? Буде в Юрмалі? Ти точно знаєш? – Він цікавився цілком серйозно.

– Не знаю. Мені однаково. – Я роззиралася навсібіч, видивляючись Елю або таксі.

– Ррруденька... я познайомлю тебе з Сафіном.

«Ідіот», – подумала я і ще раз набрала Елю, яка сказала, що буде «вже за секунду». Мій терпець от-от мав урватися.

– Ррруденька, а де ти житимеш?

– У якомусь готелі. Ви бували раніше в Ризі та Юрмалі? – Я вирішила атакувати.

– Так... звичайно, – у його голосі почулося здивування.

– Де краще жити? У Ризі чи Юрмалі? – я не замовкала, затягуючи час.

– У Ризі добре жити, в Юрмалі – тусити. – З інтонації його голосу було зрозуміло, що він не понтується. – І ти від нас не відкараскаєшся у такий спосіб. Ми почекаємо, поки тебе заберуть.

– До речі, я теж у Ризі вперше, – раптом гордо видав «симпатичний тип», який до цього говорив по телефону.

Я не зрозуміла, чого це він раптом вихватився, і нарешті побачила Елю... Мовчки обернувшись, я підхопила валізу і поспішила їй назустріч. Перше, що я змогла сказати, було не «привіт», а «швидше». Еля нерозуміючими очима подивилася на мене і з реготом сказала: «Останнього разу я чула від тебе подібне, коли ми втікали в Парижі від діджея Равіна».

Ми вже майже підійшли до таксі. Моя подруга запропонувала покурити і дістала дві сигарети. Я з радістю погодилася... Все було позаду... Попереду тільки Юрмала... «Нова хвиля»...

– Ррруденька, маленька, тебе зустріли? – пролунав уже знайомий «інтересний» голос у мене за спиною.

– Так, дякую... Все чудово... – Я чомусь не була здивована появою моїх нових знайомих.

– А навіщо ти куриш? Зараз же викинь сигарету! Ти ж у теніс граєш! Мені тебе ще з Сафіном знайомити... – Він усміхався.

– Знайомити мене ні з ким не треба. Організуйте мені матч: Сафін, Прохоров, Потанін... і я. Комерційний матч. На великі гроші. – Мені було цікаво подивитися, як він відреагує.

– Я організую. Записуй телефон. – Він відреагував так, ніби щодня організовував такі матчі.

«Божевільний, але смішно розводить», – подумала я і всміхаючись записала номер телефону, який починався з «+7». Вже йдучи, на ходу він гукнув: «звуть Петя».

– Юлько, тебе точно не можна відпускати саму... – Еля усміхалася і дивилася на мене своїми величезними гарнющими очима.

– Чому? – здивувалася я.

– Тому що вдень ти написала мені sms-ку про те, як ми з тобою об'їздили весь Крим без прав і документів на твою машину, а увечері ти вийшла з літака з Петею Лістерманом...

– Дуже прикольний хлопець. Гадаєш, це Петя Лістерман? Хоча яка різниця? Я все одно не дзвонитиму. – Я розсміялася.

Ми сіли в таксі. Еля аж іскрилася від щастя та емоцій. Вона захоплено розповідала мені про те, як у нашому готелі зчинився справжній переполох, коли Стоцька виїхала, не розплатившись попередньо за номер... Моя подруга весь час сміялася, і мені було надзвичайно радісно бачити її в такому настрої. Еля страшенно переживала, чи сподобається мені готель, і сказала, що з нами в сусідньому номері живе Микола Носков. Я ж була впевнена, що мені готель сподобається. Так само, як не сумнівалася і в тому, що «среди подлости и предательства и суда, на расправу скорого, есть приятное обстоятельство: я люблю Его... это здорово... это здорово... это здорово».^[10]

Готель мені сподобався надзвичайно... Ми повечеряли о другій ночі... Я дізналася на рецепції, де зможу бігати кроси вранці... і ми з чистим сумлінням повлягалися спати, заздалегідь домовившись з Елею, що я розбуджу її приблизно о десятій-одиннадцятій годині після свого ранкового фітнесу... Розбудила я її о першій дня, і далі кожен наступний день нашого перебування в Юрмалі починатиметься з моїх слів після фітнесу: «Елю... підйом... у нас регрес... уже друга... третя... четверта...» Але це буде потім...

Вже першого ж нашого вечора в Юрмалі у нас виникнуть проблеми: пекуче ризьке сонце поступиться нічному балтійському холоду... а ресторани Юрмали будуть по саму зав'язку забиті після концерту. Ми в літніх сарафанах шукатимемо один-єдиний столик у

ресторані з будь-якою кухнею, але це буде марно. Доти, аж поки ми дійдемо до «наймоднішого» закладу, і я, пропадаючи від ризьких мурашок, що бігали по моїй шкірі, у відчаї не зайду на літню терасу цього ресторану... Вільних столиків, певна річ, не буде, поки я не обернуся і не почую: «Рруденька». Я завагаюся рівно секунду, але холод Юрмали і все ще висока температура мого тіла миттю знищать усі мої припущення і домисли... тому я обернуся і щиро відповім «інтересному чоловікові»: «Привіт, Петю...» Петя, так само, як і в літаку, буде в товаристві «симпатичного типа», якого він відрекомендує нам, як Льоню Пітбуля... Ми підсядемо до їхнього столика, щоб зігрітися і попиту чаю в переповненому ресторані... У цьому ресторані навіть не виявилось «вільних» пледів, тому Петя, дивлячись на мої посинілі від холоду руки-ноги і «температурні очі», жорстко сказав офіціантові: «Або звільняй пледи... або неси скатертини». Офіціант приніс дві величезні скатертини. Мені було все одно... аби тільки стало тепліше. Я охоче закуталася в скатертину, і тут Петя обрушив на мене шквал своїх запитань:

- Руденька, зізнавайся, чим ти займаєшся?
- Не скажу.
- Чому?
- Не хочу. А ти чим займаєшся? – Я сміялася.
- Шукаю таких, як ти... я вже придумав, за кого я видам тебе заміж. – Його відповідь мене розсмішила.
- Я не хочу заміж, я тільки звідти, – серйозно сказала я.
- А чого ти хочеш, Руденька? – запитав він з усмішкою.
- Я хочу, щоб пішов дощ... я хочу тиші...
- Оце так! – розсміявся Петя.
- Я не жартую. – Я дивилася йому в очі і не всміхалася.

І тоді він нарешті почав розмовляти зі мною вільно, а не «професійно». Ми сперечалися, які казино Вегаса більше привертають туристів, обговорювали кращі шоу «Cirque du Soleil», атмосферу Парижа, беззаконня Неаполя, таїни Рима і пафос Монте-Карло, що ні до чого не зобов'язує... ми так і не змогли дійти спільного висновку, в якому океані приємно купатися під дощем і які технології PR краще використовувати... Веселий діалог... Мені було цікаво. Мені здавалося, що він мене розуміє. Мені здалося, що він відчув мою любов до життя. Петі зателефонували... і він надовго відійшов убік...

Я приєдналася до розмови Елі, Пітбуля і нашої прекрасної знайомої дівчинки на ім'я Наташа, яка й загітувала Елю на цю поїздку до Юрмали... Наташа була директором конкурсу «New Wave». Ми з Елею вирішили викликати таксі, бо було вже пізно, а треба ще було доїхати з Юрмали до Риги... Пітбуль сказав, що «вони поїдуть з нами»: навіщо чекати зайвих сорок-шістдесят хвилин, доки приїде чергове таксі, коли готелі, в якому зупинилися ми з Елею і в якому жили Петя з Льонею, були поряд – усього десять хвилин їзди між ними...

За нами приїхало таксі, і ми рушили до машини. Петя все ще говорив по телефону. Коли він побачив, що Пітбуль підвівся з-за столу і попрямував з нами, Петя відірвав телефон від вуха і спитав, що відбувається. Льоня пояснив йому, що вони їдуть з нами. Петя всівся попереду, а я, Еля і Льоня – на задньому сидінні. Нарешті Петя закінчив свою розмову. У мене чомусь знову не було настрою, і я сказала:

– Мало того, що в таксі до нас напросилися... так ще й усівся попереду... теж мені... олігархи, – я починала бурчати крізь сміх... це була перша ознака того, що я засинаю.

– Руденька... а що ти робиш у Дніпропетровську? Ти не думала переїхати до Києва або Москви? – запитав Петя сміючись.

– Ні, бо мені не подобається ні Київ, ні Москва. Я не бачу різниці між Дніпропетровськом і Києвом. Між цими містами існує економічна і соціальна різниця, але не духовна. Тому однаково.

– А де б ти хотіла жити? – голос Петі прозвучав дуже серйозно.

– У Франції або в Італії. – Я втікаю туди при першій-ліпшій нагоді.

– Чому саме туди? – спитав мій новий товариш.

– Тому що там моя душа почувається комфортно... але водночас я можу й далі переходити дорогу на червоне світло.

– Я тебе зрозумів, Руденька... – Петя не усміхався.

Ми під'їхали до нашого готелю, я запитала, «скільки ми винні». Петя попросив «не підколювати» і вийшов з машини, щоб попрощатися. На мій глибокий подив, він... поцілував мені руку... попросив мене не хворіти і чомусь сказав «дякую, Руденька». Я була зворушена і так само подякувала йому.

Назавтра ми знову випадково зустрілися... у вже третьому переповненому ресторані... І позавтра так само, бо пішов дощ, тому ми з Елею знов змерзли і шукали вільного столика... Ми не телефонували одне одному заздалегідь, а просто випадково здибувалися – серед тисяч людей:

– Руденька, ти нічогісінько не їси. Тут смачний вугор. Спробуєш? – питав Петя.

– Ні... не хочу... закінчиться дощ, і ми підемо гуляти. Ми з Елею вже третій день не можемо прогулятися Юрмалою, тому що «tu est partout...»^[11] – Я реготала.

– Руденька... у тебе ох...на сукня... Де взяла? – Він накидав на мене плед.

– Не пам'ятаю, якщо чесно... десь купила.

– Молодчина. Ох...на сукня... і кашель у тебе такий самий. І ти нікуди не підеш, доки не скінчиться дощ. А тим часом врятуй мене від латвійської нареченої. – Петя озирався на всі боки.

– Це як? – не зрозуміла я.

– Ну просто прикрий мене. Мені просвітку не дає латвійська наречена. Ох...но вродлива, але геть їб...та. – Він дивився на мене усміхаючись.

– Гаразд, я тебе обійму ненадовго... поки дощ не скінчиться. – Я сміялася до сліз.

– Ну ж бо, признавайся, з ким ти вже встигла сьогодні познайомитися? – поцікавився мій знайомий.

– А з ким тут можна познайомитися? Сьогодні мені один чоловік запропонував Швейцарію... взамін на сигарету... просто тому, що в ресторані VIP-зони не виявилось сигарет, які він курить.

– Так ох...но... Що ти йому сказала? Коли летиш? – з посмішкою запитав Петя.

– Ніколи. Я подякувала йому і подарувала пачку сигарет.

– Збожеволіла? Він що, не сподобався тобі? Чи ти Швейцарію не любиш? – Петя кинув на мене свій хитрий погляд.

– Звичайно... річ тільки в цьому... Я Францію люблю. – Мене підкидало від сміху, і плед весь час сповзав з моїх плечей.

Щоразу, коли припинявся дощ, я поривалася підвестися з-за столу, але Петин голос спиняв мене: «Руденька... зараз знову почнеться дощ... невже ти не розумієш, що коли вже потрапила в мої лапи, то з

них тобі не вирватися і дощ тебе не врятує? І латвійська наречена одразу мене помітить, якщо ти встанеш».

Ми пили чай, сміялися, Петя розповідав, на які категорії поділяються дівчата, ставив мені запитання, на які я відповідала без відповіді... і... нарешті остаточно й безповоротно заспокоїлося нічне ризьке небо:

– Все. Ми пішли гуляти. – Я різко скинула плед і підвелася з-за столу.

– Собака скажена... я так тебе й не зрозумів. Ну куди ти зібралася, курчатко? Зараз знову почнеться дощ.

– Петю... правда... я обожнюю дощ... і ми вже третій день збираємося з Елею погуляти Юрмалою.

– Гаразд... я тебе відпущу за однієї умови. – Петя загадково посміхався.

– Кажи, але я все одно піду. – Ми з Елею вже стояли біля столу.

– Якщо вам дорогою трапиться аптека, купиш нам зубну пасту? – серйозно спитав Петя. – У нас закінчується.

– Яку саме? – вирішила уточнити я.

– Найкращу. І поцілуй на прощання старшого товариша!

– У мене до тебе питання, Петю, – раптом вихопилося в мене. – Я ж можу поставити тобі одне запитання?

– Авжеж, давай. – Він уважно дивився на мене.

– Як ти почав цим займатися?

– Чим? – з посмішкою запитав він.

– Тим, чим займаєшся. Це сталося випадково, чи у такий спосіб ти реалізував задумане? – Була певна причина, чому мені хотілося знати відповідь на це запитання.

– Руденька... колись я зможу тобі розповісти... коли ми питимемо з тобою шампанське на тенісному корті. Згода? – Мені здалося, що він раптом зникнув.

– Домовилися. Бувай. Дякую за приємний вечір.

– Напиши мені sms-ку, як купиш пасту! – кинув мені Петя на прощання.

Петя мав рацію: дощ почався знову... точніше, не дощ, а злива. Мій білий сарафан став прозорим, Еліні брюки можна було викручувати, але ми й далі гуляли... Ми сміялися і насолоджувалися цією ніччю, її специфічним настроєм. Аптека вже була зачинена... О

четвертій ранку ми повернулися до готелю... а вже за кілька годин я вирушила на ранкову пробіжку... і на зворотному шляху все-таки купила найдорожчу зубну пасту, яку тільки можна було знайти в Ризі. Мені хотілося зробити хоч щось приємне людині, яка знову змусила мене сміятися і повернула мені відчуття дитинства. Я не була впевнена, що знову зустріну Петю... але, з огляду на грайливий настрій моєї долі... здається, я таки мусила його зустріти.

Передостанній вечір нашого перебування в Юрмалі... Рядові сукні... рядовий концерт... Ми з Елею стояли на східцях біля входу до «центрального штабу» «New Wave», і вона відлучилася на п'ять хвилин – збігати до Наташі. Чекаючи на свою подругу, я підкурила сигарету...

«Рруденька»... – почувся знайомий приємний голос. Я озирнулася і побачила Петю. Він посміхаючись уже прямував своєю особливою ходою до мене. За ним ішов Лёня, як завжди, із серйозним виразом обличчя: він уважно слухав розповідь якогось чоловіка.

Петя легенько обійняв мене, викинув мою сигарету, вдаючи, що ми танцюємо...

– Маленька, ну де ти нап...ла стільки гарних сукенок? – Він намагався розгледіти лейбл на моєму сарафані.

– Пам'ятаєш, ти в мене питав, чим я займаюся? – Я щосили намагалася стримати усмішку. – Я шию...

– Собака скажена... я тобі не вірю. – Петя сміявся.

– Петю, я маю для тебе подарунок...

– Для мене? Який? – Він щиро здивувався.

– Найкращий... – Я дістала із сумки наворочену упаковку з тюбиком зубної пасти і простягла йому.

Петя не звернув уваги на назву, його погляд відразу ковзнув по ціннику, який я спеціально не зняла – щоб не сумнівався, чи є в Ризі «справжня паста».

– Йоп... Руденька, ти здуріла? – Він вивчав химерну упаковку. – Лёню, дай мені двадцять євро. Руденька купила нам італійську зубну пасту...

– Чи ти збожеволів? Збираєшся віддавати мені гроші за зубну пасту? – Мені було дуже смішно.

– Звичайно. А ти як думала? – На відміну від мене Петя не жартував і дійсно намагався втиснути мені ті двадцять євро.

– Ну припини. Це ж смішно. Вважай, що це сувенір.

– Пітбулю, ти це бачив? Дарує подарунки, ще й грошей не бере... Дякую, Руденька. Я тобі теж що-небудь подарую, – збентежено пробурмотів він.

– На здоров'я.

– Але прошу: поклади подарунок до себе в сумку. Мені нікуди... Я в тебе заберу після концерту, – пообіцяв Петя.

– Пробач... не можу. А раптом ми не побачимося після концерту? І до того ж... у тебе такий кумедний вигляд у білій сорочці від Ralph Lauren... з тюбиком зубної пасти. – Я більше не могла стримувати сміх.

– Собака скажена...

У цю мить до нього підійшли якісь знайомі олігархи і одразу ж зацікавилися чудодійною коробочкою в його руках.

– А... це? Це рідкий кокс. От... Руденька щойно з Куби повернулася, привезла мені подарунок. – У Петі на обличчі не смикнувся жоден м'яз.

Чоловіки здивовано витріщилися на мене.

– Так... це новий тренд... і перевозити зручно. – Я ствердно кивала головою.

– Дорога штука! Хочете спробувати? – Петя відкрив коробочку, дістав тюбик, і поволі почав відкручувати вигадливої форми ковпачок.

– Ні-ні... дякуємо, Петь... ми підемо... побачимося на концерті. – Вони якось дивно на мене подивилися і сховалися в натовпі VIP-блюкальців.

Петя й справді зробить мені подарунок. Напередодні нашого від'їзду і розставання він, на знак вдячності за італійську зубну пасту, подарує мені... свою нову книжку, в якій від руки напише кілька речень. Одне з них буде італійською: «Andiamo in Italia insieme...»^[12] Але я не полечу з Петею до Італії наступного дня, хоча мені дуже цього хотілося. Не полечу з однієї-єдиної причини, яку я не зможу йому озвучити. Я подякую йому, відмовлюся і мотивую це «особистими проблемами». Петя серйозно подивиться на мене і скаже: «Який Дніпропетровськ? Назви будь-яку проблему. Я вирішу». Але я

не назву своєї проблеми. Ми розпрощаємося «до вечора» у старому місті в Ризі, і він ще раз попросить мене «подумати». Я засмучусь... бо тут і думати нічого – полетіти я все одно не зможу. Петя з Пітбулем і ми з Елею розійдемося у різні боки... Мій безхмарний настрій зіпсується, і навіть лагідне ризьке сонце цьому не зарадить.

– Щось трапилося? – запитала Еля, помітивши, що не усміхаюся.

– Та ні. Просто не хочу завтра летіти додому, – відповіла я.

– А що тобі Петя в книжці написав? Ти нахмурилася одразу, як її розгорнула.

– Запропонував разом полетіти завтра до Італії, – сумно сказала я.

– То чому ж ти засмутилася?

– Бо мені б дуже хотілося з ними полетіти. З ними цікаво й весело.

І... Петя здався мені справжньою порядною людиною...

– Тоді в чому проблема? Лети! Тебе ж удома нічого не тримає. Чи ти боїшся?

– Ні, не боюся... чого боятися? У мене вдома є одне не з'ясоване питання. Це по-перше... А по-друге, я не брала ліків про запас... уперше в житті. Я взяла рівно стільки, скільки потрібно було на Юрмалу, із запасом на один-два дні – на випадок, якщо повториться наша з тобою історія з Парижем.

– А без пігулок ти не можеш?

– Ні. Це як інсулін. Життєво важливо. Я за будь-які експерименти, але не за такі.

– То можна ж купити, Юлько. Чи в Італії їх може не бути? – Еля намагалася знайти вихід.

– Не знаю, думаю, що мають бути. Але, по-перше, упаковка коштує п'ятсот євро, а по-друге, потрібен рецепт, якого в мене немає.

– Шкода... – моя подруга щиро засмутилася.

– Авжеж... шкода. Ну... значить, не судилося. Хай там як, але я дуже рада, що з ними познайомилася. Сподіваюся, ми ще побачимося увечері.

– Так, з ними весело. Мені б теж хотілося побачити їх ще раз на прощання.

Це був єдиний вечір за весь тиждень, коли ми випадково не зустрілися з Петею. Ми не зустрілися ні на концерті, ні в ресторані, ні

на завершальній after-party у клубі «69». За традицією ми не телефонували одне одному.

О четвертій ранку ми з Елею повернулися до готелю. За годину їй треба було вирушати до аеропорту. Вона летіла до Києва через Вільнюс. У мене був прямий рейс Рига – Київ, тому літак був на дві години пізніше. Ми спакували валізи і вирішили перед її від'їздом на прощання випити кави на літній терасі нашого готелю. Молоденький хлопчик-порт'є вже звик до нашої «ранкової» кави, тому робив нам її безкоштовно. О третій-четвертій ранку бар готелю вже не працював. На вулиці було «по-ризьки» прохолодно. Біля готелю зупинилося таксі: з нього виповзла п'яна компанія, яка теж була на вечірці в модному ризькому клубі під назвою «69». Вони радісно нас вітали, чомусь вирішили, що ми учасниці «Нової хвили», і всілися за сусіднім столиком. Поки ми з Елею допивали каву, з компанії залишився тільки один персонаж... найп'яніший. Мабуть, йому хотілося подихати. Він про щось нас запитував і назвав своє ім'я, яке викликало у нас з Елею усмішку. Під'їхало таксі... цього разу – по мою подругу. Ми попрощалися і домовилися, що я дочекаюся Елю в Борисполі, щоб разом поїхати додому моєю машиною, яка, як я сподівалася, завтра вже буде в Києві.

Еля мала рацію... мене не можна залишати саму. П'яненька «зірка» змерзла, поки ми з нею прощалися біля таксі, тож попленталася за мною в готель. Мені «пощастило» їхати в одному ліфті. Яким же було моє здивування, коли цей втомлений від життя чоловік накинувся на мене в ліфті з усією самозреченістю вгашеного самця. Мене важко збентежити... але тут я розгубилася. На моє щастя, цей готель – не «The Grand Hyatt» у Нью-Йорку, і наш з Елею номер був на четвертому поверсі. На прощання я сказала своєму невдалому нічному бойфренду три не зовсім добрі слова і «побажала йому успіху» в Монте-Карло, куди він збирався летіти наступного дня. Мені було дуже прикро, що якийсь хлопак трохи не зіпсував мені наостанок враження про Юрмалу. Я зі злістю грюкнула дверима номера і зачинилася на внутрішній замок... про всяк випадок – раптом «зірка» захоче уточнити, чи «все в мене гаразд», або вибачитися. А потім сіла за стіл... і почала писати йому e-mail. Мені здавалося, що Він не дзвонив мені цілу вічність... я нудьгувала... Юрмала мене відволікала, але не рятувала. У цю мить мій мобільний видав якийсь звук... я не

могла в це повірити. Мій телефон не працював уже кілька днів: здається, на рахунку скінчилися гроші, і просто не було зв'язку. О шостій ранку раптом з'явився зв'язок... і одну по одній я почала отримувати sms-ки від Нього. Як завжди, вони відповідали Його мінливому настрою... Я сиділа на ліжку, тремтливими руками тримала телефон і читала все, що Він написав мені за останній тиждень: по роботі... і просто так. Читала те, що не змогла прочитати тоді, коли це було актуально. І мені захотілося ревіти. Від образи на Нього. На себе. На свій iPhone. Дивне почуття: шалено любити Людину, через яку плачеш... але завдяки якій ти можеш плакати. Номер остаточно розплився перед моїми очима. Я дописала e-mail, витерла паперовою серветкою клавіатуру, начепила окуляри і вийшла з кімнати. Час було летіти «додому»... Вже дорогою до аеропорту я написала Елі sms-ку про «зірку», щоб хоч якось відволіктися від думок...

У літаку я порушила традицію: не спала. Читала книжку під назвою «Як заплутати Лістермана: історія однієї зради». Я була вдячна Петі. Не тільки за подаровану книжку та Італію, до якої так і не полетіла... а за його безмежний позитив, людяність, тепле, уважливе ставлення до мене... і за те, що він, якщо висловитися італійськими словами з його книжки, запевнив мене в тому, що все буде «zaebissimo».

Я дочекалася Елю в Бориспільському аеропорту: просиділа п'ять годин у ресторані з книжкою в руках. Еля прилетіла з двома маленькими пляшками вина з «Duty Free». Ми вийшли на вулицю... чекали мою машину. Вона спитала, чи буду я кермувати. «Після наших цілодобових марафонів? Ні. Нехай Вова їде», – відповіла я усміхнувшись. Еля відкоркувала маленьку пляшку і простягла мені. Я обожнювала цю дівчину. Ми всілися на валізи, дожидаючись Вову, який, як завжди, спізнювався, і виголосили тост за «Нову хвилю нашого життя». Поглянувши на мене своїми ясними очима, Еля запитала:

– Юлько, а що ти робила п'ять годин, чекаючи на мене?

– Сиділа в нашому з тобою «улюбленому ресторані» і читала Петину книжку.

– Цікава?

– Справжня. Все як у житті.
– Нудьгуватимеш за ним? – Еля сумно посміхнулася.
– Так. Я вже за ним трохи нудьгую. – Я розсміялася.
– Але ж ти можеш подзвонити...
– Не можу. І не подзвоню. – Я вже побачила Вову, який, як завжди, гордо сидів за кермом моєї машини. – Підйом, Елічко, нас чекає «дім».
Вова чемно привітався з нами, завантажив валізи і єдине, що запитав мене:
– Юлько... ти більше не сердишся на мене за той монастир?
– Ні... Якщо чесно, ти не уявляєш, яка я тобі вдячна. – Я й справді більше не гнівалася на Вову.

Цього ж вечора я отримала sms-ку такого змісту: «Гадаєш, я всіх ципочок запрошую з собою куди-небудь полетіти?» Я сумно посміхнулася, адже насправді я не могла цього знати. Так само, як не знала, як пояснити йому причину, з якої не змогла полетіти з ними до Італії.

Р. S. Петя таки мав слухність. Я приїду до Дніпропетровська... і занудьгую вже першого вечора, хоча й сама чудово розуміла, що так буде... Це місто завжди на мене так впливало... За кілька днів я лежатиму на дивані, слухатиму італійську музику й підкидатиму до стелі тенісний м'ячик. iPhone вібруватиме на моєму животі, але я його ігноруватиму... Та все ж на один дзвінок я відповім, просто тому, що це буде анонімний номер, і я подумаю: «Раптом це Він». Але це буде не Він. Та коли я промовлю «алло», то почую у відповідь найсмішніше «р» у світі: «Ррруденька... привіт, маленька...»

26 липня 2010 року, день...

Законно молити Бога, щоб він не ввів нас у спокусу, але незаконно уникати тих спокус, які нас навіднують.

Роберт Стівенсон

Вова поважно сидів за кермом моєї машини.

– А ти пам'ятаєш, як ми продавали мій старий «Ford» із сонечком на капоті? – запитала я з усмішкою, майже засинаючи.

– Ще б пак! Це було дуже смішно.

– Пам'ятаєш, як ми заїхали у цей двір? Майбутній власник моєї машини пішов до себе нагору, щоб узяти кеш... а ти мені радісно повідомив, мовляв, треба б якось розвернутися у дворі, бо задня передача «іноді» не спрацьовує. Пам'ятаєш, як ми поспішали розвернутися, доки він не вийшов з під'їзду? Ти, до речі, тоді пообіцяв мені, що розповіси йому про цю «незначну» несправність... Ти йому сказав? Тільки чесно!

– Ну, майже... – Вова реготав до сліз.

– Я так і знала. Твоє «майже», як твоє «іноді» не спрацьовує... – Я теж сміялася.

– А що ти зробила тоді з грішми? – поцікавився Вова.

– Не пам'ятаю. Напевно, те, що я звичайно з ними роблю. Я спробую поспати...

З Вовою мене пов'язували стандартні відносини: він працював на мого тата, іноді мене кудись відвозив, а раз на місяць забирав з лікарні термос із пробіркою, в якій була моя кров. Вже наступного ранку кров потрапляла до Києва, звідки модна київська лабораторія відправляла її до Берліна... Виходило, що раз на місяць моя кров подорожувала без мене. Але я на неї не ображаюся... Вова був гарним хлопцем: він відсидів кілька років у в'язниці фактично за те, що не виказав своїх товаришів «по справі». «Справи» його були різними, манера говорити не така, як слід, але він був справжнім і завжди добре до мене ставився.

Колись ми з ним випадково зачинилися на балконі. Він повинен був кудись мене везти. Батьків не було вдома, і я запропонувала покурити, але забула попередити Вову про те, що двері балкона не можна прикривати щільно, бо впаде ручка. Ми пробули на цьому маленькому балконі близько двох годин, викурили пачку сигарет. Набурмосена, я сиділа на старому велотренажері, а Вова все походжав балконом вперед і назад з виглядом генія, який зараз неодмінно щось придумає. Мене це страшенно дратувало, тому я спитала: «Тобі не набридло ходити цією “тюремною камерою”?» Він серйозно подивився на мене і сказав: «Мені не звикати». Так я дізналася, що Вова сидів.

Я розплющила очі...

– Вово, ти здурів? Куди ми їдемо? Чому ти з’їхав з дороги? Котра... година? – Я розглядалася на всі боки і нічого не розуміла.

– Я везу тебе до чоловічого монастиря! – крижаним тоном відповів Вова.

– Куди ти мене везеш??? До монастиря??? Але мені не потрібен монастир, мені треба до аеропорту... якого... який іще монастир?

– Це дуже гарне місце... тобі там сподобається, я впевнений... Я був там кілька разів. Це дуже чисте місце. Там можна подумати, розслабитися, відпочити від метушні. Ти ж сама казала, що іноді ходиш до церкви.

– Так, Вово, я іноді ходжу до церкви, але ти мене, здається, не зовсім зрозумів. Я ходжу до церкви, коли мені цього хочеться, коли в мене виникає така потреба, коли я відчуваю, що мені потрібно туди сходити, розумієш? Я не вмію молитися, завжди забуваю, як правильно хреститися, у мене своя власна віра... моя особиста віра, вона не належить до жодної із всесвітньо відомих релігій, утямив?

– Так, але ми вже майже приїхали. А в що ти віриш?

– У дива, – сказала я роздратовано.

Судячи з усього, ми вже й справді під’їжджали: було зовсім тихо... якось по-особливому тихо, а попереду виднівся величезний дзвін.

– Вово, ти взагалі мене бачив? Я не спала останні тридцять шість годин... у мене розвалюється голова... На мені майже прозора майка, з мене спадають джинси... я в оранжевих кедах, з недосушеним

волоссям, а в моїх очах ще палає вчорашній «Chivas». Ти хочеш за щось помститися ченцям? Еге? Коли ти був тут минулого разу, вони пробили тобі колесо?

Вова сміявся, але впевнено їхав далі.

«Гаразд, хай тобі чорт, поїхали. Прости, Господи, – подумала я і замовкла.

Вова таки мав рацію: це місце мені сподобалося. Воно здавалося мені вічним і чарівним. А я люблю все вічне і чарівне. Я вийшла з машини. На імпровізованій парковці стояло ще шість чи сім авто і кілька автобусів.

– Залиш телефон у машині й накинь на голову хустку, – строго сказав мій товариш.

Я дивилася на нього, як на ідіота...

– Вово... яка хустка? Звідки в мене хустка? Я лечу до Юрмали, на «Нову хвилю». Ти взагалі бачив мою валізу? Як ти вважаєш, що там? Хустки? – Мені було дуже важко говорити. Кожне слово викликало черговий спазм у моїй голові: гноми-розбійники, які оселилися в ній із самого ранку, і досі гатили по моїх скронях зі своєї гном'ячої зброї. На самому дні моєї валізи справді «спочивала» хустка, але ж... вона була зі світу Hermes Leman – така строката й позитивна, що краще її й не виймати: ця хустка явно не вписувалася в церковну атмосферу...

– Гаразд, ходімо. На території монастиря є крамниця: думаю, там можна буде купити хустку. – Вова був як завжди непохитний у своїх думках.

Ми зайшли до крамниці саме в ту мить, коли якийсь екзальтований «благовірний» з неприємним виразом обличчя діставав із гаманця десять гривень, щоб придбати хустку для своєї дружини. Чомусь це подружжя викликало в мене неприємні відчуття... чи, може, це було вчорашнє віскі... не знаю. Але таке буває: бачиш якогось чоловіка... і одразу хочеться його не бачити. Гроші й телефон я залишила в машині, тож попросила у Вови десять гривень, але він радісно повідомив, що вже все з'ясував: виявляється, хустку можна взяти безкоштовно при вході до церкви.

«Тек-с... Ну гаразд... гуляти так гуляти», – подумала я, і ми вийшли з крамниці.

На вулиці було прохолодно, мені потроху легшало. Маленькі лавочки, старі дерева, спокійні птахи, якась зворушлива тиша – все це

викликало в душі відчуття нескінченного смутку, який учора мені (що трапляється вкрай рідко!) разом з одним давнім другом захотілося втопити в «Chivas 21». Ченці блукали територією. Видно було, що вони не залишили без уваги моє руде розпущене волосся. Я відчувала сором. По-справжньому. Зараз я любила Вову ще менше, ніж зазвичай.

Ми підійшли до входу в церкву: я взяла першу-ліпшу хустку і спробувала якось начепити її на голову. Слідом за мною до церкви увійшла подружня пара з крамниці. «Благовірний» пас мене очима з неприхованим інтересом, доки второпав, що саме я намагаюся зробити. Та ось він побачив БЕЗКОШТОВНІ хустки... Більше він не дивився на мої ноги. Вся його релігія й набожність здиміли в один мент. У ту секунду, здається, Його Бог залишив його... «Як! Тут можна було безкоштовно взяти хустку, а я купив її тобі у крамниці!!!» – прогарчав він своїй дружині, яка тієї миті саме хрестилася. «Цікаво, у що вірить її чоловік?» – Мені чомусь стало шкода цієї жінки...

Я сіла в машину. Голова майже не боліла. Тож хоч як абсурдно було це усвідомлювати, але Вова таки мав рацію: цей монастир – унікальне місце. Мій iPhone почервонів від неприйнятих викликів. Його надкушене яблуко було явно ображене на мене: ніхто «інтересний» не потелефонував. А головне – жодного разу не подзвонив Він, а це було найгірше. Тому я теж вирішила образитися на Яблуко Стіва Джобса і не стала нікому передзвонювати. Нараз я почула стукіт. Підвела очі й побачила величезного ченця, який барабанив у вікно моєї машини. Так... зараз він, напевно, зробить мені зауваження... мабуть, бачив, як я ходила простоволоса по території... або тут не можна залишати машини. Вови не було – він купував якийсь чарівний чай.

– Добрий день, – весело привітався чернець.

– Добрий... – відповіла я невпевнено.

– А ви куди їдете?

Якби це був не чернець, я б, напевно, поцікавилася «А куди вам треба?», а потім би назвала місто, яке знаходилося геть у протилежному напрямі. Але ж це був чернець. А може, чернець-шахрай. І те й інше викликало мою цікавість. Тож я сказала правду:

– До Борисполя. У мене літак за кілька годин.

— Шкода... А мені треба до Дніпропетровська. От я й видивляюся всі машини з дніпропетровськими номерами. Зараз ще спитаю он у того хлопця, який п'є чай біля автобуса з дніпропетровськими номерами.

— У нього не питайте. Він зі мною, — сказала я і всміхнулася. — Мені шкода, що ми не зможемо вас підвезти. Ще раз вибачайте, що не змогла вам нічим допомогти.

— Дарма, що-небудь придумаю. Дякую вам. На все добре. Хай вам щастить!

Я не пам'ятаю, про що думала в церкві, але точно знаю, яке бажання я загадала. Я не знаю, погано це чи добре, що нам з ченцем було не по дорозі. Він побажав мені успіху. Спасибі йому.

Р. С. За кілька годин після відвідин чоловічого монастиря, розташованого за сто шістдесят кілометрів від Борисполя, я познайомлюся з Петею Лістерманом і Льонею Пітбулем.

Червень 2010 року

*Бездоганна репутація – найперша необхідність
для шахрая.*

Агата Крісті

Звичка – страшна річ... а надто коли звикаєш до людини... Я залишилася в порожній холодній квартирі, де кожна дрібничка нагадувала мені про те, що ще вчора нас було ДВОЄ, а сьогодні нас уже нема. Просто тому що «нас» нема. Було тоскно. Мій собака спав на його речах вдень і на його половині ліжка вночі. Мій собака нудгував. Я – ні, просто тому, що у мене не було на це часу. У мене навіть не було часу шукати якоїсь причини нашого розлучення. Розлучилися – то й розлучилися. Тимчасово – то й тимчасово. Назавжди – то й назавжди. Я надто стомилася, аби про щось думати. Він убивав мене своїми щоденними депресіями, і врешті-решт, мені це просто набридло. Я сама запропонувала пожити окремо, і він з радістю вхопився за цю думку... мабуть, тому, що бракувало сміливості запропонувати першому, як забракло й сміливості розповісти про справжні причини своїх депресій. Мій цивільний чоловік був чудовою людиною, але у нього був один невеличкий мінус: коли мені потрібна була підтримка, у нього завжди траплялася несподівана депресія, і мені доводилося підтримувати його, а не себе. Він був на п'ятнадцять років старший за мене і шалено мене кохав. На той час, коли він зізнався мені у зраді і впав у депресію, мені було двадцять один... Йому було нелегко... Але й мені теж було нелегко, тому що у мого тата виявили рак і батьки саме збиралися летіти до Німеччини на обстеження, проте мені було по-людськи шкода Гліба... Мені не хотілося перекреслювати кілька прекрасних років спільного життя однією неприємною ситуацією, тим паче, я завжди поважала людей, які могли сказати тобі правду в очі. Я влаштовувала йому якісь сюрпризи, у відповідь чулося: «мене дратує твоя тенісна сумка в коридорі». А раніше це його так зворушувало... Ну то таке... Мені урвався терпець, я спакувала якісь шмотки і без копійки за душею переїхала жити до Аньки – єдиної людини, яка завжди складала до купи пазли моєї душі чи розбитого

серця. Я хвилювалася за тата, у мене щодня була температура тридцять дев'ять, страшенний кашель, я не могла спати, їсти – одне слово, відчула на собі весь стандартний набір задоволень, який зазвичай з радістю супроводжує стресові ситуації. Як завжди, мене підтримувала Анька та Він, годинами розмовляючи зі мною по телефону. Його бездоганне почуття гумору перемагало мій пригнічений стан. Тата прооперували, батьки повернулися з Німеччини, так і не дізнавшись про те, що ми з Глібом розлучалися, бо акурат перед їх приїздом він вийшов зі стану депресії, прорікши, що не може жити без мене. Все стало на свої місця, але, як то кажуть, «осадочок лишився». Є речі, які запам'ятовуються. І не про його зраду тут мова. Він залишив мене саму, коли я так потребувала його допомоги й підтримки, він не спитав, куди я йду, до кого, де житиму і чи маю гроші. Аякже! У нього ж у той час була депресія... Так уперше в моєму «подружньому» житті виникла ситуація, завдяки якій я вкотре переконалася: розраховувати в житті можна лише на себе. Мені просто здавалося, що я не можу звіритися на цю людину... нас ДВОЄ, але я – САМА. І не допоможуть новорічні ночі в Лас-Вегасі, прогулянки рука в руку вуличками Сан-Франциско, сніданки в Нью-Йорку і рожеві бантики на подарованих машинах. Можна скільки завгодно купатися разом у теплому океані під тропічною зливою Балі, та при цьому знати, що «вся ідилія» триватиме рівно до чергової стресової ситуації в моєму житті. Бо я – САМА. Тому мене й не надто засмутило наше розлучення... Я завжди знала, що ці стосунки рано чи пізно скінчаться, втім, як і будь-які інші. П'ять років – це навіть багато. Кохання зазвичай помирає набагато раніше. Якщо це звичайне кохання...

Якщо чесно, я чудово розуміла Гліба... надто у червні 2010 року... І я знала, що йому зі мною погано... Я й сама б від себе пішла... Останні кілька місяців мене не існувало... ні для кого. Мене просто не було. Я жила тільки для однієї людини. Я жила для Чоловіка, якого останні сім років любила як друга, як брата, як короля, як героя кіно, як... Він був для мене всім і міг замінити мені цілий світ. Він жив в іншій країні, і єдиним способом спілкування з Ним був e-mail, skype, телефон... і літаки.

Це був період, коли ми вирішили разом попрацювати... **Мені хотілося** з Ним працювати, тому що для мене в принципі було неважливо, що з Ним робити... аби тільки з Ним. Йому довелося зі

мною працювати, адже Йому потрібна була людина, якій Він зможе довіряти... через ситуацію, в якій Він опинився. Він завжди називав мене «розумною дівчинкою», а я завжди вважала Його геніальним бізнесменом. Мені було цікаво попрацювати з Ним, повчитися у Нього. Зазвичай, коли ставиш людині якесь питання, ти заздалегідь можеш припустити п'ять, десять, двадцять варіантів відповідей, залежно від поставленого питання і від рівня твого IQ. У Нього завжди знаходилася двадцять перша. Його відповіді ніколи не потрапляли під жоден з тих варіантів, які я собі припускала. Він мислив інакше, говорив інакше, Він був не такий, як усі. Він був людиною Світу.

Моя робота з Ним... пекло і рай... мука і втіха... сльози і нескінченний сміх... Він зводив мене з розуму... Я тижнями ні з ким не бачилася, не зустрічалася з батьками, не ходила на теніс, я забула, що таке їсти, користуючись ножом і виделкою... я відвикла їсти сидячи... я відвикла їсти у принципі... Я заїжджала на Мак Драйв до Макдональдса о другій-третій годині ночі, тому що крамниці в цей час були вже зачинені, а вдень заїхати до них я не могла. Сон став для мене утопією і мрією... я лягала спати о четвертій-п'ятій ранку, а о сьомій – вже прокидалася і сиділа біля комп'ютера... Я не відповідала на телефонні дзвінки друзів і знайомих... у мене просто не було на це часу. Моє «подихати повітрям» зводилось до того, щоб навстіж відчинити вікно о третій-четвертій ранку, сісти в угах на підвіконня і, обіпершись об стінку, жадібно викурити сигарету. Одного разу я так і прокинулася: напівлежачи на підвіконні, прихилившись до стіни... Прокинулася від гавкоту мого йорка Роджера Федерера...

Мої друзі й знайомі гадали, що в мене депресія, причина якої – наше з Глібом розлучення... Тим більше, що він уже багато кого з них познайомив зі своєю майбутньою дружиною... Мені ніхто нічого не говорив, та навіть якби мені про це й сказали, не певна, що тоді до мене б дійшла суть усієї пікантності ситуації... Всі вважали, що мене немає, і мене це влаштовувало. Мені було так треба. Необхідно. Ніхто не повинен був знати, що я роблю і з ким працюю. Це було питання безпеки.

Я не могла нікого запросити в гості, бо квартира мого колишнього чоловіка нагадувала офіс ЦРУ: барна стійка завалена ноутбуками, модемами, кабелями, дротиками, флешками, навушниками, мікрофонами... – всього було по кілька штук – на випадок, коли щось

зламається, вийде з ладу, впаде, згорить... Стосики документів, кримінальних справ, ухвал і постанов усіляких судів замінили мені Стендаля, Коельо і Бегбеде... Я мала десять-п'ятнадцять мобільних телефонів з різними картками. Кожному телефону відповідало моє власне нове ім'я: Samsung – Света, Nokia – Катя, Motorola – Інга... і так далі... У мене не було однакових телефонів – я боялася заплутатися в іменах. Якось один з моїх залицяльників, п'яний як чіп, подзвонив мені на мій власний телефон о четвертій годині ранку, назвав мене на ім'я, а я крізь сон на автоматі відповіла, що «Ви не туди потрапили. Я – не Юля». Одного ранку мені подзвонили на Nokia-Света, і я в напівпритомному стані теж відповіла, що «Ви не туди потрапили». Тільки цього разу це вже був не залицяльник, і мені було не до сміху.

Для мене стало нормою періодично кудись літати на зустрічі з людьми «з телевізора», які, побачивши мене, спершу бентежилися, бо я не мала часу на косметику... і часто мені доводилося чути одне й те саме, коли з усмішкою говорилося: «Але ж ви... Ти ще зовсім... дитина»... Та коли я пояснювала, чому до них прилетіла і чого від них хочу, вони переставали посміхатися і намагалися мені допомогти, за що я завжди буду їм вдячна. Я й далі не відповідала на дзвінки свого власного телефону... бо ненавиділа брехню, і мені простіше було не брати слухавку, ніж вигадувати чергову причину, чому я не можу зараз пограти в теніс... чи зустрітися з мамою або татом... Хай думають, що в мене депресія... а я тим часом вивчатиму рейдерські схеми і юридичні закони.

І у мене таки справді була депресія... Вперше в житті... Я понад усе на світі хотіла допомогти Йому... Я хотіла, щоб увесь світ дізнався правду... Я хотіла допомогти відновити Його ім'я і репутацію, яку немилосердно зруйнували і знищили люди, котрим Він довіряв... Вони не просто зруйнували життя Йому, Його близьким і мені... вони забрали в Нього все... і не могли зупинитися... На їхньому боці були мільйони і зв'язки, які вони день за днем закріплювали за допомогою своїх мільйонів. На нашому боці була правда. Кому повірять? У цій країні... Повірять тому, кому вигідно вірити. А нам вірити було не вигідно. Адже ми не давали мільйонів. Правда, підкріплена мільйонами, – це вже не правда. Це – куплена правда, що автоматично перетворює її на брехню.

Він не міг бути в цій країні з різних причин. У Нього були зв'язані руки, і ті люди чудово знали про це. Вони відбирали у Нього бізнес і тиснули на близьких людей, щоб питання бізнесу вже не було таким пріоритетним і Він не міг якось протидіяти і чинити опір. Але Він був розумнішим за них усіх. Він був кращим стратегом, мав надзвичайно тонкий розум і хотів повернути собі те, що по праву належало Йому. Ми стали командою. Він був головою, а я намагалася бути його руками й очима, але при цьому не показуватися на очі нікому.

Що вони зробили, ці люди? Найняли кращого рейдера і вкрали бізнес, половина якого належала їм. Але «половини» їм було мало. Тому вони використали час і забрали все. Чому це виявилось так просто? Тому що їм довіряли, як завжди довіряють своїм партнерам. Бо вони за сумісництвом були власниками великого українського банку з чудовою репутацією, який і кредитував цей бізнес. Що вони могли сказати на своє виправдання? Ми забрали бізнес «за борги», оскільки з нашим банком не розраховувалися за кредитом. Що ми могли їм протиставити? Документи, видані їхнім же банком, які підтверджували, що кредит було погашено ще кілька років тому. Але кому цікаві документи, коли тобі заносять мільйони? Нікому. Кого цікавила правда? Нікого. Чого боялися ці люди? Нічого. Але їм не хотілося, щоб дізналися правду. Адже в них була бездоганна репутація і, на відміну від інших відомих українських банків, вони не хотіли офіційно називатися рейдерами. Тому ми влаштували PR-війну. І багато ЗМІ нас підтримали. Я знала, що українські ЗМІ ніколи й нічого не роблять за спасибі, але я помилилася. Були люди, які, дізнавшись правду і отримавши на руки докази, публікували статті, викладали документи, намагалися допомогти і звернути увагу «верхівки» на все беззаконня того, що відбувається. На цих людей тиснули, їм погрожували, закривали їхні сайти, телефонували власникам тих чи інших засобів мас-медіа і вимагали видалити або спростувати всю інформацію... Мені дзвонили десятки людей на всі мої телефони, і я тільки й чула: «Свето, нам погрожують...», «Катю, на нас нацькували спецслужби, і ми не знаємо, як вам допомогти...», «Софіє, наш сайт закрили... ми змушені зняти інформацію... пробачте бога ради, але зрозумійте нас...»... і так до нескінченності... Я божеволіла... І Він теж... ми лютували, ми не спали, не їли... ми кричали одне на одного, сперечалися... ми жили з Ним у skype'і... разом прокидалися і разом

засинали... Я розуміла Його стан і не могла на Нього ображатися, але іноді в мене не витримували нерви... Яюсь я розревлася просто в слухавку... причому це була справжня істерика... здавалося, мені більше не хочеться, щоб Він мені дзвонив... я втомилася... Я не бачила результату... Хоч би що ми робили, все перекреслювалося їхнім черговим мільйоном і ще однією сфабрикованою судовою постановою. І все. Ти борешся, не живеш, не дихаєш, а результат – нуль. Бо ти народився в Україні і така тут система.

Він доводив мій skype до кипіння... Він убивав його, знищував... я могла визначити за двома-трьома словами skype-чата, в якому Він настрої й що сталося... Він весь час у пориві гніву плував клавіатуру і писав російські слова, попередньо не перемкнувши мову з англійської. Я знала, що «ок» – це «jг», «привіт» – це «ghbdsn», я знала, що таке «gbpltwm»... у нас уже з'явилася своя власна мова, яка не потребувала перекладу. Кожен з нас мав по п'ять-шість skype-чатів одночасно, тому ми часто відправляли помилково одне одному фрази, призначені для інших людей, а потім писали «не тобі»... Яюсь Він написав: «я тільки прилетів... знаєш, мені сьогодні весь день тебе бракувало»... а потім «не тобі». Я відразу ж Йому відповіла: «не пиши мені більше ніколи», «не тобі», «я нудьгувала»... Так ми спілкувалися... так ми жили... одного разу Він написав «rj[f. Nt,t», але я не стала уточнювати, кому Він це писав... думаю, що не мені...

Різкий, неповторний, холодний, смішний, з приголомшливим почуттям гумору... Він не давав мені ні секунди спокою, змушував день і ніч працювати мою голову... Одного разу я попросила цілий день не чіпати мене в skype'і та не дзвонити мені й пообіцяла, що під вечір підірву Google з потрібною нам інформацією, якщо Він щосекунди не питатиме «що нового?» і постійно не кричатиме на мене. Він не чіпав мене цілий день... і під вечір Google був забитий... Годині приблизно о десятій вечора Він надіслав мені sms-ку: «Google gjhj;ysq»... Це викликало бурю мого гніву та емоцій, і я написала Йому sms-ку: «Ти з'їхав з глузду? Може, ти вводиш у пошук «нові джинси Мілан» і чекаєш, що він розповість тобі про рейдерство? Краще не дратуй мене». На що Він відповів: «Ne nj,s».

Завдяки Йому я знаю Віденський аеропорт краще, ніж власну квартиру. Він навчив мене пакувати речі за дві хвилини і наступного

ранку бути вже в іншій країні, незалежно від того, є квитки на літак чи нема... Він навчив мене не реагувати на навколишній світ... і сміятися, коли хочеться плакати... Він багато чого мене навчив... Якось Він сказав, що зачинить мене в офісі доти, аж поки я «все зрозумію»... і дотримав слова... щоправда, мені у принципі не хотілося виходити з цього офісу, бо мені подобалося бути з Ним, слухати Його, розуміти Його... Він навіть дозволив посидіти за кермом свого авта... Моя вічна слабкість... Якось рано-вранці Він відвозив мене до аеропорту... і весь час обурювався, що у мене «в'ї...а сумка». Сумка справді була в'ї...ою – дуже гарною, з крокодила, але жахливо незручною... просто в'ї...ою. Дісталася в спадок, що вдієш... Поки я навпочіпки порпалася в речах, намагаючись знайти свій паспорт, Він сховався за колоною разом з моєю в'ї...ю сумкою... Паспорт я знайшла... але потім не могла знайти Його... а це було набагато гірше... річ навіть не в сумці з крокодила... Річ у Ньому... Я не могла без Нього. Йому було весело, мені – не дуже... хоча...

Мені було нелегко тільки з кількох причин: 1) над усе на світі я боялася зробити щось таке, що могло Йому нашкодити. 2) Неможливо працювати з людиною, яку кохаєш. Позаяк емоції завжди заважають раціонально мислити і холоднокровно оцінювати ситуацію, а надто коли ти – дівчина і тобі двадцять чотири роки.

Була ще одна причина, через що мені було нелегко: я знала, що таке PR, його принципи, технології і способи впливу на цільову аудиторію. Але одна річ – бути двадцятичотирилітнім PR-директором модного нічного клубу «Орега» в місті Дніпропетровську чи займатися передвиборною кампанією одного з кандидатів у президенти, а інша річ – воювати з рейдерами. Нервово, напружене життя, вічно втуплений погляд у монітор призвели до того, що в мене почалася страшенна алергія під очима, я схудла на сім кілограмів, і вже не мала ні моральних, ані фізичних сил... Мені потрібна була Франція... Париж... або Сан-Тропе... та моя подруга Еля запропонувала мені полетіти до Юрмали. Вона клопоталася про мої квитки... у мене не було часу... Вона так і не дочекалася від мене фото для бейджика гостя «Нової хвилі», тому взяла одну з моїх паризьких фотографій з нашої спільної поїздки... І я полечу до Юрмали... назустріч Петі Лістерману.

Р. С. Я ніколи не міняю гроші в цьому банку.

P. P. S. Коли від жінки йде чоловік, повірте мені, не завжди він – причина її переживань. Я й не помітила, як одружився мій колишній... Сподіваюся, що його теперішня дружина кохатиме тільки його... а якщо не тільки... то хай вона хоча б кохає його більше, ніж я кохаю Його танцюючих чоловічків у skype'і...

16 лютого 2010 року

*He may play the jack of diamonds
He may lay the queen of spades
He may conceal a king in his hand
While the memory of it fades... [\[13\]](#)*

Цю поїздку ми з Елею запланували давно. Просто чекали слушної нагоди: тобто коли випаде вільний час і будуть на те фінансові можливості. Я звикла подорожувати сама... Це – моє... Ні до кого не приставати, ні під кого не підстроюватись, спілкуватися лише з незнайомими людьми, з якими ти можеш поговорити на будь-які теми, розуміючи, що назавтра ви розлетитеся по різних країнах і навряд чи потелефонуєте, хоча й пообіцяли одне одному – авжеж, неодмінно... У мене була ще одна причина, чому я обожнювала подорожувати сама, – свобода разом із самотністю. Самотність – мій вічний супутник і надійний друг, який дарує мені особливу тишу та внутрішню гармонію, звільняє від зобов'язань, безглузвих слів і компромісів. Свобода – моє прискорене дихання й бездоганна кардіограма.

З Елею нас пов'язувала робота в «Орега», що викликала теплу дружбу, чи то пак дружба, якій тепер передувала робота в «Орега». Ми розуміли і доповнювали одна одну – спокійна, стримана Еля і я... Їй треба було полетіти в Європу до родичів, мені – на традиційне медичне обстеження. Ми заздалегідь вирішили провести п'ять-шість днів в обіймах пристрасного Парижа. Я чесно попередила Елю, що не вмію поводитися з грошима і, коли є бажання, можу спустити все за один день, а вона зізналася мені в тому, що «їй не завжди щастить у поїздках, і часто трапляються форс-мажори, але оскільки «я – везунчик», то в нас усе має бути пречудово».

Я завжди літала до Парижа прямим рейсом МАУ або Air France, але цього разу ми вирішили вчинити, як справжні європейці, – заощадити і скористатися послугами компанії «Wizz Air», перелетіти з Києва до Кельна, а з Кельна добратися до Парижа на ICE. Правда, ще треба було доїхати з Дніпропетровська до Києва... Оскільки ми «заощаджували», летіти з Дніпра до Борисполя не було сенсу, адже

такий квиток зазвичай коштує дорожче, ніж прямий рейс із Києва до Парижа.

Гліб викупив нам купе в першому класі вечірнього експресу Дніпропетровськ – Київ і дав водія, який повинен був о дванадцятій ночі зустріти нас на київському вокзалі й відвезти до Бориспільського аеропорту. Літак на Кельн у нас був о шостій ранку... Подумаєш, ніч в аеропорту міста Борисполя... До другої години ночі ми гайнували час у єдиному пристойному ресторані «Козирна карта»... О другій він зачинився... і ми вирішили погуляти терміналом... Гуляли ми хвилин десять, бо в цей час почалася реєстрація на рейс Київ – Баку, пасажирами якого виявилися виключно смугляві товариські персонажі... Ресторанів у терміналі більше не було... окрім сумного цілодобового закладу, який позиціонував себе як щось середнє між занедбаним комп'ютерним клубом і баром у Бронксі з цінами «Per Se».

Ми сіли за єдиний вільний столик. По сусідству з нами відпочивала гармонійна пара... вони мовчали... багато курили... і кидали одне на одного тваринні погляди... Вічна Гра між Чоловіком і Жінкою... Пристрасть... Похоть... Він – незрівнянний напівлисий франт у куртці тужливого кольору – явно летів у Баку... Вона – божественна куртизанка з величезною діркою на яскраво-червоних колготках і звивистий гепард в одній особі, судячи з усього, тільки з Баку повернулася... «Блондинка з Баку» із зеленими нарощеними нігтями, що смакує «кримське Шато Марго»... Куди вона летіла?... навряд щоб у неї був «шенген»... Я подумки вибачилася перед героїнею Лайзи Мінеллі з фільму «Кабаре» за те, що в мене виникли асоціації з зеленим лаком на нігтях, і з усієї сили намагалася не дивитися на цю пару, але він пожирав мене очима, а вона курила мені в обличчя... Йти більше не було куди... ми musiли перебути ніч у цьому мішленівському інтернет-кафе... у товаристві Трістана, Ізольди та чоловічої збірної з якогось дивного виду спорту. Пречудова ніч... але не хотілося, щоб вона тривала довше. Тож коли о п'ятій ранку нам оголосили, що рейс на Кельн затримується на півтори години, не можна сказати, ніби ми засмутилися «трохи». За дві хвилини після цього життєствердного оголошення пролунало наступне: «Пасажири рейсу Київ – Париж запрошуються пройти на посадку»... моє серце защеміло і поставило мені запитання, та я визнала за краще на нього

не відповідати. Як виявилось, це був тільки початок нашої захопливої подорожі.

На паспортному контролі в Кельні я трохи ожила... надто коли почула, що п'яна компанія, яка стояла за нами в черзі, теж прямує потягом до Парижа... Виходило, що, крім нас, іще є збоченці і мазохісти...

У потязі ми миттєво заснули... але мене розбудив веселий галас української компанії з літака: «Дівчино, пробачте, прокиньтесь... Ви ж говорите по-англійськи... ми тут не зовсім зрозуміли, але, здається, наш поїзд не йде до Парижа...» Я ніколи не любила, коли мене будять... а надто незнайомі люди напідпитку. Я розплющила очі й спокійно відповіла: «Хлопці, я не в гуморі. І мені не до жартів»... А вони й не жартували. Просто чекали, поки до мене підійде сивоголовий француз, перевірить квитки і я спитаю його: «Пробачте, але мені сказали, що наш поїзд до Парижа не йде...» Вони чекали, поки я отримаю абсолютно серйозну ствердну відповідь: «Так... швидше за все... на залізниці стався нещасний випадок... серйозна аварія... я триматиму вас у курсі». Я переклала все це добряче підхмеленим чоловікам, заплющила очі... і розплющила їх тієї миті, коли поїзд повільно пропливав табличку з написом «Брюссель». Годинник показував 14.00 – саме в цей час ми мали бути в Парижі. Еля все ще спала. Я розбудила її словами: «Підйом, Елечко. Вітаю... ми у Бельгії».

П'яненька компанія стала нашою тінню... що не могло мене не тішити в моєму бадьорому стані. Я пояснила їм, що нам доведеться погуляти ще якихось п'ять годин брюссельським вокзалом або навідатися до всім відомої скульптури Хлопчика-дзюркунчика, а потім ми дружно сядемо до поїзда, який цього разу, можливо, таки доправить нас до Парижа. Компанія пішла собі – пити далі... Тридцятикілограмові валізи не викликали бажання гуляти Брюсселем, а здавати їх до камери схову мені не дуже хотілося... судячи з того, як усміхалася нам удача з самого початку, валіз ми більше не побачили б. В напівпритомному стані ми тинялися вокзалом, щось пили, щось їли і про щось говорили... Я приблизно прикинула, скільки грошей просадила за цю ніч в аеропорту Борисполя... на вокзалі в Кельні... Брюсселі... переліт... плата за перевищення ваги вантажу... квиток на

поїзд... можна було спокійно летіти у бізнесі прямим рейсом Київ – Париж і ні в чому собі не відмовляти в повітряному «Duty Free»... Ці приємні думки кружляли в моїй сонній голові... доти, аж поки мене погладив брюссельський бомж... Брюссельський бомж мене погладив... Я так і не зрозуміла: чи то він мене пожалів, чи після безсонної доби, проведеної в Бориспільському аеропорту, він просто взяв мене за «свою людину»... чи, може, щось з'їв, тому вибрав саме мій Moncler із тисячі, щоб витерти руки... або йому просто захотілося до мене доторкнутися. Так чи інак, а мій фізичний і моральний стан уже був близький до того, щоб міцно обійняти цього чорношкірого хлопця і заснути на його плечі.

До Парижа ми потрапили о дев'ятій вечора... до готелю – ще пізніше. Я завжди захоплювалася крихітними ліфтами в маленьких затишних французьких готелях... але не після тридцятишестигодинного переїзду. Так довго я не добиралася навіть з Балі, враховуючи чотири перельоти і восьмигодинну стиковку в «де Голлі»... У готелі на нас теж очікував сюрприз: номер комусь віддали, бо не змогли зняти гроші з моєї кредитки... і не додзвонилися до мене. Та мені вже було байдуже. Я розуміла, що більше не зрушу з місця. Мені навіть не довелося розповідати хлопцю на ресепшен історію нашої вельми тривалої подорожі до кінця. Я дійшла лише до Кельна, а він уже видав нам картку від «щойно звільненого» номера. І...

Париж... весна у лютому... ранкові пробіжки під склепінням Arc du Carrusel у вітрівці «Nike Stanford»... готель на Rue de Cambon, розділений із садами Тюїльрі одним-єдиним світлофором і самотньою «зеброю» на асфальті... безпритульні французи, які дарують «на удачу» золоті каблучки, бо їм подобається, як ти їм усміхаєшся... гарячий крок-месьє, з'їдений за сніданком на Бульварі капучинів... карамелевий макіато із «Starbucks», випитий на холодних сходинах «Grand Opera»... голодний погляд резидента «Buddha-Bar», який з твого улюбленого діджея вмиє перетворюється на твого французького ворога... качина грудка під медовим соусом на вечерю в Латинському кварталі... чорношкірий чемпіон світу з фрістайл-футболу, який зависає в бездонному паризькому небі, обвиваючи руками ліхтарі Сакре-Кер, а ногами виписує фантастичні ієрогліфи за допомогою

футбольного м'яча... хрусткі грінки і солодкуватий глінтвейн, випитий біля будинку Сальвадора Далі на Монмартрі... нічний Нотр-Дам де Парі... розпливчастий камамбер з келихом прохолодного шаблі прем'єр крЮ... плетені меблі вуличних кафе... сотні ароматів «Sephora»... десятки мелодій, прослуханих у «Virgin»... елегантний менеджер при вході до VIP-room, який чемно пояснює гостям на вулиці, що сьогодні «закрита вечірка», а потім зустрічається з тобою поглядом і каже «Allez»^[14]... шопінг на Сент-Оноре за свої власні, зароблені гроші... твоя подруга, яка під час прогулянки Єлисейськими Полями радісно співає пісню «Я бежал по полю, а в руке сачок...»... ти щиро радієш разом з нею і теж наспівуєш: «Замороженными пальцами в отсутствии горячей воды, заторможенными мыслями в отсутствии, конечно, тебя...»...

І все здорово... і все весело... і улюблений Париж, як завжди, чудовий... бракує тільки Його. А надто, коли після пробіжки годуєш чарівних лебедів, які плавають у холодних ставках Тюїльрі... або сидиш на нерухомих крижаних конячках замерзлої каруселі й спостерігаєш за тим, як починає вирувати життя на Rue de Rivoli: відчиняються віконниці дорогих магазинів, дедалі більше французів перебігають дорогу на червоне світло, на ходу розмахуючи картонними стаканчиками з гарячою кавою чи розпилюючи в повітря пластівці від свіжих листкових тістечок і круасанів, дедалі частіше лунають сигнали і вигуки «Merde!»^[15] по-доброму розгніваних автомобілістів... а ти все сидиш... і чогось чекаєш... намагаєшся розгадати свою особисту нескінченність... у цю хвилину до каруселі підходить молодий тато з чарівним сином... хлопчик щиро всміхається тобі... і займає місце на сусідній нерухомій конячці... при цьому й далі дивиться на тебе і регоче... і простягає паперовий трикутник, у якому красується полуниця в білому шоколаді... ти назавжди залишаєш свою конячку, пригощаєшся полуницею, з усмішкою промовляєш «merci», а хлопчик пропонує тобі зайняти місце поруч з ним на його конячці, щоб зручніше було їсти полуницю разом... його тато з цікавістю спостерігає за тим, як ми сміємося... і не може зрозуміти, хто з нас більша дитина... І тобі хочеться нескінченно говорити «merci» цьому французькому хлопчикові, який вже називає тебе на ім'я, відчуває твій смуток і намагається заглушити його присмак солодкою полуницею і своєю чарівною усмішкою... Тобі хочеться йому щось подарувати, але

подарувати нічого, адже коли збираєшся на ранкову пробіжку, зазвичай не береш із собою подарунків і сувенірів... Отож ти йдеш до маленької зеленої ятки, розташованої неподалік від каруселі, і купуєш три круасани з шоколадом... І все весело... і все чудово... але тепер Його особливо бракує... просто тому, що ти ось уже сім років маєш просту мрію: з'їсти з Ним круасан у Парижі... І маленький хлопчик немов відчуває це... і прощаючись несподівано стає навшпиньки, традиційно цілує тебе двічі... і твоє серце переводить годинник уперед.

Таким був мій Париж у лютому... веселим... сумним... чуттєвим... Останнього вечора ми з Елею гуляли нічним Монмартром. На завтра ми мали відлітати до Берліна: вона – до родичів, я – на медичне обстеження. Ми сходили донизу бічними східцями. Було дуже холодно. У цю мить задзвонив мій телефон. На дисплеї висвітився анонімний номер. Я взяла слухавку, і у відповідь на своє нудне «алло» почула:

– Ну... які новини? – це був Його улюблений початок розмови.

– Що? Тобто? Ну що ти знову... всеееее... не можу з тобою говорити. – Це була моя стандартна відповідь щоразу, коли я найменше сподівалася почути в слухавці Його голос.

– Ти ще в Парижі? Заміж вийшла? – це було питання, на яке Він завжди знав відповідь наперед.

– Ні. Я завтра відлітаю з Парижа. У мене обстеження. А ти що, вже повернувся?

– Ні. Не повернувся. Але я завтра тебе зустріну... можливо. Ти, звичайно, на це не заслуговуєш...

– Як зустрінеш? Ти знущаєшся з мене? У мене хворе серце через тебе. Мені не можна нервувати!

– Напиши мені, коли ти завтра прилітаєш і до якого аеропорту. І... я отримав твою sms-ку з приводу музики. Діджея брати з собою не треба... але купи мені два-три нові диски... на свій розсуд... тоді я точно тебе зустріну.

Монмартр вибухнув... Париж знову засіяв... Завтра я Його побачу! Хай не в Парижі... але побачу.

Ми відлітали з аеропорту «Орлі». Я завжди літала через «де Голль», тому про всяк випадок вирішила уточнити у добродушного власника нашого готелю, скільки часу забирає дорога від Рю де Ріволі

до «Орлі». Він з лукавою посмішкою, властивою лише французьким чоловікам, відповів: «Дівчинко, насолоджуйся паризьким сонцем... У неділю ви дістанетеся до аеропорту хвилин за двадцять, і я особисто викличу таксі».

Ми прощалися з Єлисейськими Полями... їли млинці в моєму улюбленому ресторанчику на авеню Рузвельт... я вибирала у «Virgin» музику для себе... і для Нього... Hotel Costes «The Decade», «Best of Ravin», David Guetta «One Love»... усього – по двоє... До мене підійшов якийсь чоловік у такому ж Moncler, як у мене, і відразу заговорив по-російськи:

– Мені здається, ти ще не в тому віці, щоб слухати DJ Ravin... ось Guetta – це твоє, – він промовив це таким фамільярним тоном, неначе ми були знайомі вже кілька років.

– А мені здається, що не вам судити про мій вік і не вам вирішувати, яку музику мені слухати. – Мені ніколи не подобалися такі хлопці.

– Я не можу знайти диск Равіна. Де ти його взяла? – сказав він так само невимушено. У цю мить до нього підійшла якась жінка.

– Візьміть диск. Я знайду собі ще. – Я простягнула йому гарну золотисту коробочку.

– Еее... Ви повірите, коли я скажу вам, що ми з моєю дружиною відвідуємо «Buddha-Bar» кожного разу, коли вона прилітає до мене у Париж, і в нас є всі диски Ravin? – Його тон кардинально змінився. Мила жінка заглядала йому через плече і намагалася роздивитися назву на коробочці CD.

– А ви повірите, коли я вам скажу, що позавчора я на каблуках втікала від діджея Равіна Вандомською площею, і, незважаючи на це, я шаную його творчість? – я не змогла стриматися. Але мені не хотілося його знищувати. Його дружина була немолодою, але дуже вродливою. У ній було щось справжнє.

Він забрав у мене диск, промимрив на «ви» слова вдячності, а жінка щиро мені усміхнулася. Я сумно також усміхнулася їй.

Ми явно не встигали до таксі... Не хотілося розлучатися з Парижем... Він глузливо підігрівав мої й без того загострені почуття ніжними променями лютневого сонця... Ми з Елею бігли

Єлисейськими Полями... і якимсь дивом устигли майже вчасно... Але кумедний власник нашого готелю вирішив зробити спільні фото...

Таксист виявився типовим добродушним французьким арабом. Я сиділа спереду, і він ставив стандартні арабські питання: «А скільки в тебе друзів у Парижі?», «А коли в тебе день народження?», «А ти не хочеш тут залишитися?», «А ти одружена?», «А якщо я залишу тобі номер телефону, ти подзвониш мені, коли повернешся у Париж?». За всі мої польоти до Франції в моєму мобільному зібралася величезна кількість телефонних номерів корінних французів-таксистів... усіляких Абделів, Мухаммедів, Ахмедів... жодного Жака, Жана чи Люсьєна. Лише раз мене віз таксист на ім'я Батист, у чорному «Mercedes S-class». Насправді це було неважливо: всі ці люди говорили по-французьки, здебільшого набагато краще, ніж я... а що може бути прекрасніше, ніж французька мова? Я завжди щиро записувала номери їхніх телефонів, нікого не кривдила й обіцяла подзвонити наступного разу, коли мені знадобиться таксі в Парижі.

Я жадібно ковтала кожне французьке слово, вимовлене водієм «Renault», відповідала на Його смішні sms-ки, а потім вирішила для годиться підтримати розмову з таксистом і спитала, скільки нам ще їхати до аеропорту. «Хвилин сорок п'ять-п'ятдесят, якщо пощастить... але сьогодні трафік... усі повертаються з вікенду і канікул». Моя наступна sms-ка була: «Спізнююся на літак, напишу пізніше... може, тобі й не доведеться напружуватись». Я згадала всю свою французьку і попросила водія їхати, як у фільмі «Таксі»... Він був молодий, згідливий... Нас з Елею трохи закачувало, але до аеропорту ми приїхали за дві хвилини до закінчення реєстрації... Все одно не встигли, але нас врятувало диво. Рейс затримали на годину. Єдиною проблемою було – куди-небудь сховати гномів, куплених у «Disneyworld» на Єлисейських Полях. Голова Еліного казкового персонажа стирчала із сумки... голова мого – з величезного чорного бавовняного пакета «Sonya Rykiel», до якого мене змусили перекласти всі покупки. В окремому пакеті від «Chanel» лежала остання в Парижі сумочка для Аньки, яка попередньо скинула гроші мені на карту...

Я шукала Його очима, а Він уже мені дзвонив. Я побачила Його до того, як пролунала мелодія на телефоні: улюблені джинси від «True Religion», легка сивина, така не відповідна до Його віку, і блакитні очі,

що завжди думали про щось своє і не помічали нічого навколо. Як завжди, у мене до горла підступив клубок. Він міцно обійняв мене, як завжди, сказав якусь гидоту з приводу моєї валізи і гнома, що стирчав з пакета «Sonya Rykiel», і познайомив мене «зі своїм новим водієм Льонею». Льоня, судячи з усього, не був попереджений, що сьогодні «він – новий водій», тож трохи розгубився. У машині я остаточно переконалася в тому, що Льоня – не водій... він дуже багато базікав, розповідав про вечірки в Акапулько і гарячі танці над кручами, при цьому підтикав на газ і нахвалював свій новий «водійський» «BMW X5». На автобані був затор... ми простояли хвилин тридцять... Льоня сказав, що це перший затор, який він бачив за останні десять років... Чомусь мене це не здивувало... Цікаво, як там Елечка?

Льоня мені відразу сподобався... На вигляд йому було років п'ятдесят... Він говорив більше, ніж усі жінки світу разом узяті, що дозволяло мені почуватися цілком комфортно, адже при кожній зустрічі з Ним у перші дві години я в принципі не могла з себе видушити ні слова. І я практично полюбила Льоню, коли він випадково бовкнув у машині: «Юлю... Він тебе дуже чекав». Він мовчав і як завжди думав про щось своє.

Ми приїхали до італійського ресторанчика... пили вино, замовили вітелло тонато, капрезе, пасту... та мені не хотілося їсти. Я була цілком щаслива. А Льоня базікав не вгаваючи і розповідав якусь серйозну історію про «одного бандита, який помер... але потім до нього привели відомого шамана, що мав великий попит... Назавтра мертвий бандит уже ходив вулицею і вітався з переляканими блідими сусідами... Але шаман не зупинявся і шаманив далі... тому післязавтра мертвий бандит уже грав у футбол із сусідськими хлоп'ятами... На третій день шаманові довелося поїхати на більш терміновий виклик... мабуть, когось знову довелося оживляти... і перед від'їздом він сказав не давати колишньому мертвому бандитові ні пити, ні їсти, доки шаман не повернеться...» Ми слухали Льоню дуже уважно... Першим не витримав Він і сказав: «Льоню... ти взагалі сам себе чуєш? Що за х... ти верзеш?» Льоня так і не зміг закінчити свою розповідь, бо намагався знайти в мені підтримку і серйозного слухача, але кожне його слово викликало вибух мого сміху і сльози на очах, бо Він при цьому безвідривно на мене дивився і показував мені очима все, що Він думає про цю історію... Потім Він просто почав

шукати щось в одному зі своїх численних телефонів... знайшов... і простягнув мені свій мобільний... Я взяла Його телефон і побачила на дисплеї десятки своїх sms-ок, які я писала Йому рік тому... два роки тому... Він залишив їх усі. Мені хотілося, щоб Льоня говорив вічно... італійський ресторан поплав перед моїми очима.

Ми вийшли на вулицю... я підкурила сигарету.

— Дай мені сигарету, — попросив Він.

— Але ж тобі не можна курити.

— Я просто потримаю її в руках. — Він уже діставав сигарету з пачки «Parliament Aqua Blue».

Ми стояли перед входом у ресторан, сміялися, сигарети без нашої участі пускали густі кільця диму в холодне лютневе повітря... а Льоня все намагався закінчити розповідь про талановитого шамана.

Вони завезли мене до готелю і чекали, поки кремезний порт'є в чорнім костюмі видасть мені картку від номера. Я шукала в сумці магніти з Парижа. На моєму холодильнику була колекція зі 156 штук — марні речі, шматочки спогадів з найрізноманітніших країн та міст. Я завжди купувала пару магнітиків для Нього, бо якось Він мені сказав, що теж почав власну колекцію «через мене»... Я простягнула Йому магнітики, Він уважно їх роздивився і сказав:

— Дякую... Я тобі, звісно, не такі дорогі купую... — Він сміявся.

— Яка різниця? Ти мені все одно їх ніколи не віддаєш.

Ми попрощалися і домовилися зустрітися наступного дня... пообідати.

Я знала, що таке обідати або вечеряти з Ним... Це все одно, що кудись з Ним літати... тобто шансів практично нема... Спочатку Він дзвонив у першій половині дня і суворо-пресуворо забороняв будь-що без Нього їсти, тому що Він «заїде за годину». Я знала, що таке Його «за годину». Коли Він заїжджав по мене о восьмій-дев'ятій вечора, ми шукали кращий ресторан певної кухні, який Він збирався мені показати... саме показати... «бо там дуже дорого»... Він весь час примушував мене сміятися, постійно говорив по двох-трьох телефонах одночасно, не рахуючи гучного зв'язку в машині, і завжди звинувачував мене в тому, що біля ресторану, який Він все-таки знайшов, не виявилось вільних паркувальних місць... Ми годинами

їздили колами, аж поки звільниться місце... бо Він хотів, щоб я скуштувала суші або ризотто саме в цьому ресторані... Потім Він двадцять хвилин паркував машину, при цьому й далі розмовляючи по телефону і нервуючи... Виходячи з авто, Він неодмінно збивав дверима якогось велосипедиста... Одного разу, не маючи при собі документів, Він відбив дверима свого чергового авто дзеркало у «BMW X5», що проїжджало повз нас... Його відкинуло назад у машину... Він строго на мене подивився і промовив з усмішкою свою улюблену фразу: «Це ти винна»... і перше, що спало мені на думку, було «я з Ним ніколи не поїм». Тільки Він міг відбити дзеркало автомобіля, за кермом якого сидів син американського консула на ім'я Александр... Щоразу я давала собі слово, що наступного разу, перш ніж «обідати» з Ним, я, як мінімум, добре поснідаю. Він купував мені джинси, а потім обурювався, що краще б Він купив щось для мого Йорка... відразу ж дзвонив і дізнавався, де знаходиться кращий магазин дизайнерського собачого одягу, купував пуховик з хутром для мого цуценяти і говорив, що краще б Він купив мені ще одні джинси. Він весь час був чимось невдоволений, але не завжди міг стримувати усмішку. Найкращу усмішку на планеті. Він робив мене найщасливішою дівчинкою... і найнещаснішою, адже я точно знала, скільки протриває це моє цілковите «щастя»: воно закінчиться рівно тієї миті, коли божевільне небо кине черговий байдужий погляд на мій літак і посміюючись спостерігатиме за мною своїми бездонними очима через скло ілюмінатора... і мої очі промовлять у відповідь небу власним дощем. Насправді мене ніколи не хвилювали стрілки годинника, за винятком тих днів, коли вони одного разу зупинилися для мене... а потім для Нього. Він завжди був зі мною. А «завжди» не підвладне Часові.

Ми встигли кілька разів пообідати і повечеряти разом... на завтра у мене був термін у клініці «Charite», яка стала для мене рідною домівкою... і не тільки для мене. Він цього дня відлітав до Відня, просив подзвонити Йому і доповісти, що сказали лікарі. А лікарі сказали, що все «перфект». Тому що кожна зустріч з Ним дарувала мені таку кількість позитивних емоцій, які просто не могли не відбитися на показниках мого здоров'я. Я радісно розповідала Йому

все це по телефону, і Він пообіцяв повернутися з Відня і провести мене до аеропорту.

Я сумувала за Ним: годинами просиджувала у вуличному барі «Hotel California», розташованому на найжвавішій вулиці міста, точила ляси з незнайомими дорослими французами та італійками, які за віком годилися мені в дідусі й бабусі... Ми обговорювали тенденції світового ринку нерухомості і дизайнерські дивацтва... залежно від того, яке в кожного з них було заняття у житті. Я сумувала за Парижем. Кілька разів ми зустрілися з Елею і навіть з'їздили до місцевої «Галереї Лафайет»... але там було порожньо і тоскно. Чи то без Нього було порожньо і тоскно... і якось по-дурному... Мені чомусь особливо подобалося вештатися під дощем вечірнім містом і спостерігати за тим, як лютневий плаксіс знищує куплені в Парижі нові черевики. Я принципово не надягала на голову капюшон – мені хотілося кинути дощу виклик. Не знаю, хто переміг... я чи берлінський дощ... Але, однозначно, переміг Він. І Він пообіцяв мені повернутися до того, як я відлітатиму.

Він завжди відвозив мене до аеропорту, і я, з одного боку, – раділа, бо це була ще одна можливість переконатися в тому, як жахливо Він водить машину, а з другого боку, я не могла дивитися, як Він виходить з терміналу... Я завжди боялася, що Він обернеться, і моя реальність просто розтане... Але Він ніколи не обертався... одного разу Він просто повернувся. Я потім так гірко плакала, що випадково проминула паспортний контроль... Мене спинив молодий хлопець з контролю на безпеку – він підвів мене до віконця і сам простягнув мій паспорт літньому німцю. Попросивши мене зачекати дві хвилини, вони повернулися з величезною м'якою іграшкою і шоколадними цукерками з «Duty Free»... І я заплакала ще дужче... Це було в Берліні... Німці ніколи не могли спокійно дивитися на мої сльози... а я завжди знала, що вони педантичні... і сентиментальні.

Так і цього разу... Він відвозив мене до аеропорту... 26 лютого. Еля ще залишалася у своїх родаків, і я дуже попросила її мене не проводити. Я летіла додому, цього разу прямим рейсом... Увечері мене мав зустріти Гліб... у нас було п'ятиріччя спільного життя. Я купила йому нову тенісну колекцію «Nike» Роджера Федерера...

Ми сиділи в аеропорту, пили апельсиновий фреш... Він розповідав мені про неприємності, які відбувалися в Його житті... і раптом сказав:

– Я подумав... працюватимеш зі мною. І це не питання. У тебе немає варіантів.

– Працювати з Тобою? Чудово. Це означає, що Ти мені частіше дзвонитимеш? – Мені здалося, що Він жартує.

– Ти не посміхайся. Це серйозні небезпечні речі, а не жарти. І повір мені, якщо ти зі мною працюватимеш, то дуже скоро ти перестанеш радіти, що я тобі дзвоню. Ти ж знаєш, я завжди чимось невдоволений.

– Такого не буде. А що я робитиму? – мене зацікавила Його пропозиція.

– Будеш моїм спікером...

– Ти з глузду з'їхав?

– Бачиш... ти вже сумніваєшся...

– Я не сумніваюся... але що коли... я Тебе підведу?...

– Не підведеш. Якщо старатимешся. Ти ж сама кажеш, що отримувеш те, чого хочеш.

– Гаразд... а я зможу суміщати це з роботою в «Opera»? – Я вже розуміла, що Він не жартує.

– Ні... ти не зможеш суміщати це ні з чим. – Він сміявся. – І дивися: якщо ти не хочеш іти з «Opera» – не роби цього.

– Проблема в тому, що там у мене немає практично ніякої роботи... я займаюся виключно політикою. А політику я ненавиджу. І... мені потрібен драйв. І я дуже хочу хоча б чимось тобі допомогти.

– Тоді... подумай... і я подумаю... днів три. Я завтра відлітаю, повернуся у вівторок... обговоримо... – Він стежив за кожним рухом моїх очей.

– Знаєш... я тобі листа написала в iPhone, коли була в Парижі... і дописала, поки ти був у Відні... але вперше в житті не знаю, що з ним робити... Якщо ти збираєшся зі мною працювати, ти мусиш його прочитати... – Я не могла добрати слів.

– Відправ мені. Я люблю твої листи. – Він усміхався.

– Але... ти зі мною більше не спілкуватимешся і перестанеш мені дзвонити... мені так здається... – Я справді так вважала.

– Відправ, я сказав. Що в ньому?

– Нічого особливого. Просто він дуже відвертий.
– Відправ зараз при мені.
– Гаразд... я ще подумаю. Ходімо, бо я спізнюся через тебе на літак. – Я підвелася і почала збирати всі розкидані валізи й пакети, які дрімали на підлозі поруч з нашим столиком.

Я ненавиділа прощання з Ним. Ми мовчки стояли в черзі на реєстрації, і я, як завжди, намагалась не заплакати. Він серйозно подивився на мене перед тим, як піти, і сказав:

– Ось, подивись... як гарно люди вміють прощатися. – Він очима показав мені на якусь пару «напівпанків-напівфриків-недоемо» в чорному одязі, які практично гвалтували один одного на валізах, пристрасно водили пальцями з чорним лаком на нігтях по малиновому волоссю, а їхній пірсинг видавав при цьому звук церковних дзвонів.

Я розсміялася. Він пішов. Я дістала з кишені iPhone, знайшла лист, дописала два речення і натиснула на кнопку «Відправити». Потекли сльози.

P. S. За кілька днів я, так і не дочекавшись Його дзвінка, покину роботу... За два тижні Він все-таки подзвонить... і почнеться наше спільне віртуальне життя. Спочатку я дуже сумуватиму за «Орега»... потім у мене просто не буде часу сумувати... ні за ким. Він замінить мені всіх. І я ні на секунду про це не пошкодую.

Лютий 2008 року – лютий 2010-го

*Your/my spirit
And your/my voice
In one combined:
The Phantom of the Opera
Is there inside your/my mind.* [\[16\]](#)

«Опера»... чарівне місце... шматочок історії... і моєї душі. Я завжди ставилася до неї, як до людини, яка дихає, живе і страждає, тому що вона всім подобається, але її не розуміють і не цінують. І у мене була тільки одна мрія: міцно обійняти цю «людину» і перенести її до Парижа, Лондона, Вегаса чи Сан-Тропе. Цій «людині» не місце в Дніпропетровську...

Шикарний концерт-хол, люстра Swarovski завважки вісім тонн... мармурові сходи... позолочене поруччя... посуд від Mikassa, який набував химерних форм від дотику пальців... столові прибори зі срібла... ресторан haute cuisine... шеф-кухар, який вчився в «Plaza Athenee» у легендарного ресторатора Алана Дюкасса і знав, чому білий шоколад ідеально поєднується з чорною ікрою... і Людина, яка була здатна ризикнути усім заради своєї красивої мрії і намалювати картинку зі своєї уяви в реальному житті... Вона об'їздила весь світ, відвідала кращі мішленівські ресторани і легендарні заклади, провела чимало часу в паризькій «Grand Opera», скупилася сотні найкращих книжок... Вона хотіла подарувати людям шматочок Європи і зробила це. «Оперу» могла створити лише одна Людина в цьому місті – одержима ідеєю і з бездоганним смаком. Андрій.

Андрій викупив у самому центрі міста напівзруйновану будівлю старого театру, в якому колись розташовувалося «Катеринославське комерційне зібрання». Історичне місце... пам'ятка архітектури. Було б набагато дешевше все знести і побудувати з нуля. Та не для Андрія. Він вкладав мільйони, але добивався свого: будівлю укріплювали, реставрували, але не торкалися до історії. Ще задовго до відкриття про «Оперу» почали поширюватися всілякі чутки: «Що він робить?», «Для кого?», «Він вклав туди вже понад двадцять мільйонів», «Це ніколи в

житті не окупиться»... Люди звикли дивитися на все з погляду бізнесу, і це було зрозуміло. Більшість людей уже не мріють, а якщо і мріють, то дивляться на свою мрію з точки зору її окупності. Завжди простіше злорадіти, ніж радіти. Зважаючи на специфіку і менталітет міста Дніпропетровська, більшість з його мешканців або заздять одне одному, або тихо ненавидять, що не заважає їм щиро обійматися при зустрічі.

І ось він... давноочікуваний день відкриття: двадцять дев'ятого лютого 2008 року... саме двадцять дев'ятого. Десятки дорогих блискучих автомобілів, червона килимова доріжка, вродливі жінки, яким нарешті трапилася нагода показати місту Дніпропетровську свої дорогі вечірні сукні та прикраси, чоловіки у смокінгах і костюмах від B'gioni, яскраві спалахи фотоапаратів – усе це заледве нагадувало моє місто. Андрій, такий щасливий і схвилюваний, – він заходив у «Opera» дуже повільно, тому що допомагав своїй незрівнянній супутниці... Великий Монтсеррат Кабальє.^[17]

Якщо хтось і дарував цьому місту шоу і свята, то це був Андрій. Хто, крім нього, міг умовити зовсім немолоду Монтсеррат Кабальє, у якої були проблеми зі здоров'ям, прилетіти до Дніпропетровська і заспівати? Та ніхто. Ніхто б просто не став морочити собі голову, навіть маючи достатньо коштів і можливостей. Він запросив Еріка Серра,^[18] Андрія Кондакова^[19]... він точно знав, що робить і чого хоче. І, сказати чесно... якщо в сучасній історії цього міста і є знакові події, то це точно не вибори нового мера.

Знаєте, що мене найбільше приголомшило на відкритті? Я б сказала, це мене вбило. Ми сиділи в ложі на другому ярусі концерт-холу. По шкірі весь час бігли мурашки. Я ще не знала Андрія, але була йому вдячна за шедевр, який він створив своїми руками. У сусідній ложі гуляли представники податкової адміністрації та їх молоді подруги, пофарбовані у стандартний колір. Податківці привертали увагу галасливим обговоренням проблем, що накопичилися за день, під запатентоване хихикання веселих блондинок. «Податки» – річ благодатна... але не благородна... Вся зала завмерла. На сцену от-от мала вийти Монтсеррат Кабальє. Піднялася завіса... вся зала підвелася... навіть маленькі дітки, які прийшли на відкриття «Opera» з батьками... І в цей приголомшливий момент одному з податківців приспічило сказати тост... він запропонував випити за своїх

супутниць. Монтсеррат заспівала... і в сусідній ложі почулося цокання келихів і писклявий голос блондинки: «За тебе, кицюню». Присягаюся, тієї миті мені хотілося, щоб ця «кицюня» випала з ложі... просто впала своєю «світлою» головою вниз... і хай буде, що буде.

Це було двадцять дев'яте лютого 2008 року... Восьмого березня Гліб влаштує мені скандал у машині й звинуватить мене в тому, що «я нічого не роблю, а тільки й думаю про те, що він мене зрадив». Я дуже засмучусь... бо тепер і справді почну думати про його зраду... і поскаржуся одній близькій людині. Назавтра на дисплеї мого мобільного телефону вервечкою вишикуються однакові цифри, покликані символізувати успіх... Я із завмиранням серця візьму слухавку, і приємний чоловічий голос скаже мені:

– Юлю, привіт. Це Андрій... Не відволікаю?

– Ні... – відповім я, геть розгубившись.

– Я знаю, що ти зараз нічим не зайнята, але хочеш працювати. Як ти ставишся до того, щоб приїхати до мене на співбесіду... наприклад, через півгодини?

– Я з радістю... але... – я навіть не встигла договорити до кінця.

– Я знаю, що тобі розбили машину. Тебе забере мій водій Геша. Через півгодини, чорний GL, усі сімки... гаразд?

– Звичайно... дякую... дуже. – Я поклала слухавку і застрибала, як дитина.

Так «Орега» подарувала мені мого першого вчителя, керівника і людину, близьку за духом. Так Андрій подарував мені казку під назвою «Орега».

Ми годинами сиділи з ним у кав'ярні й обговорювали плани на майбутнє, а потім реалізовували ці плани і разом раділи, коли все виходило. Завдання було простим: змусити людей не боятися цієї розкоші, убити всі міфи і розвіяти чутки, які ходили про «космічні ціни», «вхід за триста-чотириста доларів» і «злочинні московські угруповання, які прилітають туди на вихідні приватними літаками». Я добре пам'ятаю цей день. Я стояла на третьому ярусі концерт-холу, який на одну ніч ми вирішили перетворити на нічний клуб... Зі сльозами на очах я спостерігала згори за сотнями людей унизу, які красиво рухалися в такт дивовижній музиці... Ця розкіш їх більше не напружувала... «Орега» ожила... задихала. Моя маленька мрія

здійснилася... Правда, з «Орега» у мене була пов'язана ще одна мрія: мені завжди хотілося показати це місце Йому, але я могла зробити це, лише скинувши Йому посилання на сайт.

Гостей ставало дедалі більше... і вже не стояло питання, «як зробити так, щоб публіка не боялася». Виникли нові проблеми: як зробити так, щоб публіка не крала срібні прибори і не колувала золото на поруччі. Начебто все просто: фейс-контроль. Але фейс-контроль у змозі оцінити зовнішній вигляд гостя і його платоспроможність, але аж ніяк не виховання і культуру. Чи багато вихованих, культурних людей у місті Дніпропетровську? Звичайно. Майже всі... Надто ті, які примудрилися винести один з дев'яноста семи плазмових моніторів...

Андрій не тільки покаже мені, що являє собою клубний бізнес з усіма його плюсами і мінусами. Він довірить мені займатися своїм політичним напрямом. Я займатимуся передвиборною PR-кампанією одного з кандидатів у президенти. І це поступово роз'їдатиме мою душу і знищуватиме мої мрії. Просто тому, що політика вкотре змусить мене переконатися у справжніх бажаннях і сутності більшості людей... Я страждатиму. І мовчатиму. Бо поважатиму людину, чиї принципи і погляди на життя були далекі від загальноприйнятих політичних... Я мовчатиму, тому що вся недосконалість політичної системи померкне в порівнянні з досконалою красою під назвою «Орега», створеною руками цієї людини.

«Орега» не тільки змусить мене вивчити зсередини пекельну працю офіціантів та обслуговуючого персоналу і подружитися з ними... «Орега» подарує мені близьку людину на ім'я Еля – спокійну, грамотну, стриману дівчинку, яка займалася артнапрямом... Ми нервово куритимемо після зборів, які в караоке-room Андрій влаштовуватиме для всіх топ-менеджерів... Він умів перетворити збори на шоу, особливо коли у нього не було настрою... Шоу, яке змушувало всіх після виходу з цієї кімнати запрацювати з ентузіазмом... Часто після зборів лунав дзвінок до мене, і я чула у слухавці голос свого улюбленого керівника, який питав: «Юліє Олександрівно... скажи мені... я не перегнув?» І я з реготом відповідала: «Ні... всі налякані... і працюють... ти найкращий, Андрію Васильовичу...»

Я потрапила під Андріїв настрій лише раз... за два роки. Це було під час нашого другого спільного польоту на повітряній кулі «Орега». Перший політ минув майже весело і «безхмарно»... на двох кулях. Ми ледь не розбилися, бо наша куля потрапила, за висловом пілота, в «низькі холодні потоки»... потім злетіли знов і вже щасливіше приземлилися в якомусь селі під назвою «Спаське». Услід за цим настало бойове хрещення. Пілоти-повітроплавці поставили нас усіх на коліна (водіям і охоронцям теж «пощастило» політати), спалювали пасма волосся на голові і бризкали шампанським а чи віскі... вже не пам'ятаю. Так само як не пам'ятаю, що було страшніше: незаплановане падіння чи страх, що пілоти не розрахують і спалять усе волосся на наших головах. Але, однозначно, було весело... і гарно. Незабутня картинка моєї пам'яті: яскраво-синє небо, білосніжні хмари, сонячний диск і пурпурова повітряна куля з величезним золотим гербом «Орега Катеринослав». Десятки сільських хлопчаків збігалися звідусюди з мобільними телефонами, щоб сфотографувати повітряні кулі й красені-автомобілі... Андрій дістав з багажника футбольного м'яча і почав грати з ними у футбол...

Другий політ минув не так гладко... це було вже за часів моєї «політичної кар'єри»...

Від самого ранку я відчувала: щось має статися. Причому щось не надто приємне. Начебто була добра погода і нормальний настрій, але... мене переслідувало внутрішнє відчуття, що все піде не так. Це було мені не властиво. Але «властиво чи не властиво», а я ніяк не могла позбутися цього неприємного відчуття. Організація польоту на повітряній кулі цього разу була на мені... Ми збиралися покинути роботу о п'ятій вечора... і о шостій вирушити в небесну подорож. У пілотів, які, на відміну від минулого разу, були з Дніпропетровська, кожную секунду щось траплялося, і вони дзвонили мені з питаннями. Начебто все вирішилося... Андрій хотів летіти двома кулями... Це дуже гарно: летиш і спостерігаєш за ще одним яскравим «надувним літаком» у синьому небі... Минулого разу саме так і було... Але тепер я не знала, де мені цього разу вдасться знайти в Дніпропетровську ще одну кулю...

Ми приїхали на аеродром, який знаходився практично на виїзді з міста. Годинник у моїй машині показував 17.20. Зі мною в авто було

ще дві людини: Еля і талановитий фотограф Сергій, якому випала честь зняти нашу повітряну прогулянку. Я привіталася з пілотами і звернула увагу на ще один чорний «брабус», що стояв посеред поля. Його власники влаштували невеличкий пікнік у відкритому багажнику. У них був чудовий настрій, і вони запросили нас приєднатися до гурту з ними... Андрій їх знав, я – ні. Але пілоти сказали, що «мені пощастило», бо ці хлопці були засновниками одного відомого українського солодкого бренду... і власниками повітряної кулі з логотипом їхньої компанії. Це означало, що мої старання все ж винагородила пані Удача... і ми полетимо на двох кулях. Я раділа доти, поки Андрію не подзвонили і не зіпсували настрій. Він нервово ходив полем і на когось кричав, що бувало з ним у край рідко... Потім пролунав ще один дзвінок... і ще один... Його настрій був далеко не найкращим... Моє ранкове передчуття знову далось взнаки... і остаточно оволоділо мною, коли один з пілотів тихенько відвів мене вбік і промовив:

– Юлю... не знаю... як вам сказати... але один балон вашої кулі сифонить...

– Зрозумілою мовою, Владе, – швидко відповіла я. – Що це означає? Що куля може впасти на землю?

– Ну... можна сказати й так... Краще не летіти... – він терся-м'явся.

– Владе, не грайтеся зі мною. Ви бачили Андріїв настрій? З балоном можна щось зробити? Замінити? Я не збираюся випробовувати долю. – Я поглядала на Андрія, який усе ще гуляв полем і кричав на когось у слухавку.

– Можна... але це потребуватиме певного часу. Я спробую домовитися з хлопцями. – Він кинув погляд у бік «брабуса» з відкритим багажником.

– Якщо треба – я домовлюся. Тільки не змушуйте мене повідомляти Андрія, що ми не летимо.

– Я вас зрозумів, Юлечко, – сказав Влад і попрямував до хлопців.

Я тихенько пояснила ситуацію Елі. Вона дивилася на мене перелякано. Вона, так само як і я, спостерігала за метаморфозами в Андрієвому настрої. Годинник показував 17.46...

За кілька хвилин пролунав дзвінок від Влада, який радісно повідомив, що хлопці пішли мені назустріч і віддали свій запасний

балон. Він попросив нас від'їхати ближче до дороги, почекати десять хвилин, поки замінять балон у нашій кулі... і готуватися до польоту.

Я тихенько підійшла до Андрія і сказала, що ми вже можемо переїздити на місце запланованого зльоту... Він мовчки кивнув... і ескорт з наших чорних авто полями рушив до позначеної пілотиами точки. Я знала, що це кінець...

Годинник у моїй машині показав 18.01... Різко відчинилися двері «брабуса»... Андрій в одній на ім'я Геша вилетів з машини і почав подавати мені якісь негарні знаки: він зі спритністю фокусника вимальовував у повітрі хрестики і перерізану горлянку... Я розуміла, що він щиро намагався мене попередити... і я навіть здогадувалася, про що. Але мені було смішно... Коли я побачила, як відчиняються Андрієві двері... повільно... статечно... я відразу зрозуміла всю Гешину символіку...

Я вийшла з машини і пішла назустріч своєму босові. Почав він тактовно і красиво, але не так, як на прес-конференціях зі своєю участю: «це пи...ць».

Його монолог тривав хвилин сім... Він уклав у нього всю силу слова... Мені здавалося, що це триває вічно... У Андрія була одна особливість: коли він кричав і говорив лише матом, він не дивився на людину, якій адресувався цей солодкий набір слів... соромився чи що... Він вибирав для себе одну точку і дивився тільки на неї. Так і цього разу... Його погляд був спрямований на якусь самотню хмару в небі... а мій – на нього. Я відчувала, як мої брови поступово наближаються до цієї хмари... мені хотілося торкнутися свого обличчя. Я була шокована: ніколи не думала, що мій улюблений шеф може бути таким красномовним. З усього, що він сказав, я зрозуміла тільки одне: «Йоб...і хмари... все пропало... де бл... твоє йоб...е сонце... на х...й розвертаємось і пи...ємо до Дніпропетровська».

Я не стала пояснювати Андрію справжню причину двохвилинної затримки нашої повітряної подорожі. Не було сенсу. Та й бажання. Єдине, що мені хотілося сказати йому в ту хвилину, це те, що моє сонце завжди зі мною. Але я стрималася.

Я мовчки розвернулася, відчинила двері своєї машини, показала лівий поворот і з усією силою натиснула на педаль газу.

У моєму джипі панувала гробова тиша. Тільки секунд через п'ятнадцять почувся спокійний голос Елі:

– Що ти робиш? Куди ми їдемо?

– На х...й до Дніпропетровська, – услід за моїми словами пролунав радісний сміх нашого фотографа, який сидів на задньому сидінні.

Через хвилину мені подзвонив пілот Влад:

– Юлечко, все готово... можемо летіти... Погода чудова. Ми вже до вас під'їжджаємо... і друга куля вас чекає, щоб злітати одночасно.

– Даруйте, Владе... але ми нікуди не летимо. – У дзеркалі я бачила, що за мною їдуть два чорні «брабуси». – Хочете, подзвоніть Андрію, може, він забажає. Я вже наліталася.

– Юлечко, у вас проблеми? Через нас... але ж ми хотіли як краще... – Він розгубився.

– Владе, це ви мені пробачте. Ви все правильно зробили. Ми поїхали. Вибачайте, що все так... Я вам передзвоню. – Я відчула, що починаю засмучуватись... і дуже.

– Юлечко, це ви все правильно зробили. Якщо хочете... повертайтеся. Політаємо на одній кулі. Хлопці все одно вас чекають.

– Справді, дякую. Я не хочу... нехай іншим разом. І вибачтеся за мене перед цими людьми. Я вам подзвоню.

Ми заїхали на парковку «Орега». Два чорні «брабуси» вже красувалися біля VIP-входу. Ми з Елею пішли в офіс... не було бажання заходити в «Оперу». Чомусь ми не вмикали світло і музику, сиділи в цілковитій темряві і тиші.

– Ну то що ти збираєшся робити? – пролунав голос моєї подруги.

– Ще не знаю. Треба прийти до тям. – Всередині у мене все горіло.

У цю мить подзвонив Гліб, який поцікавився, як пройшов політ. Я коротенько пояснила йому ситуацію, і він сказав: «Завтра на роботу ти не йдеш».

– Що сказав Гліб? – запитала Еля.

– Сказав, що завтра не пустить мене на роботу, якщо Андрій не вибачиться.

Мені знову стало смішно.

– Чому ти смієшся? Його теж можна зрозуміти...

– Та ні. Я якраз можу зрозуміти і Андрія, і Гліба. Знаєш... все не так просто. «Завтра на роботу ти не підеш» – це, безперечно, приємно. Та тільки я чомусь не можу забути, як я пішла на цю роботу і чому. Гліб зробив мені подарунок на Восьме березня: влаштував скандал і сказав, що я «ні хера не роблю, маючи голову на плечах». До цього він рік благав мене не працювати, а просто покайфувати після університету. Але за рік багато що змінилося... звичайно. Через два дні після того Глібового докору Андрій узяв мене на роботу не вагаючись. Він сказав, що йому подобається мій напрям думок, і запропонував чудову зарплату. Увечері я повідомила Глібові, що завтра виходжу на роботу, сказала, на кого я працюватиму і скільки отримуватиму. Він утратив дар мови. Тому... «завтра ти не йдеш на роботу» важить для мене набагато менше, ніж «ти ні хера не робиш». Знаєш, коли тебе ображають чи зачіпають твоє самолюбство, завжди ближче той, хто підтримує тебе в цій ситуації й засуджує твого кривдника. Гаразд, припустімо, завтра я не вийду на роботу на радість Глібові... а післязавтра він знову мені скаже: «Ти ні хера не робиш». І що? Усі ми добрі... кожен по-своєму.

– Так, але ж тепер Гліб з Андрієм дружать... після Сан-Тропе. Це робить ситуацію ще гострішою.

– Розумієш, у чім річ... Коли ми влаштовували вечірку «Орега» в Сан-Тропе, Андрій чітко визначив свою позицію: «Я вас запрошую з Глібом». Я розуміла Андрія: він не менше, ніж я, хотів, щоб ця вечірка вдалася. Я це організовувала, спілкувалася з Жан-Роком, який після всього не взяв з нас жодної копійки, бо йому сподобалося, як ми з Андрієм ставилися до нього в Україні. Гліб летіти не хотів... І я його теж розуміла як чоловіка. Андрій запрошує – Гліб відмовляється, бо тоді у нас був не надто вдалий фінансовий період як для Сан-Тропе. Я – між двома вогнями... Не можу не полетіти – адже в мене добрі стосунки із Жан-Роком, який хоче мені віддячити, і в той же час не можу полетіти, адже я розумію позицію Гліба і боюся його образити. Не дарма ж кажуть, що робота й особисте життя несумісні. Все закінчилося тим, що Андрій одного чудового дня не зміг мені додзвонитися... і зайшов до нас в офіс... уперше. Я сиділа в сльозах, говорила по телефону з Глібом, а на моніторі горіли картинки нашого потенційного готелю в Сан-Тропе... Я пояснила Андрію ситуацію і сказала, що все органіжую, але полетіти не зможу. І знаєш, що він мені

відповів? «Юльчику... ти стільки всього зробила... без тебе там нічого не буде... я поговорю з Глібом, і ми знайдемо оптимальний варіант... І, Юль... я, звичайно, за чоловічу солідарність і дуже поважаю Гліба... але я пам'ятаю той день, коли ми вперше зустрілися з тобою в «Опері»... і я запам'ятав, що ти відповіла мені на запитання про свою мотивацію. Повір, мені буде дуже приємно, якщо ти запросиш Гліба у Сан-Тропе. Не я, а ти».

– Я навіть не думала, що Андрій... це вчинок з його боку... А Жан-Рок... він що, зробив вечірку безкоштовно? – Еля говорила дуже тихо.

– Так... це був випадок... просто пощастило... Коли я зустріла Жан-Рока і Еріка в аеропорту... у машині ми виявили, що Ерік забув у літаку ноутбук у валізі від «Луї Віттон». Я відразу подзвонила Андрію. Вже за двадцять хвилин валізу привезли Еріку в готель. Жан-Рок вирішив, що я – їх особистий джінн. За годину він уже весело бубонів мені по-французьки у слухавку, що їм потрібна допомога в ще одному питанні... Цього разу я подзвонила Андрію геть розгублена... він довго сміявся, але він у той час був на прес-конференції... Тому подружок для французів я знайшла сама. А увечері, перш ніж їхати на «Domino party», ми з Гешею заїхали по них у готель... Ерік вже чекав мене в холі із «Chivas 21» і радісно гукав: «Angel... davai buhat'»... Він швидко освоївся в Україні... На вечірку я вела їх попідруч: Ерік праворуч, Жан-Рок ліворуч... Я передала їх у руки Андрію... ми показали їм «Оперу». Жан-Рок був у цілковитому захваті й сказав, що вони з братом відкривають «VIP ROOM» на Єлисейських Полях у будівлі старого театру... Вранці вони відлетіли до Парижа, заздалегідь пообіцявши мені провести спільну вечірку «Opera@VIP ROOM»...

– Я пам'ятаю... але ти була на «Domino party» без Гліба... а він нормально тоді відреагував?

– Відреагував цілком нормально... він не хотів іти на цю вечірку... і я сказала, що теж не піду... Цього дня Гліб грав аматорський тенісний турнір, він втомився, і йому було не до вечірки. Більше того, він навіть умовляв мене піти без нього... Я сказала, що не хочу... і скажу Андрію, що «мене не пускають»... За годину мені подзвонив Гліб із питанням: «А в Андрія на “мерсах” усі сімки?» Я відповіла «так, а чому ти питаєш?»... і Гліб зі сміхом сказав: «Здається, він приїхав на корти... відпрошувати тебе».

– Здорово... – скаже моя подруга Еля.

– Так... і я не збираюся перекреслювати це «здорово» якимсь безглуздим польотом на повітряній кулі... Якщо я й покину роботу, то це буде дійсно поважна причина... але не емоції.

Р. С. Пізно ввечері мій iPhone весело наспівуватиме класичну мелодію «Vertu». Я візьму слухавку, і Андрій скаже мені любісінько: «Юльчику... як ти? У мене був важкий день...» Я відповім: «Нормально, Андрію Васильовичу... щось трапилось?» Після нашої з Елею спільної поїздки до Парижа я все-таки покину свою роботу... і у мене буде по-справжньому поважна причина.

19 січня 2009 року... за часів «Opera»

*Знаешь ли ты, о чем молчит она,
О чем ее мечты?
Знаешь ли ты, что говорит она,
Когда не рядом ты?
Рядом с кем-то другим... [\[20\]](#)*

Ми сиділи великою компанією в «Opera»: я, Гліб, Андрій, наші спільні друзі... Я, як завжди, мріяла, сміялася... і нудьгувала за Ним. У кишені завібував мобільний... дзвонили із засекреченого номера. Я не могла вийти з-за столу, тому взяла слухавку і тихо сказала «Алле». У відповідь я почула: «Ти була не хочеш завтра повечеряти зі мною у Празі?» Я не замислюючись відповіла: «Згодна, а що, тобі більше ні з ким?» і почала вибиратися з-за столу. Вже через п'ятнадцять хвилин у мене були квитки на літак. Назавтра я була в Києві. Увечері Він уже зустрів мене в аеропорту Праги.

Як завжди, Він забув, де залишив припарковане авто... і нервував, коли навігатор настирливо підказував йому шлях до «InterContinental Praha». Як завжди, моє серце вибивало божевільні неіснуючі ритми, а губи вимальовували задоволену посмішку.

Ми приїхали в готель. Він дозволив мені вибрати картку від номера. Один номер був більший, але з нудним краєвидом, другий трохи менший, але з видом на зимову красуню Прагу. Звісно, що Він запропонував мені пожити у великому номері. Звісно, я вибрала гарний нічний вид з вікна і ввічливо поступилася Йому величезним номером. Він зробив вигляд, що задоволений, і навіть усміхнувся.

Перед тим як вести мене на вечерю, задля якої я прилетіла, Він вирішив «перекусити» в готелі, бо «цілу вічність прочекав мене в аеропорту і зголоднів через мене». Він, як завжди, був усім невдоволений і смішив мене. Ми сиділи в фойє готелю, і Він вичитував мені за те, що я прилетіла в «літній» майці і «на нас дивляться всі немолоді європейці і подумки дорікають Йому за те, що Він не купує мені зимових речей». Коли Він хотів обвити мене своїм шарфом, підійшла не дуже привітна офіціантка, яка спробувала

прийняти у Нього замовлення. Я в думці поспівчувала офіціантці, бо знала, через що їй зараз доведеться пройти. За десять хвилин Він визначився з вибором, який розгойдувався, як маятник, то на користь маленького «легкого» чизкейка, то на користь салату «Цезар». Врешті-решт, Він вирішив, що «Цезар» краще підійде для «легкої перекуски»... Я уважно стежила за мімікою офіціантки... а надто коли Він почав конкретизувати своє замовлення. Тільки Він міг замовити «Цезар» без курки, без сухариків, помідорів... Іншими словами, Він замовив один з найпопулярніших салатів у світі, але попросив принести Йому саме листя... Офіціантка злісно застукала каблуками по мармуровій підлозі. Я крізь сміх замовила капучино, а потім залишилась винуватою в тому, що «поки я пила дорогий капучино, почався дощ»... Чудовий празький дощ... Що могло бути краще, ніж гуляти з Ним під дощем? Нічого... навіть попри те, що Він нервово ламав парасольку з логотипом «InterContinental» ще до того, як ми встигли ступити перший крок назустріч чуттєвій Празі і вийти з-під навісу готелю... Кому потрібна парасолька, коли є січень, Прага, Він і пухнастий сніг на вимощених бруківкою вулицях? Не мені. Не сьогодні. Ніколи.

Ми прогулювалися зимовою, освітленою нічними вогнями Прагою... жартували, сміялися, про щось говорили, про щось мовчали, щось згадували... і сніг здавався мені особливо ніжним. Сніг усміхався. Нарешті ми знайшли саме той ресторан, до якого Він збирався мене повести. Класне місце... Старовинний чеський ресторанчик... Я сказала Йому, що «я вже тут колись була», і Він пригрозив мені «відправити мене додому, не чекаючи мого ранкового літака». Після перекуски «Цезарем» за власним рецептом Він замовив півменю і попросив мене «ні в чому собі не відмовляти». Я реготала до сліз... особливо коли Він вирішив поділитися зі мною млинчиками, які, судячи з не властивої Йому доброти, Він просто вже не міг їсти... І раптом я побачила хлопця, який сидів за сусіднім столиком... у футболці з короткими рукавами:

— Дивись... а ти казав... не тільки я взимку ходжу в майках. — Мене розбирала гордість.

— Ну... і чому ти радієш? Просто ще один несповна розуму. — Він знехотя знищував ножем останній млинчик з полуницею.

– Я кілька годин чекала стиковки в Києві... там завжди жарко в терміналі. А в майці було чудово! – виправдовувалась я.

– Я цього не розумію. Чому ти можеш просидіти кілька годин у Борисполі чи півдня у Відні, щоб увечері зустрітися зі мною і назавтра повернутися назад? – Він облишив млинчик і серйозно на мене подивився.

– З тієї ж причини, що й тоді, коли я побігла до тебе в аеропорту... і розбила губу. – Мене здивувало, чому Він запитує. Але Він часто щиро ставив мені запитання, на які сам знав відповіді. Напевно, знав...

– А чому ти тоді побігла до мене в аеропорту?

Я мовчала. Мені було нелегко спілкуватися з Ним, бачачи при цьому Його очі. Про все на світі я розповідала Йому в своїх e-mails, але ніколи не могла сформулювати свою думку, коли Він сидів навпроти.

– Завтра розкажу. То ми йдемо гуляти? У мене вже скоро літак...

Мені дуже хотілося подивитися на нічний Карлів міст. Ми щоп'ять хвилин уточнювали дорогу в перехожих, бо Він весь час дратував мене і казав, «що я Його не туди веду». Я справді зеленого поняття не мала, куди ми йдемо, бо погано знала Прагу, але категорично відмовлялася їхати на таксі... мені подобалося з Ним гуляти. На кожному кроці Він зупинявся і висипав жменю монет у картонні коробочки місцевих безпритульних. За годину ми все-таки дійшли до одного з найгарніших мостів у світі...

– Дай мені, будь ласка, монетку! – попросила я, перехиляючись із мосту.

– Юлю, відійди звідти. У мене немає дрібних грошей. А паперових я тобі не дам. Ти й так з'їла в ресторані більше, ніж я розраховував, – з усмішкою сказав Він.

– Ну... я серйозно. Тут треба загадувати бажання і кидати монетку. У мене тільки українські копійки... але я не можу так образити Карлів міст. Бажання не збудеться. Дай мені євро. – Я сміялася і дивилася на нього благальними очима.

– Юлю... мені що, повернутися і попросити здачу в волоцюги?

– Гаразд... кину українську копійку. – Я дістала з кишені п'ятдесят копійок, загадала бажання і щосили запустила монетку в чарівне чеське небо.

До готелю ми все-таки поїхали на таксі. Годині о третій ночі я випила в фойє ще капучино, розуміючи, що заснути я все одно не зможу. Він наказав обов'язково розбудити Його вранці, щоб ми поснідали і Він встиг вчасно відвезти мене до аеропорту.

Я зайшла в номер, помилювалася запаморочливим краєвидом, що одкривався з мого вікна, усміхнулась від думки, що у Його номері він не такий чудовий, і вирішила все-таки поспати... кілька годин...

Снідати з Ним виявилось так само весело, як і обідати й вечеряти:

– Дивися уважно і вчися, поки я поруч. Це смачно. Скуштуй. – Він простягнув мені шматочок камамбера із журавлиним джемом.

– Не хочу їсти. – З наближенням від'їзду мій настрій псувався.

– Тоді швиденько принеси мені два тістечка. – Він уже смачно жував камамбер, який ще секунду тому призначався для мене.

– Ти що, зовсім знахабнів? Давай сюди мій камамбер. – Я завжди велася на Його провокації.

– Юлю, чому ти замовкла? Розважай мене. – Він і далі виводив мене на емоції.

– Не дратуй мене, я тебе дуже прошу. – Регочучи, я приштрикнула камамбер ножом до тарілки. – Краще сходжу по тістечка.

Я принесла тістечка і мовчки втупилася в тарілку, на якій лежав розплющений сир.

– «Знаешь ли ты... о чем молчит она, о чем ее мечты»... – Він радісно поїдав тістечка і наспівував пісеньку Лепса.

– «Знаешь ли ты, что говорит она, когда не рядом ты...» – вихопилося у мене.

– Коли-небудь дізнаюся. З'їж тістечко, я тебе дуже прошу.

– Ти що, більше не хочеш? – Мене насторожувала Його щедрість.

– А ти вважаєш, що я тобі просто так його запропонував би? – Він сміявся до сліз.

– Можеш провокувати мене, скільки хочеш. Ти мені все одно не набрид... поки що. – Я забрала у нього тістечко.

Ми весело поснідали і неквапом рушили до рецепції. Виявилось, що Він щось забув у своєму номері і Йому треба було повернутися.

– Гаразд, можеш тим часом вибрати собі подарунок... тільки недорогий! – Він дуже строго на мене подивився, стримуючи посмішку.

– Який ще подарунок? – здивувалася я.

– Ну, я ж повинен тобі щось подарувати на згадку про поїздку...

– Ти мені потураєш! Як завжди!.. Вчора ти повів мене вночі на вулицю з дорогими крамницями і спитав, чи подобається мені що-небудь... Сьогодні ти вирішив зробити мені подарунок... тут теж зачинені всі крамниці! Хоча ні... «Bulgari» відчинений... але я скромна, тому ти подаруєш мені магнітик!

– Гаразд... можеш вибрати два магнітики і ще що-небудь. Зараз повернуся. – І Він попростував до ліфта.

Я зайшла до першої-ліпшої відчиненої крамниці... і зразу його побачила. Маленький грайливий песик дивився на мене своїми веселими очима. Я ходила... дивилася на всі боки, зрідка поглядаючи на собачку... магнітиків у цій крамниці не було і бути не могло. У мене за спиною пролунав рідний голос:

– Ну скільки можна тебе чекати? Я обійшов уже всі крамниці.

– Що ти там обійшов? Майже все зачинено.

– Що тобі подобається?

– Песик.

– Дорогий? – Він не зміг стримати сміху.

– Я не знаю... я не питала, – відповіла я збентежено.

– Метелик теж гарний. – Він уважно розглядав красиві штучки.

– Який? – Я не могла зрозуміти, куди Він дивиться.

– Браслет.

– Так, гарний... Але песик маленький. І смішний, – відповіла я, хоча «метелик» сподобався мені не менше.

Ми весело йшли до виходу. У руках у мене був величезний пакет, на дні якого лежали «песик» з «метеликом». Він подивився на мою вдоволену міну і сказав:

– Юлю, чого ти всміхаєшся? Ти мені дуже дорого обходишся.

– Так, це чесно... причому з дитинства... Знаєш...

– Ну що знову? Я витратив на тебе всі гроші.

– ...я хочу від тебе собаку... справжнього...

– Краще б ти сказала, що хочеш дитину. Якого собаку?

– Ти ж мені обіцяв...

– Ну де я тобі зараз візьму собаку? Будемо їхати до аеропорту, підберемо якого-небудь...

– То ти подаруєш мені собаку?

– Ну я ж обіцяв, отже, подарую.

– Авжеж... я тебе знаю... подаруєш років через шістдесят... коли мені потрібен буде собака-поводир...

– Юлю, не нервуй мене. Хай тобі подарує хто-небудь з твоїх залицяльників.

– Але я не хочу, щоб вони дарували мені собаку. Я ставитимусь до нього так само, як до них. А твого собаку... я нестямно любитиму.

Ми сіли в автомобіль. Так погано машину не вмів водити ніхто, крім Нього. Його весь час дратував навігатор, який огидним жіночим голосом прокладав нам шлях до аеропорту.

– Вона мене заї...ла, – сказав Він нервово і натиснув на якусь кнопку. «Німка» швидко заткнулася. – Чого ти регочеш?

– Ти щойно проїхав поворот. Тому я запізнюся на літак, і тобі доведеться взяти мене з собою. – Я сміялася від душі. – Ти жахливо водиш машину. Давай я поведу.

– Який поворот я проїхав? Що ти мене збиваєш? Юлю... я через тебе проминув поворот. – Він знову увімкнув «німку».

«Ви вибрали не той шлях. Розверніться через одинадцять кілометрів». – У цю мить я пройнялася такою любов'ю до голосу цієї жінки, що ладна була слухати її вічно, аби вона тільки повторювала цю душевну фразу. Це означало, що я запізнююся на літак.

Коли ми приїхали до аеропорту, залишалося сорок хвилин до вильоту, і реєстрацію вже закрили, але мені, як це вже не раз бувало раніше, пішли назустріч... На мій превеликий жаль, це був саме той випадок, коли я не поспішала назустріч своїй країні... Поки я реєструвалася, Він ловив рибу моїм iPhone'ом... і якимсь чином виловив черевик. Я здивовано подивилася на сенсорний екран, а Він обізвав мою гру поганими словами...

Я стояла на паспортному контролі і відсутнім поглядом дивилася на людину у формі, яка намагалася зі мною жартувати. За спиною пролунав Його голос:

– Юлько...

– Що? – Я дивилася на нього через плече і намагалася не зустрітися з ним очима, бо це, як завжди, викликало б нескінченний потік сліз.

– То чому ти тоді побігла до мене в аеропорту?

— Я тобі листа напишу. Я пішла... Тому що я зараз знову... розплачуся.

— Тобі личать сльози. Подзвони, коли долетиш.

P. S. Через кілька годин я прилечу до Києва... ще через дві години я буду в Дніпропетровську... де мене зустріне Гліб. Ми будемо їхати в машині, а Григорій Лепс своїм неповторним голосом підриватиме мою совість: «знаєш ли ты... о чем молчит она... о чем ее мечты...» Цього ж вечора я заїду до крамниці, куплю камамбер та кілька видів джему. І, звичайно, напишу Йому e-mail...

17 листопада 2004-го – кінець липня 2005 року

*Сколько, сколько, сколько времени прошло,
Две минуты, месяц – мне все равно,
Знаешь, знаешь, знаешь,
Часики стоят...
И минуты с нами не говорят...
Ты когда-нибудь меня простишь... [\[21\]](#)*

Мені подзвонила дівчинка-однокласниця. Вони з подружкою запросили мене прогулятися парком і сходити в кафе під назвою «Нірвана». На вулиці починався дощ, який убив сонце... тому я погодилась. Останні два місяці я взагалі ні з ким не спілкувалася, замкнулася в собі. Я зневажала сонце і вважала його своїм особистим ворогом. Мені подобалось усе робити навпаки: якщо виходити на вулицю – то лише у зливу і без парасольки, якщо приїжджати до університету – то тільки на пари до викладачів, які мені не подобались і викликали в мені почуття роздратування, якщо спати – то вдень, якщо їсти – я не їла... Мені все було байдуже, і я таким собі оригінальним чином побилася об заклад із долею. Та допіру долю не хвилювали мої протести, і нічого не змінювалось... Мені не давали спокою ранкові кошмари. Саме ранкові. Тому що ночами я бачила Його у своїх снах... хороших і барвистих. Але вранці я прокидалася... Я ненавиділа денне світло. Мені хотілося вбити його, спалити, знищити, розірвати... У мене починалася параноя. Колись мені сказали, що коли стрілки годин і хвилин указують на одне й те саме число, то треба загадувати бажання. І я загадувала – це було моє улюблене заняття. Найцікавіше, що коли я дивилася на будь-які годинники, то весь час потрапляла на «22.22, 11.11, 17.17, 14.14...» Спочатку я шукала однакові цифри, а потім вони самі почали мене знаходити. Свого годинника в мене не було: два місяці тому він зупинився і тепер плавав у мертвій воді Дніпра. Одне-єдине бажання – ось що стало сенсом мого життя, яке я ще два місяці тому обожнювала. Одне-єдине бажання. Я хотіла, щоб Він жив. Я хотіла ще коли-небудь Його побачити, хоч на секунду. Але

це теж було не так важливо. Головне, щоб Він жив. Я щодня приїжджала на свій улюблений міст і вперше сходила до справжньої церкви.

Я зустрілася з дівчатами у парку. Вони чекали мене під парасольками і тремтіли від холоду. Я, здається, вибачилася перед ними за спізнення, і вони відразу запропонували йти в «модне» кафе. Я не стала лякати своїх колишніх однокласниць пропозицією прогулятися під сльозливим листопадним небом – вони й так не зрозуміли, чому я приїхала без парасольки і в футболці з короткими рукавами. Ми не бачилися вже кілька років, і, швидше за все, вони подумали, що я «з'їхала з катушок» через події, які сталися зі мною після закінчення школи. Але мені було байдуже. Я не стала їм пояснювати, що коли твій всесвіт умирає, годинник зупиняється, а ти більше нічого не відчуваєш, то тобі не принципово, що вдягати і куди йти. Ми зайшли до кафе «Нірвана»... Я відвикла від людей. У цьому ресторанчику завжди було смачно і не вельми дорого, тому з відвідувачами проблем не було ніколи... А враховуючи те, що кафе розташовувалося в центральному парку міста і йшов дощ... охочих погрітися, перекусити чи випити філіжанку кави виявилось забагато. Забагато для мене і мого вбитого внутрішнього світу. На жаль, я раніше часто була тут і залишала добрі чайові, тому знайомий офіціант знайшов вільний столик. Напевно, ми щось замовили... я не пам'ятаю... мені хотілося, щоб мене якнайшвидше обійняв холодний листопадовий дощ... мені хотілося звідси піти. Я сиділа і ненавиділа себе за те, що погодилася на цю зустріч. Дівчатка були дуже хороші, веселі й добродушні, але... доводилося підтримувати розмову. Мої шкільні подружки щиро ставили мені шаблонні запитання: «А як ти тепер відчуваєшся? Ти вже не хворієш?», «А як навчання? Це правда, що в твоєму універі не беруть грошей на сесіях?», «А ти водиш машину?» І я відповідала їм, що «почуваюся чудово, і в моєму універі дійсно не беруть грошей, і мені забезпечене вільне відвідування до п'ятого курсу, і я тимчасово не воджу машину». А потім пролунало просте бентежливе запитання «А як життя взагалі?»... А як моє життя взагалі? І що я могла їм відповісти? «Моє життя взагалі нормальне». А можна було б сказати правду: «Я нещодавно померла втретє. Мене немає. А та людина, яка сидить зараз із вами за столиком, це не я. Я не знаю, хто це. Просто “хтось”. І цього “хтось” не хвилюють ані колір

світлофорів, ані назви міст, ані день тижня. Минулий місяць я провела в якомусь недобудованому готелі, до кінця не розуміючи причини... і мені не можна було користуватися ні телефоном, ні Інтернетом... зате можна було насолоджуватися білим кольором стелі. Я більше не воджу машину, адже моя машина зупинилася того самого дня, як і мій годинник зупинився за два дні до цього... І я більше не ношу годинника. І я не ходжу до універу, оскільки там мені ставлять питання так само, як зараз це робите ви. І мені нецікаво, хто “з наших” на кого вчиться і як здає сесії. Просто тому, що мене більше ніщо не цікавить. Мене цікавить одне – як Він, що з Ним, де Він і чи зможу я коли-небудь знову Його побачити... А... моє особисте життя... теж нормально. Недавно мені запропонували з’їздити до Криму і виділили чорний “Range Rover”». Звичайно, я погодилась, але попросила його власника перевірити, як поводить “Range” на дорогах міста. Я навмисно не натиснула на гальмо, коли паркувала машину цієї “доброї людини”. І зробила це не тому, що мене зачепила його пропозиція поїхати з ним до Криму... а тому, що мені хотілося вивести його з себе і подивитися на реакцію, коли його “Range” “випадково” вріжеться в паркан. Мені хотілося, щоб він на мене накричав. Мені хотілося щось відчути. Він накричав, але я нічого не відчула. Мовчки вийшла з машини і пішла додому. А так... моє життя взагалі нормальне. Тільки я зараз сиджу з вами, посміхаюся, тому що ви дуже хороші і добрі дівчата... я вас дуже люблю... але мені хочеться КРИЧАТИ. Це потреба моєї покаліченої душі». Боюся, дівчатка не зрозуміли б моєї правди, та зате їм напевно захотілося б піти звідси.

Моє маленьке бажання здійснилося: ми стояли під дощем і вирішували, як будемо добиратися додому. Точніше, дівчатка вирішували. Мене не хвилював вид транспорту: таксі – то й таксі, громадський транспорт – то громадський транспорт. Яка різниця? Головне, що я відчуваю дотик сумного холодного дощу, який мене розуміє.

Ми стояли на центральному проспекті міста. Я дивилася в одну точку. Перед моїми очима завмерла якась похмура картинка: зупинилася «audi» чорного кольору, повільно опустилося водійське скло, і пролунало питання: «Я можу вас підвезти? На вулиці майже зима... а ви у футболці». До мене начебто дійшло, що дорослий вродливий чоловік, який сидів за кермом, звертається саме до мене,

але я чомусь визнала за краще залишити його на поталу своїм однокласницям. Вони почали з ним «жорсткий» діалог, а він і далі звертався до мене. Я мовчки слухала їх, але не чула, дивилася на них, але не бачила... І... мені раптом захотілося плакати. Не знаю чому... але саме в цю мить потекли сльози. Він помітив це: він не просто побачив мої сльози... він почув їх... і замовк. Я мовчки ступила кілька кроків, відчинила передні двері його автомобіля і, не дивлячись на дівчаток, зачинила їх. Вони поспішили за мною і влаштувалися на задньому сидінні. Мої сльози повернулися обличчям до заплаканого вікна. Уперше в житті я сіла в машину до незнайомого чоловіка. І мені було байдуже.

Дівчатка розповіли йому, що «ми всі живемо по сусідству і раніше вчилися в одному класі». Він не заговорював зі мною, не ставив запитань. Він зрозумів мене і намагався відвернути увагу подруг від мого настрою. А мій настрій цілком і повністю відповідав пісні, яка лунала в його новій «audi»: «знаєш, знаєш, знаєш... часики стоять... и минуты с нами не говорят... сколько, сколько, сколько времени прошло... две минуты, месяц – мне все равно...» Найдивніше, що ця пісня закінчувалась... і починала грати знову. На диску була записана одна-єдина пісня. Я обернулася до нього і самими губами сказала «дякую». Він ледве помітно кивнув і далі вів розмову з моїми подружками.

Він завернув у двір, де жили мої однокласниці. Вони попрощалися зі мною, подякували йому і жартівливо попросили мене подзвонити, коли я потраплю додому. Я посміхнулася їм і подякувала за гарний вечір. У машині все ще лунала та сама пісня:

– Чому саме ця пісня? – спитала я у людини, ім'я якої я не знала чи пустила повз вуха.

– Спогади. І туга. Тобі не подобається? Диск з однією піснею. Напевно, думаєш, що я божевільний? – сумним голосом спитав він.

– Навпаки. Подобається. Дуже.

– Відвезти тебе додому? Я їхав і побачив твої очі. Вперше в житті зупинив машину, щоб підвезти когось. Я можу чимось допомогти тобі? – У нього самого були дуже гарні очі, в яких не було нічого, крім безмежної туги.

– Я вперше в житті сіла до чужої машини. Я не хочу додому. І ти навряд чи мені допоможеш, втім, як і я тобі, – чесно відповіла я.

– А що ти хочеш робити? Поїхали... поп'ємо чаю, кави... або перекусимо чи поговоримо, помовчимо... як скажеш. Я можу підняти тобі настрій?

– Я хочу... за кермо, – не знаю, чому я це сказала.

– У мене «механіка». Впораєшся? – спокійно поцікавився він.

– Так. У мене теж була «механіка». Ти мені довіряєш? – Мене здивував його спокій.

– Настільки, наскільки можна довіряти дівчинці, ім'я якої я не знаю.

– Мене звати Юля. Я теж не знаю твого імені...

– Мене звати Артур.

Ми помінялися місцями. Я натиснула на педаль зчеплення, увімкнула першу передачу і спитала:

– Куди їдемо, Артуре?

– Куди хочеш, Юлю.

– Тоді... їдьмо назустріч дощу. Ти згоден? – Я усміхалася.

– Що може бути краще? – Він сумно усміхнувся мені у відповідь.

Ми покаталися нічним містом. Він зробив мені зауваження лише один раз, коли я вже їхала під сто двадцять, просто тому, що не відчувала швидкості й не дивилася на спідометр. Ми заїхали в мій двір, обмінялися телефонами, подякували одне одному за чудовий вечір і домовилися зідзвонитися.

Артур став мені за доброго приятеля. Ми не ставили одне одному запитань, просто періодично телефонували одне одному й іноді пили разом зелений чай. Я завжди сиділа за кермом його машини. Це зробилося нашою звичкою. Він розповідав мені про свого сина, якого шалено любив, а я розповідала йому про своє навчання і життєві проблеми. Потім ми втратили зв'язок на якийсь час: не зідзвонювались і ніде не здибувались. У мене були свої переживання, у нього – свої.

Ми зустрілися випадково в барі кінотеатру 26 лютого 2005 року. Я сиділа з подружкою, з якою ми збиралися піти на останній сеанс у кіно... а Артур просто заїхав на п'ять хвилин, бо мав дочекатися в цьому барі друга, з яким вони разом вирішили пограти в казино. Він підсів до нас за столик... Я була втомлена... після тригодинного катання на ковзанах... Я все ще шукала для себе нові захоплення, які змусили мене хоча б щось відчути... І не могла їх знайти... поки до

нас за столик не підсів Артурів друг на ім'я Гліб... Артур розповідав про нього з деякою симпатією і захопленням... і мав рацію. Гліб виявився гарним чоловіком... начитаним, освіченим, з надзвичайним почуттям гумору. Ми перемовилися кількома словами, бо в той період життя я, у принципі, не була здатна на більше. Але у нас знайшлася спільна тема: виявилось, що Гліб цього дня вперше грав з тренером у теніс, а я грала в теніс усе своє життя, крім останніх кількох місяців. І Гліб цього дня продав свій перший в Україні «Mini Cooper», заради якого на вуха поставили всю Європу. Ми розпрощалися: я пішла в кіно з подружкою, а Артур з Глібом поїхали в казино.

Через два дні Гліб візьме мій номер телефону в Артура і запросить мене на теніс. Через тиждень він у мене закохається і терпітиме мій настрій. Через місяць він усе ще так само терпітиме моє «ні». І через два... і через три... на відміну від інших чоловіків. Він спокійно терпітиме моє небажання відповідати на телефонні дзвінки, витримуватиме мої неконтрольовані сльози, годинами чекатиме мене в машині, вгадуватиме мої бажання і кидатиме роботу, щоб забрати мене з університету, від якого мене нудило... Він стане мені справжнім другом і чоловіком, якого я поважатиму... Він відвезе мене до Одеси, коли я тижнями не братиму телефонні слухавки, посилаючись на надумані причини, і ревітиму вдома під укривалом... Він робитиме все для того, щоб змусити мене знову відчувати життя і повірити в те, що воно існує... І все-таки доб'ється свого. Я все ще повільно вмиратиму, загадуватиму бажання, коли години дорівнюють хвилинам, але при цьому відчуватиму запах життя і чоловіка, який робить усе можливе для того, щоб захистити мене від бід, проблем, клопотів і цього світу, наповненого жорстокістю і розчаруваннями. Я повільно вмиратиму доти, аж поки Гліб, щоб розважити мене, запропонує мені після мого двадцятиріччя в 2005 році разом злітати до Туреччини... у хороший готель, у якому «мінімальна кількість російськомовних». Я погоджуся... і ми полетимо...

Р. С. Мені сподобається готель. Це буде моя перша поїздка до Туреччини. До цього я була практично в усіх містах Європи і Америки, але в Туреччині – ніколи... Готель «Marty Муга»... маленьке село Текирова... море, сосни, теплий пісок і повітря, що приємно обпікає... Першого ж вечора, коли вечерятиму з чоловіком, який на той момент буде готовий заради мене на все, я побачу худого-худючого хлопця,

який добряче накульгуватиме... Він виходитиме на вулицю з ресторану через розчинені навстіж двері, просто біля нашого столика... Я зможу розгледіти Його обличчя. І перекину на білу майку тарілку спагеті «Болоньезе». Турецькі офіціанти кинуться радісно витирати мене, примовляючи, що «не варто так засмучуватися через забруднену майку». Гліб ніжно обійме мене, і я заплачу ще дужче...

P. P. S. Коли години дорівнюють хвилинам – загадуйте бажання. Вони збуваються. Після зустрічі в турецькому готелі я більше з Ним не розлучуся. Він залишить мені e-mail, який на тривалий час стане єдиним способом спілкування з Ним.

5 жовтня 2004 року

*Прощай Прощайте
Солнцу перерезали горло...*

Гійом Аполлінер [\[22\]](#).

Ми з Анею під час пар сиділи в кафе на другому поверсі торгово-розважального центру «Grand Plaza»... У руці я міцно стискала годинник... мені хотілося його розчавити... знищити час... хоча він і так зупинився... Крізь панорамні вікна було видно центральний проспект... на столику перед нами вже годину стояли тарілки з яблучним штруделем... Ми не розмовляли... не їли... За вікном було темно... похмуро... мені це подобалось. Небо затягнуло хмарами: у сонця не було шансів. Аж раптом воно прорвалося крізь хмари... і перемогло небо. Я відчувала, що зараз знову почнеться істерика... потекли сльози. Я більше не могла дивитися на сонце... Мені здавалося, що воно мене зрадило... Зрадницьке сонце... та як ти смієш показуватись мені на очі... яке ти маєш право... зараз... сьогодні... у таку мить?... Невже ти не знаєш, що я дивлюся на тебе тільки завдяки Йому? невже ти цього не знаєш і не розумієш?... Ти знаєш, що з Ним... ти знаєш, як Він?... Нічого ти не знаєш... і не розумієш... Твої промені... дурні і криві... я не хочу тебе більше бачити... без Нього не хочу.

— Дівчинко моя, може, поїси? — Анька намагалася говорити спокійно, але її голос тремтів.

— Не хочу.

— Але цим ти Йому не допоможеш... треба хоча б щось їсти... будь ласка. — Вона вже не могла говорити.

— Ото ж бо... навіть цим я не можу Йому допомогти... а Він...

Почалася істерика. Вона міцно обійняла мене... і я чула, як вона плаче.

Я тримала у тремтячих руках годинник від Alain Silbersteine... і не могла відвести погляд від безживного циферблату: яскраві безформні

стрілки вже кілька днів показували 12:12. Я ненавиджу число «12». Ненавиджу з дитинства.

– Дівчинко моя, я тебе прошу... викинь його. – Анька дивилася на мене зляканим очима.

– Я... не можу. Не зможу...

– Тоді віддай його мені. Я його сама викину.

Я простягнула їй годинник. Центральним проспектом міста Дніпропетровська як завжди їздили чорні машини і ходили люди... Вони розкривали похмурі парасольки і далі чимчикували дрібними кроками у своїх забруднених осінніми сльозами черевиках... Жовтень плавав... Жовтень помер. Я вмерла разом із жовтнем.

Р. С. Вночі мене розбудить дзвінок домашнього телефону. Мій тато візьме слухавку і почує одну-єдину фразу, яку промовить незнайомий голос. Наступного вечора мені повідомлять, що «ми о четвертій ранку виїжджаємо з міста». Наступні кілька тижнів я проведу без мобільного телефону в недобудованому готелі... у товаристві давно «улюбленої» білої стелі й старого ноутбука, який показуватиме мені два фільми: «Таксофон» і «Ципочка». Я періодично гулятиму з татом і міцно стискатиму його руку. Я думатиму про Нього. Я обійматиму маму.

4 жовтня 2004 року

*Пожалуйста, только живи,
Ты же видишь, я живу тобою,
Моей огромной любви
Хватит нам двоим с головою...
Хочешь солнце вместо лампы?
Хочешь за окошком Альпы?
Хочешь, я взорву все звезды,
Что мешают спать? [\[23\]](#).*

Це був звичайний «незвичайний» день. З 2003 року всі дні більше не були для мене «звичайними»: кожен – по-своєму гарний, унікальний і особливо улюблений, тому що я переглянула своє ставлення до життя. Ранок 4 жовтня 2004 року починався для мене... Життя розбудило мене своїми солодкими сонячними поцілунками. Я розплющила очі, усміхнулася і подумала: «Світ належить тільки мені... Чого я хочу сьогодні?»... Настрій був якийсь казковий. І я знала причину. Я бачила Його два дні поспіль... Ми просто випадково здибувались: позавчора на заправці... вчора на Мак Драйві Макдональдс Він пригостив мене морозивом... До цього я не бачила Його вже кілька місяців і катастрофічно нудьгувала. Ну що може бути краще, коли тобі дев'ятнадцять, життя знову повернулося до тебе лицем, і ти вже два дні поспіль випадково зустрічаєш Найдорожчу Людину у Всесвіті? Краще може бути тільки одне: бачити Його три дні поспіль.

Настрій був такий гарний, що я сходила на всі пари і домовилася зустрітися з хлопцем на ім'я Паша. Він дуже подобався моїй знайомій дівчинці, але не знав про це і настійливо запрошував мене на якісь побачення. Тому я вирішила приділити Паші час, пояснити йому ситуацію і зробити так, аби він більше мене нікуди не запрошував. Ми домовилися, що я під'їду до якогось супермаркету, він кине на парковці своє авто і ми поїдемо моїм, адже мені давало величезну втіху сидіти за кермом авто. Щоправда, моя машина останнім часом часто мене підводила. Її постійно ремонтували, але я її дуже любила. Тато

подарував мені червоний «Ford» незадовго до мого вісімнадцятиліття. Я швиденько знайшла хлопчика, який намалював мені на капоті величезне жовте сонце з довгими віями. Хлопця-художника звали Клим... він був дуже талановитим... і розбився на мотоциклі. Це була ще одна причина, через яку я не готова була нікому продавати яскраво-червону машину. Мені не хотілося зраджувати сонечко на капоті.

Паша сів у мій «Ford». Було близько п'ятої вечора. Він запропонував поїхати щось перекусити, бо цілий день нічого не їв і помирав з голоду. У цю мить задзвонив мій мобільний... дзвонив Жека... Його брат. Я дуже любила Женю, останнім часом ми проводили разом багато часу: щодня грали в теніс, іноді десь пили чай, він був моїм найближчим старшим Другом. Жека жартома називав мене Заюлечка. Я радісно прокричала: «Привіт!», і моє серце зупинилося... Мені здалося, що у нього тремтів голос... або він плакав... Він говорив дуже швидко:

– Юлечко... Заюлю... привіт. Ти не знаєш, де тато? – Це було перше, що він мені сказав.

– Женько, він у Криму... має сьогодні повернутися. Що з голосом? Жень... щось трапилося? – Я відчула, що зараз заплачу.

– Ні-ні... Юлечко, я не можу додзвонитися твоєму татові, вимкнено телефон...

– Женько, він завжди вимикає телефон, коли їде трасою... Що трапилося?

– Я тебе дуже прошу, як тільки він вийде на зв'язок... хай подзвонить, добре?

– Так... Я спробую йому додзвонитися... Жень... – я не встигла домовитися. Жека від'єднався.

У голові пульсувала тільки одна думка: «з Ним щось трапилося». Не знаю, чому я так вирішила. Просто відчула: щось трапилося саме з Ним. У мене почали тремтіти руки. Я більше не бачила ні Пашу, ні дорогу... і зупинила машину. У тата був вимкнений телефон, я набирала номер щосекунди і чула у відповідь одне й те саме: «ваш абонент – поза зоною досяжності». Паша, не розуміючи, що відбувається, вийшов з машини і пішов до найближчого супермаркету купити «хоча б шоколадку». Я швидко набрала маму:

– Мамусю, а ти не знаєш, коли тато повернеться? – Я не могла контролювати свій голос, тому мама відразу відчула, що я хвилююся.

– Юль... ти що, плачеш? Що сталося? – схвильовано спитала вона.

– Не знаю... мамо... мені здається, з Ним щось трапилося... мені Жека дзвонив... шукав тата... мені здалося, що у Жені тремтів голос...

– Юлю, почекай, заспокойся... Тобі могло здатися... Женя тобі щось сказав? – мама починала нервувати.

– Ні... нічого... – Я вже ридала.

– Юль... але ж ти нічого не знаєш... звідки тобі прийшло... почекай... заспокойся.

– З Ним щось трапилося... я знаю. Мамо, дзвони татові весь час. І якщо ти додзвонишся перша, скажи йому, щоб відразу подзвонив Жені. – Я вимкнула телефон.

Паша сів до мене в машину і завмер. Він побачив моє обличчя, розгубився, а я сказала якомога спокійніше:

– Пашо... ми нікуди не їдемо. Пробач. Зустрінемося іншим разом, гаразд?

– Юль... що трапилося? – Він дивився на мене з тривогою.

– Пашо... будь ласка... вийди з моєї машини... вибач...

– Юль... ти чого? Поясни мені, що трапилося... Я чимось тебе образив? – Він не розумів.

– Пашо... просто вийди з моєї машини... дай мені спокій... благаю, – я вже не могла говорити спокійно. Я поклала голову на кермо і розридалася.

Паша подивився на мене, як на божевільну, але все-таки залишив мене саму. Я знала, куди я поїду... Улюблений міст. Мене завжди тягнуло туди, як магнітом, коли щось траплялося. Я не могла зрозуміти, що відбувається зі мною зараз. Дивне відчуття: ти нічого не знаєш, але не сумніваєшся в тому, що ти вже це знаєш. Я намагалася переконати себе, що «мені здалося», «я себе накрутила», «не можна думати про погане», але все було марно. Передчуття. Інтуїція. Страх. Жах. Неминучість. Можна наводити тисячі аргументів, змусити працювати голову, але неможливо переконати своє серце, яке ненормальним стуком глушить усі твої сміховинні доводи, перебиває найвні втіхи твого розуму і повторює тобі: «Ти маєш рацію... ти сама все знаєш».

Я спинила машину посеред мосту. Вийшла. У кишені лежав годинник, який уже кілька днів показував «12.12». Я не змогла його

викинути... Мене тіпало: чи то від холоду, чи то від внутрішнього стану. Я повернула ключ... машина не заводилася. Таке вже не раз бувало. Це на секунду вивело мене зі ступору. Я повертала ключ, злилася і далі дзвонила татові. Голос у слухавці повторював мені ту саму фразу... а моя машина так само не рухалась з місця. Хвилин за двадцять вона все-таки завелася, і я обережно з'їхала на найближчу від мосту парковку – коло будівлі з величезною вивіскою «Агро-Співка». На вулиці було темно. Одинадцята-дванадцята ночі... Задзвонив мій телефон, я здригнулася і швидко відповіла... дзвонила мама:

– Юлю... Юленько... ти де?

Мама могла вже не говорити далі. З її голосу я зрозуміла, що не помилилася.

– Я катаюся... Щось трапилося? – спитала я мертвим голосом.

– Мені подзвонила Мара... У Нього стріляли... Юлю... – мама не змогла закінчити фразу.

– І? Мамо!!! Не мовчи! – Я кричала у слухавку.

– Він живий. У лікарні. Я зараз їду туди. А ти їдь додому, чекай тата і приїжджай з ним, – мама ледве підбирала слова.

Я поклала слухавку. Почала заводити свій червоний «Ford». Він не заводився. Я вийшла з машини і з усієї сили заходила бити її ногами. Я задихалася. Це було у мене з семи років: від сильного стресу я починала задихатися. Але моєму «Ford'у» було байдуже: він немов знущався з мене і теж не хотів дихати. У ту мить я його ненавиділа. Не знаю чому, але я подзвонила Саші, другу дитинства, якого не бачила вже дуже давно. У нього не було власного автомобіля, проте за п'ятнадцять хвилин він приїхав по мене на таксі. Я чомусь сиділа на асфальті... Саша вийшов з таксі й відразу побіг до мене. Таксі не від'їжджало. Мабуть, водій теж не зрозумів, чому я сиділа на землі і курила. Вони щось мені говорили, але я не пам'ятаю, що відповідала. Саша запхав мене у мою ж машину, сам сів за кермо і спробував її завести... нарешті у нього вийшло. Тільки тоді таксист поїхав.

Я сиділа вдома і чекала тата. Я ще ніколи в житті так його не чекала. Саша взяв на себе клопіт про мою машину і, не розпитуючи, дав спокій мені. Я не знала, котра година... мама дзвонила мені близько одинадцятої-дванадцятої ночі... Аж ось пролунав довгоочікуваний звук: у замку від тамбура провернувся ключ... через

хвилину відчинилися квартирні двері. Мабуть, у мене все було написано на обличчі, бо тато, побачивши мене в коридорі, зблід і запитав:

– Юлю, що з тобою?

– Тату... подзвони Жені... терміново... у Нього стріляли... ми намагалися тобі додзвонитися. – Я знову почала задихатися. – Мама поїхала до лікарні... а я тебе чекала. Тату... поїхали... тільки подзвони Жені, благаю.

Тато занімів. Через секунду він уже ходив з телефоном квартирою і з кимось говорив. А вже за п'ять хвилин ми їхали в машині. Я бачила свого тата таким лише один-єдиний раз... це було давно... і тоді у нього був такий самий погляд. Мені здавалося, що тато не бачить дороги. Дивиться на неї через лобове скло, але не бачить. І мені було однаково, бачить він її чи ні.

Ми завернули у ворота дніпропетровської лікарні імені Мечникова. Парковка була забита, незважаючи на пізню ніч... Десятки машин... розгублених людей... Його знайомих, друзів, родичів... Хтось стояв на вулиці й нервово курих наодинці з собою, інші зібралися невеликими групами... Всі щось обговорювали... про щось говорили, але пошепки, дуже тихо... Я зайшла у приміщення... Перший, кого я побачила, був Його тато... Він ходив туди й сюди коридором, заховавши руки в задні кишені джинсів... Ми зустрілися з ним очима... і він ніжно зі мною привітався. Я бачила його очі. Присягаюся, вперше в житті мені захотілося вмерти. Просто лягти в цьому коридорі і вмерти. Потім я побачила маму... свою... і Його. І вперше в житті мені захотілося побажати комусь смерті. Присягаюся. Але потім я передумала... Люди, які зробили з Ним це... я не бажала їм смерті. Смерть – це надто солодко... Я бажала їм її передчуття. День за днем. Кожної хвилини. Кожної секунди. Я хотіла, щоб вони пережили відчуття майбутньої смерті. Я знала, що це таке. І тієї миті я бажала їм цього від щирого серця. Я не могла думати про Його дітей... про Його родину... Мені здавалося, що я зараз помру. Голова не розуміла. До мене долітали уривки якихось фраз: «отруєні кулі», «він виходив з офісу, і його розстріляли», «замах», «це диво, що він вижив», «пошкоджені всі внутрішні органи»... Мені здавалося, що я зараз розплющу очі й подякую Богу за те, що це був лише черговий страшний сон мого життя. Я не вірила, що це може відбуватися з Ним.

Я відмовлялася в це вірити. Так само, як колись відмовлялася вірити в те, що це могло статися саме з моїм братом. І я ненавиділа себе за те, що нічим не можу Йому допомогти. Мене вбивала думка, що Його життя в руках дніпропетровських лікарів... Мені хотілося кричати криком. Я побачила Жеку... Він підбігав то до своєї мами, то до тата... щось їм говорив... Він весь час розмовляв по телефону...

Всі чекали... чогось. Чекали, поки вийде якийсь лікар і щось повідомить. Чекали «новин», «вироку»... Я вийшла на вулицю і попросила у якогось чоловіка сигарету. Він мовчки підкурив мені. У цю мить до мене підійшов тато. Я намагалася не плакати. Це було вперше, коли я курила при татові, але він, так само як і я, не звертав на це уваги. Тато обійняв мене, спробував якось заспокоїти мене, вселити надію... Я подивилася на тата і сказала йому:

– Знаєш, тату... з Ним не може цього статися... просто не може... тільки не з Ним! Так не буває... – У мене почалася істерика.

Тато запропонував відвезти мене додому... і я не пам'ятаю, відвіз він мене раніше чи я повернулася вже з ним і з мамою. Я пам'ятаю, що був ранок... і Він був живий. Дивом. Я пам'ятаю, що я не перевдягаючись поїхала до університету. Першою парою була французька. Я не могла собі пояснити, навіщо я туди їду... Я виразно усвідомлювала, що не зможу говорити ні по-французьки, ні по-російськи... ні з ким, окрім Ані. Напевно, тому я й поїхала на таксі до універу. Моя машина більше не функціонувала. Я написала Аньці sms-ку, що чекатиму її в аудиторії. Вона не відповідала. В ту хвилину вона переживала своє особисте горе, пов'язане з моїм.

Я увійшла до аудиторії... просиділа там десять хвилин... сказала «excusez-moi»^[24] і вийшла геть.

Я стояла на вулиці... і щосекунди набирала маму... Вона не питала у мене, чому я не на парах. Мама знала, чому я дзвоню і що я хочу знати. Мама сказала... що Його відправляють до Німеччини. У мене всередині все потерпло. З одного боку, я знала, що німецькі лікарі – не дніпропетровські... з другого... я згадувала, як перевозили мене... і не розуміла, як Він може долетіти у своєму стані:

– Мам... а Його можна перевозити? Що кажуть лікарі?

– Юленько, Женя знає, що робить. Він спілкується з Марою... Але ж ти розумієш, що там у Нього більше шансів на одужання, – мама

намагалася говорити зі мною дуже м'яко.

— Так, розумію. Я тобі подзвоню. — Я більше не могла говорити.

Я пам'ятаю, як до мене підійшов мій однокласник Льоша, який здивовано подивився на мене і запитав, чому я в майці. Я пам'ятаю, як тієї ж миті побачила Аню... Вона бігла до мене. Аня нічого мені не сказала... мовчки обійняла мене... я розплакалася і сказала: «Благаю, забери мене звідси».

Р. С. Ми з Анею вийшли за територію університету... до якого я знову потраплю лише через півтора місяця. Його літаком відправлять до Німеччини... на цьому мій зв'язок з Ним обірветься. Мені залишаться лише думки і єдине бажання, яке я загадуватиму, коли години дорівнюють хвилинам. Потім додадуться всілякі плітки і чутки, поширювані людьми... А трохи менше ніж через рік Гліб запросить мене до Туреччини...

2 жовтня 2004 року

Якщо ти випадково зустрів людину, яка зустріла тебе випадково, то це дивовижна подвійна випадковість.

Юрій Татаркін

Ми з Анькою з реготом завертали на заправку «Rubix» і згадували, як одного дня примудрилися угробити два дорогі автомобілі. Ми вийшли з машини... і раптом я побачила Його. Він стояв од мене на відстані якихось двох кроків... Найдорожча Людина у всесвіті. Мені здається, що я не бачила Його тисячу років. Я сумувала за Ним кожної секунди свого дорогоцінного життя.

– Юленько, я дуже погладшав, га? Який у мене вигляд? – Це було Його улюблене запитання, яке Він неодмінно ставив мені при зустрічі.

– У тебе дуже гарний годинник... дуже... та й сам ти нічого... – відповіла я з усмішкою. Мені, як завжди, важко було стримувати тремтіння в голосі, але мені надзвичайно подобалося Його дратувати, адже я ні на секунду не сумнівалася в тому, що Він сам чудово знав відповідь на своє запитання. Він завжди мав чудовий вигляд.

– Нещодавно мені привезли дуже крутий швейцарський годинник, але він зупинився. Треба буде якось віддати його в ремонт. – Він сміявся і натискав на якісь кнопки у своєму телефоні.

– Дивно... У мене теж учора годинник зупинився... Який ви мені подарували. Мій улюблений, від Alain Silbersteine, і я теж віддала його в ремонт. Через цей годинник у мене було багато проблем: Мара з мамою так і не отримали відповідь на питання, хто мені його подарував. Точніше, я їм сказала, що мені його подарувала подружка, але вони не повірили. Мара сказала, що особисто знає Алана Зільберштайна і їй відомо, скільки коштує такий годинник. Тому... вони з мамою вирішили, що у мене багатий коханець. Ну й нехай... Кажуть, що коли годинник зупиняється – це погана прикмета. Найцікавіше, що Анька вчора забрала його з ремонту, і все було гаразд. Але коли я надягла його на руку, він знов зупинився... У глибині душі мене дуже хвилювала ситуація з моїм годинником.

– Юлько, люба, тобі не слід вірити в погані прикмети. Ти маєш чудовий вигляд, і у тебе попереду все життя. І не зважай на той годинник, я подарую тобі інший.

– Ти теж маєш чудовий вигляд. І саме завдяки Тобі у мене попереду все життя. – Я відчула, що на очі навертаються сльози.

– Ну все, припиняй... Ти ж знаєш, що я відразу засмучуюсь... коли ти так говориш.

– Я тебе так люблю... Дякую тобі...

Він міцно обійняв мене, і ми роз'їхалися. Так умів обіймати тільки Він. І наступного разу... він обійме мене дуже не скоро.

P. S. Годинник від Alain Silbersteine лежить десь на дні Дніпра. Він не лежить... він стоїть. А може, йде... десь там... під холодною мертвою водою. А я... Я більше ніколи не заправляюся на червоно-білій заправці «Rubix».

Вересень 2003-го, другий курс

*And I need a friend
Oh, I need a friend
To make me happy
Not stand here on my own... [\[25\]](#)*

Я все-таки пішла до університету... разом з усіма... на другий курс... попри заборони українських фахівців... Саме словосполучення «український фахівець» тепер здавалося мені якимсь дивним... незвичайним... це як восьмий день тижня... Мені хотілося швидше повернутися до «нормального» життя, і німецькі лікарі мене в цьому підтримували. Тільки їхня думка мала для мене значення. Щоправда, мені оформили вільне відвідування...

Я могла піти з пари просто тому, що голос викладача заглушав мені шум дощу. Я не ходила до тих аудиторій, у яких мені не подобався колір стін. Я не відвідувала лекції тих професорів і докторів наук, які заважали мені мріяти. При цьому я вчилася на «відмінно».

Мене не хвилювало питання, «навіщо нам потрібна ця “безглузда вища математика”... і яке вона взагалі має відношення до економіки України...» Я не розуміла своїх одногрупників і дивилася на світ зовсім іншими очима.

Ви знаєте, чим відрізняється сонце о 7.01 ранку від сонця о 7.02? О 7.01 воно прекрасне, а о 7.02 – пречудове, бо для мене воно світить уже аж 60 секунд. Ось що таке вища математика.

Одна упаковка моїх життєво важливих ліків коштує 500 євро, і мені вистачає її рівно на місяць. У всіх цивілізованих країнах світу люди отримують ці пігулки безкоштовно. Це як інсулін і як повітря. Але цих ліків в Україні немає, просто тому, що «немає ліцензії». Ось що таке економіка України.

Він і мій тато роблять усе для того, щоб я й далі приймала ці ліки і могла так само захоплюватися сонцем, як о 7.01... так і о 7.02. Ось яке відношення має вища математика до економіки України.

Мені все ще сниться вода, опухлі пальці й біла стеля. Але для того, щоб бачити сни, мені більше не потрібен морфій. Я чудово знаю походження своїх снів, тому «Теорію сновидінь» Зигмунда Фрейда я прочитаю тоді, коли сама цього захочу. Це була моя психологія.

Коли я прийшла до університету першого вересня, мені здалося, що я потрапила до зоопарку. Причому я була екзотичною твариною, на яку всім хотілося не просто подивитися, а ще й доторкнутися. Але тоді мене краще було не чіпати і не порушувати мій особистий простір. Коли люди відчують брак інформації, вони починають щось вигадувати. Про мене ходили легенди. Чутки, плітки, сотні питань – усе це навалилося на мене з такою силою, що мені просто стало некомфортно. «Чому ти така худа?», «А ти зможеш мати дітей?», «У тебе спеціальна дієта?», «А тобі можна пити пиво?»... «А ти... а тобі... а як?...» Усе це було нормально, враховуючи вік людей, які мене запитували, і я це розуміла. Але чомусь я відмовлялася це прийняти. Просто не хотілося. Мені здавалося, що люди мають бути розумнішими і хоч трохи тактовнішими. І такі люди справді були... одна людина, за зустріч з якою я завжди дякуватиму Дніпропетровському університету економіки і права...

Ця дівчинка підійшла до мене, коли я під час пари чекала водія за рогом університету. Я її знала. Точніше, я знала, що ми вчимося в одній групі. Вона не часто з'являлася на парах, утім, як і я. Надзвичайно гарна, зухвала, нестандартна... – всі вважали її зарозумілою і складали міфи, підставою для яких знову-таки був брак інформації. Насправді їм було відомо про її життя стільки ж, скільки й про моє. Зовсім нічого. Я знала, що її звуть Аня. І я розуміла, що вона не зарозуміла, а особлива... Один її погляд змушував моїх однокурсників «триматися групками». Мене завжди це потішало...

Вона підійшла до мене... подивилася на мене своїми величезними блакитними очима і сказала:

– Привіт. Пробач, будь ласка. Я не хочу нав'язуватися... лізти до тебе, але... якщо тебе ніхто не забирає, може, тебе підвезти?

– Привіт, дякую... мене начебто як повинні забрати... – Я трохи розгубилася.

– Просто сьогодні прохолодно, а ти геть роздягнена... можна застудитися... точно заберуть? – вона говорила дуже обережно,

добирала кожне слово. Було видно, що вона боїться мене якось зачепити або чимось образити.

– Правда, мене заберуть з хвилини на хвилину, все гаразд... Дякую тобі...

– За що – дякую? До речі... я Аня... – Вона усміхнулася.

– Я знаю... Я – Юля... – Я теж усміхалася.

– Якщо чесно, мені давно хотілося з тобою познайомитися, але я боялася до тебе підійти... Тим паче, що біля тебе весь час натовп цих знаттелюбних...

– Так... але ти, здається, теж не палаєш бажанням з ними спілкуватися. – Я вже сміялася.

– Ні-ні... я дуже добре до них ставлюся... головне, щоб вони не порушували мій особистий простір.

– Розумію...

– Можна одне питання, і я обіцяю дати тобі спокій? – вона говорила дуже серйозно.

– Авжеж...

– Ти нормально себе почуваєш? Пробач... якщо... – вона сказала це так щиро, що мені захотілось її обійняти, хоча ми були знайомі не більше двох хвилин.

– Так, усе ОК. Є нюанси, але я сподіваюся, що все позаду.

– А мама як? Як її здоров'я?

– Все чудово... тільки переживає за мене. А так усе добре, правда.

Дякую тобі...

– Це я тобі дякую. Все, по тебе приїхали. Даю тобі спокій.

– Сподіваюся, не назавжди?

– Ні. Я навіть завтра прийду на пари, – вона промовила ці слова таким тоном, що їй неможливо було не повірити.

– Тоді до завтра. Дякую, що дочекалася, поки мене заберуть. Бувай.

Назавтра ми зустрінемося на парах і разом підемо з них, тому що я вперше забуду вдома пігулки, необхідні мені, як повітря... Цього ж дня ми знатимемо одна про одну все... Через рік ми разом засмагатимемо на пляжі готелю «Oreanda», куди нас відправить мій улюблений татусь, пригрозивши, що «за нами спостерігатимуть»... За нами справді спостерігатимуть... усі.

Ми разом пропускатимемо заліки й іспити. Якось під час зимової сесії ми полетимо з нею до різних сонячних країн і пропустимо залік з міжнародного права. Повертаючись назад, під час восьмигодинної стиковки в паризькому аеропорту «Шарль де Голль»... я зустріну нашого викладача з цього предмета... Я прилечу додому трохи раніше за Аню... і ми разом підемо на перездачу заліку... однаково засмаглі. Перш ніж зайти до аудиторії, вона серйозно на мене подивиться і скаже: «Може... не підемо сьогодні... ти бачила себе в дзеркалі? З якого обстеження ти прилетіла?»... і я відповім: «Я забула тобі сказати... у нас чудовий викладач... правда, на семінари до Харкова через «Шарль де Голль» не літають... ходімо...»

Вона завжди не дуже любитиме моїх залищальників університетських часів. Вони ж захоплюватимуться її красою, побоюватимуться і запитуватимуть мене про одне й те саме: «Це мені здається, чи Аня мене недолюблює?» А я дивитимуся на них здивованими очима і відповідатиму завжди однаково: «Ти що? Звичайно, здається... А... за що вас любити?» Вона поважатиме моїх чоловіків настільки, наскільки вони мене цінуватимуть і оберігатимуть... Вона по-справжньому поважатиме лише одного Чоловіка з мого життя... і вона буде зі мною, коли я Його втрачу...

Вона прийматиме і любитиме мене з усіма моїми вадами і пороками. Вона дзвонитиме мені вранці й говоритиме: «Я в універі, чекаю тебе біля входу. За п'ять хвилин перша пара, ти скоро?» А я відповідатиму бадьорим голосом: «Трохи спізнююся, але вже прогріваю машину, не мерзни, заходь усередину...» І кожного разу вона реагуватиме дуже спокійно: «Я зрозуміла. Набери, як прокинешся. Пообідаємо разом... чи повечеряємо». Просто тому, що вона знала, що я не люблю прокидатися зимового ранку... і не бачити сонця.

Вона подарує мені на день народження тенісний костюм від Гуссі... і телефонний номер, у якому фігуруватимуть самі вісімки... тому що вона знала, як я люблю теніс і що означають для мене вісімки. Вона знала, що «8» – це мій символ життя, моя особиста нескінченність, а не просто день мого народження. Вона тремтячим голосом промовить тост і закінчить його нашими спільними сльозами зі словами: «Тільки не залишай мене...»

Вона подзвонить мені увечері й скаже, що «завтра ми летимо на концерт Енріке Іглесіаса, бо в нього є нова гарна пісня під назвою «Ring my Bell», а вона купила найкращі квитки, щоб на мене ніхто «не чхав і не кашляв»... І ми полетимо... але концерт затримається, а в мене болітиме спина... і я мовчатиму, бо не захочу її засмучувати... Але їй не потрібно було нічого пояснювати... вона бачила мене наскрізь, відчувала, розуміла... Через півгодини ми сидітимемо в шикарному готельному номері, триматимемо в руках келихи з «Кристалом», і вона промовить найвидатніший тост: «Якщо Енріке змушує тебе чекати, то мать його так...»... Ми будемо попивати шампанське, а Енріке Іглесіас у цей час виводитиме своїм солодким голосом «Ring my bell, ring my bell...» на CD, купленому на виході з концерт-холу.

Вона ділитиметься зі мною мандаринами, посилаючись на «акцію здоров'я», коли в моїй кишені буде так само порожньо, як у моїй холодній квартирі... Вона пригощатиме мене хачапурі й пробачатиме крихти, розкидані по салону шестилітрового «мерса», коли я знемагатиму з голоду й одночасно сміятимуся від щастя... Вона буде зі мною...

Аня... надзвичайна дівчинка... Дівчинка з непростю долею... Дівчинка, якій довелося пройти через пекло і вийти з нього з високо піднесеною головою... Дівчинка, яка буде поруч зі мною завжди: коли мені добре, погано, боляче, коли мені «ніяк»... Ми не будемо зідзвонюватись, як це заведено у друзів... не будемо ображатись одна на одну і в чомусь дорікати... ми будемо мовчати годинами, і кожна з нас поважатиме тишу, розуміючи причини цього особливого мовчання... Нас завжди буде ДВОЄ. Кажуть, що не буває жіночої дружби... і її насправді не буває. Дружба або є, або її немає. І неважливо, яка її основа – чоловіча чи жіноча. Ключове слово – ДРУГ. Аня... Мій Друг... такий само справжній, як і вона сама.

Р. С. Я точно знаю, що якби того дня, коли вона боязко підійшла до мене в університеті, вона наперед знала, через скільки всього нам доведеться пройти разом, коли наші життя перетнуться... вона б усе одно підійшла... хоча ні... вона б підбігла до мене і міцно обійняла.

17 серпня 2003 року

*Не смотрите...
эти шрамы не про вас...
не для ваших грустных глаз...
мне неловко... [\[26\]](#)*

Ми приземлилися... Здрастуй, Дніпропетровську. Ти назавжди став для мене чужим. Але... якихось п'ятнадцять хвилин, і моя мрія здійсниться. Він обіцяв приїхати в аеропорт. Він мені пообіцяв учора по телефону. Тільки не плакати.

Я була в нових джинсах, які спадали з мене, і пасок насилу тримав їх, бо за останні кілька днів я встигла схуднути ще на три-чотири кілограми... На ногах – «Skechers», які мені подарувала Мара: трохи завеликі... але це були мої ПЕРШІ «Skechers»... перша пара взуття в моєму Новому Житті. У руках я тримала м'якого ведмеда з величезним серцем і написом «Ich liebe Dich». Це був найчесніший ведмедик на планеті... а його серце було моїм... Наші з ведмедиком серця належали тепер тільки Йому. Я мала непоганий вигляд... а якщо сказати правду, то... я стала дуже гарною. Я навіть нафарбувала вії... Ніхто ж не міг бачити мої шрами... мої синці від сотні крапельниць, уколів і катетерів... Усе це було надійно сховано під одягом. Тож не мало для мене абсолютно ніякого значення. Усе це залишилося в Німеччині.

Я пам'ятаю, як відчинилися двері... Дніпропетровський аеропорт... Міжнародний термінал... Господи, скільки людей! Люди з мого минулого життя... Спливло так мало часу, а здається, ніби це було дуже давно... Я усвідомлювала, що знаю їх усіх... Їхні обличчя були мені знайомі... Чому вони всі з квітами... і чому вони ТАК на мене дивляться? Ось мій хлопець Максим... ми з ним зустрічалися вже більше року... Ну, привіт, чужий хлопче Максиме... Мої друзі... друзі моїх батьків... мій тато... Господи, який він посивілий... Мій коханий тато... рідний... скільки йому довелося пережити... На нього неможливо було дивитися без сліз. Мені дарували якісь квіти, при цьому щось говорили... а я шукала очима Його. Він не приїхав?... Він

не зміг?... Ні. Він... просто скромно стояв осторонь, практично в кутку... сам... у білосніжній сорочці з короткими рукавами. Я побачила Його і зрозуміла, що нової печінки мені було недостатньо: мені потрібне було нове серце, тому що моє власне тієї миті вже точно спинилося. Аеропорт, знайомі й незнайомі люди, всілякі звуки, щирі слова, червоні, рожеві й жовті квіти – все зникло, померкло, втратило свій сенс. У моєму новому світі існував лише Він. Я вже ні на кого не звертала уваги, нікого не бачила. І... я побігла... «Skechers» усе-таки мене підвели, і я зрозуміла, що падаю... Це було найприємніше падіння в моєму житті: вільне, чуттєве і життєствердне. Я не пам'ятаю, як я розбила губу, але я виразно відчувала солоний присмак крові, який уже встиг змішатися зі сльозами в ту мить, коли я Його обіймала. Все... мрія здійснилася. Я не змогла сказати нічого, крім: «Дякую... я тебе шалено кохаю. І... я забрудню твою сорочку». Я плакала. Від щастя.

P. S. Для мене так важливо було сказати Йому «ДЯКУЮ», але не по телефону. Для мене так важливо було дожити до цього «ДЯКУЮ».

1 – 17 серпня 2003 року

...You forgot when you were down who was around... [\[27\]](#).

Ми увійшли до кабінету професора Брольша. Я дуже нервувала, але намагалась не показувати цього ні своїй мамі, ні Марі. По-перше, я не могла спокійно дивитися в очі людині, яка впродовж двадцяти годин чаклувала над нами разом з кращою бригадою лікарів і хірургів і робила все можливе для того, щоб я зараз могла зайти до нього на заключний термін разом з мамою. Я не знала, як висловити йому свою вдячність... Листівка, яку я йому подарувала кілька днів тому, звісно, не могла передати всього, що мені хотілося сказати... По-друге, я переживала через те, що мені доведеться почути від цієї людини. Як я житиму далі? Що мені можна? Що робити, коли раптом захворію? Як упливатимуть на мене імуносупресивні препарати? Чи треба їх приймати мамі? Де їх брати, якщо в Україні про них навіть не чули? Чи зможу я займатися спортом, ходити до університету, танцювати, зустрічатися з друзями, коли захочу... іншими словами, чи зможу я жити повноцінним життям? Але й це не було для мене пріоритетним. Єдине питання, яке мене хвилювало по-справжньому... це коли мене відпустять додому і коли я зможу Його обійняти?

Кабінет професора Брольша мене вразив: особливо те, що на величезному столі стояла моя листівка. Професор чемно привітався з Марою, міцно обійняв мене і маму й жестом запропонував сісти. Заклучна зустріч, очевидно, мала стати цікавою... адже Мара, так само як і Брольш, чудово говорила і по-німецьки, і по-англійськи, а мама непогано володіла німецькою. У всякому разі, мене б зрозуміли всі троє... і я знала: те, що мама не зможе зрозуміти з моїх англійських діалогів, Мара обов'язково перекаже їй по-російськи... Одне слово, пастка. Термін мій, але як я запитаю свого професора про те, про що мені хотілося поговорити з ним наодинці?

Професор Брольш пробіг очима по роздруківках з моїми аналізами, сказав: не чекав, що я так швидко стану на ноги... і подякував за листівку.

– Та нема за що... Я б вам її не дарувала, якби могла сказати все, висловити словами... Але не можу... Ви ж знаєте... я відразу плачу... а ви не дозволяєте мені нервувати. Ви навмисно поставили мою листівку на стіл перед тим, як я прийду? – У мене був напрочуд гарний настрій, і я сміялася.

– Ні... листівка стоїть тут уже кілька днів, – з усмішкою відповів мій збентежений шістдесятирічний професор, – і я б дуже хотів, щоб ти подарувала мені своє фото...

– Авжеж, я подарую. Коли остаточно прийду у форму. А моє фото ви теж поставите на стіл? – Мені ставало все веселіше.

– Я спробую. Але напевно виникнуть проблеми з дружиною... – Брільш сміявся. – Вона може мене неправильно зрозуміти.

– Ні, Іро, ти взагалі розумієш... він з нею фліртує, – звернулася Мара по-російськи до мами.

Ця фраза викликала вибух мого сміху. Мара дуже поважала мого професора, але у глибині душі його недолюблювала.

– Професоре Брільш, скажіть мені... а коли я зможу полетіти додому? – і серце мені завмерло, коли я спитала його про це.

– Дивися... я відпущу тебе додому тільки тоді, коли на сто відсотків буду впевнений у тому, що в Україні тобі не загрожує небезпека, – серйозно відповів він.

– Але такого ніколи не буде, – сумно пожартувала я.

– Зрозумій... ти потрапила до моїх рук. Я бачив твій стан. І це велике щастя, що над тобою встигли попрацювати ізраїльські фахівці до того часу, як ти сюди прилетіла. Інакше ти сама розумієш, що було б. Я від самого початку був з тобою чесним і відвертим, і ти сама говорила, що цінуєш це. Тож і зараз я відвертий з тобою. Я можу відпустити тебе додому хоч завтра. Але якщо завтра у тебе почнеться нежить, тобі доведеться летіти до Німеччини. Ти цього хочеш?

– Ні, – тихо сказала я.

– Поживеш кілька тижнів у Мари... я знаю, що вона забирає вас до себе в гості. Періодично їздитимеш до нас. І якщо все буде нормально, то вже за два-три тижні я відпущу тебе додому. Я чудово розумію, що ти молода дівчинка і нудьгуєш за татком, друзями, навчанням і всім таким. Але доведеться потерпіти. Гаразд? – Він не усміхався.

– Так... кілька тижнів, так, кілька тижнів... але річ не в друзях... І краще справді не загадувати наперед... Коли мені вперше сказали, що «через тиждень виписуть», у мене відразу піднялася температура сорок через якусь мізерну інфекцію. Те ж саме було з мамою, за день до того, як ви збиралися відправити її до «Sheraton». – Я із сумом подивилася на маму. – Хай іде, як іде. Я з вами згодна. Розкажіть мені про обмеження...

– У тебе немає жодних обмежень. – Брільш усміхнувся. – Я зробив з тебе здорову дівчинку, а тобі залишається тільки стати щасливою.

– Взагалі ніяких? – Невже я чую це на власні вуха?

– Півроку ніякого алкоголю. Курити дозволяю. Тим паче, ти вже зробила мені зауваження, що «не варто розповідати про шкоду куріння, коли куриш сам». – Він сміявся. – Через два місяці можеш бігати вранці, тільки не перестарайся відразу... через півроку дозволяю вийти на тенісний корт. Ніяких мітингів, страйків... і дискотек. Хоч би перший час. Півроку не вагітніти. У жодному разі.

– А секс? – Я дивилася йому просто у вічі.

– Що секс? – засміявся він. – Тобі розповісти, як займатися сексом і не вагітніти?

Мара знов гостро зиркнула на маму, яка в ту мить дивилася на мене такими люблячими очима, які тільки можуть бути на світі.

– Та ні... я маю на увазі, коли мені можна буде займатися сексом? – На відміну від мого професора, це питання чомусь тоді мене хвилювало.

– Ну... завтра... звичайно, не варто цього робити. – Він підсміювався й далі. – Через два місяці.

– Через СКІЛЬКИ? – я аж підвелася зі стільця.

– Два місяці. Чого ти? – здивовано спитав мій професор.

– Як два місяці? А раніше не можна?

Мара закашлялася. Думаю, що цього разу справа була не в червоних «Мальборо», які вона підкурювала, ще не загасивши попередню сигарету... У цьому ми з нею були дуже схожі... Вона серйозно подивилася на мою маму і сказала по-російськи:

– Іро... вивчай англійську... Тепер вона з ним торгується з приводу сексу.

Мама розсміялася від душі. Я переклала все професору Брольшу, якого теж потішав цей інтернаціональний діалог.

– Джуліє, – промовив він уже без усмішки, – зрозумій, тобі пощастило... дуже... не знаю, як... ти однією ногою була «там», а якщо чесно, то двома... Тому не треба засмучуватися через те, що твоєму бойфренду доведеться почекати два місяці... І, повір мені, у тебе буде дуже багато бойфрендів... Але жоден з них не вартий того, щоб ти ризикувала через них своїм життям. – Мені здалося, що його очі стали вологими.

– Згодна. – Я поставила крапку у своїй нерозсудливості, але підморгнула своєму професору.

– Маро, їй треба бути дипломатом, – звернувся він з усмішкою до Мари.

– Спочатку їй треба вставити клепку, а вже потім бути дипломатом. – Мара ніжно мене обійняла.

Професор Брольш весело повідомив, що у моєї мами взагалі немає ніяких обмежень і їй, на відміну від мене, не потрібні ніякі медикаменти і препарати, що вельми мене порадувало. Ми розпрощалися і домовилися з ним, що через тиждень, якщо все йтиме так само добре і гладко, я приїду до клініки з Дюссельдорфа. Він також поставив мені чітку умову, що зможе відпустити мене додому тільки в тому разі, якщо я перший рік літатиму на обстеження з періодичністю в два-три місяці... і запрошу його на своє весілля.

Вже виходячи з кабінету, я обернулася і сказала:

– Професоре Брольш, дякую... що дотримали слова... – голос як завжди затремтів.

– Нема за що. Ти це заслужила, – усміхнувся він.

– Професоре Брольш... а може, все-таки через місяць можна?... Тоді дуже скоро запрошу на весілля...

Мара жартома підштовхнула мене до виходу, і за моєю спиною пролунав вибух сміху людини, яка ще два-три тижні тому боролася за моє життя.

Мара забрала нас із мамою до себе додому. Дюссельдорф... Місто, яке стало моїм кам-беком до життя. Мара познайомила нас зі своєю чудовою родиною. З однією людиною я вже була знайома... Марек... її чоловік. Людина, яка за страшним збігом двічі пройшла через «мою історію» і стала моїм своєрідним наставником і прикладом

для наслідування. Щовечора Марек готував італійську пасту, капрезе, різото... Він був справжнім естетом, гурманом і неабияким цінителем краси... життя. Для нього було важливо, наскільки поєднується колір болгарського перцю з листям салату «айсберг» чи руколи, які вже лежали на дні прозорого посуду. Якщо бракувало жовтого – салат не котирувався і його не можна було подавати на стіл доти, аж поки хтось з'їздить до супермаркету і купить жовтий болгарський перець. Марек опікав і оберігав мене й маму. Його ставлення до мене можна було порівняти з поводженням із якоюсь ніжною квіточкою, що постраждала від сильного вітру. Він не давав і порошині впасти на мене і робив усе можливе для того, щоб відвернути від різних думок, що мимоволі виникали в моїй голові. Попереду була невідомість, а Марек знищував її своїм «bene» чи «дуже добре», вимовленим із сильним акцентом. Я познайомилася з Міккі та Майєю – дітьми Мари і Марека... Міккі розповідав мені про модні нічні клуби та європейські тусовки, обіцяючи взяти мене з собою, «коли мені дозволять». Майя... прекрасна дівчинка... вихована... темпераментна... ми обговорювали з нею бойфрендів і проблеми, пов'язані з навчанням... Вони немов занурювали мене в мій знайомий, але віднедавна забутий світ, який я щосили намагалася пригадати. Цей світ жив у моїй пам'яті, але неначе помер... Непоясниме відчуття: втратити те, що колись любила і чим дорожила... і ні краплі не шкодувати про це, тому що здобула щось зовсім інше... нове... важливе... краще... незамінне. У моєму житті знову з'явився Він...

Ми пробули у Мари два тижні. Вона заряджала мене своїм оптимізмом, силою, нескінченною енергією... і тихенько ділилася зі мною сигаретним димом. Мара знала, що тоді я готова була зробити все що завгодно заради сигарети. Хоч як би дико це звучало, але сигарета стала моїм своєрідним символом життя... того життя, яке було «до»: без переживань, обмежень і думок про примарне майбутнє. Ще в лікарні моя перша «офіційно дозволена» доза нікотину дала мені величезну кількість позитивних емоцій, знизила мій білірубін і позбавила чергової біопсії... Річ не в сигареті... а в тому, що «мені дозволили» робити те, що можуть собі дозволити всі люди. Ще в лікарні Мара пообіцяла мені привезти новий гарний одяг, який можна буде безболісно надягнути на тіло... Вона наполягала на тому, щоб привезти легкі спортивні костюми до «вирішального дня»... А я тихо

просила її зробити це, бо сумнівалася щодо того дня, який настане після «вирішального». Мара стала опорою і підтримкою для моєї мами, яка напевно божеволіла, і їй потрібна була людина, яка цього не допустить. Їхнє знайомство відбулося якось дивно: мамі потелефонував Він і сказав, що до нас у лікарню приїде жінка на ім'я Мара. Мама була впевнена, що Вони знайомі. Але, як згодом з'ясувалося, причиною їх випадкового знайомства по телефону виявилась я. Мара часто приїжджала до нас із мамою в лікарню: кидала всі свої справи, бізнес, родину... і годинами працювала над нашим не завжди оптимістичним настроєм. Я ніколи не забуду, як вона лаяла мене за численний пірсинг і наполягала на тому, щоб я позбулася його... Перед операцією Мара привезла нам у лікарню гарний каталог, на обкладинці якого красувалася назва одного всесвітньо відомого ювелірного бренду. Мара запропонувала мені вибрати один з виробів замість дешевої сережки в моєму носі. Я розсміялася... а незабаром мама розповіла мені, що Мара та її талановитий чоловік на ім'я Марек мають безпосереднє відношення до цього бренду. Я розсміялася ще більше...

Мара... неповторна... сильна... упевнена в собі і в нас... життєрадісна... приваблива... з вічним вогником сигарети в руках... Наш порятунок, підтримка, невичерпний оптимізм... Наш Друг і людина, котра «сіла з нами в один човен», який більше нагадував майже затонулий корабель.

Саме Мара відвозила нас до аеропорту. Професор Брольш все-таки відпустив мене додому... 17 серпня 2003 року... Він запевнив мене в тому, що я здорова, але попросив одразу летіти до нього в разі простуди...

— Ні, ну ти подивися на цього ненормального. — Мара сиділа за кермом свого «мерседеса» і як завжди курила.

Моє серце болісно тьохнуло. Якийсь божевільний на «BMW» вилетів з другорядної дороги... і трохи не врізався в нас. Я сиділа спереду, пристебнута... мама на задньому сидінні. Мара встигла вчасно зреагувати.

— Все гаразд, дівчинко? — поцікавилася вона, підкурюючи чергову сигарету.

– Начебто так... Ідіот якийсь, – я була налякана, – ти здорово зреагувала.

– Тільки цього ще бракувало – знов тобі потрапити до лікарні! – Мара злилася на придурка-водія з «BMW».

– Досить з нас лікарень. Летімо додому. – Я дивилася у вікно.

Ми попрощалися з Марою в аеропорту... Я розплакалася... Вони з мамою посміхалися крізь сльози. Мені було боляче розлучатися з людиною, яка за ці кілька тижнів стала для мене такою близькою, рідною і любою. Я знала, що скоро знову побачуся з Марою, але було страшенно сумно... На прощання ми з нею випили «американо» і викурили по червоному «Мальборо»... І... мені було страшно. Я не знала, що чекає мене в Дніпропетровську: мені не хотілося думати про реакцію своїх знайомих, друзів, бойфрендів... які напевно б мене не впізнали, зустрівши на вулиці. За останній місяць я схудла на двадцять шість кілограмів... моя вага була на десять кілограмів менша, ніж до мого «від'їзду». Маючи зріст 1,75 м, я важила сорок сім кілограмів. Замало навіть для прогулянок подіумом. Та дарма – я тішилася біло-блакитними, трохи завеликими «Skechers», які подарувала мені Мара перед від'їздом, бо в мене не було взуття...

P. S. Ми з мамою сіли у літак... Я думала тільки про дві речі: через кілька годин я побачу Його. Якихось кілька годин, і моя мрія здійсниться. І неважливо, що буде завтра. «Завтра» більше немає. Про що я ще думала, я розповім Йому в листі після нашої вечері у Празі.

Кінець липня 2003 року

*О Небо, ветеран в одних обносках,
Ты служишь нам уже пять тысяч лет,
Лохмотья туч торчат из дыр сиротских,
Но Солнце – орден, знак твоих побед. [\[28\]](#)*

Гійом Аполлінер

Мені таки виповнилося вісімнадцять років. Калейдоскоп з відчуттів... Для мене все було вперше...

Ви знаєте, що сльози бувають карамелевими? Я знала, що таке смак карамелевих сліз. Це просто: досить було розвернути упаковку карамельного «Чупа-чупс»... піднести до губ... відчутти на язика солодкий присмак... і подумати про те, що це моя Перша Улюблена Карамельна Цукерка... ця думка відразу викликала потік сліз, які щасливими струмочками стікали по моєму обличчю, торкалися губ, потім язика... змішувалися зі смаком легендарного «Чупа-чупс»... і ставали солонувато-карамелевими... Мої перші карамелеві сльози... Я бігла до дзеркала, уважно вдивлялася в своє обличчя: карамелеві сльози залишили на ньому ледве помітні доріжки. Це був шлях, який вони пройшли з тієї миті, як були просто солоними, до тієї чарівної точки, в якій вони перетворилися на карамелеві. Мої очі вже не були жовтими, а губи – розірваними. Колір шкіри став ще кращий, ніж був «до»... Я виразно розрізняла кожну ластовинку на своєму обличчі. Я уважно вдивлялася в ледве помітні доріжки і рахувала, скільки моїх ластовинок потонуло в струмках карамелевих сліз. Я жива. Моє обличчя знову стало гарним. Я перемогла. А шрами, криваві синці, гематоми на моєму тілі – все це мине, заживе... Я знаю...

Що ви думаєте про дощ? Ви гадаєте, що дощ – це «опад»? Я так не вважала. Дощ – це сміх нескінченного неба. Небо теж уміє плакати від щастя... чи від сміху... Іноді частіше, іноді рідше, але вміє. І я це знала. Тому що небо плакало від щастя разом зі мною. Ми плакали разом, коли вперше побачили крізь прозорі шибки панорамного вікна клініки, як шугнула вгору згряя птахів... Ми плакали разом, коли

дивилися на салют з балкона палати на четвертому поверсі... Салют гуркотів, вибухав... і разом з ним вибухала моя душа... Я знала, від чого плаче небо... І я знала, чому воно сміється...

Сонце... не можу пояснити вам, що я відчувала, коли бачила сонце... починаю плакати... навіть зараз.

Що ви робите, коли дзвонить телефон? Ви відповідаєте. Або не відповідаєте. Не відповісти на телефонний дзвінок можна по-різному: не взяти слухавку чи просто скинути. Я реагувала на телефонний дзвінок по-іншому. Я розкладала мелодію на тисячі складових звуків, кожен з яких був по-своєму унікальний. Кожного разу одна й та сама мелодія звучала для мене по-новому: я чула в ній те, чого не чула раніше. Я торкалася до телефона, і кожного разу кінчики моїх пальців відчували поверхню його корпусу по-різному: телефон міг бути теплим, якщо перед тим лежав на зігрітому сонячними променями столику коло вікна моєї палати... телефон міг бути не таким теплим, якщо сонце періодично ховалося за хмари... він міг бути холодним... прохолодним... не таким прохолодним, як учора... не таким гарячим, як позавчора... Тільки потім я відповідала на дзвінок і чула Його голос. Що означає для мене Його голос? Це теж просто: тисячі улюблених мелодій, мільярди сонячних променів, сміх неба, зухвалий дотик дощу і карамелеві сльози. Його ім'я стало для мене синонімом слова «Життя». Назавжди. Гена.

Р. С. Повірте мені на слово: небо сміється з тих, хто вважає, що дощ – це просто опади.

20 липня 2003 року

We can't help everyone, but everyone can help someone.

Рональд Рейган [\[29\]](#).

Я лежала і читала «Harry Potter and Philosopher Stone» – це була перша книжка в новому Житті. Англійська мова знову стала для мене рідною, як під час навчання в Лондоні. Книжка захопила всю мою увагу і відволікала від навколишнього світу. Треба буде неодмінно ще раз подякувати своєму новому другові за цей чудовий подарунок. Телевізор я більше не дивилася... через німецькі рекламні ролики: я ненавиділа себе за те, що заздрю персонажам, які бігають по зеленій траві, обіймають своїх рідних вранці і весь час щось їдять... Так... іноді мені здавалося, що німці рекламують тільки їжу... а на їжу я спокійно дивитися не могла. Останні кілька днів я взагалі нічого не їла, тому що мені було боляче, але я не хотіла признаватися в цьому лікарям: боялася, що вони, за прикладом своїх українських колег, могли залишити на згадку про себе якийсь предмет у моєму організмі і їм знову доведеться мене різати, щоб витягти цей сувенір. А оскільки на тілі все ще не було жодного живого місця, я вирішила тимчасово потерпіти, нічого не їла, посилаючись на «нестерпну німецьку спеку». У Німеччині справді стояла неймовірна спека: «найгарячіше» літо за останні декілька десятиріч.

Хтось постукав у двері... Мені не дуже хотілося відриватися від книжки саме тієї миті, коли Гаррі вже був близький до того, щоб почати нове чарівне життя, і шукав таємничу платформу, сховану від очей простих смертних маглів. Я дуже симпатизувала Гаррі Поттеру, адже в нас із ним було багато спільного: він був The Boy Who Lived, [\[30\]](#) а я – The Girl Who Lived. [\[31\]](#) І магли не надто вірили в те, що нас із ним урятують. Але нас урятувало Диво.

– Come in, [\[32\]](#) – промовила я повільно, все ще не відриваючись від книжки.

На порозі миттєво з'явився натовп моїх нових друзів-білосніжок. Так я називала своїх лікарів, які завжди носили накрохмалені білосніжні халати. Мене дістав лікарняний сленг, тому я винайшла свою власну мову, і мої лікарі, які тепер стали невід'ємною частиною мого нового життя, радо мені підігравали. Вони називали мене Принцесою, а я у відповідь охрестила їх Лицарями в білих халатах. Коли в мене не було настрою, я називала їх Білосніжками. Вони обожнювали мене, і я відповідала їм взаємністю. У нас була спільна мета – скоріше зробити з мене здорову щасливу дівчинку. Ми грали в одній команді.

– Привіт, Принцесо! Як ти сьогодні? – промовили вони хором і відразу поділилися на дві групи. Частина з них попрямувала до мами, друга частина залишилася зі мною.

– Ну, привіт, Лицарі в білих убранні. Чого завітали цього разу? Знову колотимете мене своїми шпагами? – Я неохоче відклала книжку.

Вони заусміхалися.

– Ні, ми прийшли, щоб вигнати з тебе металевих прибульців. Ти читаєш Гаррі Поттера?

– Так, – відказала я із сумом у голосі. – Ви що, збираєтеся витягти металеві скоби з мого «мерседеса»?

– Атож. Ти ж сама говорила, що вони тебе дратують.

– Так. А це боляче? Я можу ще трохи «подратуватися»... нічого страшного.

– Не хвилюйся. Просто буде трохи неприємно. І... ми зараз витягнемо з тебе дренажні трубки, тож тобі більше не доведеться всюди носити з собою ці резервуари. Здається, тобі вже нічого боятися. Все найстрашніше позаду, – сказав з усмішкою один з моїх улюблених медбратів-лицарів.

– ОК. Коли ви збираєтеся це робити?

– Зараз.

– ТУУУТ?

– Еге ж, – упевнено промовив Геральд.

– І нам треба взяти у тебе кров із вени, – весело додав Дженс.

– Ну... гуляти то гуляти... я вся ваша. – Я вже не думала про Гаррі.

Вони вирішили почати з трубок і одразу помітили, що настрій мій миттєво випарувався. За останні кілька тижнів я страшенно втомилася

від фізичного болю. Коли я побачила, як вони сантиметр за сантиметром дістають з мене дренажні трубки, я остаточно скисла. Річ була не у фізичних стражданнях: я просто не чекала, що ці трубки виявляться такими довгими, і з жахом думала про те, як усе це помістилось усередині мого тіла.

– А ти боїшся лоскоту? – спитав один з моїх Лицарів.

– Так, страшенно. Хоча кажуть, що люди, яким робили хоча б одну операцію, не бояться лоскоту. Брешуть... гади.

– Тут боїшся? – При цьому Дженс провів рукою по моєму правому ребру.

– Ай... припини... – Я сміялася...

– А тут? – поцікавився Геральд, який уже витягнув одну трубку і легенько водив пальцями по моєму лівому ребру.

– Будь ласка... лоскітно... припиніть це!!!!!!! – Я кричала, як різана (хоча так воно й було))), і реготала до сліз.

У цю мить стався невеликий казус: я різко смикнула рукою, і кров з вени так і жбухнула. Вони швидко зорієнтувалися і миттєво зупинили кров, але все моє ліжко прикрасили великі червоні плями.

– З тобою все гаразд? Зараз витягнемо скоби зі шраму і все замінимо.

– Все чудово. – Я все ще сміялася. – Я хотіла у вас запитати: чому до мене не заходить темний Лорд?

– Хто це? – запитав Геральд крізь сміх, при цьому висмикуючи маленькі металеві скобочки з мого шраму. Їх було близько сотні, і кожна залишала на згадку про себе помітний кривавий слід на білій шкірі мого живота.

– Доктор Волондемор... Чорний Доктор... – Прізвиська одне за одним лізли мені в голову, і я видавала їх нескінченним потоком під дружний регіт молодих санітарів.

– Доктор Малага... – промовили вони майже синхронно.

– Ну от... значить, ви теж так вважаєте, якщо його ім'я першим спало вам на думку. – Я не могла приховати свого задоволення...

– А чому він до тебе не заходить? – здивувався Дженс.

– Думала, що ви мені про це скажете. Ми з ним трохи ворогуємо. Відтоді, як я прийшла до тям. Він не виконав одну дану мені обіцянку. Але річ не в цьому. Я виконала обіцянку за нього. Недавно він зайшов до мене в палату і сказав, що мені колотимуть вакцину від

«гепатиту Б». Коли я у нього запитала, чи є у мене гепатит Б і «куди колоти, коли колоти вже нікуди», він почав мені розповідати, що з моїм імунітетом я легко підхоплю гепатит «Б», а оскільки це мене уб'є, то доведеться робити ретрансплантацію, але цього разу мені не пощастить з донором. Загалом, він у черговий раз мене підбадьорив у властивій йому манері, і я розревлася. Доктор Літке, який знову побачив мої сльози після дружнього візиту доктора Малаги, став мене заспокоювати, і я благала його не пускати більше до мене цього негативного типа, який кожного разу забирав із собою мій гарний настрій. Коли Літке нагадав мені, що Малага – ваш начальник, я вирішила випробувати вже перевірений спосіб, який недавно приніс мені успіх у першій сутичці з доктором Волондемором... І ось уже кілька днів він не з'являється... здається, його до мене просто не пускають. – Я усміхалася.

– Бачиш, ти, навіть ще як слід не ставши на ноги, вже травмуєш чоловіків. А що ж буде потім, Принцесо? Ти дуже гарна дівчинка, – сказав Дженс, уважно спостерігаючи за тим, як Геральд з точністю ювеліра витягує з мене залишки крихтих металевих частинок.

– Я поки що не дуже гарна дівчинка, та скоро знову нею стану. Я дала собі слово. А щодо чоловіків – я переглянула своє ставлення до них. До кожного, хто захоче мене скривдити, я ставитимуся, як до використаних пакетиків чаю. Дуже вже багато всього мені довелося пережити, щоб серйозно сприймати чоловіків та їхні слова. Вас це не стосується. – Я підморгнула Геральду.

– Тоді я запрошую тебе на побачення, коли ти впевненіше триматимешся на ногах, – раптом випалив він.

– Ну... не обов'язково чекати цього часу... Тобі не звикати носити мене на руках. Я не можу прийняти твоє запрошення. Професор Брольш заборонив мені цілуватися з чоловіками упродовж двох місяців. Він каже, що їхні «бацили» можуть мене вбити, – я намагалася говорити якомога серйозніше.

– Я потерплю. Я покажу тобі своє найулюбленіше місце в Ессені. Там дуже гарно, гадаю, тобі сподобається. І щоб ти була впевнена в тому, що я не полізу до тебе зі своїми бацилами, я з радістю запрошу на побачення і твою маму. Вона надзвичайна жінка.

– Мені зараз сподобається навіть у найнепривабливішому місці в Ессені. – Я сміялася. – Я згодна і обіцяю тобі, що ми сходимо з тобою

на побачення. І... моя мама – найкраща із жінок.

У цю мить до палати увійшов доктор Літке. Він був надзвичайно вродливим чоловіком, дуже мені подобався, і наша симпатія була взаємною. У руці в нього була якась указка і декілька аркушів формату А4. Мабуть, він тільки недавно закінчив лекцію, а потім вирішив відвідати нас. Він з усмішкою подивився на мене, привітався з мамою, яка по-німецьки спілкувалася з молоденькою сестричкою, і раптом його погляд зупинився на моєму ліжку. Його обличчя миттю змінилося: воно стало кам'яним і серйозним. Я намагалася зрозуміти, що так привернуло його увагу. Навряд чи його здивувало те, що Геральд виймає з мене металеві скоби... Коли до мене дійшло, на що він так пильно дивиться, усередині все похолело: я згадала про великі плями крові на своєму білосніжному простирадлі і про свою перев'язану вену. Я боялася, що санітарам через мене перепаде.

– Вони намагались мене вбити, а я захищалася. Це не моя кров. – Це було перше, що спало мені на думку.

– Хто саме з них намагався тебе вбити? – Обличчя Літке залишалося все таким же серйозним. – Він? Чи він? – При цьому він по черзі показував на санітарів за допомогою своєї указки.

Я не знала, зрозумів він мій жарт чи здогадався, що моє ліжко в крові через необережність його молодих підлеглих. Я намагалася придумати якусь відповідь, аж раптом Літке зробив елегантний випад у бік мого ліжка... і, вигукуючи «I must save the Princess»,^[33] з указкою кинувся на Дженса... Він фехтував своєю указкою, немов шпагою, а Дженс удавав, що захищається... Я реготала і дивилася на них зі сльозами на очах... і в ту хвилину єдиним моїм бажанням було, щоб вони відчули мою вдячність до них усіх. За їхнє щире ставлення, величезну любов і за своє

життя.

Геральд закінчив свою ювелірну роботу. Я дивилася на склянку, в якій красувалася сотня скривавлених металевих скоб.

– Хочеш залишити кілька на пам'ять? – поцікавився Геральд перед тим, як позбутися вмісту склянки.

– Ні. Я залишу собі на пам'ять «мерседес».

Ось тоді й пролунало питання, до якого я була не зовсім готова:

– Ти втрачаєш щодень по два кілограми. Ти що, зовсім нічого не їси? – запитав Літке.

— Чому? Їм. Зі мною почав займатися фізіотерапевт, а до всього ця ваша спекота... вона мене вбиває. Я п'ю дуже багато води під час спортивних занять... якщо їх можна так назвати... Хочете, зараз з'їм персик? А можу віддати його вам. Він дуже смачний, повірте.

Літке вже не слухав мене. Він щось уважно вивчав: його очі швидко ковзали вгору-вниз по аркушах паперу, які він приніс із собою до палати разом з указкою.

— Ти нічого не їси, причому вже кілька днів, — він промовив це так твердо, що я одразу зрозуміла, що відкручуватися марно.

— Мені боляче. Навіть воду пити боляче. Як ви дізналися? — я здалася.

— Твої аналізи... кальцій... магній... Усі показники були в нормі три дні тому... а зараз вони далекі навіть від нижньої межі. А де боляче?

— Сама не можу зрозуміти. Дайте, будь ласка, води. Зараз спробую пояснити.

Я ковтнула трохи води, відчула гострий біль десь усередині і постаралася передати йому свої відчуття.

— Я думаю, що тобі випадково могли пошкодити стравохід. Може, просто якась дрібна внутрішня подряпина. Я дам тобі пігулки. А на завтра призначимо тобі гастроскопію.

— Ну ні... знову ковтати якісь трубки! Давайте мені пігулку. І я у вас на очах з'їм усе, що скажете. Тільки позбавте мене чергової приємної процедури.

— Ти навіть нічого не відчуєш.

— Я розумію. Але почнімо все-таки з пігулки. — Я схопила зі столика склянку води і швидко ковтнула. — І... ви знаєте, щойно ковтнула трохи води, і вже майже не боляче... Ви мене вилікували...

Він засміявся. Він добре вивчив мене за тиждень і знав, що я піду на все, тільки б мене — вже вкотре — не кололи і не різали.

— Гаразд, спочатку пігулки. А завтра подивимося на твої показники. Я точно знатиму, їла ти чи ні. Тобі принесуть докладну інформацію про процедуру гастроскопії, і як завжди, тобі треба буде заповнити деякі папери. Це формальність. До вечора. — І він вийшов з палати.

— Ну... солодкі Лицарі, рятуйте. — Я дивилася благальними очима на Геральда і Дженса.

– Пити теж боляче? – спитав Дженс.

– Так. Але їсти ще більше. Як поліпшити показники до завтра?

– Я дещо придумав, – сказав Дженс, – але дивися, якщо тобі не допоможуть пігулки і наша маленька хитрість і завтра тобі так само буде боляче їсти, то все-таки доведеться зробити гастроскопію. По руках?

– Згода. Дякую. – Я ляснула на знак згоди його по руці.

Через півгодини Дженс з'явився в палаті з маленькою кольоровою коробочкою в руках.

– Що це? – здивувалася я.

– Вітамінізоване шоколадне молоко для маленьких пацієнтів, які не можуть їсти. – Він простягнув мені трубочку.

– Ти жартуєш? Шоколадне молоко? – Мені здавалося, що він пустує.

– А раптом тобі сподобається... – Він підморгнув мені.

Я ковтнула... ще раз, потім ще раз... Дженс дивився на мене із завмиранням серця.

– Дженсе... це молоко богів... Ти – найкращий... – Я не знала, як йому віддячити.

– Тобі сподобалося??? Правда? Ти навіть не уявляєш, скільки в ньому вітамінів... Це спеціальне молоко... – Він радів, як маленька дитина.

– Мені дуже сподобалося. Дякую тобі. Я ніколи цього не забуду.

– А ти підеш зі мною на побачення, Принцесо? Чи тільки з Геральдом? Я теж не нагороджуватиму тебе бацилами. – Його очі світилися від щастя.

– Дженсе, ну, звичайно, піду... що за питання? Я остаточно стану на ноги. І піду з тобою на побачення. І з Геральдом піду. З усіма піду. Ви всі мені дуже дорогі.

Я відвернулася до стінки.

Р. С. Через дві години двері моєї палати відчиняться і на порозі стоятимуть гордий Дженс... з чотирма ящиками спеціалізованого дитячого молока зі смаком шоколаду, ванілі й полуниці... найсмачнішого молока в моєму житті. Другого дня мені не робитимуть гастроскопії... і третього теж не робитимуть... і четвертого... Я піду на побачення з Геральдом... Дженсом... і я щовечора проводжатиму

доктора Літке до його «porsche», жадібно ковтаючи гаряче німецьке повітря і насолоджуючись кожним своїм кроком. А через сім років мене знову назвуть Принцесою... Мій Старший Товариш – Петро Лістерман.

17 липня 2003 року

*Thank you for loving me
For being my eyes
When I couldn't see
For parting my lips
When I couldn't breathe... [\[34\]](#).*

Тук-тук... моє цього разу бадьоре «Come in»[\[35\]](#)... і на порозі з'явилася величезна постать чоловіка в модному мотоциклетному костюмі... У руках він тримав чорно-синій шолом і маленький пакетик.

– МАЛЄЕЕЕЕЕЕЕКУ! – заволатала я і готова була схопитися на ноги, та поки що у мене не виходило робити це швидко.

Він увійшов до палати, привітався зі мною, з мамою... Мама теж могла з ним спілкуватися, бо він чудово говорив по-німецьки. Зі мною він переходив на мою рідну англійську, і в його мові час від часу проскакували німецькі слова.

– Привіт, Little Simpson... – маєш чудовий вигляд, набагато кращий, ніж тоді... І ти вже майже не Сімпсон. – Він простягнув мені пакетик.

– Так, мій білірубін уже в нормі... Я не можу повірити... Ти приїхав... з іншого міста... я... мені так приємно... – Я справді не могла повірити в те, що стороння людина приїде відвідати мене. Він сам мені пообіцяв це зробити, але в тій ситуації, коли він давав свою обіцянку, мені можна було обіцяти все що завгодно.

– Я не дотримав своєї обіцянки. Я хотів приїхати до тебе на день народження, але в клініці мені сказали, що вашу операцію призначили саме на цей день. А чому потім перенесли?

– Я дуже просила про це професора Брольша... Мені не хотілося... неважливо... Насправді перенесли, тому що чекали, коли мої тромбоцити хоч трішечки підвищаться... мене не можна було чіпати... лікарі боялися, що не зупинять кровотечу. А потім дев'ятого липня у них був забір органа, і Брольш не хотів, щоб його команда

орудувала над нами після складної операції. Їм потрібні були свіжі сили.

Я розгорнула пакетик. Його вміст миттєво викликав потік сліз. Я була зворушена: кіндер-шоколад... книжка під назвою «Harry Potter and the Philosopher Stone»... і дитяча гігієнічна губна помада.

– Ти привіз мені помаду... я не можу в це повірити... – У мене тремтів голос.

Коли він побачив мене вперше, у мене була температура під сорок, і я весь час просила у нього води. Губи дуже потріскались і боліли, і Малек що дві хвилини оббризкував їх рідиною з якогось спрея.

– Я хотів купити тобі Сімпсона на пам'ять, але потім передумав... не знав, як ти відреагуєш... – Він усміхався. – Ти читала «Гаррі Поттера»?

– Ні... але, дякуючи тобі, почитаю... Дякую... дуже-дуже.

– Отже... що будемо робити сьогодні? – він промовив це так невимушено, наче ми з ним тільки що прилетіли на Майорку.

– Ну... вибір у нас невеликий... Можемо погуляти клінікою... я вже можу ходити і періодично пробую бігти. – Я сміялася.

– Тоді вперед. Тобі допомогти встати? – Він підійшов до мене на кілька кроків.

– Ні, дякую... я впораюсь. А... можна тебе про щось попросити?

– Про що хочеш.

– Можна я поміряю твій шолом?

– Чому ні... але він чоловічий, нічого? – Малек сміявся.

– Прощаю. А ти даси мені покататись на байку?

– Ти користуєшся з того, що твоя мама не говорить по-англійськи? – спитав він підморгуючи.

– Ні, я їй усе перекладаю. Ну, майже все...

Я радісно начепила на себе шолом, і під дружний сміх Малєка і мами ми влаштували невеличку фотосесію.

– Ну... тепер можемо вийти на люди... нарешті я почуваю себе гарною... – Я реготала, коли побачила себе у дзеркалі. Вигляд був недоладний: рожеві штани з написом «Sea Port», біла футболка, з-під якої все ще стирчали трубки, і величезний шолом на голові...

Ми гуляли з Малєком територією клініки... Я показувала йому свої найулюбленіші місця: острівці з усілякими квітами і маленьку

затишну церкву. Ми йшли дуже повільно, але він мене не підтримував... а легенько підштовхував. Ми сміялися, і я співала якісь пісні англійською. Мене більше не хвилювала цілковита відсутність слуху і голосу. Мені хотілося співати... і я співала. Ми практично дійшли до парковки. Тоді ця відстань здавалася мені нереальною.

– А де ти залишив свого байка? – обережно поцікавилась я.

– Тут... неподалік. І не дивися на мене так. Я все-таки лікар. – Він одразу зрозумів мій натяк.

– Атож. Ти мій лікар. Тому якщо й кататися на байку, то тільки з лікарем. Покажи мені його.

– Гаразд. Але я тобі його просто покажу. – Він узяв мене за руку і потягнув у протилежний бік.

Він стояв за бічними воротами клініки – байк... спортивний, красивий, потужний... такий самий, як у мого кумира Валентіно Россі...

– Допоможи мені. Ну, будь ласка... Я просто хочу на ньому посидіти, відчувати його... Плііііііз, – я ладна була благати і просити його доти, поки він здасться.

– Ми ж домовилися, що я тобі його просто покажу. Як тільки ти остаточно видужаєш, я дам тобі покататися... обіцяю! Ходімо. Не дивися на мене ТАК, – він намагався говорити серйозно, але у нього не виходило.

– Ні. Послухай, ну ти ж лікар... ти ж знаєш, яку роль відіграють позитивні емоції для пацієнтів... Будь ласка... Допоможи мені, я залізу... – Я не вгамовувалась.

Вже за хвилину я сиділа на його спортивному мотоциклі. Моєму щастю не було меж... мені хотілося обіймати і цілувати весь світ... У ту секунду цей світ належав тільки мені... Малек бачив мої очі й розумів, що я відчуваю.

– Ти чудово виглядаєш на мотоциклі. Ходімо, поп'ємо твого улюбленого Lipton Ice Tea. Занадто жарко, тобі поки що небажано так довго бути на спеці. – Він відчув, що я не зможу зупинитися, й обачливо вирішив убезпечитися від мого «дай покататися».

– Гаразд... ходімо. Як тепер звідси злізти?... – Я розгублено дивилася то на нього, то на спорт-байк.

– Так само, як і залізла. – Він розсміявся й обережно, щоб не завдати мені болю, зняв мене з мотоцикла і поставив на землю.

Ми сиділи в кафе клініки і потягували персиковий Lipton Ice Tea. Як завжди, світило яскраве сонце... я усміхалася... і була цілком щаслива. Малек з цікавістю спостерігав за мною і розпитував про моє лікарняне життя:

– Ти весь час усміхаєшся, Сімпсоне. Я дуже радий, що з тобою все гаразд. Ти будеш здоровою і щасливою дівчинкою...

– Так... Ти знаєш, я вже найщасливіша дівчинка... Я так полюбила цей світ... це сонце... Я така вдячна людям, які все це мені подарували... Мені здається, що я задихаюся від життя, розумієш? У мене загострилися всі відчуття... Я не знаю, як пояснити... Я немов не жила сімнадцять років... а тепер зрозуміла, що таке життя і побачила всю красу цього світу. Я навіть не ношу годинника... мені зовсім нецікаво, котра година... Хіба не все одно, котра година? – Я сміялася і не випускала з рук крижану склянку з чаєм.

– Ти не носиш годинника, але на тобі все та сама червона мотузочка... Коли я тебе побачив уперше, вона теж була на тобі. Це щось для тебе означає? – Малек розглядав червону фенечку, яка теліпалася на моєму зап'ясті.

– А... Так... Раніше це не мало для мене ніякого значення, а тепер має. Це просто червона фенечка, яку мені привезла однокласниця з Венеції... «на удачу». І я носила її просто так, не звертала на неї уваги. Але чомусь, коли я захворіла... вона все-таки привернула мою увагу... бо майже перетерлась, і залишалася тільки тоненька ниточка, яка не дозволяла їй порватися. Коли я це побачила, мимоволі згадала одне оповідання, яке читала в школі, і мене заклонило. Я попросила лікарів не знімати її з мене, навіть коли мене везли до операційної.

– А що за оповідання? – Він уважно стежив за кожним моїм жестом і намагався зрозуміти, чи не образив мене.

– Не знаю точно, як правильно звучить англійською його назва... «Останній листок», О'Генрі. Знаєш?

– Ні, але якщо ти не поспішаєш до палати, розкажи мені. – Йому явно не хотілося виходити на спекотне повітря.

– Гаразд, я спробую переказати тобі суть... дві дівчинки-художниці знімали у Нью-Йорку квартиру, жили разом, дружили... Одна з них захворіла на пневмонію... і лікарі давали їй один шанс із десяти. Цей шанс залежав від того, наскільки вона сама захоче вижити. Але дівчинка втратила смак до життя... вона просто лежала і годинами

спостерігала за тим, як холодний осінній вітер зривав останнє листя з плюща, який оповив їхній будинок. З кожним днем листя на дереві залишалося все менше і менше, і хвора танула на очах своєї подруги. Тоді її подружка у відчаї пішла до старого художника, який жив з ними в одному будинку. Вона розповіла йому про те, що її близька людина вмирає, не хоче боротися і просто чекає, поки вітер зірве останній листок з цього дерева... Вона просила його про допомогу, але старий художник відмовився, тому що був дуже зайнятий створенням свого, можливо, останнього в житті шедевра. Цієї ж ночі на дереві залишилося всього два листочки... Коли вранці хвора дівчинка розплющила очі, то побачила тільки один, останній... Його шарпав вітер, холодний дощ, але він тримався, не здавався... не хотів умирати... І їй стало соромно. Вона вирішила, що коли навіть якийсь листок бореться, то вона теж повинна... І видужала... Аж тоді подруга повідомила їй страшну новину: «Художник помер... бо захворів на пневмонію... тієї ночі він намалював листок... і прикріпив його до дерева». Це був його останній шедевр... Така от історія... Так і з фенечкою... Я боялася, що вона перетреться і все скінчиться. Це була параноя. Я навіть боялася зайвий раз поворушити рукою.

Він уважно подивився на мене, а потім сказав:

– Я дуже радий, що зустрів тебе. І я частіше тебе відвідуватиму, якщо ти пообіцяєш мені одну річ.

– Яку? – Мені було цікаво.

– Пообіцяй, що ти в мене не закохаєшся, – він говорив цілком серйозно.

– Ти з'їхав з глузду? Чому ти вирішив, що я можу в тебе закохатися? Тим паче, у мене є бойфренд... чи був... не знаю вже. – Я жартувала і щиро не розуміла, до чого він хилить.

– Просто... ти ще зовсім дитина, а я – набагато старший. Тобі тут нудно, і я боюся, що ти можеш до мене звикнути... або закохатися... а я все-таки один з твоїх лікарів. І мені не подобається те, що я йду в тебе на поводу.

– Не бійся. Просто приїжджай до мене якомога частіше. Мені подобається з тобою теревенити. І, здається, це ти в мене закохався... вже. – Я розсміялася.

Малек приїжджатиме до мене через день. Він подарує мені ще одну книжку про Гаррі Поттера і щось у ній напише своєю рідною мовою. Він так і не дозволить мені покататися на своєму байку, але через рік він посадить мене за кермо свого кабриолета SLK у Берліні... але він завжди буде моїм лікарем... навіть у Берліні він шукатиме для мене аптеку, бо я не зможу ходити... натруть нові туфлі.

P. S. Через сім років я запитаю у нього у Facebook: «А що ти тоді написав у другій книжці про Гаррі Поттера?)» І він відповість: «Я точно не пам'ятаю. Але ти можеш мені відсканувати, і я тобі перекладу... А можеш не сканувати. Думаю, що я тоді написав, що ти мені дуже, дуже подобаєшся, і мені тебе бракуватиме».

16 липня 2003 року

*Я хочу, чтобы во рту оставался
честный вкус сигарет.
Мне очень дорог твой взгляд,
Мне крайне важен твой цвет... [\[36\]](#)*

Мара з мамою зайшли до палати. Думаю, мама їй уже все розповіла: ми трохи посварилися цього дня. Нашу ейфорію періодично затьмарювали відчуття болю, безсонні ночі, причиною яких знову-таки був фізичний біль... нескінченні пігулки, які я ковтала з ранку до вечора... Було незрозуміло, як бути далі: де брати «Програф», одна упаковка якого коштувала п'ятсот євро і який не було ліцензовано в Україні... де брати гроші на цей «Програф»... як часто треба буде їздити на обстеження... і скільки це коштуватиме... все було незрозуміло. Але мені не хотілося про це думати, а мама не могла про це не думати, тому ми іноді лаялись... Мій настрій весь час змінювався, характер я завжди мала не надто поступливий, а зараз тим паче, і мамі справді було нелегко.

– Ну, дівчинко, чому в тебе заплакані очі? – це було перше, про що спитала Мара.

– Марочко, ну ти ж уже все знаєш. У мене весь час змінюється настрій: я то плачу від сміху, то плачу від смутку, то плачу від щастя... я за всі вісімнадцять років не плакала стільки, скільки за останні кілька днів. – При цьому я намагалася не дивитись на маму.

– Нічого, дівчинко, ви пройшли через пекло. Плюс твої пігулки. «Програф» – надзвичайно сильний препарат. Він не тільки знижує імунітет, а й попервах впливає на психіку. Твої перепади настрою – це нормально. Моєму чоловікові взагалі спочатку здавалося, що сестра, яка приносить йому ліки і запитує про його самопочуття, «працює під прикриттям».

– Тобто? – Я вже посміхалася.

– Ну... Марек вважав, що вона – співробітниця КДБ і намагається витягти з нього якусь секретну інформацію. Він просив мене не підпускати її до нього.

– Я не вірю... Ти жартуєш... – Я реготала до сліз.

– Скоро запитаєш у нього сама. Він тобі багато що може розповісти про цей «Програф». А тепер... підйом, Юлю. Я привезла вам нові шмотки. Пора б нам сходити до місцевого ресторану.

– Але ж ви з мамою щойно звідти... І я не можу туди піти.

– Чому? У тебе зараз якісь нагальні справи? – Мара дуже серйозно на мене дивилася і діставала з пакета «наші нові шмотки».

Мама в цей час говорила по телефону з Геночкою, тому я не могла зосередитися... Мені хотілося забрати у неї телефон.

– Маро, припини мене смішити... мені боляче... куди я піду? Навіть якщо у мене вийде надягнути на себе щось... то як я тягтиму оці мішки з рідиною?

Внизу мого вже майже плаского живота симетрично красувалися два надрізи, з яких задирливо стирчали довгі дренажні трубки. До кінця кожної трубки було прикріплено літровий резервуар для рідини, яка все ще скупчувалася всередині мого організму. Я ненавиділа ці мішки з цифрами й поділками і не могла дочекатися, коли з мого тіла нарешті витягнуть усі ці безкоштовні медичні додатки... Вони мене дратували до такої міри, що часом хотілося самій позбутися їх. Тим паче, в мене вже був такий досвід. Але тоді я ще не відійшла від наркозу... і все дивом обійшлося. Краще було не експериментувати.

– Руками. А зараз подивися, що я тобі привезла, – весело сказала Мара і почала демонструвати мені покупки. Це були м'які, якісні речі... без шнурків... гудзиків... зав'язок... «блискавок»... грубих швів – одяг, який не завдає болю. Одяг для яхтингу. Мій перший одяг. Мені хотілось його торкнутися, помацати, відчутти... але я з жахом думала про те, що мені доведеться якось його одягнути.

– Ну ж бо, одягайся. І ходімо звідси. У тебе тут, звичайно, добре, дівчинко, але тут не курять, – тон у Марі був беззаперечним.

– Маро... може, ти тут покуриш, а я із задоволенням подихаю твоїм димом... Мар, ну будь ласка... Мене завтра, може, знову різатимуть... У мене білірубін не падає вже декілька днів, і вони сказали, що завтра робитимуть мені пункцію... Мар... ну зглянься на мене... Дуже гарний одяг... і я тебе обожаю... вельми вдячна тобі, але можна я одягну його іншим разом?... коли з мене витягнуть усі трубки, ці металеві скоби зі шраму...

– Я дам тобі сигарету, – Мара дивилася мені в очі.

Я ошелешено подивилася спершу на Мару, потім на маму. Геночка, мабуть, усе ще розпитував її про щось по телефону. Мара зрозуміла мене без слів.

– З мамою ми якось домовимося, – тихо промовила вона.

Я швидко підтяглася за підвішений над ліжком трикутник: він завжди нагадував мені брязкальця, які розвішують над колискою немовляти, і викликав у мене змішані почуття. До трикутника було прикріплено ізраїльську срібну долоньку, яку Мара подарувала мені на день народження. З одного боку, я любила цей трикутник за те, що він мені допомагав, з другого – ненавиділа з тієї причини, з якої він мені допомагав: перший час я почувалася, мов немовля у колисці, – така ж безпорадна. Я зупинила свій вибір на блакитних штанах і білосніжній футболці й почала одягатися. Це були непередавані відчуття: мені здавалося, що моє тіло розривають на частини, кожную частину – на сотні шматків, які дрібно розрізають, а потім пропускають через м'ясорубку. Мені не хотілося знову бачити свій живіт і свої шрами. Але я готова була віддати все за сигарету.

Ми спустилися до лікарняного кафе на першому поверсі клініки. Воно дуже відрізнялося від «лікарняних їдалень» країни, в якій я народилася і виросла. Країни, яка трохи мене не поховала. Авжеж, саме так я тепер ставилася до України. Через її медицину. Країна була не винна, винна була її система, але для мене це не мало жодного значення. Ми вийшли на терасу: і я знову побачила сонце... Ми утрюх сіли за маленький столик: я мимоволі сіла на стілець, спиною до всіх відвідувачів кафе, але лицем до пекучого німецького сонця. Це було моє сонце. Мені подобалося, як воно обпалює мої вії, очі, губи... Я усміхалася... Це був мій перший похід до ресторану... з двома улюбленими жінками.

– Що ми їстимемо? Питимемо? – спитала Мара, уважно спостерігаючи за моєю поведінкою.

– Маро, я точно нічого не їстиму і не питиму, ми з тобою тільки недавно з'їли сосиски, – весело сказала мама. Мамі подобалося сидіти зі мною за столиком, дивитися на мене... Вона була безмежно щаслива.

– А я хочу Sprite... – Я поглянула з такою надією на Мару, що вона здивувалася.

– Sprite – то й Sprite. А попоїсти хочеш? Тут чудові сосиски. – Мара дивилася на маму і сміялася.

– Ви напевно щось знаєте, чого не знаю я. – Я теж хихотіла.

– Маро, а їй можна Sprite? – Мамі вже вочевидь було не до сміху.

– Звичайно. Сьогодні їй можна все, – відповіла Мара, підкурюючи сигарету.

Ми презирнулися: ні я, ні Мара не знали, як відреагує мама, якщо закурю і я. Я не уявляла, як поводитись. Я боялася, що коли попрошу у Мари сигарету, мама відразу ж знепритомніє. У Мари був інший план. Вона дістала з пачки ще одну сигарету і невимушено простягнула мені.

– Покури, дівчинко. Ти це заслужила.

Я отетеріла, розгубилася, мене не стало... За столом запала мертва тиша, яку порушив голос моєї мами:

– Ви з'їхали з глузду? Що ви робите?

Мама не знепритомніла, їй не стало зле, а це було головне.

– Атож! Ми з'їхали з глузду! – радісно прокричала я і взяла простягнуту Марою сигарету.

– Іро, не хвилюйся, курити їй можна. Алкоголь поки що не можна, а курити можна, – прекрасний голос Мари звучав так само впевнено і непохитно, як завжди.

Тим часом мені принесли крижаний Sprite... мій перший Sprite... Мара простягнула мені запальничку. Я підкурювала сигарету, при цьому підтримуючи знизу лікоть лівої руки. У мене ще зовсім не було сили. А руки весь час зрадливо тремтіли від напруження, бо мені всюди доводилося тягати за собою кілограмові мішки з рідиною.

Я ковтнула холодного Sprite'у... Його солодкуватий смак приємно обпікав мені горло... я ковтала сигаретний дим так само жадібно, як повітря... і дивилася на сонце. Я була найщасливішою дівчинкою у світі. Для повного щастя мені бракувало лише одного.

– Мам, а що у тебе питав Геночка? Про що ви говорили? – Я вже помирилася з мамою і весело з нею теревенила.

– Питав, як ти, як я... як ми себе почуваємо... що кажуть лікарі... чи впав у тебе білірубін...

– А він не просив передати мені слухавку? – Я з незвички мружилася від сонця, і Марочка турботливо простягнула мені свої окуляри від Chanel.

– Він запитав, що ти робиш, і я сказала йому, що ти приміряєш нове убрання, яке привезла Марочка, – з усмішкою відповіла мама.

– А він що на те?

– Він засміявся і сказав, що подзвонить тобі пізніше.

– Так і сказав? Сказав, що він мені подзвонить?

Мара завжди розуміла мене без слів. У цю мить вона вже набирала чийсь номер:

– Алло, Гено... так... – Мара випускала сигаретний дим і виразно промовляла кожне слово... – Ні-ні... не хвилюйтеся, нічого не трапилося... Я тут сиджу з нашою підопічною... Так-так, точно, у неї все гаразд... Що вона робить? Вона має чудовий вигляд, сидить в окулярах від Chanel зі мною та з Ірою в ресторані, пускає кільця сигаретного диму... і здається, їй дуже хочеться з вами поговорити. Ні, я вас не розіграю... вона курить... п'є Sprite... вона вам зараз сама все розповість... – І Мара простягнула мені телефон...

Я тремтячими руками взяла слухавку і сказала «Алло»:

– Юленько, люба, як ти? Що це за жарти... Який ресторан? І хто там курить? Де ти зараз? – Геночці явно було не до сміху.

Я почула Його голос і зрозуміла, що зараз розплачуся... перед очима вже все розпливалося...

– Ген... Геночко, – голос затремтів, як тільки я промовила його ім'я.

– Юленько, кицю, ти що, плачеш? Що сталося?

– Геночко, я п'ю Sprite, дивлюся на сонце, курю сигарету... і я дуже тебе люблю...

– А чому ти плачеш? – здається, він теж ледве вже говорив.

– Від щастя... Дякую тобі... Я тебе так люблю...

Більше я не змогла нічого сказати, я вже ревіла, як божевільна, і тремтячою рукою простягала телефон Марі. Це був один з найщасливіших днів у моєму житті.

P. S. Наступного дня мені не робили пункцію печінки... бо мій білірубін нарешті наблизився до заповітної одиниці. Тоді я зрозуміла одну просту річ: найкращі ліки для мене – позитивні емоції.

12 липня 2003 року

Не зневажай ніколи малюка, слабосильного з вигляду:

Той, чий м'язи слабкі, часто розумом перемагає.

Діонісій Катон

До палати голосно постукали, але, не дочекавшись мого «Come in», дверна ручка відразу почала повертатися. У мене не було сумнівів у тому, кого я зараз побачу. Так міг постукати тільки доктор Малага. За кілька днів я навчилася розрізняти, хто саме з медперсоналу стоїть за дверима. Медбрати завжди стукали тихо і боязко: вони всі були молоді і ще пропускали через себе людські слабкості своїх пацієнтів. Професори й лікарі стукали впевнено, швидко і наполегливо, зазвичай двічі торкаючись дверей кісточками пальців. Стукіт доктора Малаги був особливим: це було схоже на потужний точковий удар у двері. І мені ніколи не подобалося, що він б'є мої двері. Він ніколи не приносив мені гарних новин, і мені здавалося, що йому це давало якусь особливу втіху. У моїх очах він був німцем-садистом.

Двері палати швидко відчинилися, і на порозі постала висока білосніжна постать доктора Малаги. Він ступив два величезні кроки, миттю опинився біля мого ліжка, посміхнувшись своїми ідеально рівними німецькими зубами. Я завжди вважала, що така безглузда, неприродна посмішка буває тільки в американців. Опинившись в Університетській клініці Ессена, я тепер точно знала, що така посмішка буває в американців... і у доктора Малаги.

– Джуліє, що сталося? Мені сказали, що в тебе до мене «особиста розмова», – проторохтів він по-англійськи зі своїм жахливим німецьким акцентом.

Судячи з усього, мої друзі-медбрати переказали йому моє прохання дослівно.

– Так. Чому ви мене обдурили? – спитала я крижаним тоном.

У цей час біля моєї італійської сусідки по палаті стояв інший лікар, доктор Літке, який зайшов до нас у палату в супроводі двох медбратів за п'ять хвилин до приходу Малаги. Я знала, що вони нас

чують. Дівчина-італійка по-англійськи не говорила взагалі, і вона щось намагалася пояснити Літке жестами, весь час показуючи рукою на свій живіт. Я знала, що їй дуже боляче.

– Я обдурив тебе, але як? – Малага запитував мене про це з такою дитячою невинністю в очах, що я незлюбила його ще більше.

– Докторе Малаго, не грайтеся зі мною. Ви сказали, що я лежатиму в палаті зі своєю мамою. – Я відповідала йому дуже холодно і спокійно, щосили намагаючись не вибухнути.

– Так, але це неможливо.

– Що означає «так, але...»?

– Розумієш, Джуліє, коли близькі люди перебувають в одній палаті, переживши таке, це звичайно стає причиною депресії. Повір мені, двадцятигодинна операція – це ще не найстрашніше. Найстрашніше – це післяопераційний період: практично нульовий імунітет, можливість підхопити запалення легень, яке з твоїм імунітетом може призвести до смерті... Відторгнення, врешті-решт... Ти бачитимеш, що твоя мама погано себе почуває, і засмучуватимешся. Це автоматично даватиметься взнаки і твоєму здоров'ю. Так само і мама... вона бачитиме... А так у тебе з'явиться стимул швидше стати на ноги, ти зможеш ходити до неї в палату. – Його диявольській промові, здавалося, не буде кінця-краю.

Так. Доктор Малага умів підтримати. Однозначно. Це були не ті слова, які треба говорити людині, яка ще не до кінця повірила в те, що вона жива. Це були не ті слова, які я хотіла від нього почути.

– Докторе Малаго, зрозумійте, я готова боротися. Я більше за все на світі хочу якнайшвидше повернутися додому, і в мене немає часу на депресії. Я й так скоро встану, можете не сумніватися. Ви мене не знаєте, не можете мені вірити... не можете бути впевненим у тому, як я себе поведу. Але для того, щоб я швидше видужала, мені треба бачити і знати, що з моєю мамою все гаразд, розумієте? Мені потрібно це бачити, зараз, сьогодні, щодня. І я вас не підведу. Обіцяю.

– Ні. – Його «НІ» пролунало з такою силою, що я зрозуміла, що втрачаю контроль над собою. Мені знов захотілося вирвати з себе усі ці трубки, схопитися на ноги і вибити його білосніжні зуби. Але я не могла навіть підвестися. Мені було боляче говорити. А він просто стояв і посміхався.

Умовляти його було марно. Тоді він здавався мені катом.

– У тебе все? – ніжно поцікавився мій опонент.

– Так. Дякую, що пішли мені назустріч, – спокійно сказала я.

Головне було протриматися і не заплакати при ньому. Я не хотіла, щоб він бачив мої сльози. Хто завгодно, тільки не він.

– Тоді до зустрічі. – Він зробив вигляд, що пустив повз вуха мій сарказм.

– Добре, що хоч професор Брольш дотримав свого слова.

– Не зрозумів... – Він уже стояв біля дверей.

– Неважливо.

Коли він вийшов, я розплакалася. До мене одразу ж підбіг доктор Літке з медбратами. Вони намагалися переконати мене в тому, що Малага не такий уже й кретин, що він своєрідний, але справді хоче, як краще.

– Але ж він не може знати, що для мене краще. У цій конкретній ситуації. Розумієте? Він не може цього знати! Допоможіть мені.

– Він наш начальник. – Вони переглядалися.

– А професор Брольш? Він же теж ваш начальник? І він начальник доктора Малаги, чи не так?

Вони здивовано дивилися на мене і посміхалися.

– Судячи з усього, ти дійсно любиш боротися, – сказав доктор Літке і розреготався.

Мені здається, що десь у глибині душі вони теж не надто любили доктора Малагу.

Через кілька годин молоденькі санітари збирали у величезний пакет всі подаровані мені м'які іграшки, шампуні, шоколадні цукерки, барвисті листівки – скромне придане мого нового життя... Я переїздила в палату до мами. Я здобула свою першу маленьку перемогу. Я попрощалася зі своєю італійською сусідкою по палаті, і ми побажали одна одній удачі. Пообіцяла, що буду її відвідувати.

Р. С. Через рік, випадково зустрівши мене в одному зі світлих коридорів Університетської клініки міста Ессена, доктор Малага кинеться обіймати мене з такою батьківською ніжністю і любов'ю, що поламає мої сонцезахисні окуляри. Я відкину залишки окулярів убік і відповім йому взаємністю. Цього разу я не приховуватиму від нього своїх сліз, бо це вже будуть зовсім інші сльози – прозорі краплі нескінченної радості і вдячності.

11 липня 2003 року... ранній ранок

*Любе дзеркальце, скажи
Та мій сумнів розв'яжи:
Хто на світі наймиліший,
Найгарніший, найбіліший?*

*О. С. Пушкін «Казка про мертву царівну
та сімох богатирів» [\[37\]](#).*

Мене везуть... знову ці білі стелі... я бачу, як один з медбратів відчиняє двері якоїсь кімнати... Але де моя мама? Ви знову мене колотимете? Різатимете? Знову трубки? Я не хочу... будь ласка. Мені обіцяли, що мене відвезуть до мами в палату. І... це дійсно палата... Я бачу дівчину... вона лежить і дивиться телевизор... точніше, вона дивилася в одну точку, але при цьому працював телевизор... Де моя мама?

«Ein, zwei, drei»[\[38\]](#)... і я вже в повітрі... Молоді сильні медбрати підняли моє тіло і перетягли його з нош на ліжко. Дивно... я важу п'ятдесят п'ять кілограмів... невже один би не впорався?

— А ви впевнені, що я маю бути в цій палаті? Наскільки мені відомо, я маю лежати в одній палаті з моєю мамою. — Я запитувала, хоча заздалегідь знала, що німці не помиляються.

— Ні-ні... усе правильно. Це розпорядження доктора Малаги. Ми повинні були перевезти тебе з реанімаційного відділення до цієї палати. Тобі тут буде дуже добре. Якщо тобі щось знадобиться, ти можеш натиснути на кнопку. Якщо ти захочеш спробувати підвестися — просто простягни руку до трикутника над своїм ліжком... і підтягнися, як на турніку... тільки обережно. Скоро тобі привезуть їжу. У тебе все буде чудово. Ти можеш дивитися TV на різних мовах, слухати музику...

— Добре. Дякую. Коли я зможу побачити свою маму?

— Дуже скоро.

— Дуже дякую. А можна одне прохання?

— Так, звичайно.

– Я хочу бачити доктора Малагу.

– У нього завжди багато справ. Але якщо тебе щось турбує, ми зможемо в нього запитати.

– Ні, дякую. У мене до нього особиста розмова. Хай він відвідає мене, як тільки зможе.

Медбрати переглянулися, заусміхалися і вийшли з палати.

Дівчина й далі дивилася в одну точку. Вона мала змучений і нещасний вигляд. Час від часу вона голосно стогнала. Вона дивилася TV в навушниках, щоб не заважати мені... на випадок, якщо я захочу подивитися інший канал. На її TV мигтіли італійські субтитри. Напевно, вона італійка. Чомусь одразу згадався Лондон і мій італійський хлопчик на ім'я Андреа Симонетті. Його тато був власником якогось італійського футбольного клубу...

Я теж увімкнула TV... знайшла англійський канал... але я, так само як і ця дівчина, нічого перед собою не бачила, а дивилася в одну точку. Я злилася. Я не розуміла, навіщо мене обдурили. Мені ж обіцяли, що я буду в одній палаті з мамою. Мені зовсім не хотілося лежати поруч із цією дівчиною.

Дівчина зняла навушники... і застогнала. Я відчула на собі її погляд... і теж зняла навушники. Я розуміла її без слів... її очі питали мене тільки про одне: «Ти мене розумієш? Тобі так само боляче, як і мені?»

– Come ti senti?^[39] – спитала я.

Її очі спалахнули від щастя...

– Tu... parli Italiano?^[40] – в її голосі було стільки італійської надії, що я не змогла їй збрехати, хоча мені не дуже хотілося розмовляти.

– Sì, un po... Hai male?^[41]

– Sì... tanto... e tu?^[42]

– Sì... e sono così stanca... e ho fame... molto...^[43]

Через п'ять хвилин у палаті зібрався цілий натовп. Вони всі прийшли відвідати її: галасливі, веселі, темпераментні італійці... Її батьки... і її хлопець. Вони дуже голосно торохтіли, щось жваво обговорювали, жестикулювали і розпитували її про мене. Моя сусідка вже знала, що я розумію, про що вони говорять, тому я вирішила одягнути навушники, щоб їх не бентежити.

– Її звуть Джулія, їй тільки-но виповнилося вісімнадцять років... і їй так само боляче, як мені... – Це було останнє, що я почула, перш

ніж у моїх вухах зазвучала німецька мова з телевізора.

У цю мить я побачила, як відчиняються двері палати. Нам принесли їжу.

Я не їла вже три чи чотири дні... мені було «заборонено». Але коли я побачила перед собою тацю, я сторопіла: смажена курка... Пармська шинка... Камамбер... спагеті «Болоньезе»... Я сяк-так стягнула з себе навушники і погукала молоденьку сестричку:

– Пробачте, ви, мабуть, помилилися... Я тільки після трансплантації... Мене буквально півгодини назад перевели з реанімації до палати... і... в Україні мені не дозволяли їсти навіть яблука...

– Тобі можна абсолютно все. Так сказав професор Брольш. Тебе ж доправили до нас літаком з Ізраїлю... тобі там теж щось забороняли? В Ізраїлі навіть виразку шлунку лікують кока-колою... Смачного. – І сестричка попрямувала до моєї сусідки.

Я була така голодна, що ладна була їсти руками... але я не могла... Я не могла підвестися... не могла дотягнутися до заповітного трикутника, який висів над моїм ліжком... Трикутник надії... Здавалося, що виделка і ніж були від мене так само далеко, як Австралія... найменший рух завдавав мені дикого болю, і цей біль був набагато сильніший за відчуття голоду. Я відчувала всі запахи... дивилася на цю їжу... але я була безпорадна... я була звичайною ганчір'яною лялькою. Я просто відвернулася від таці до стіни, заплющила очі й намагалась не дихати, щоб не відчувати хвилюючий аромат італійської пасти... Я відчувала на собі чийсь пильний погляд. І раптом мою сумовиту тишу порушив гарний чоловічий голос, який пролунав зовсім близько: «Julia... devi mangiare qualcosa...»^[44]

Італійський бойфренд моєї сусідки по палаті мовчки взяв з моєї таці ніж і виделку... відрізав шматочок пармської шинки і простягнув мені... До горла підступив клубок... і з моїх очей бризнули сльози... Цей незнайомий чоловік... він годував мене так, як годують дитину... чи кохану жінку, а я жадібно ковтала все, що він мені давав і крізь сльози повторювала «Grazie... Molto grazie... Grazie mille».^[45]

У палату знову зайшли санітари. Один з них, молодий вродливий хлопець, підійшов до мене. Я дізналася, що його звуть Геральд.

– У тебе все гаразд? Як їжа?

– Чудово, дякую. Мені допомогли поїсти. – Я з вдячністю подивилася на італійського хлопця своєї сусідки по палаті.

– Ти хочеш умитися?

– Дуже. Хочу відчути дотик води. Але я...

– Я допоможу тобі.

– Яким чином?

– Я тебе віднесу. Не бійся, я не завдам тобі болю.

– Гаразд.

Мені завжди хотілося, щоб чоловіки носили мене на руках. Але це був не той випадок... Він обережно розплутував якісь дроти, трубки, крапельниці... обережно взяв мене на руки, але я закричала. До мене дійшла вся суть вислову «пекельний біль».

– Прошу тебе... не треба. – У мене потекли сльози.

– Ну ж бо ще раз... останній. Спробуймо один раз, якщо не витримаєш – я дам тобі спокій. Обіцяю, – ласкаво запевнив мене мій санітар.

– Спробуймо. Я витримаю.

Він доніс мене до ванної. Я не розуміла, чому йому так важко. Я важила п'ятдесят з лишком кілограмів...

– Коли вмиєшся – натисни на кнопку у ванній. Я віднесу тебе назад.

– Я тобі вельми вдячна...

Все було б гаразд. Якби у ванній не виявилось дзеркала. Те, що я побачила... це не було моїм віддзеркаленням. Ось коли до мене дійшло, що значить «не вірити своїм очам». Я не те щоб не вірила своїм очам... я просто відмовлялася їм вірити. Цього не може бути... Це не я... Це не моє обличчя... Це взагалі не обличчя... Я вдивлялась у відображення в дзеркалі і ладна була закричати від жаху... але заважав шок. Тоді до мене дійшло, що востаннє я дивилася на себе в дзеркало в Ізраїлі... а це було... досить давно. Губи були розірвані, і я не розуміла, чому... а моє лице... від мене залишилися тільки очі... решта належала людям з фільмів жахів. Волосся... було фіолетового кольору. Я розуміла, що з моїм тілом – ще гірше... і я боялася подивитися. Але подивилася... до мене все дійшло дуже швидко: ось чому вони удвох мене піднімали... ось чому Геральду було так важко... Вперше в житті мені стало себе шкода. По-людськи шкода. Сльози градом текли по обличчю, і в голові була тільки одна думка: «А

що коли так тепер буде завжди? Навіщо тоді мене врятували?» Я не знала, що мені робити, не знала, як жити далі. Мене вбило власне відображення у дзеркалі... знищило... пошматувало... розтоптало... Вмиватися? Але що тут умивати? Червоно-синє опухле тіло? Те, що раніше було моїми губами? ЩО ТУТ УМИВАТИ? Починалась істерика. Я ненавиділа себе за свою слабкість, обличчя і тіло – за їх потворність. Я не могла ні вмиватися, ні натиснути на кнопку. Треба було щось робити... Треба вимкнути емоції й увімкнути голову... Я знов підвела очі й подивилася в дзеркало. Спокійно. Думай. Думай. Просто думай. Подивися на себе збоку.

Отже... що ми маємо на сьогодні: ти ганчір'яна безпорадна лялька... Ти не можеш рухатися, їсти – ти не можеш нічого без сторонньої допомоги – це раз... Ти – потвора, і це факт – це два. За твоє життя боролися люди з усього світу, і Геночка перевернув ради тебе цей світ. Вони всі боролися не для того, щоб ти скиглила зараз, дивлячись на себе в дзеркало – це три. Твоя мама не замислюючись ризикнула всім, щоб ти просто могла зараз тут дивитися на себе в дзеркало – це чотири. Я наводила аргументи... п'ять... шість... сім... вісім... і я дивилася на себе, як на сторонню, незнайому людину. Я опустила очі, підняла їх ще раз, востаннє подивилася на себе в дзеркало і тихо сказала: «Дівчинко, я не знаю, хто ти, але я тобі допоможу. Обіцяю. Я поверну тобі твою зовнішність і твоє життя. Я боротимуся разом з тобою. Я обіцяю. День по дню тобі ставатиме краще. Все заживе. Минеться. Обіцяю. А тепер натисни на кнопку».

Геральд відчинив двері, зайшов у ванну, взяв мене на руки й одніс назад у ліжко.

– Тобі легше? Ти вмилася?

– Геральде, скільки я важу? Мене ж зважували, я пам'ятаю.

– Навіщо тобі це... зрозумій, це все просто зайва рідина, яка накопичилася в твоєму організмі через хворобу та операцію... мине час, і все стане на свої місця.

– Скільки зайвої рідини? Геральде, скажи мені.

– Двадцять з лишком літрів... – він промовив це дуже тихо.

– Скільки часу має минути? – Мені здалося, що мене ошпарили окропом.

– У кожного по-різному... іноді місяць... іноді три... іноді... все залежить від фізичного й емоційного стану.

– Ясно. Отже, у мене є два тижні.

– Чому саме два тижні? – запитав він здивовано.

– Неважливо.

– Гаразд... я можу щось для тебе зробити? – турботливо поцікавився мій медбрат.

– Так. Мені потрібен доктор Малага. І фізіотерапевт.

– Про доктора Малагу я пам'ятаю. Фізіотерапевт прийде до тебе через кілька днів.

– Спасибі тобі за все, що ти для мене робиш. І за те, що... не відвертаєшся від мене.

Р. С. Коли за два тижні я йтиму по коридору клініки в костюмі яхтсменки, з нафарбованими віями і рудим, а не фіолетовим волоссям, усі мої лікарі відкладуть убік свої течки й мобільні телефони і зі сльозами на очах заплодують мені. Це будуть справжнісінькі чоловічі сльози в моєму житті... Я збентежуся, опущу очі, а потім по черзі почну ніжно обіймати кожного з них.

Р. Р. С. Коли через кілька років мені признаватимуться у зрадах, «відбиратимуть» у мене якісь квартири, одружуватимуться, маючи зі мною любовні стосунки, чи хтось битиме і дряпатиме мені машини, я згадуватиму ту дівчинку з дзеркала, яка у відчаї дивилася на мене повними сліз очима... і думатиму: «Які ж усе це дурниці... квартири, подряпини на машинах і ваші зради... яке все це ЩАСТЯ».

У ніч з 10 на 11 липня 2003 року...

Вода! Ти не маєш ні смаку, ні кольору, ні запаху, тебе не опишеш, тобою насолоджуються, не знаючи тебе.

Антуан де Сент-Екзюпері [\[46\]](#).

Я розплющую очі... Стеля... біла... я жива чи мертва? Щось заважає мені дихати... сльозяться очі... і, здається, я хочу пити... Я хочу пити... А це означає... що Я ЖИВА. Треба спробувати поворушитися... Мені дуже боляче... А це означає, що Я ЖИВА. Я хочу чаю... тут є хто-небудь? Хто-небудь... дайте мені мій улюблений Lipton Ice Tea зі смаком персика. Здається... тут нікого нема... Треба спробувати щось сказати... але я не можу... мені заважають якісь трубки... мені боляче говорити... я не чую свого власного голосу... і що це за штука у мене на обличчі... це, напевно, киснева маска... Чому я так голосно дихаю? Мені все це більше не потрібно... я можу дихати без цих трубок... мені негайно треба когось покликати... попросити, щоб вони прибрали все це з мого обличчя... Будь ласка, хто-небудь... вони мене не чують... треба щось зробити... Я хочу торкнутися свого обличчя... але не можу поворушити рукою... ані правою... ані лівою... там теж якісь трубки... ну ж бо... НУУУУУУУУУУ!

Я з усієї сили рвонула рукою... мені боляче, але чомусь приємно... А тепер треба якось витягти ці ненависні трубки... Здається, у мене виходить... ВДИХ... мій перший повноцінний ВДИХ... Вільний... без трубок і кисневої маски... Мій перший ковток життя... тепер можна когось покликати. Я чую кроки і голоси... до мене хтось іде... Я бачу чиєсь обличчя... воно трохи пливе... страшенно сльозяться очі... треба сказати... я намагаюся вам це сказати... але я не чую власного голосу... я чую тільки неприємний тихий свист... обличчя наближається... їх уже двоє... у мене паморочиться голова... Вони про щось говорять... але я їх не чую... що вони роблять?... Боже... здається, вони хочуть знову застромити в мене ці трубки... я прошу вас, не треба... вони мені заважають... мені

треба вам це сказати... це дуже важливо... НУУУУУУУУУ! Я почула свій власний хрип:

– I wanna drink... Please... [\[47\]](#)

Це були перші слова мого нового життя.

Мої губи побризкали якоюсь рідиною з маленького балончика... і я знову побачила трубки, які наближалися до мого обличчя. Мені хотілося кричати. Мені хотілося побачити маму...

P. S. Через якийсь час я побачу маму: її на секунду покажуть мені... худу... бліду... втомлену... але щасливу... тому що я була жива.

P. P. S. Мої лікарі так і не зрозуміли, як я в тому стані висмикнула крапельниці, зняла з обличчя кисневу маску, витягла з себе допоміжні трубки і при цьому нічого собі не пошкодила. Ради ковтка води ще й не таке зробиш, а надто коли ти погано тямиш, що робиш.

10 липня 2003 року

*В конце туннеля яркий свет слепой звезды,
Подожвы на сухой листве оставят следы,
Еще под кожей бьется пульс, и надо жить,
Я больше, может, не вернусь, а может...
я с тобой останусь... [\[48\]](#).*

Мене везуть до операційної. Безсонна ніч і сьогоднішній день одібрали в мене всі сили, всі думки... Головне, що з мамою все гаразд... Її забрали до операційної рано-вранці... операція тривала вісім годин... Мені повідомили, що все закінчилося добре... Більше мене вже нічого не хвилювало... Я не хочу більше думати, я втомилася... Знов ці білі стелі... знов ці лампи... як я їх ненавиджу... і яке дивне відчуття всередині... відчуття з дитинства... на що ж це схоже? Точно, іспит... Я йду на іспит до Життя, але нічого нічого не знаю... знаю тільки один білет... і мушу витягнути саме його... я підходжу до столу... уважно вивчаю перевернуті маленькі картки... простягаю руку... спочатку легенько торкаюся кінчиками пальців однієї картки, відчуваю її шорстку поверхню, але чомусь швидко змінюю своє рішення і беру зовсім іншу... збираюся перевернути... цікаво, чи той квиток я витягну, який мені потрібен?

— Julia, зараз тобі введуть наркоз, і тобі треба буде рахувати про себе... — сказала турботлива німецька сестричка.

Господи... колись я вже це чула, тільки по-російськи: «Юлю, коли ти виплигнеш з літака, тобі треба буде рахувати про себе: назвеш три тризначні числа, і парашут розкриється». Мене тоді зацікавило, чому треба рахувати саме про себе і чи можна почати з числа «666». На цей раз мене цікавило зовсім інше:

— Я точно нічого не відчуватиму?

— Звісно, ні, — з усмішкою відповіла сестра.

Якби мені таке сказали в Україні, я б навряд чи повірила. Хоча... якби я зараз була в Україні, я б уже точно нічого не відчувала. Я зразу відчула симпатію до цієї сестри. Мені дуже хотілося їй вірити. Тим паче, що я не мала вибору.

– У тебе ще є питання? – поцікавилася вона.

– Так. Я хочу поговорити з професором Брольшем. Для мене це дуже важливо.

– Я спробую це влаштувати для тебе.

Фігура професора Брольша виникла перед моїми очима майже миттєво.

– Is everything fine, Julia? Any questions? – запитав він своїм тихим залізним голосом.

– Professor Brolsh, may I ask you just one question? – Я дивилася йому у вічі.

– Sure.

– Will I die?

– No, – він промовив це слово таким спокійним голосом, немов ми обговорювали спеку в Німеччині.

– Promise me.

– I promise.^[49] – Його голос не затремтів. За останні два тижні я навчилася розрізняти інтонації.

Коли я зрозуміла, що людина, від якої повною мірою залежало моє життя, зараз піде, мені стало по-справжньому страшно... Мені не хотілося його відпускати. Єдиним моїм бажанням у ту мить було, щоб він залишався поруч зі мною доти, поки я не почну рахувати... Але я розуміла, що відволікати його зараз – не в моїх інтересах. Він дав слово. Цього цілком досить.

– Professor Brolsh...

– Yes, Julia...

– I have your word.^[50]

P. S. Це були останні слова мого минулого життя, тому я написала їх в «оригіналі». Я згадала Геночку, згадала батьків, згадала Бога... і почала рахувати.

9 липня 2003 року, ніч...

«Якби Господь Бог на мить забув про те, що я ганчір'яна лялька, і дарував мені трохи життя, ймовірно, я не сказав би всього, що думаю, я більше б думав про те, що кажу.

Я б цінував речі не за їхню вартість, а за їхню значущість.

Я б спав менше, мріяв більше, усвідомлюючи, що кожна хвилина із заплющеними очима – це втрата шістдесяти секунд світла.

Я б ходив, коли інші цього не роблять, я б прокидався, коли інші сплять, я б слухав, коли інші говорять.

І як би я насолоджувався шоколадним морозивом!

Якби Господь дав мені трохи життя, я б одягався просто, піднімався з першим променем сонця, оголюючи не тільки тіло, а й душу.

Боже мій, якби у мене було ще трохи часу, я ув'язнив би свою ненависть у лід і чекав, коли з'явиться сонце. Я малював би при зірках, як Ван Гог, мріяв, читаючи вірші Бенедетті, і спів Серра був би моєю місячною серенадою. Я омивав би троянди своїми сльозами, щоб відчувати біль від їх колючок і яскраво-червоний цілунок їх пелюсток.

Боже мій, якби я мав крихту життя... Я не пропустив би дня, щоб не говорити коханим людям, що я їх люблю. Я б переконував кожну жінку і кожного чоловіка, що люблю їх, я б жив у любові з любов'ю.

Я б довів людям, як сильно вони помиляються, вважаючи, що коли вони старіють, то перестають кохати: навпаки, вони старіють тому, що перестають кохати!

*Дитині я дав би крила і сам навчив би її літати.
Старих я б навчив того, що смерть приходить
не від старості, а від забуття.*

*Адже я теж багато чого навчився у вас, люди.
Я дізнався, що кожен хоче жити на вершині
гори, не здогадуючись, що справжнє щастя чекає
його на спуску.*

*Я зрозумів, що, коли новонароджений вперше
хапає батьківський палець крихітним кулачком, він
хапає його назавжди.*

*Я зрозумів, що людина має право поглянути на
іншу людину згори вниз лише для того, щоб
допомогти їй стати на ноги.*

*Я так багато чого навчився від вас, але, по
правді кажучи, від усього цього небагато користі,
адже, напхавши цим скриню, я помираю».*

Габріель Гарсія Маркес [\[51\]](#)

Я вмираю... я вмираю... я вмираю... Принаймні завтра все це скінчиться. Якщо в житті й існують вирішальні миті, то для мене ця мить настане завтра... «Мить» – це так мало... мить – це секунда... мить – це навіть хвилина... мить – це таке щастя... Як я хочу, щоб у моєму житті ще були миті: будь-які, різні... тільки хай вони будуть... Боже, як усе безглуздо... невже ось так усе й закінчується? Як це станеться, коли щось піде не так? Я що, просто заплющу очі? Я що, більше не побачу море? Не вийду на тенісний корт? А як же бананово-полуничний сік? Він же такий смачний... Господи, будь ласка, я просто хочу ковток бананово-полуничного соку... ще один ковток.

Що мені запам'яталося? Яким був найщасливіший день у моєму житті? Чорт забирай... чому перед очима стільки картинок? Моя перша перемога на турнірі... моє перше тренування з тенісу... мій перший поцілунок... перша викурена сигарета... навчання в Лондоні... теплий пісок Маямі... жовтий колір соняшників... улюблені вогняно-червоні черевики... осінь у Нью-Йорку... декілька справжніх друзів... голуби на площі Сан-Марко... Майже всі дні були щасливими... просто тому, що вони були... для мене вони «були»...

Що я встигла побачити за свої сімнадцять років... що я встигла відчути... скільки разів мене зраджували... скільки вчинків я не зробила... скільки важливих слів я не сказала... коли мені так хотілося це зробити? Чому я не сказала? Чого я боялася? Чому я не чинила так, як мені хотілося, як підказувало мені серце... чому? Це ж так безглуздо... боятися, що тебе не зрозуміють... яка в біса різниця?

Боже... які гарні фонтани у Барселоні... як пахне лондонський дощ... як було спекотно в Римі й як мене дратували екскурсії... Як же хочеться ще раз потрапити на екскурсію в Римі... у п'ятдесятиградусну спеку... А Париж... як я люблю Париж... мій божевільний Париж... якби ти знав, як мені не хочеться стати частиною цього вислову: «Побачити Париж і померти»... Я так не хочу... Я хочу бачити тебе знов і знов... Мій Париже... я б зараз з'їла круасан... найсмачніший у світі круасан...

Боже, я не вмію молитися... я не знаю, як це робиться... я просто прошу Тебе... подаруй мені ще хоч крапельнку життя... дозволь мені ще раз побачити сонце... я більше не турбуватимуся з приводу того, що сонце обсипає мене ластовинням... я обожнюватиму своє ластовиння, обожнюватиму його... присягаюся... тільки дай мені ще раз побачити сонце...

А мої батьки... що з ними буде? Вони не винесуть цього вдруге... не чини так з ними, прошу Тебе. Це нечесно. Тобі вирішувати, але це, чорт візьми, нечесно... Моя мама... скільки всього їй довелося пережити... як вона тримається... як легко вона погодилася віддати за мене своє життя... адже вона спершу навіть не зрозуміла, що це часткова трансплантація... і відразу підписала ці папірці... Моя мама... моя кохана мама...

Як я розумію Юрка... йому теж було стільки ж років... і він теж усе усвідомлював... цікаво, яким був його найщасливіший день у житті?

Ну чому знову течуть сльози? Хоча... хай течуть... вони такі смачні... солоні... не такі, як морська вода... чому я ніколи раніше не замислювалася про те, як різко відрізняється смак сліз від смаку морської води?... У кожному разі, і те й те – солоне і прекрасне...

Я бачила океан... я загубила браслет в Атлантик-Сіті, коли ми з татом гуляли берегом... Це означає, що я повинна туди повернутися... Адже так кажуть: «Коли ти щось забув, то неодмінно повернешся в це

місце»... Чорт... ось воно... ключове слово... коли ти щось «забув»... а я ж не забула... я загубила... Отже, можу й не повернутися... Безмежний океан... вільний... сильний... Цікаво... що б я вибрала: побачити океан чи побачити сонце... чи побачити небо? Я б вибрала обійняти тата... і Гену... хоча ні... я б не змогла їх відпустити... і я б точно плакала... а це б їх засмутило... Я не хочу вибирати... я хочу все: хочу бачити, як падає сніг... хочу отримати посвідчення водія... к чорту посвідчення... можна й без нього їздити... хочу ще раз стрибнути з парашутом... чи без... не важливо... зараз це точно не важливо... хочу любити... сміятися... плакати... Я ХОЧУ ЖИТИ! Я житиму. Я повинна вижити. Заради батьків, заради Геночки. Він перевернув увесь світ, він бореться за мене... він обіцяв мені, що я повернуся. І я повернуся. А поки що важливо дожити до ранку. Не спати.

P. S. На пам'ятнику мого брата вирізьблені його власні слова, які випадково знайшла моя мама... Це був чотиривірш, написаний його красивим почерком на дбайливо складеному аркушику:

Мне было шестнадцать,
Случилась беда...
Откуда она прилетела, не знаю...
Я знаю одно только: это судьба,
И ей покорюсь я едва ли...

P. P. S. Тієї самої ночі, напередодні операції, мені хотілося на чомусь записати:

Она плачет от боли... Ей так страшно одной,
Она знает, что может не вернуться домой...

Чому «їй»? Я воліла спостерігати за собою збоку і думати, що все це відбувається з іншою дівчинкою... з таким самим рудим волоссям і ластовинням... вона теж добре грала в теніс... їй теж хотілося жити... але хай це буду не я... так було б простіше. А може... мене вже просто

не було... точніше, я поки що була жива, але та ж ніч поступово перетворювала мене на іншу людину...

9 липня 2003 року, день...

*Обміркуй, чи правильно і чи можливо те, що ти
обіцяєш, бо обіцянка є обов'язок.*

Конфуцій

До реанімації увійшла вродлива дівчинка з блакитними очима. Моє серце зупинилося. Юлька... ми з нею були подругами по життю і суперницями на тенісному корті. Її спеціально перевели до мене в клас... ми разом їздили на тенісні турніри, тренувалися, гуляли, списували на іспитах – ми все робили разом. Ми посварилися і не спілкувалися цілий рік через якогось кретина-відмінника зі старших класів, який побився об заклад зі своїми друзями, що зможе розбити нашу міцну дружбу. Він виграв, але ми помирилися... знову-таки через чоловіка. Після випускного Юлька з батьками від'їжджала на ПМЖ до Німеччини... ми ревіли в аеропорту, обіймали одна одну, називали поганими словами відмінника, через якого втратили цілий рік дорогоцінного спілкування... Я подарувала їй на пам'ять браслетик і пообіцяла, що ми неодмінно зустрінемося через рік... Не знаю, чому саме через рік... Все ж ми зустрілися... через рік і кілька днів... Ми дуже чекали цієї зустрічі, але не такої й за інших обставин. Я не знаю, що їй сказали перед тим, як впустити до мене, але вона – молодець, трималася мужньо. У неї завжди був сильний характер... Ми обговорювали наших колишніх однокласників, спільних знайомих... які тепер здавалися мені такими ж чужими і далекими, як і їй. Вона привітала мене з учорашнім повноліттям... і подарувала диснейвського слоника. Юлька намагалася якось мене підбадьорити перед завтрашнім днем і сказала:

– У тебе непоганий вигляд. А ти давно пофарбувалася?

– Тобто? – спитала я.

– Я маю на увазі волосся. Дуже гарний колір. – Вона легенько торкнулася мого волосся.

– Але він начебто не змінився з часу твого від'їзду. Я ніколи не фарбуюся, – мене дуже здивували її слова. – Може, вигоріло на сонці... на корті, не знаю.

– Волосся руде... але відтінок фіолетовий. – Юлька й далі розглядала мою шевелюру.

– Ти жартуєш? Як фіолетовий? Може, це просто контраст... у мене ж обличчя дуже жовте. А в тебе є люстерко?

– Нема. Мені, напевно, просто здається. Твоя мама сказала, що ти вчора з'їла півторта? – Вона явно намагалася змінити тему.

– Так... мені дозволили... на честь дня народження. І ти теж любила ці торти... – Я усміхалася, але чомусь усе ще думала про своє волосся.

– Так... дуже. Тобі їх весь час Гена привозив. – Моя подружка теж заусміхалася. – Втім, як і решту: останні тенісні ракетки, модну форму... все найкраще...

– Твоя правда... знаєш... навіть не хочу думати, що б зі мною було, коли б не Він. Ти Його пам'ятаєш? – Мені дуже хотілося з кимось поговорити про Нього.

– Так... пам'ятаю, як ми у вас святкували Новий рік... А Він приїхав з родиною... маленькою Танечкою... і подарував тобі ведмедя, про якого ми з тобою мріяли. І батьки тобі подарували на Новий рік такого самого. Ти мені віддала ведмедика, якого подарували батьки, а собі залишила Гениного. – Юлька сміялася.

– Еге ж... і Sega... з крихітними картриджами... яка не залишала нам шансу вчити уроки. Знаєш... я шалено Його люблю. І Його родину.

– Знаю... – відповіла Юлька, – завжди знала.

– А ти знаєш, що це Він все для мене робить? – спитала я у своєї подружки дитинства.

– Так... мама сказала нам. – Юлька опустила очі.

Ми ще про щось поговорили... було непросто. Вона добирала кожне слово, і я розуміла, що їй боляче на мене дивитися. В той же час мені не хотілося, щоб вона йшла.

– Юль... ми з Жекою завтра до Туреччини летимо. Повернемося через тиждень. І відразу до тебе приїдемо, – у неї затремтів голос.

– Так... здорово. Побачимося через тиждень. – Мої думки швидко повернулися до завтрашнього дня, від якого і залежало, чи зможемо ми побачитися знову.

– Я хочу тобі дещо подарувати. – Юлька зняла з пальця каблучку.

– Юль... припини, – я відвернулася.

– Пам’ятаєш, ти подарувала мені браслет в аеропорту, перед тим як я назавжди відлітала з України? Ти пообіцяла мені, що ми зустрінемося через рік. І ми зустрілися. Я тобі дарую каблучку й обіцяю, що ми зустрінемося через тиждень. Я обіцяю. – Вона не могла стримувати сліз і одягла мені каблучку на палець.

Ми розридалися... обидві. Як маленькі беззахисні діти, яких з головою занурили в доросле жорстоке життя.

Юлька пішла і повернулася вже в супроводі моєї мами, своїх батьків і симпатичного хлопця на ім’я Женя, з яким вона познайомилася в Німеччині. Женя чудово говорив по-німецьки і закидав моїх лікарів і професорів запитаннями. Найцікавіше, що він уже знав про мою хворобу значно більше, ніж ми з мамою. Перш ніж подолати відстань у триста кілометрів, вони з Юлькою перерили весь Інтернет.

Р. С. Коли я знову побачу себе у дзеркалі... я залякну. Моє волосся... воно стало яскраво-фіолетовим. Не рудим з фіолетовим відтінком, а яскраво-фіолетовим. Це була реакція організму на надмірну кількість міді.

Р. Р. С. Юлька дотримає своєї обіцянки.

8 липня 2003 року

*Прилетит вдруг волшебник
В голубом вертолете
И бесплатно покажет кино...
С днем рожденья поздравит
И, наверно, оставит
Мне в подарок пятьсот «эскимо».* [\[52\]](#)

Я розплющила очі. Відразу ж захотілося їх заплющити. Сьогодні мені виповнилося вісімнадцять років. Я при смерті в реанімації. «Вітаю», – подумала я, і чомусь вихопився нервовий сміх. Я не знала, як відсвяткувати день народження... Ось проблема й вирішилася сама по собі. За мене вирішили, як і де мені його святкувати. Добре, що хоч вирішили, що все-таки треба це зробити. Думки мішма роїлися в моїй голові, як злі сніжинки. Все здавалося мені якимсь безглуздим... несправедливим, чи що... А що справедливо? Чи що не справедливо? Те, що хтось порушив мої плани на цей день? Це було не найстрашніше...

Страшно було, коли моя мама спустилася з своєї палати, щоб мене привітати. Я не знала, котра година, але, мабуть, мої лікарі передали їй, що я вже прокинулася. Декотрі з них мене привітали... всі дарували маленькі смішні іграшки, листівки і бажали мені здоров'я... Мені було приємно до сліз. Цього дня я надзвичайно потребувала чиеїсь уваги. З одного боку. З другого боку, мені хотілося, щоб до мене ніхто не заходив, бо я ледве стримувала сльози, коли бачила, як сторонні люди намагаються зробити мені маленьке свято. Всі вони мене жаліли. Їхні очі мене жаліли. А що може бути гірше за відчуття, коли тебе жаліють у твій власний день народження? Гірше може бути тільки одне: коли твоя мама дарує тобі руду шкіряну сумку «під колір волосся», яку вона задалегідь прихопила з Дніпропетровська... напевно, розуміла, що додому ми не повернемося... до дня мого народження. Що може бути гірше, коли ти дивишся в очі найріднішій людині, яка завтра чи післязавтра покладе своє власне життя на операційний стіл заради

того, щоб продовжити чи врятувати твоє?... Я начебто розуміла, що моєї вини в цьому немає, але починала себе ненавидіти... Єдиним моїм бажанням було: заплющити очі й розплющити їх тільки тоді, коли все скінчиться. Чи не розплющити. Тільки б не бачити безмірно люблячих маминих очей. Іншими словами, настрій у мене був не найоптимістичніший... Цього дня мама весь час приходила до мене в реанімацію і зачитувала мені вітальні sms-ки від моїх друзів... говорила мені, хто телефонував, чого бажав... Хоч як би жахливо це звучало, але мені було все одно. Мене хвилювало тільки одне: чи телефонував Геночка... що говорив Геночка... я без кінця повторювала Його ім'я... і думала про Нього кожної секунди.

Іграшок на тумбочці біля мого ліжка все прибувало. Я посміхалася. Мене привітали геть усі... навіть професор Брольш. Тільки його очі мене не жаліли. Він розмовляв зі мною, як з дорослою людиною, відкрито говорив правду в очі, описував реальну картину і ситуацію і за кілька днів навчив мене розбиратися в показниках власного здоров'я не гірше за будь-якого лікаря. Він вважав, що я повинна знати все, що зі мною відбувається... і правильно робив... це змусило мене про багато що подумати і дещо переоцінити. Він зайшов до мене в реанімацію... високий... сивий... у білосніжному халаті... потиснув мені руку... ніжно поцілував... і вибачився, що «не встиг купити мені подарунок». Дивно... ця людина щодня проводила найскладніші у світі операції і при цьому вважала, що я можу образитися на нього через відсутність подарунка в його руках. Я усміхнулася і сказала:

– Професоре Брольш... я даю вам шанс зробити мені найкращий подарунок у житті... після дня народження. І дякую, що пішли назустріч і не почали різати мене саме сьогодні. Це було важливо для мене.

– Нема за що. Я не підведу тебе. – Вперше я побачила, як він усміхається.

Цей чоловік діяв на мене магічно. Він вселяв у мене надію і впевненість, але при цьому жорстко говорив правду в очі. Кілька днів тому в мене різко покращали аналізи печінки й підвищилися тромбоцити... і він повідомив, що, можливо, операції не буде. Шанси були п'ятдесят на п'ятдесят. Наступного ранку на мене знову наділи

кисневу маску, але мені не хотілося вірити, що процентне співвідношення змінилося. Професор Брільш зайшов до мене і сказав: «Тільки операція». Я запитала його про шанси. Він відповів: «100 відсотків операція». Я розревілася. А він просто подивився на мене і сказав: «Це твій єдиний шанс, і не плач, а радій, що він є». Взагалі у нас з ним були дивні діалоги... але чесні у ставленні одне до одного.

Вдень до мене в черговий раз прийшла мама... цього разу не сама. З нею була Мара. До цього я бачила Мару два чи три рази, але вже страшенно любила цю надзвичайну жінку. Три дні тому вона приїхала разом зі своїм чоловіком Мареком... Він двічі пройшов через те, що чекало мене... Він був для мене прикладом життя «після», якщо до «після» дійде.

Мара подарувала мені гарненьку коробочку: у ній були срібна долонька і слоїк меду. Але найкращим подарунком для мене став величезний йогуртовий торт... Його занесли зі свічками до мене в реанімацію... Я втратила дар мови. Свічки, правда, запалити не дозволили через апаратуру... але це був мій улюблений торт. Не тому, що для мене він був найсмачнішим на планеті... а тому, що такі торти привозив мені Він... Гена задаровував мене солодощами, і з дитинства в моєму лексиконі був чітко сформований вислів: «улюблений Геноччин торт». Мені дозволили з'їсти величезний шматок, бо вже було неважливо, що їсти, а що пити. Це було ЩАСТЯ. І я загадала бажання.

Вечір був менш святковим... Я залишилася наодинці з вихором думок, що кружляли в моїй голові... Це було схоже на мазохізм. Моя втомлена хвора уява малювала різноманітні варіанти моєї «перспективи»... і мені хотілося якось відволікти свої думки і з кимось поговорити. Та коли я заводила з кимось розмову, мені хотілося знову залишитися в товаристві «хворої дівчинки». До мене в реанімацію зайшов останній відвідувач... Цей чоловік постійно чергував у нічну зміну і всіма силами мене розважав: міняв крапельниці, трубки, катетери... Він подарував мені маленького гумового байкера, бо сам обожнював мотоцикли і знав, що я почувала до них певну прихильність... Він просто сидів біля мого ліжка і не хотів мене залишати. Мабуть, здогадувався, про що я думаю, коли залишаюся

сама. Я знов думала про Гену... і згадала пісню, яка з Ним асоціювалася. Несподівана думка саянула в моїй голові:

– Я можу вас про щось попросити? – спитала я у свого «розважальника».

– Авжеж.

– Кілька днів тому я чула пісню... по радіо... вона мені страшенно сподобалась... але я не знаю, як вона називається і хто її співає... якась нова пісня... я не чула її в Україні...

– Ти можеш наспівати? – поцікавився він усміхнувшись.

– З цим у мене теж проблема... я зазвичай співаю за кермом... точніше, я раніше співала за кермом... але мій тато завжди говорив, що у мене немає ні слуху, ні голосу. Зате я маю добру пам'ять... я пам'ятаю слова. У цій пісні точно є слова: «Wake me up inside, wake me up inside, call my name and save me from the dark...» і ще «Bring me to life»...

– Так... гарна пісня... і я розумію, чому вона тобі сподобалася... її співає Evanescence, і вона так і називається «Bring me to life»...

– Мені б дуже хотілося її послухати...

– Але в реанімації не можна слухати музику...

– Я... зрозумійте... сьогодні... зараз... у свій день народження... мені над усе на світі хочеться почути цю пісню, – мій голос зрадливо тремтів...

Мій лікар дивився на мене не відриваючись... Я його розуміла. Він був справжнім корінним німцем, і в його голові коливалася чаша терезів: порушити правила і піти мені назустріч чи все-таки робити, як велить припис.

– У мене в машині є диск... Я зараз повернуся... Тільки ми послухаємо її неголосно, гаразд?

– Дякую... дуже... дякую...

Ми прослухали цю пісню разів тридцять... причому досить голосно... я знала майже всі слова... і ця пісня асоціювалася у мене тільки з однією людиною. Мені б дуже хотілося коли-небудь відзначити з нею свій день народження. Я, Генка... ну можна було б ще запросити Париж.

Р. С. Це був найкращий день народження в моєму житті. І найкращий подарунок: мені виповнилося 18 років, і я все ще була жива. Завдяки Йому.

P. P. S. Моя мама подарувала мені на день народження не тільки руду шкіряну сумку «під колір волосся». Моя мама зробила мені найкращий подарунок у житті – подарувала мені саме Життя... вдруге. Вона стала моїм донором і не вагаючись віддала мені 65 відсотків своєї печінки. Мама дивом підійшла мені як донор, якого, враховуючи мої «стислі терміни», не змогла б знайти жодна країна світу.

6 липня 2003 року

*Wake me up inside, wake me up inside,
Call my name and save me from the dark,
Bid my blood to run before I come undone,
Save me from the nothing I've become... [\[53\]](#)*

Я лежала, втупившись в одну точку... Не було сил ні про що думати... Дуже багато всього... приватний літак... перельоти... уколи... переговори... трубки... крапельниці... переговори... цілковита безпорадність... Страшенно хотілося спати... понад усе на світі мені хотілося спати... Цікаво, котра година?... Восьма, дев'ята, десята вечора? Я вже давно згубила лік годинам і дням... ніде не було годинника... не було мобільного телефону... Я могла приблизно визначити час тільки за метушнею та кількістю людей у білих халатах в реанімаційному відділенні... Як же хотілося спати... але якийсь німець за стінкою весь час волав: «Я-а! Яволь!»[\[54\]](#) У реанімації нікого не було... Тихо, як у домовині... тільки моє власне важке дихання... і звук крапельниці... і знову «Я-а... Яволь».

Еге... так я точно не засну... Я вирішила перерахувати всі трубки, які останнім часом стали частиною мене. На одинадцятій я зрозуміла, що засинаю... Та раптом тихенько заграла музика. Напевно, в сусідньому відділенні. Отже, було ще не так пізно... Надзвичайна пісня... Цікаво, хто її виконує?... По шкірі бігли мурашки... Я уважно вслухалася в кожне слово, і мені здавалося, що я починаю божеволіти... «Wake me up inside, wake me up inside, Call my name and save me from the dark, Bid my blood to run before I come undone... Save me from the nothing I've become... Bring me to life... Bring me to life... Bring me to life...» Геночко, ну ти ж мене врятуєш, не залишиш мене?... Я починала засинати...

Через якийсь час я відчула легкий дотик. Біля мене стояв чоловік у білому халаті, маленький і лисий. Він серйозно дивився на мене крізь скельця своїх окулярів, тримаючи у руках чистий аркуш паперу... Я не могла розгледіти його ім'я.

– Як ти себе відчуваєш? Ти спала? – запитав він, мацаючи мій пульс на шиї. На руці через кількість усіляких трубок пульс він помацати не міг.

– Так, напевно, спала. Там якийсь хлопець весь час кричить «Яволь»... Може, йому допомога потрібна?

– Ні. У нього все гаразд. Це наркоз.

– Ясно.

– Тобі треба дещо зробити. – Він простягнув мені аркуш паперу і ручку.

– Що це?

– Тобі треба написати своє ім'я, прізвище, вік і адресу. Перед цим поставити порядковий номер.

– Гаразд. Англійською писати?

– Бажано так, щоб я міг зрозуміти, що ти пишеш.

– А навіщо це? Ви ж і так все про мене знаєте, – сказала я, беручись до дивного завдання.

– Потім поясню. – Він простягнув мені ручку. – Візьми оце... тобі незручно писати.

– Авжеж, незручно. Я не можу встати. – Я починала злитися: ручка погано писала, і я не могла зрозуміти, навіщо все це потрібно.

Коли я закінчила, він забрав у мене аркуш і прочитав уголос: «1) Pylypenko Yuliya, 17 years old, Ukraine, Dnipropetrovsk, prospect Geroyev 25/72».

– Чудово, дякую, – швидко промовив він і попрямував до виходу.

– Нема за що. А можна прохання?

– Звичайно.

– Ви можете вимкнути світло?

– Так, але це не бажано.

– Чому?

– Тому що я скоро повернуся. – При цьому він все-таки вимкнув світло.

Я не зрозуміла його останньої фрази, втім, як і не зрозуміла, навіщо мені треба було від руки писати свої дані на звичайному паперовому аркуші А4 формату. Хотілося спати. Це було якесь неконтрольоване бажання. Очі просто закривалися, але мозок не відключався ні на мить. Я неначе засинала, але в той же час виразно відчувала реальність.

Увімкнули світло. Без стуку. Без попередження. Різно. Знову цей чоловік... і знову він простягає мені аркуш паперу.

– Що? Щось не так? – запитала я геть здивована, прикриваючи рукою обличчя. Світло реанімаційних ламп боляче било в очі.

– Ні. Все гаразд. Тепер постав цифру «2». І напиши те саме, що й минулого разу, – сказав він металевим голосом.

– Ви жартуєте? – Я не могла повірити в те, що тільки-но почула.

– Ні. Пробач, я знаю, що ти хочеш спати. Але тобі доведеться робити це кожні тридцять-сорок хвилин. – У нього на обличчі не здригнувся жоден мускул.

– Ви будитимете мене кожні тридцять хвилин, щоб я писала на папірці своє ім'я, вік і місце проживання? Я вас правильно розумію? – У мене була чудова англійська, але мені хотілося вірити в те, що я все-таки чогось не розумію.

– Так. Це необхідно. – Він сказав це, як робот.

– Але навіщо? Скажіть... Я нормально почуваюся. Просто хочу спати.

– Ось тому нам це й необхідно.

Я нервово взяла ручку, поставила цифру «2», написала те ж саме, що й минулого разу, і, не дивлячись на цього чоловіка, простягнула йому аркуш. Він подякував мені, вимкнув світло і вийшов.

Це були тортури... Мені здавалося, що я божеволію... Вічне дежавю: різке світло... аркуш... непроникне обличчя чоловіка в білому... і цифри... 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9... на «10» заговір німець, який відходив від наркозу і кричав «Яволь»... на «12» я почала ненавидіти своє ім'я... на «13» – місто, в якому я живу, і країну, де я народилася... на «14» я зненавиділа цього лікаря... мені здавалося, що він – причина всіх моїх нещасть... на «16» я згадала фільм «Під замком» із Сталлоне... там був епізод, коли його зачинили в карцері й катували... врубав світло... на «17» я вже ревіла... на «18» я зрозуміла, що треба щось робити... якось це припинити... Я поставила «19». Намалювала маленького товстого чоловічка, лисого, в окулярах і підписала: Dr. Evil... LET ME SLEEP... PLEASE PLEASE PLEASE PLEASE PLEASE...^[55] Я обписала весь аркуш, не залишила на ньому місця. І простягнула йому. Він узяв папірець і уважно подивився на мене. Його обличчя розпливлося в усмішці.

– Гаразд. Можеш поспати, – сказав він, усміхаючись і далі, – коли-небудь ти зрозумієш, що це було необхідно.

– Сподіваюся, що зрозумію. На добраніч.

P. S. Через якийсь час я дійсно зрозумію, чому всю ніч мене змушували писати на аркуші паперу своє ім'я, прізвище, вік і адресу. Лікарі боялися, що почнеться енцефалопатія – ураження головного мозку. І я зрозумію, чому так щиро заусміхався чоловік, якого я несправедливо назвала Доктором Зло.

4 липня 2003 року

Щастя – як здоров'я: коли воно є, його не помічаєш.

Михайло Булгаков

Я не могла повірити, що це відбувається зі мною... Буквально кілька днів тому я переживала через те, що не знала, як відзначити день народження, а сьогодні мене просто зі злітної смуги везуть у машині невідкладної допомоги, під крапельницями... зовсім в іншій країні... і під дике виття сирени. Це безперервне виття сирени... у ньому було щось жахливе... Мені здавалося, що воно мені снитиметься. Машина мчала з божевільною швидкістю і не зупинялася.

Ми тільки-но приземлилися у Франкфурті... і вже за п'ять хвилин я лежала в цій машині в товаристві якогось лікаря. На вигляд йому було років тридцять п'ять. Мені одразу впали в очі гарні риси його обличчя і смаглява грубувата шкіра. Він весь час міряв мій пульс і температуру. Моя мама сиділа попереду, поруч з водієм.

– У тебе трохи спала температура, вже тридцять вісім і шість. Скоро ми будемо в Ессені. Потерпи трішки. Тебе не закачує? – У мого чергового лікаря був приємний низький голос.

– Ні... начебто.

Він поставив мені десятки запитань про моє самопочуття, про Ізраїль, вивчав якісь картки. А мені зовсім не хотілося з ним говорити. Ні про що. Не було настрою. Вдень мені вже не могли збити температуру навіть сильними медикаментами і загортали у крижані простирадла, бо мене морозило і підкидало на ліжку, як тенісний м'ячик. Потім цей переліт... Він був уже не таким радісним, як перший. І річ не в тім, що під час сьогоднішнього польоту я вже знала, що зі мною відбувається. Річ у фізичному стані. Тепер уже було погано, і я це відчувала. Я уявляла, як ця отрута розповзається по моєму організму, заповнює кожну клітинку... здавалося, я відчуваю це фізично. Починалась апатія.

– Незабаром у тебе день народження... восьмого липня, еге? – поцікавився мій лікар. – Треба ж... тобі виповниться вісімнадцять... я думав, тобі років чотирнадцять-п'ятнадцять...

– Дякую за комплімент. У мене скоро день народження, але, як ви розумієте, мене це не надто радує. Все це не входило в мої плани... – Я не могла згадати його ім'я. У мене завжди була погана пам'ять на імена. А за останні кілька днів на мене навалилося стільки нових «імен», що я, у принципі, вже не намагалася їх запам'ятати.

– Ну... що з твоїми очима? Ти неодмінно видужаєш і відсвяткуєш день народження, – його голос лунав майже впевнено.

– Ви знаєте, що мені, швидше за все, потрібна трансплантація? Про який день народження ви говорите? Ви знаєте, що моя мама, можливо, стане моїм донором?

– По-перше, я вивчив твої дані й аналізи... Все не так погано. Я раніше не зіштовхувався з таким діагнозом, як у тебе. Це дуже рідкісне захворювання. Але навіть у твоїй карті написано, що тобі, можливо, просто призначать медикаменти. – Він відклав «мою» течку вбік.

– Було б здорово. Там, правда, так написано? – Я не вірила йому, але, на відміну від лікарів в Ізраїлі, він говорив якимось м'якше... не так категорично... і його голос вселяв у мене надію. Цей хлопець починав мені подобатися, напевно, тому, що мені подобалось чути те, що він говорив.

– Ну, звичайно, навіщо мені тебе обманювати? А як би ти хотіла відзначити свій день народження? – Він явно намагався якимось мене розвіяти, перевести мою увагу на щось інше.

– Чесно?... Ще тиждень тому я думала, кого запрошувати, що одягати і куди піти. А сьогодні я точно знаю, як би я його відсвяткувала. Я б полетіла до Парижа. Сама. Або покликала б із собою чоловіка, який мені по-справжньому дорогий. Я тільки недавно зрозуміла, наскільки Він мені дорогий... І їла б круасани з шоколадом... просто об'їдалася... Я завжди боялася погладшати, тому обмежувала себе. А тепер розумію, яка все це дурниця... Аж смішно...

– А чому саме до Парижа?

– Бо я люблю Париж. Ти був там?

– Ні, ніколи. Але якщо ти мені розкажеш про це місто, я неодмінно туди поїду. Мої знайомі чомусь негативної думки про нього.

Чи тобі важко багато говорити? Твої губи... у мене є спеціальний спреї. Зараз. – Він потягнувся до якоїсь сумки.

– Пробач, але твої знайомі нічого не розуміють. Це найкраще місто у світі. І я не розумію, як можна його не любити... – Я завелася і вже не могла зупинитися. Я купилася на його провокацію, забула про свої проблеми і температуру. Мені треба було захистити Париж.

Через п'ятнадцять хвилин він знав про Париж усе, що знала я. Він розповідав мені про свої подорожі, мотоцикли, мрії, про молодшу сестру, яка йому чимось мене нагадувала... Він намагався мене розвеселити і жартома називав мене Сімпсоном.

– Сімпсон... мені подобається. Необразливо і позитивно. – Я сміялася від душі. – Пробач, мені соромно, але ти можеш повторити ще раз своє ім'я? У мене жахлива пам'ять на імена.

– Нічого... у мене теж. Мене звуть Малек, – він знову побризкав мої губи якимсь спреєм.

– Малеку, а знаєш, чого я хочу зараз понад усе на світі?

– Чого бажає Сімпсон?

– Я хочу крижаного Lipton Ice Tea зі смаком персика... хоч би ковток.

– У мене є вода... і навіть бляшанка теплої кока-коли. Але холодного чаю нема... і тобі бажано зараз пити тільки воду... Пробач, Сімпсоне.

– А ми можемо зупинитися? – Я дивилася на нього благальними очима.

– Ні... вибач... нам треба поспішати. Ми не маємо права зупинятися. Нас пропускають усі машини... і світлофори. Тебе чекають в Ессені... – Він намагався говорити якомога м'якше, щоб не налякати мене.

– Малеку, будь ласка... Я все розумію... Я знаю, що ти зараз за мене відповідаєш. Але для мене це так важливо. Я обіцяю тобі, що зі мною нічого не станеться за ці дві хвилини. Я обіцяю, що не спатиму і весь час з тобою розмовлятиму. Тільки дай мені ковток персикового чаю... Зрозумій мене. Будь ласка, зупинімося.

Він вагався. Хвилини півтори. Потім узяв рацію і почав щось говорити по-німецьки. Він явно з кимось сперечався.

– З ким ти говориш? Що ти сказав? Я не знаю німецької... – Я чомусь дуже занервувала.

– Я попросив водія, щоб він зупинився на першій же заправці. Це його не обрадувало... Я сказав, щоб він спробував пояснити твоїй мамі причину зупинки. Вона ж трохи говорить по-німецьки? Я не хочу, щоб вона переживала, коли ми зупинимось.

– Малеку... дякую... я віддам тобі гроші... обіцяю. Ти купиш мені два чаї?

– Сімпсоне...

Ми зупинилися. Нарешті замовкла ця зловісна сирена... У вухах дзвеніло так, ніби я годин п'ять поспіль протанцювала під колонкою в нічному клубі... Малек швидко вискочив з машини. Я почула, як відчинилися передні двері. Це була мама: вона вибігла, щоб особисто впевнитися, що зі мною все гаразд. Мама була налякана.

– Матусю, пробач... але я так хочу чаю... Пробач. – Понад усе на світі мені хотілося обійняти маму і вибачитися. Я здогадалася, про що вона подумала, коли ми зупинилися. Це було написано на її обличчі. Мабуть, вона не зовсім зрозуміла, що намагався їй сказати водій.

Малек повернувся через хвилину. Він не встиг ще зачинити двері, як знов увімкнулася ненависна сирена, і ми рушили. Він підвів мою голову, прибрав з обличчя мокрі пасма волосся і почав маленькими ковтками вливати в мене крижаний чай. А я сміялася і весь час повторювала: «One more, one more, one more». У ту мить я зрозуміла одну просту річ: щастя – це просто ковток холодного персикового чаю. І більше нічого не треба.

– Малеку... дякую тобі... ти мене врятував... – я не знала, як йому віддячити. У мене була така ейфорія, неначе мене вже вилікували... подарували мені диво. Я була цілком щаслива.

– Не можу повірити, що я це зробив. – Він явно був невдоволений тим, що порушив усталені норми... але в той же час він усміхався, побачивши, як різко змінився й поліпшився мій настрій.

Машина знову зупинилася. І перш ніж передати мене до рук моїй новій команді лікарів Університетської клініки міста Ессена, він пообіцяв, що приїде до мене на день народження.

P. S. Через сім років Малек напише мені своє перше повідомлення у Facebook: «З днем народження, Сімпсоне! Я ніколи не забуду твою розповідь про Париж і персиковий чай Lipton».

P. P. S. Я ненавиджу виття сирени. Ненавиджу.

1 – 4 липня 2003 року

*Can anybody help me I'm outta plans
Guess I left my world in somebody's hands...
I don't like to hurt but, but everyone gets weak
Someone to rely on that's what I really need... [\[56\]](#)*

Ми приземлилися в Тель-Авіві вночі... Я сиділа на передньому сидінні таксі, мама – ззаду... У машині грала чуттєва ізраїльська музика... Було сумно... чомусь. Напевно, у всьому була винна гарна пісня... а можливо, обставини, за яких її довелося слухати. Водій таксі добре говорив англійською: він розповідав мені про вічний Єрусалим і рекомендував місця, які конче треба відвідати. З одного боку, мені було приємно слухати його добродушні поради – це вселяло в мене надію на те, що я схожа на здорову людину. З другого боку, я усвідомлювала: в машині темно, і він просто не може бачити колір моєї шкіри й очей. Я не стала засмучувати його і називати справжню причину, через яку він віз нас до Єрусалиму. Він привіз нас до готелю пізно вночі, щиро попрощався з нами, і я від усієї душі подякувала йому за цікаву розповідь про визначні пам'ятки Ізраїлю.

Наступного ранку у нас був призначений термін у клініці «Nadassa». Мене мав оглядати один з найповажніших фахівців світу. Я пам'ятаю його ім'я... Яррон Ілан. Термін був призначений на восьму ранку. Я ніколи не любила рано вставати, але цей ранок був іншим... Саме «іншим». Мене розбудила мама, яка як завжди, ніжно зі мною говорила... і не тільки вранці. Але щось було не так. Мене все дратувало і доводило до сказу. Я не могла зрозуміти саму себе і причину своєї поведінки. Було таке дивне відчуття, наче просто не можеш контролювати ні себе, ні свої вчинки, ні свої слова... Мама спокійно мене терпіла, але я бачила, як вона засмучується. Мені хотілося вибачитись, та навіть власне щире бажання вибачитися перед коханою людиною, яка вдруге в житті проходила через справжнє пекло, дратувало. А найдивніше – мені хотілося плакати від того, що відбувалося у мене всередині. Мама думала, я нервую через термін,

але термін тут був ні до чого. Я не розуміла, що зі мною відбувається. І мені хотілося спати, як ніколи... Була ще одна причина, через яку я божеволіла: 2 липня... мій термін... день народження мого любого брата.

Я пам'ятаю величезну клініку, в якій я не побачила жодного англійського слова. Мене це дратувало. Я пам'ятаю, як мама пішла подзвонити татові й Геночці й попросила мене трохи почекати. А в мене було тільки одне бажання: знайти яке-небудь місце, де я зможу поспати до того, як мама повернеться. Головою я розуміла, що спати немає сенсу, що це просто безглуздо... бо скоро термін. Але я все-таки пішла шукати місце, де зможу посидіти чи полежати. Було байдуже, де спати... хоч на підлозі, як часто це роблять люди в аеропорту. Так і не знайшовши підходящого місця – мене геть усе не влаштовувало, – я заблукала. Це розлютило мене ще більше. Я загубила маму. І я усвідомлювала те, що погано розумію... мене це лякало. Я поглядала на стрілки годинника, які впевнено наближалися до восьмої, і злилася на себе і на маму, від якої я сама кудись пішла. Нарешті ми зустрілися... Вона була налякана, бо довго не могла мене знайти, і теж ходила колами по клініці. Звісно, мама залишилася у всьому винною. Її пропозиція щось попоїсти викликала у мене черговий напад агресії...

О восьмій годині нас прийняв професор. Я пам'ятаю його серйозне зосереджене обличчя і погляд. Пам'ятаю стіл у його кабінеті. Мама сказала йому, що я говорю англійською. Він про щось мене запитував... елементарне. На всі питання у мене була та сама відповідь: «Даруйте, можна я трохи посплю і потім відповім?...» Я розуміла, що сиджу навпроти того, заради кого ми сюди прилетіли, і зараз верзу дурниці, але я не могла себе контролювати. Над усе на світі мені хотілося спати. Він дивився на мене зляканими очима. На цьому все закінчилося... Я просто підклала руки під голову, схилившись на його стіл, мов на шкільну парту, в черговий раз безглуздо перепросилася і вирішила поспати. Мамі він потім сказав, що мою поведінку можна охарактеризувати одним словом: «напівкома».

Що я пам'ятаю ще... це ліжко в коридорі й білу стелю. Я не пам'ятаю, скільки я там лежала – у пам'яті лишився тільки колір стелі.

Мені здавалося, що я лежу там вічно. Я смикала якихось лікарів, які проходили повз мене, і запитувала у них, коли мене звідси заберуть. Вони відповідали одне й те саме: «Як тільки звільниться місце в палаті». Пам'ятаю, яке полегшення відчула, коли біла стеля з лампами на ній замиготіла перед очима: мене везли до палати... Моїми сусідами виявилися літні люди, від яких мене відокремлювали ширми... Періодично ширми трохи піднімалися, і я щиро пораділа за сусідку-бабусю: вона у свої вісімдесят чи й дев'яносто літ мала ідеальний манікюр і червоний лак на нігтях...

Пам'ятаю нескінченні крапельниці, уколи, трубки, катетери, десятки англо- і російськомовних лікарів, сестер, медбратів... пам'ятаю, як мені кілька разів намагалися пробити трахею... пам'ятаю смажену курку і кока-колу... і контраст з українським лікарем з приватного літака, який не дозволив мені з'їсти соковите зелене яблуко і з посмішкою на обличчі гриз його у мене під вухом... Пам'ятаю високу температуру: мені весь час було холодно. Пам'ятаю маму, яка від мене не відходила: вона приїжджала до мене з готелю, в якому проводила кілька годин на добу. Той готель був навпроти Стіни Плачу... Пам'ятаю, як вона весь час говорила по телефону... і я постійно чула Його ім'я... Гена... Геночка... Геночка... Геночка... Гена... Пам'ятаю уривки фраз: «Геночка сказав...», «Геночка домовився...», «Геночка зробив...» Його ім'я. Ось що було важливо. Ось що додавало моральних і фізичних сил і бажання боротися. Адже я знала: Він бореться за мене і не кине мене. Бо Він пообіцяв мені, що я повернуся. Тому що я Йому повірила. Адже з Ним мій коханий тато, який теж робить усе можливе, щоб я повернулася додому.

Ізраїльські лікарі швидко визначили мій діагноз... на відміну від українських, які вважали, що у мене «жовтяниця», «а може... жовчний...», «а може...» Назва захворювання ні про що мені не сказала, так само, як і моїй мамі, – синдром Вільсона-Коновалова. Рідкісне генетичне захворювання... «одне на мільйон». Спочатку ми зраділи, що це не «цироз»... але виявилось, що радіти було нічому. Як нам потім пояснили лікарі звичайною мовою, захворювання полягало в тому, що в організмі скупчується величезна кількість міді, яка в десятки разів перевищує допустимі норми. Печінка не справляється, перестає виводити мідь з організму і відмовляється служити. А потім

починається інтоксикація решти внутрішніх органів. Що буває за цим – зрозуміло. Найцікавіше, що з цим захворюванням можна прожити все життя, і воно так і не дасть себе знати... Але якщо воно виявляється, то звичайно це відбувається або у віці сімнадцяти-вісімнадцяти років, або після шістдесяти. Якщо заздалегідь знати про цю хворобу, то можна відбутися простими лікарськими препаратами, які націлені на виведення купруму з організму й підтримки його рівня в межах норми.

У моєму випадку були два варіанти, як «вийти з цієї ситуації красиво». Або рятівні пігулки, або, якщо пігулки не допоможуть, – трансплантація печінки, тому що моя власна на цей час уже практично не функціонувала. Ізраїльські лікарі кинули всі свої сили на мій порятунок. Вони діяли блискавично, але медикаменти не допомагали. Покращень не було. Мене весь час тіпало через високу температуру і підкидало на ліжку, як футбольний м'яч. Температуру під сорок не могли збити нічим, тому медбрати за частку секунди зривали з мене всі крапельниці й те, що було моїм покривалом... і загортали у крижані простирадла. Незабутнє відчуття. Я не знаю, як дивилася на це моя мама... Я не розумію, скільки сил повинна мати жінка, яка все розуміла, бачила все, що зі мною відбувалося, але при цьому тримала себе в руках і намагалася не показувати того, що насправді коїлося в її душі... Я не розумію, що робив Він... і як Він це робив, коли ізраїльські фахівці сказали, що, швидше за все, знадобиться трансплантація... донор... і країна, яка погодиться прийняти такого пацієнта, як я...

Гадаю, мені було найлегше... Мені було так погано фізично, що не лишалося сил ні про що думати... А тато думав, і Він думав... робив неможливе і ухвалював рішення, коли у мене не було ні віз, ні шансів, ні часу. Він був з моїм татом, якому друзі відповідали: «Ми з радістю позичили б гроші, але відкриваємо новий супермаркет», а потім у них прокидалося співчуття, і вони з'єднували тата зі своїми юристами, «щоб у разі чого узаконити фінансові відносини». Тільки Він. Єдиний. Найкращий. Коханий. Він думав тільки про мене і рятував мене.

Я пам'ятаю, як до мене доходили уривки фраз: «до Колумбії летіти дуже довго»... «Швейцарія – відмова»... «Можливо, Бельгія... або Німеччина»... Для мене все було, немов у тумані... просто суть

того, що відбувається, я не усвідомлювала до кінця... чи відмовлялася вірити в те, що це відбувалося зі мною. Може, просто боялася повірити. Чи не встигала стежити за подіями, які розвивалися надто стрімко.

Німеччина погодилася... Це було 4 липня 2003 року... Мене мали якось перевезти з Єрусалиму до міста Ессен... В останню мить температура піднялася під 41. Мене знову врятували крижані простирадла. Я дуже переживала, як летітиму, бо кудись раптом подівся мій одяг – легкі білі брюки фірми «Diadora», які мені подарував тато незадовго до того, як я захворіла. Виявилось, що їх помилково забрали в хімчистку – їхній колір зливався з постільною білизною. Але шукати не було часу. Якась жінка в останню мить щиро попередила нас з мамою, що коли в Німеччині у нас є якісь знайомі, то краще їм подзвонити, бо, на її думку, «німецькі лікарі ніколи не славилися своїм дружнім ставленням»... Якби ця жінка тільки знала, як вона помилялася...

Я ніколи не забуду команду людей, які з'явилися в коридорі лікарні: вони мали транспортувати мене до літака... Справжня команда рятувальників... В оранжевих жилетах... і з чорними пейсами. Я пам'ятаю вогненне сонце і гаряче повітря, які з незвички обпікали моє обличчя, очі, губи... і мені це подобалося. Це було в аеропорту. Це був день, коли я полюбила сонце до сліз. Я ніколи не забуду людину на ім'я Бенджамін – він трепетно підтримував мене під обидві руки і допомагав ступити кілька кроків по салону літака. Мені треба було дійти до спеціального підвісного ліжка: воно було за ширмою і прикривало мене від очей інших пасажирів рейсу, які летіли до Франкфурта. Мені чомусь здавалося, що вони мають бути вкрай незадоволені. Рейс через мене затримали, і затримали надовго. Я пам'ятаю, як ми приземлилися... і всі пасажирі без винятку проходили повз мене: хтось намагався не зустрічатися очима зі мною і мамою, хтось опускав голову і відчував себе ніяково, але більшість з них зупинялися біля мене, бажали удачі, говорили теплі слова, прагнули підтримати. Одна жінка навіть пообіцяла, що поставить за мене свічки. Мені здавалося, що я збожеволію... Я була до сліз вдячна цим людям, але мене вбивала одна-єдина думка: мені хотілося бути на їх місці й просто виходити з літака.

В аеропорту Франкфурту нас чекала машина «швидкої допомоги», професійний водій і супроводжуючий лікар. Нас чекав Ессен.

P. S. Колись я неодмінно дотримаю слова, яке дала добродушному таксистові з Тель-Авіва... Полечу до Ізраїлю... цього разу як турист. Я втішатимуся гарячим сонцем і щосекунди повторюватиму про себе «дякую». Тим паче в Єрусалимі залишилися мої брюки від «Diadora»...

1 липня 2003 року

*Like a clock whose hands are sweeping
past the minutes of its face,
And the world is like an apple
whirling silently in space,
Like the circles that you find
in the windmills of your mind.*[\[57\]](#)

– Юлько, привіт... я тебе дуже давно не бачив... ти вже доросла дівчина... добре виглядаєш, – Він говорив якимось збентежено, враховуючи обставини, за яких ми знов зустрілися.

– Привіт... Геночко. І я тебе дуже давно не бачила... Ти дуже гарний. Тобі личить білий колір, – мені було дуже важко приховувати своє хвилювання, бо я чудово знала, що мене забрали з цієї жахливої лікарні тільки завдяки Йому. І я знала, що приватний літак, яким ми з мамою летітимемо до Ізраїлю, теж організував Він... і мою візу... і решту... я знала, що ізраїльського консула у свято забирали з дачі для того, щоб мені поставили цю візу... я знала, що Толя – водій Гени, який панічно боявся літати літаками, незважаючи ні на що, забрав у Києві мій паспорт. Я знала, що ми чекаємо, поки він прилетить з Києва, передасть нам паспорт, і ми відразу ж приватним літаком полетимо до Тель-Авіва – я все це знала, але щиро не розуміла, до чого такий поспіх.

– Знаєш, у мене незабаром день народження... вісімнадцять років... і я досі не знаю, як його відсвяткувати... і чи встигну я повернутися. – Мені дуже хотілося поговорити про якісь «земні» проблеми...

– Так, Юленько, знаю... В Ізраїлі дуже хороша клініка... кращі фахівці з усього світу... вони швидко зрозуміють, що з тобою, і цілком можливо, що ти вже через кілька днів повернешся додому. – Він ретельно добирав слова.

– Так... було б здорово... знаєш... «Канатна» – жахлива лікарня... там усі якісь злі, агресивні, і вони толком нічого не кажуть... дякую, що забрав мене звідти... і цей лікар, який летить з нами до Ізраїлю...

він навіть не міг мені з п'ятого разу вставити в горло якусь трубку, психував і говорив, що я сама у всьому винна, бо не можу спокійно лежати... Не можна його десь загубити?

– Хай летить. А там побачимо... – Він усміхався.

– Генко, а якщо я повернуся до свого дня народження, ти відсвяткуєш його зі мною?

– Авжеж. Навіть якщо повернешся на день пізніше, все одно. Будемо курити дорогі сигари. Мама мені сказала, що ти куриш...

– Так... буває... колись кину... – Мені дуже подобалося говорити в майбутньому часі, тому що у мене були певні сумніви з приводу свого власного. – Геночко... я можу тобі вірити?

– Так, – Він промовив це не просто впевненим голосом. Це було написано в Його очах. На відміну від решти очей, які я бачила до зустрічі з Ним.

І я повірила. Тільки Йому. Він міцно обійняв мене, поцілував, я навіть не розплакалася, і ми з мамою зайшли до VIP-зали дніпропетровського аеропорту. Це було вперше, коли я летіла через VIP. Це було вперше, коли я обіймала тата і чогось боялася...

У мене завжди була мрія політати приватним літаком. Мені все було цікаво: приємний екіпаж, молоденька стюардеса-туркень, маленький комфортний салон... я, мама... і лікар, якого я незлюбила після того, як він повівся зі мною в інфекційному відділенні дніпропетровської лікарні... Мені справді хотілося, щоб він загубився і зник... Мене дратувало кожне його слово, кожен жест, міміка – геть усе... Я з дитинства відчувала людей, і мені здавалося, що він не заслуговує на те, щоб летіти в цьому прекрасному літаку... Я ще не розуміла, в чому причина мого «важкого стану», але я точно знала, що ця людина супроводжує нас на випадок, «коли щось піде не так». А ще я знала, що він нічим мені не допоможе, «коли щось все-таки піде не так», бо він навіть із сьомої спроби не зміг уставити катетер в мою шийну артерію, і я не витримала і закричала: «Мені боляче! Давайте я сама вставляю. Розкажіть, як». А коли мені розповіли, скільки йому заплачено за мій супровід...

Стюардеса-туркень з чарівною усмішкою підійшла до нас і запропонувала йогурти і чудові зелені яблука, які я просто обожнювала. Моєму щастю не було меж. Я вже кілька днів як слід нічого не їла, а йогурти виявилися моїми улюбленими: німецькі, фірми

«Zott», виноградні з мигдалевою крихтою. Я радісно усміхнулася, подякувала їй, узяла яблуко і попросила у неї два йогурти.

– Тобі не можна, – пролунав голос мого супровідника.

– Чому не можна? Ви мені самі сказали, що мені не можна тільки «червоне» і «жовте», забороняли мені їсти помідори і пити банановий сік. І мене останні кілька днів годували яблуками і йогуртами. Чому зараз не можна?

– Тому що поки невідомо, що з тобою. – Він навіть не дивився на мене. Він дивився на яблуко.

– А вчора було відомо? Чому вчора мені можна було пити яблучний сік з тетрапаків, а сьогодні я не можу з'їсти натуральне яблуко? Я вмираю з голоду. – Я відчувала, що починаю заводитися.

– Тому що я сказав «не можна». – При цьому він забрав у мене яблуко... і надкусив його.

Це був найгучніший хрускіт яблука в моєму житті. Він залишився в моїй пам'яті. Він довів до кипіння мою кров.

Йогурти, звичайно, він мені теж заборонив. Протягом усього польоту цей... чоловік... гриз яблука і сьорбав мої улюблені йогурти... і ще – турботливо цікавився, чи все у мене нормально. Так. У мене все було чудово.

Моя мама... вихована, інтелігентна, добра жінка... навіть вона насилу стримувала емоції.

Питання було просто в зеленому яблуці. Але тоді для мене це було так важливо. Для мене було так важливо, щоб мені довели і показали, що все не так погано, і подарували мені надію, як зробив це Геночка... Мені треба було в щось повірити. А в що я могла повірити, коли мені забороняли все, бо не знали, «що зі мною»... Чому моя мама не доторкнулася до їжі в цьому літаку? Не тому, що вона не була голодною після цілодобових лікарняних марафонів і безсонних ночей, а тому, що заборонили мені. Мені не можна було їсти, і вона теж не їла. Але мама мене шалено любить... Стюардеса-туркеня не могла мене любити так, як моя мама... і вона погано говорила по-російськи. Але іноді досить побачити... і не треба нічого розуміти. Вона подивилася на мого «лікаря» так, як уміють дивитися тільки турецькі жінки. Потім вона подивилася на мене... і ми зрозуміли одна одну без слів.

Мій тато з дитинства почав давати мені «кишенькові» гроші для того, щоб я відчувала себе незалежною від інших людей і завжди

могла за себе заплатити. Мій тато завжди учив мене, що коли я йду до кафе з друзями, але вони можуть дозволити собі тільки чай, то мені треба або замовити те ж саме, що й вони, або, якщо мені хочеться щось, окрім чаю, – тактовно всіх пригостити, поділити на всіх. Це матеріальний стримуючий чинник... Але в ситуації, яка виникла в літаку, не було місця матеріальному стримуючому чиннику. Мені було сімнадцять років, і я зрозуміла цю ситуацію по-своєму.

Р. С. Геночка таки «загубить» цього лікаря. Просто тому, що Він іноді забудькуватий. Тому, що Він і далі робитиме все можливе для того, щоб урятувати моє життя чи максимально продовжити його. А лікаря забудуть у Туреччині, але сплатять йому кілька днів відпочинку в непоганому готелі... Сподіваюся, що в цьому готелі були смачні зелені яблука, які так любив мій «супровідник». Що ж до мене, моя думка про українську медицину сформується раз і назавжди: «Тобі не можна “червоне, жовте і зелене”, бо ми не знаємо, що з тобою». Хай не ображаються справжні фахівці й професіонали своєї справи, яких немало у цій країні. В Ізраїлі мені дозволятимуть усе, бо швидко зрозуміють, «що зі мною», і просто вже не буде сенсу мені щось забороняти... а в Німеччині мені дозволятимуть усе, бо це єдиний спосіб довести людині, що вона здорова і живе повноцінним життям. І... якщо чесно... я дотепер обожнюю гарні зелені яблука, але ненавиджу їхній хрускіт... тому намагаюся пити фреші.

26 червня 2003 року

*Demain n'existe pas
Le temps s'écoule au temps présent
Rien de ce que tu vois
Ne passera deux fois... [\[58\]](#)*

Від самого ранку я дивно себе почувала. Начебто все було, як завжди, але щось пішло не так. Нічого не боліло... хоча здавалося, що у мене температура тридцять дев'ять. Кожен крок був немов «через не можу». Я дійшла висновку, що занедужую, вранці побігала крос під улюблену музику, навіть пограла в теніс, а вдень зустрілася зі своїм другом Сашком, з яким ми жадібно поїдали «фіш фінгери» у Макдональдсі. Надвечір я відчула страшенну втому... Але мене це не хвилювало, бо мене турбували зовсім інші проблеми. По-перше, мені треба було вирішити, кого запросити на свій день народження. По-друге, я досі не знала, як і де мені відзначити своє повноліття, а залишалося менше двох тижнів... По-третє, що було справді жахливо, мені треба було наступного дня скласти іспит з вишки, [\[59\]](#) причому здати на «5», тому що мені не хотілося псувати заліковку страшною цифрою «4». Я нічого не знала з цього предмета, точніше, щось знала, але далеко не все... Я взяла книжку... Сидіти було якось важкувато... мабуть, підвищувалася температура. Я подумала, що книжку можна почитати й лежачи... Я лягла, але зрозуміла, що дуже хочу спати. Стрілки годинника ледве-ледве переступили за 20.00... Я не розуміла, що зі мною. Спати хотілося так, що я вирішила нічого не вчити. Це було на мене не схоже... але як же хотілося спати... Я відклала книжку, вимкнула лампу, заплющила очі і подумала: «Все-таки в Макдональдсі офігенно смачна їжа... Головне, завтра пережити цей іспит, а потім думатиму, що робити з днем народження...»

Наступного ранку мене розбудить мама, і я побачу її сповнене жаху обличчя. Я запитав у неї, що трапилося, і вона тремтячим голосом відповість мені: «Юлю... ти... жовта...» До мене поволі дійде зміст кожного вимовленого слова, і я зрозумію причину жаху на її обличчі... Історія повторюється...

Мама відразу ж подзвонить татові, який тоді з нами не жив. Тато вже через п'ятнадцять хвилин сидітиме за кермом машини і везтиме мене до лікарні, яка була просто за рогом мого університету... Мені здавалося, що тато дивиться на дорогу, але не бачить її... Мені зроблять УЗІ і не зможуть нічого пояснити. Єдине, що нам скажуть: «Печінка не збільшена і не зменшена... Це не цироз...» Тато нервово ходитиме по кабінету і питатиме при мені: «Точно не цироз?» «Точно, – відкажуть дніпропетровські фахівці. – Можливо, у неї просто жовтяниця... чи жовчний... Вам треба до інфекційного відділення... на “Канатну”...» І мене відвезуть на «Канатну», де поставитимуть крапельниці й годуватимуть ліками під назвою «Ентеросгель».

У цій лікарні працюватимуть чудові фахівці. Вони скажуть мені, «щоб я не хвилювалася», бо «від жовтяниці ще ніхто не вмирав». І я б дійсно через два-три дні вже більше ні про що не хвилювалася, якби цього ж дня про мою хворобу випадково не дізнався Він.

Р. С. Я переживу екзамен з вишки, бо я на нього не піду. Мені й так поставлять заповітну «п'ятірку». Але тепер у мене будуть зовсім інші проблеми. Цього дня моє життя зміниться назавжди. І для мене назавжди помре «завтра».

Р. Р. С. Коли ми з мамою після трансплантації печінки гуляли вулицями Ессена, на мобільний подзвонив мій тато, який повідомив, що дніпропетровські лікарі нарешті прислали свій висновок щодо моєї хвороби: «Вірус нез'ясованої етіології».

До 17 років...

*Я смотрел в эти лица
и не мог им простить,
Того, что у них нет тебя,
и они могут жить... [\[60\]](#)*

Що я робила до сімнадцяти років?... Ніколи не хворіла... жила, як усі... гірше за когось і краще, ніж хтось... грала в теніс... ходила до школи... добре вчилася... зустрічалася з бандитами і відмінниками... літала на навчання до Лондона... подорожувала з батьками і без них... каталася на мотоциклах... стрибала з парашутом... у когось закохувалася... за кимось страждала... так, я страждала, і дуже. Але ніхто цього не бачив і не знав, тому що люди в першу чергу звертають увагу на усмішку. Я страждала за коханою дорогою Людиною, яка назавжди залишила мене через чотири дні після того, як мені виповнилося сім років... і мені потрібні були стрибки з парашутом, пірсинг, тенісні турніри, поїздки, перельоти – все, що завгодно, аби хоч якось заглушити цей дитячий біль. Я нудьгувала за ним... завжди.

P. S. Я не знаю, який тут може бути «постскриптум».

12 липня 1992 року

*The show must go on,
The show must go on
Inside my heart is breaking
My make-up may be flaking
But my smile still stays on.*^[61]

«The Show Must Go On»... це була його улюблена пісня...

Я ненавиджу число «12».

Ось що залишилося у мене в пам'яті від 12 липня 1992 року. Я прокинулася вранці: мами і Юрка немає. Дивно. Я підбігла до бабусі й запитала у неї, де вони. Бабуся відповіла: «Юрочці стало погано, приїхав лікар... і його забрали до лікарні».

Вдень пролунав дзвінок. Бабуся взяла слухавку і заплакала. Мені можна було вже нічого не говорити. Слова були не потрібні. Я не хотіла їх чути. Я відмовлялася. Мені хотілося втекти. Бабуся поклала слухавку, подивилася на мене і сказала: «Юлечко, Юра помер».

Я пам'ятаю свій дитячий крик: «Це неправда! З моїм братом не могло цього статися! Чому це сталося... саме з моїм братом?» Але це була правда, і я чудово це розуміла.

Я пам'ятаю, як я плакала. Я плакала так сильно, що мене нудило. Я пам'ятаю свого пуделя Кріса, якого мені хотілося притиснути до себе міцніше, щоб він мене трохи зігрів. Я пам'ятаю, як приїхала мама. На ній було жовте плаття в чорний горошок... Я пам'ятаю, як нам не віддавали його тіло...

Я пам'ятаю, як прийшли друзі мого брата, з якими він спілкувався, коли ми приїжджали до бабусі. Я пам'ятаю їхні імена. Вони сиділи поруч зі мною на траві, неподалік від будинку, і розповідали мені про те, що на моїй маленькій іграшковій приставці можна дивитися кольорові мультики. Але це була не моя приставка. Це була Юркова приставка. І на ній не можна було дивитися кольорові мультики. Кольорових мультиків більше не існувало. І не треба мені

брехати. Тоді я не зовсім розуміла, що ці прості сільські хлопчиська хотіли, як краще... вони намагалися хоч якось мене розвіяти... допомогти моєму величезному дитячому горю.

Книжки, які він читав... стара шведська стінка... наше дерев'яне двоярусне ліжко... чорний шкіряний мат у нашій кімнаті... наші дитячі сварки... бездоганні риси його обличчя – все це житиме в моїй пам'яті.

Я знаю, що перед тим, як він востаннє поїхав до лікарні, того самого дня... він підійшов до ліжка, на якому я міцно спала, і поцілував мене. При цьому він сказав: «Юлька спить». І ось вже вісімнадцять років я шкодую про те, що тоді не прокинулася і не сказала йому, як дуже я його люблю. Це єдине, про що я шкодую в своєму житті.

Юрко... Мій улюблений єдиний Брат... Він був на десять років старшим за мене... і був моїм другом. Він часто мене дразнив. Він був надзвичайно гарним хлопчиком і шалено мене любив. Він знайомив мене зі своїми друзями, і вони брали мене з собою гуляти. Вони обожнювали, коли я називала «дурнем» когось з їх дружної чоловічої компанії. Він одного разу нагрімав на мене, коли я проковтнула жуйку. Але це була перша жуйка в моєму першому житті, і я не знала, що їх не можна ковтати, як цукерки. Я гралася його машинками, й іноді він вдавав, що злиться. Якось він узяв мене з собою на пляж. Мене й іграшковий яскраво-червоний автомобіль з пластиковим жовтим водієм. Напевно, це був «ferrari». Він ніс машину і пульт керування від неї, а мені довірив жовтого водія. Мені чомусь захотілося закопати водія в пісок. Ми потім перерили весь пляж, але так його і не знайшли. Можливо, його потім знайшла якась інша дівчинка, яка так само гуляла пляжем зі своїм братиком...

Я пам'ятаю, як він хворів... Як одного разу серйозно подивився на мене і запитав: «А ти плакатимеш, коли я помру?» І я відразу заплакала, а він почав вибачатися переді мною і пообіцяв, що більше ніколи не ставитиме таких «дурних» запитань. Ще він пообіцяв, що з ним усе буде гаразд. Він більше ніколи не вимовляв при мені слова «вмирати». Я пам'ятаю, як вони літали з мамою до Голландії на обстеження і він привіз мені подарунки. Після Голландії він ставився до мене з особливою ніжністю і любов'ю. Мені здається, що в Голландії він уже все розумів... він знав, що його не врятують. У

Голландії вважали, що в нього «цироз»... і навіть розглядали варіант трансплантації печінки, після якої на той час давали п'ять років життя...

Я пам'ятаю, як батьки вперше взяли мене до нього в лікарню... Я пам'ятаю молодого вродливого хлопця – Юркового сусіда по палаті. Всі ніжно називали його Геночка... Через десять років Він врятує моє життя...

P. S. Коли я молюся... а я розповідала вам на самому початку, як я це роблю... я приїжджаю на свій улюблений міст, запускаю в небо паперового літачка, прив'язаного до десятка різнобарвних кульок... На цьому літачку різними мовами я пишу своє бажання... але звертання залишається незмінним... To my God, To my Angel and To my Brother.
[\[62\]](#)

Зробіть те, про що я вас так просила... БУДЬ ЛАСКА.

Я хочу сказати ДЯКУЮ і присвятити своє життя:

Геночці... за те, що показав мені, що таке чоловічий Вчинок. За те, що перевернув заради мене весь світ. За те, що врятував мене. За те, що став моїм Сонцем, моїм Дощем і моїми Карамелевими Сльозами. Пробач, що п'ю дуже багато капучино і змушую дарувати мені собак... Дякую.

Моїй Мамі... за те, що Ти – Велика Жінка, яка подарувала мені життя двічі. За те, що Ти шалено і самовіддано мене любиш... Дякую.

Моєму Татові... за те, що рятував мене. За те, що завжди розумієш мене. За те, що ніколи не засуджуєш мене. За те, що дружиш зі мною... Дякую, рідний...

Усім моїм лікарям – за те, що боролися за мене, підтримували, ніжно витирали мої сльози і дарували сотні міжнародних усмішок. Дякую за моє життя.

Професорові Брольшу... за те, що дотримав дане мені Слово. Дякую.

Марі... за твій оптимізм, чарівливість, підтримку і найпахучіший сигаретний дим у світі. Дякую.

Миколі Миколайовичу... за те, що Ви довели мені, що деяких українських лікарів усе-таки можна назвати справжніми професіоналами своєї справи... Дякую.

Петі... за мій чудовий настрій і віру в себе. За те, що Ти – мій Святий Петро... Я навіть купила в Парижі на останні гроші флешку від Marc Jacobs у вигляді Очкарика... З мене Шато у Провансі. Molto Grazie.

Чоловікові в Чорному... за вибух у моїй душі... Ти мав рацію: неможливо створити щось своє, якщо не знаєш, що було «до». Так... Вінсент Ван Гог народився 30 березня 1853 року... Дякую.

Анеччі... за твою Дружбу, допомогу, відданість і безмежну любов. Дякую.

Глібу... за прекрасні п'ять років. За твою любов, Терпіння і трепетне ставлення до мене. Пробач... Дякую.

Елі... за те, що терпиш мене з усіма моїми пригодами... Дякую.

Андрію... за дружбу і надзвичайний теніс... за те, що Ти краще за всіх «знімаєш кульку з асфальту»... Дякую.

«Опері»... за чарівну казку і європейський настрій. Пробач, коли що... Дякую.

Василію Григоровичу... за ваш талант і чудову поезію, яка очищає серця тисяч людей... За те, що назвали маленький фрагмент мого щоденника біблійним одкровенням і переконали мене в тому, що «заради такої прози треба творити і жити, бо вона того варта». Дякую...

Усім моїм друзям... дякую за все.

Усім людям, які були, є і будуть у моєму житті. Дякую.

Парижу... за те, що змушуєш мене дихати, мріяти, плакати, сміятися... За те, що завжди міцно тримаєш мене за руку і не даєш розбитися. За те, що малюєш свої неповторні французькі узори на моєму серці й залишаєш смак шоколаду на губах. MERCI.

Дякую, життя!

Я люблю тебе до сліз... Карамелевих!

Епілог

*We are the champions my friend
And we'll keep on fighting till the end
We are the champions
We are the champions
No time for losers
Cause we are the champions of the world.*[\[63\]](#)

У 2007 році ми з Глібом літали до Бангкока на «16-th World Transplant Games». [\[64\]](#) Олімпійський стадіон... принцеса Таїланду, яка вітає учасників... десятки видів спорту... різні вікові категорії... сотні щасливих очей... і девіз чемпіонату: «Life is Precious. Share It». Неможливо передати відчуття, коли бачиш, як тисячі людей з усього світу стоять на яскраво-зеленій траві футбольного поля, зі сльозами на очах підкидають у безхмарне небо різнобарвні кепки й футболки із символікою своєї країни, обіймають і вітають одне одного. Тільки вітають не з золотими, срібними та бронзовими медалями, а – з Життям. Тому що для кожної присутньої тут людини це Життя колись обірвалося, і вони гідно його оцінили. Всі учасники чемпіонату були переможцями незалежно від того, мали вони медалі чи ні. Найбільше враження на мене справили п'ятдесятирічний канадський біатлоніст з пересадженим серцем, професійний плавець з пересадженою легенею і маленькі дітки з хірургічними татуюваннями на тілі, що залишилися на пам'ять після трансплантації... Вони з вереском пустували в басейні офіційного готелю чемпіонату і вигукували: «Show me your tatoo!», [\[65\]](#) при цьому з цікавістю розглядаючи шрами одне одного. Атмосфера життя: незабутня і унікальна. Я ніколи не забуду, як грала фінал на центральному корті з дівчинкою з Голландії, і її товариші по команді однаково підтримували і мене, і її. Це був єдиний фінал у моєму житті, коли перемога не мала для мене ніякогісінького значення. Я пам'ятаю, як ця дівчинка засмутилася після закінчення матчу, і я

запропонувала їй помінятися медалями. Вона відразу розсміялася, поцілувала мене під час нагородження і подарувала на пам'ять футболку збірної Голландії. Медальми вона мінятися не захотіла, хоча у мене їх було дві за одиночний і парний турніри. І я точно знала, що ці медалі належать не мені. Я знала, кому я їх подарую. Щоправда, цим людям медалі не потрібні...

Що ж до девізу... «Життя безцінне. Поділися ним»... Я часто згадую трагічну історію великих Нікола і Франческо Труссарді. Нікола Труссарді втратив керування свого «Mercedes'a» і наступного дня, не приходячи до тями, помер у міланському шпиталі у віці п'ятдесяти шести років. Родина Труссарді дала згоду використати його внутрішні органи, і печінка Нікола відразу ж врятувала життя іншому пацієнтові. Через чотири роки на «ferrari» розбився його талановитий двадцятидев'ятирічний син Франческо, який очолив керівництво Будинком Моди Trussardi після батькової смерті.

Я ніколи не забуду збірну Арабських Еміратів: сто – сто п'ятдесят усміхнених чоловіків у білосніжних балахонах і однакових чорних шльопанцях від Gucci. Ще чомусь мені запам'яталося, що збірна України була єдиною, у кого не було форми, але був якийсь спонсор. Форми не було б узагалі ніякої, якби Гліб заздалегідь не купив однакові футболки і кепки з українською символікою, які ми збиралися просто роздарувати як сувеніри. Менеджера нашої команди, який навіть не говорив по-англійськи, хвилювали зовсім інші питання. Тому Гліб не тільки виручив усіх жовто-блакитною формою з написом Ukraine, а й виступив у ролі мого особистого спонсора... Дякую...

І мені назавжди запав у пам'ять образ одного хлопця з Аргентини... мого героя і однодумця...

Цей хлопець знепритомнів на тенісному корті: він лежав на харді й бився в конвульсіях. Першим зорієнтувався український лікар і підбіг до нього. Через хвилину біля нього вже були лікарі з усього світу. Миттєво приїхала «швидка», і хлопця відвезли. Увечері в готелі я запитала у його товаришів по збірній, що трапилося. Вони відповіли, що він у реанімації, але «прорветься». Виявилося, у хлопця не прижилася нирка і йому взагалі не дозволяли летіти на чемпіонат, але він наполіг. Хотів підтримати команду.

Наступного дня ми приїхали на закриття – заключний банкет. На вулиці було дуже парко, попри те, що сонце вже давно сховалося. Всі прагнули якнайшвидше сховатися в приміщення. Біля входу стояла тільки одна людина: хлопчина з тенісного корту. Він чимось нагадував мені бісика: скуйовджений чуб, чорний костюм, напіврозхристана білосніжна сорочка, метелик, що з'їхав набік і висів на його грудях, як чудернацький медальйон... В одній руці він тримав сигарету, а в другій – запітнілий пластиковий стакан з пивом. Він жадібно ковтав гаряче повітря в перервах між затяжками, цмулив холодне пиво і потішно облизував губи. Він вітав усіх на вході, розповідав якісь анекдоти, реготав... і був цілком щасливий. Він наполіг, щоб його випустили з лікарні, також як наполіг на тому, щоб його включили до команди збірної своєї країни. Як він це зробив? Важко відповісти... Моєю зброєю проти лікарів завжди виступали сльози у поєднанні з усмішкою... що робив з лікарями він – я не знаю... Але це було неймовірно... його погляд: у ньому було стільки сили, бажання жити, любити, боротися, сміятися, дихати... Чи дозволили йому лікарі пити пиво і курити? Не думаю, враховуючи те, що в нього були серйозні проблеми з новою ниркою, і ще вчора він лежав у реанімації. Чому він пив крижане пиво і курив? Та тому, що він обожнював пиво і йому хотілося курити цього дня. І коли вчора він бігав тенісним кортом, він точно не думав про те, що через хвилину нова нирка його підведе і він лежатиме непритомний. Вірив він у те, що завтра з ним усе буде гаразд... чи боявся, що все може повторитися? Він просто про це не думав, тому що сьогодні його єдиним бажанням було стояти на нагородженні разом зі своєю командою і відчувати смак крижаного пива на губах. Сьогодні... ось що по-справжньому важливо. І цей ковток пива означав для нього стільки ж, скільки для мене холодний персиковий чай Lipton. У нас із цим хлопцем була одна віра. Ми віримо тільки в сьогоднішній день: літній чи осінній, сонячний чи дощовий, веселий чи сумний, але реальний, відчутний і справжній, тому що ми дихаємо ним і відчуваємо його. І жоден лікар світу не змусить повірити нас у те, що «завтра» має значення... Хай спочатку доведуть, що це «завтра» існує десь, окрім нашої власної уяви.

P. S. Кожна людина сама обирає свій життєвий шлях і формує віру. Тільки шлях заздалегідь визначений і накреслений, а от віра – це вже ваше. Будь ласка, не вірте у список Forbes, індекси Nasdaq і прогноз

погоди. Цікавтеся, але не вірте. Вірте у Себе, Свою Мрію і приголомшливе свято під назвою Життя.

*Не з Парижа,
але з Нескінченною
Любов'ю до Вас,
Руденька.*

P. S

8 лютого 2011 року

Є багато речей, про які я не знала, яких не бачила, не розуміла... Мені б дуже хотілося, щоб Він коли-небудь сам розповів вам свою історію... історію Людини, яку я Люблю Більше, ніж Сонячне Світло, Солодкі Карамельки «Чупа-Чупс» і Всі Кольори Життя.

Можливо... коли-небудь я дам почитати вам щоденник моєї Мами – найдорогоцінніше, що у мене є...

To be continued...

А поки що... залишаю вам на пам'ять кілька шматочків своєї душі і нестертих елементів моєї пам'яті...

22.08.2010, о 19:44, «VIN@googlemail.com» написав:

я сьогодні вперше не купив тобі магнітик у новому місті... причому собі купив, а тобі ні... тому що подумав, що я тобі їх вже багато накупив і жодного не віддав... причому перший я тобі купив рівно рік тому в Ірландії, здається...

сьогодні я в Копенгагені... правда, русалку суки-китайці спи...ли, тож русалки я не побачив... ну й х... з нею... :) ... гаразд, завтра в Осло куплю тобі магнітик... черговий, і, напевно, не віддам... зате у мене вже з'являється твоя колекція магнітиків... може, скоро спеціально для них куплю ще один холодильник... тож розслабся... життя налагоджується...

спробуй пожити на вокзалі... раптом сподобається... це нині тренд...

скільки тобі треба грошей, щоб туди переїхати??? я дам... хоча в принципі, напевно, буде простіше вокзал купити:~:) . треба порахувати... і вирішимо...

цілую... я на телефоні...

p-s-мейл твій тільки сьогодні прочитав...

Це Він мені написав після того, як я на чотирьох аркушах А4 поскаржилася Йому, що у мене, швидше за все, «відберуть» квартиру...

Від кого: ВІН@googlemail.com»

Кому: <МЕНИ@gmail.com>

Дата: 15 квітня 2010 р. 20:51

Тема: <Без теми>

щоразу хочу написати тобі щось приємне, ну щось... але ніяк не виходить, просто не вмію... але є бажання навчитися... чесне слово...

А це Він мені написав під час нашої «нервової» роботи...

Від кого: <Я@gmail.com>

Кому: ВІН <ВІН@googlemail.com>

Дата: 16 квітня 2010 р. 10:57

Тема: <Без теми>

Те, що ти написав... це дуже приємно. Гаразд... це мега-приємно:) Отже... ти вже навчився:)

Відправлено з iPhone

Від кого: ВІН@googlemail.com»

Кому: Я <ВІН@gmail.com>

Дата: 7 червня 2010 р. 3:20

Тема: <Без теми>

юленько... ну що ж ти, кицюню, так неправильно реагуєш... я вже починаю себе ненавидіти за те, що ти через

мене переживаєш такі ось неприємні моменти...

сайт пи...ць (ти любиш це слово)... просто пи...ць...

що тобі робити??? Відповідь – те, що робиш... саме те, що робиш...

і хер мені хтось інший це зробить...

і якщо я чимось незадоволений... а це буває, то я ж повинен це комусь говорити... тим паче, що я з тобою про це домовлявся...

уявляю, як ти тепер розумієш, який Андрій був класний хлопець... тепер тобі є з чим порівняти...

повір, що ти мені дуже близька і дорога... дорожча навіть, ніж банк... навіть ніж Приватбанк...

постараюся, щоб ти більше не чула, як я чимось незадоволений...

сайт пи...ць... це робота на 5 з плюсом...

Я. 7 червня 2010 р. 3:24

Від кого: Я <Я@gmail.com>

Кому: ВІН <ВІН@googlemail.com>

Дата: 7 червня 2010 р. 13:27

Тема: <Без теми>

Генко... твого листа прочитала. Ось що можу сказати.

1) Ти для мене дорожчий, ніж Приват, Дойчебанк і всі банки світу, разом узяті.

2) Єдиний класний хлопець у моєму житті – це ти.

3) Якщо ти незадоволений, то ти незадоволений об'єктивно, і правильно робиш, що говориш про це, і ти повинен говорити про це. Мені просто потрібно навчитися це правильно сприймати, я стараюся, але виходить херово:) Та це нічого. І навіть якщо можу десь поплакати – то це дурниця, і не звертай уваги. Ну все ж таки дівчатка плачуть: просто хтось через сумку Луї Віттон, а хтось через те, що антирейдерський банер не хочуть ставити) Тому не звертай уваги.

Ось що Він мені писав за часів «Opera»:

Від кого: ВІН <ВІН@mail.ru>
до адресної книжки до чорного списку•у фільтри
Кому: Я <Я@mail.ru>
Дата: Пт 3 °Січ 2009 00:06:11
Тема: <Без теми>

Дві години дивився фотозвіти опери... 1) фотографії вантажаться довго... 2) не побачив нікого, на кого б звернув увагу 3) багато різних, гарних і великих годинників сайт гарний...

мені стає все важче і важче шукати наречену після твоїх листів... планка критеріїв підвищується настільки, що можу залишитися без молоді дружини...

на фотки твої увагу, звичайно ж, звернув, навіть показував деяким людям... але що коментувати... як мовиться, без коментарів...

rcnfnb gjrf,jkfk zt gbcfk-

Нові Карти@mail.Ru з пробками і супутниками!

<http://r.mail.ru/cln4831/map.mail.ru/>

Відповідь:

:)))))))))))))))))))))))))

30.01.09

Якщо через мене не знайдеш молодої дружини... вихід все одно є:) Підеш у монастир у Гімалаях... а оскільки в мене буде почуття провини... мені доведеться піти з тобою...) Тільки я поживу в п'ятизірковому готелі при монастирі...) Я, звичайно, можу і в монастирі... але це буде кінець Шангри-Ла...)

P. S. Я тобі напишу пізніше... треба бігти (і в прямому, і в переносному розумінні))... просто хотіла сказати «дякую» за лист.) У мене божевільний настрій)))

Відправлено з iPhone

Ось двійко листів після нашої поїздки до Праги:

Від кого: Я <Я@mail.ru>

Кому: <ВІН@mail.ru>

Дата: 1 січня 2009 р. 0:33:58 GMT+02:00

Тема: привіт>

Привіт:) Обіцяла тобі сьогодні написати листа... тому для того, щоб не залишити тобі шансу дорікнути мені, ніби я не вмію тримати слова чи завжди знаходжу відмовки, аби щось не зробити, я, попри те, що у мене був гидкий день і мені страшенно хочеться спати, все-таки пишу тобі листа, ще й з айФона!!! (і чого тільки заради тебе не зробиш...?!:))... Я тобі колись уже писала, що коли дуже хочу спати – кажу правду, тому тримайся... зараз розкажу тобі все, що думаю...:) знаєш, попри те, що з тобою дуже непросто бути поруч (тільки дочитай це речення до кінця:) навіть такій розумній, гарній і СКРОМНІЙ дівчинці, як я, тому що ти протягом 1 хвилини можеш 20 разів змінити рішення навіть у таких важливих питаннях, як «що ж мені замовити попоїсти?», потім ще раз передумати і сказати, що ти взагалі не хочеш їсти, потім, зрештою, замовити те, що ти хотів

найменше... потім звинуватити в цьому мене... і так до нескінченності... попри те, що ти огидно водиш машину і можеш заблукати навіть з навігацією... і попри те, що ти ламаєш парасольки ще до того, як кінчається дощ... і попри те, що ти мене експлуатував під час сніданку і мені довелося носити тобі тістечка... попри все це, з тобою дуже класно... і весело... і приємно... Гаразд... тепер кажу правду: це була найкраща вечеря і найприємніший сніданок у моєму житті... і мені подобається, як ти водиш машину (хоча ти огидно водиш машину:))), і це дуже потішно, що ти весь час змінюєш рішення, навіть коли просто замовляєш їжу в ресторані (чесно кажучи, іноді я доводжу до істерики офіціантів, бо протягом п'яти хвилин вони можуть міняти на кухні моє замовлення по 3–4 рази:)... і для того, щоб гуляти з тобою під дощем, мені не потрібна парасолька... і... для мене було величезним задоволенням... просто взяти і принести тобі два тістечка під час сніданку... і знаєш... мені шкода, що я не можу повернути назад цю неділю хоча б на кілька хвилин, хоч якими б сильними були мої думки і бажання... і ще... я за тобою скучаю (хоч як ти старався, але не встиг набриднути мені за один вечір, навіть попри те, що контролював кількість капучино, які я замовляла:)) Коротше кажучи... Генко, ще раз тобі дякую... дуже дякую... дуже втомилася і хочу спати і з айФона страшенно незручно писати довгі листи... а ноутбук я забула на роботі: (...писати тобі я можу постійно, тому що почуття мої до тебе дуже сильні... дивно... чомусь на думку спала дурна фраза: «Почуття, як Louis Vuitton... – або справжні, або не треба». У мене справжні:) Цілую.

P. S. За українським часом я не дотримала слова, бо вже дві хвилини на першу ночі... настав наступний день... а за німецьким – дотримала:))) Пам'ятаєш, ти запитав, чому я бігла до тебе в аеропорту після операції? Тому що коли ми летіли з мамою додому, в літаку я думала про багато речей... чесно кажучи, в основному про Юрка... я думала, що десять років тому він так летів з мамою з Голландії і... напевно,

розумів, що його вже ніхто і ніщо не врятує... і мені страшенно хотілося плакати... знаєш... я багато думала про нього перед своєю операцією... і я точно знаю... що ми з ним думали про одне й те саме: про те, як не хочеться розлучатися з життям у 17 років і... як шкода батьків. І... тоді... в аеропорту... мені так хотілося тебе якнайшвидше обійняти, мені так хотілося плакати... мені так хотілося сказати тобі «дякую» за те, що Ти мене врятував... мене і... моїх батьків. І тоді в літаку... я зрозуміла, що ти – найдорожча для мене людина у цьому світі, і я тебе шалено люблю. І ця любов божевільна. У вісім років ти мені приносив торттики – це була одна любов, у 18 ти врятував мені життя – це була вже інша любов, у 23 – я божеволію...:)

Відправлено з iPhone

Відповідь:

Від кого: ВІН <ВІН@mail.ru>
до адресної книжки до чорного списку•у фільтри
Кому: Я <Я@mail.ru>
Дата: Сер 21 Січ 2009 22:04:00
Тема: <Без теми>

я дуже непогано воджу машину... просто погано бачу...

А ось що Він мені прислав на e-mail після того, як ми в черговий раз зібралися летіти до Франції, але Він про це забув... і згадав через десять днів...

Від кого: ВІН <ВІН@mail.ru>

до адресної книжки до чорного списку•у фільтри
Кому: Я <Я@mail.ru>
Дата: Вт 08 Вер 2009 02:07:59
Тема: <Без теми>

НЕ ЗЛИСЯ...

Це лист, який я Йому відправила, коли ми одночасно захворіли в різних країнах... лист із прикріпленими фото, на яких зображено колекцію моїх магнітів:

Від кого: Я <Я@mail.ru>
Кому: ВІН@mail.ru
Дата: Нд 22 Лист 2009 15:43:36
Тема: божеволію...

Усміхнись:)

Р. С. Є ще з іншого боку холодильника:) Але фотографувати власний холодильник – це вже признатися собі в тому, що «дах поїхав далеко», а сфотографувати його з двох боків – це признатися собі в тому, що «він уже ніколи не повернеться»:) Я навіть не хочу думати про те, про що свідчить той факт, якщо ти ще й відправляєш це фото мейлом... Може, піти подихати свіжим повітрям... не можу довго сидіти вдома, навіть коли хворію... Скоро почну себе фотографувати... або коробочку від Ван Хельсінга...

Ми написали одне одному сотні листів... веселих і сумних, жорстких і смішних, залежно від періодів нашого життя...

АЛЕ...

Геночко, я Тебе Шалено Кохаю, і через п'ять хвилин Тобі на e-mail прийде найдовший лист з усіх, які я написала Тобі за останні п'ять років... Через п'ять хвилин я відправлю Тобі поштою все своє Життя...

Відправляю Тобі... Присвячую Тобі... Дарую Тобі...

Хоч би що відбувалося... Назавжди. Гена.

8 лютого 2011 року

Будь-які збіги з реальними іменами та подіями – випадкові.

notes

Примечания

1

Присвячується всім Людям, які рятували і зробили можливим моє життя.

Ваша, але не назавжди (*англ.*).

Мов до скелі, мов до гріха, я прикута до тебе... (Фр.)

Композиція: «Je suis malade», виконавець: Lara Fabian, альбом: «Carpe Diem» (1998).

Композиція: «Слова, слова», виконавці: Теона Дольникова та Гоша Куценко, рік виходу: 2003.

Композиція: «Самолет», виконавець: Земфіра, альбом: «Вендетта» (2005).

Композиція: «Австралия», виконавець: Земфира, альбом: «Z-Sides» (2009).

7

Ви дали мені слово (*англ.*).

Цитата з книги Петра Лістермана «Как запутать Листермана: история одного предательства» (М: Астрель, 2009).

Саундтрек до кінофільму «Платон» (2008), композиція: «Платон», виконавці: Павло Воля та Arto Tunch.

«...Среди подлости и предательства и суда, на расправу скорого, есть приятное обстоятельство: я люблю тебя... это здорово... это здорово... это здорово».

Композиція: «Это здорово», виконавець: Микола Носков, альбом: «Дышу тишиной» (2000).

Ти всюди (*фр.*).

Летімо до Італії разом... (*Im.*)

Він може піти бубновим валетом
Чи виною кралею.
Він може сховати в руці короля,
Допоки всі про нього забули.

Композиція «Shape of my heart», виконавець: Sting, альбом: «Ten Summoner's Tales» (1993).

Вперед, проходите (*φρ.*).

Чорт! ($\Phi p.$)

Твій/мій дух
І твій/мій голос
З'єднались в один.
Привид Опери
Тут – у твоїй/моїй голові (*англ.*).

Композиція: «Phantom of the Opera», виконавці: Michael Crawford and Sarah Brightman, Tony Awards 1988 (LIVE), мюзикл: «Phantom of the Opera» (1986), композитор: лорд Ендрю Ллойд-Вебер.

Монтсеррат Кабальє – іспанська оперна співачка. Виконувала ролі в класичних італійських операх Россіні, Белліні і Доніцетті. Записала спільний альбом «Barcelona» з легендарним Фредді Мерк'юрі.

Ерік Серра – французький кінокомпозитор. Загалом працював над музикою до фільмів Люка Бессона. Саундтреки: «Леон», «П'ятий елемент», «Жанна д'Арк», «Васабі», «Її звали Нікіта», «Золоте око» та ін.

Андрій Кондаков – знаменитий джазмен, уродженець Дніпропетровська.

Композиція: «Она не твоя», виконавці: Григорій Лепс і Стас П'єха,
альбом: «Водопад» (2009).

Композиція: «Если ты когда-нибудь меня простишь», виконавці: Анжеліка Варум і Леонід Агутін, альбом: «Стоп, любопытство» (2002).

Вірш: «Зона» із збірки «Алкоголи» (СПб.: Терция, Кристалл, 1999).

Композиція: «Хочешь», виконавець: Земфира, альбом:
«П.М.М.Л.» (2000).

Ви́бачте (*фр.*).

Мені потрібен друг,
Мені потрібен друг,
Аби щасливим бути
І не стояти тут на самоті *(англ.)*.

Композиція: «Wonderful Life», виконавець: Zucchero, альбом: «All the Best» (2007).

Композиція: «Не стреляйте», виконавець: Земфира, альбом: «Z-Sides» (2009).

Гей... ти забув, хто був поруч, як тобі було кепсько... *(Англ.)*

Композиція: «Wish I didn't miss You», виконавець: Angie Stone,
альбом: «Mahogany Soul» (2002).

Із збірки «Алкоголи» (СПб.: Терция, Кристалл, 1999).

Ми не можемо допомогти всім, але всі можуть допомогти комусь
(англ.).

Хлопчик, Який Вижив (*англ.*).

Дівчинка, Яка Вижила (*англ.*).

Увійдіть (*англ.*).

Я повинен урятувати Принцесу! *(Англ.)*

Дякую тобі за твоє кохання,
За те, що був моїми очима, коли я не могла бачити,
За те, що вдихнув у мене життя, коли я не могла дихати...
(Англ.)

Композиція: «Thank you for loving me», виконавець: Bon Jovi,
альбом: «Crush» (2000).

Увійдіть (*англ.*).

Композиція: «Бесконечность», виконавець: Земфира, альбом: «Четырнадцать недель тишины» (2002).

Переклад Наталі Забіли.

Один, два, три (*нім.*).

Як ти себе почуваєш? (*Ім.*)

Ти... говориш по-італійськи? (*Im.*)

Так, трохи... Тобі боляче? (*It.*)

Так... дуже. А тобі? (*Im.*)

Так... і я дуже втомилася... і хочу їсти... страшенно (*it.*).

Джуліє... ти повинна щось попоїсти (*it.*).

Дякую... дуже дякую... дуже-дуже (*im.*).

«Планета людей» («У серці пустелі»). *Пер. А. Жаловського.*

Я хочу пити... Будь ласка... (Англ.)

Композиція: «Останусь», виконавець: Город 312, альбом: «213
дорог» (2005).

- Все гаразд, Юлю? У тебе якісь питання?
- Професоре Брольш, можна поставити вам лише одне запитання?
- Авжеж.
- Я помру?
- Ні.
- Пообіцяйте мені.
- Я обіцяю (*англ.*).

- Профессоре Брольш...
- Так, Юлю...
- Ви дали мені слово (*англ.*).

Спочатку автором цих рядків вважався Г. Г. Маркес, та згодом це твердження було спростовано.

Композиція: «Пусть бегут неуклюже...» з м/ф «Чебурашка»,
музика: В. Шаїнський, слова: О. Тимофеевський.

Розбуди мене всередині, розбуди мене всередині, / назви мене на ім'я і виведи з темряви, / зроби так, щоб моя кров знову текла по жилах, / перш ніж я остаточно загину... Evanescence «Поверни мене до життя» (англ.). Композиція: «Bring me to life», виконавець: Evanescence, альбом: «Fallen» (2003).

Так! Так точно! (*Нім.*)

Докторе Зло... Дайте мені поспати... Будь ласка... будь ласка...
будь ласка... (Англ.)

Хтось може мені допомогти? У мене більше немає планів.
Здається, я залишила власний світ у чийхось руках,
Я не люблю завдавати болю, але всі слабіють,
Хтось, на кого можна звіритися – ось що мені справді
потрібно... (Англ.)

*Композиція: «One Love», виконавці: David Guetta
feat. Estelle, альбом: «One Love» (2009).*

Як з лиця годинника хвилини стрілки зводять дорогою,
І світ, яблуком гойдаючись, мовчки в космосі летить,
Наче крил мережива вітряків твого розуму... (Англ.)

<http://lastochkin.ru/Sections/Translations/WindMills/WindMillsSection.aspx>

Композиція: «Windmills of your mind», виконавець: Sting, альбом: «My Funny Valentine: Sting at the Movies» (2005).

Завтра не існує,
Час тече зараз,
Ніщо з того, що ти бачиш,
Не повториться двічі (*фр.*).

Композиція: «Demain n'existe pas», виконавці: Lara Fabian та Ігор Крутой, альбом: «Мадемуазель Живаго» (2010).

Вишка – студ. вища математика.

Композиція: «Я хочу быть с тобой», виконавець: Наутілус Помпіліус, альбом: «Grand Collection» (2000).

Шоу має тривати,
Шоу має тривати.
Моє серце розбивається на частинки,
Мій грим, напевно, вже зіпсовано,
Та я посміхаюся й далі *(англ.)*.

Композиція: «The show must go on», виконавець: Queen, альбом:
«Innuendo» (1991).

Моєму Богу, моєму Ангелу і моєму Брату (*англ.*).

Ми чемпіони, мій друже,
І ми будемо боротися аж до кінця.
Ми чемпіони,
Ми чемпіони.
Це час переможців,
Адже ми – чемпіони світу (*англ.*).

Композиція: «We Are The Champions», виконавець: Queen, альбом:
«News of the World» (1977).

16-й чемпіонат світу для людей з трансплантованими органами
(англ.).

Покажи мені своє татуювання! (Англ.)